

**MALTILLINEN YMPÄRISTÖLIIKEHDINTÄ JA -KANSALAISSUUS
LIKUNTAKULTTUURISSA**

Kyselytutkimus Protect Our Winters Finland -ilmastoliikkeen jäsenille ja sosiaalisen median seuraajille

Samuli Jurvelin

Liikunnan yhteiskuntatieteiden pro gradu -tutkielma

Liikuntatieteellinen tiedekunta

Jyväskylän yliopisto

Kevät 2021

TIIVISTELMÄ

Jurvelin, S. 2021. Maltillinen ympäristöliikehdintä ja -kansalaisuus liikuntakulttuurissa. Kyselytutkimus Protect Our Winters Finland -ilmastoliikkeen jäsenille ja sosiaalisen median seuraajille. Liikuntatieteellinen tiedekunta, Jyväskylän yliopisto, liikunnan yhteiskuntatieteiden pro gradu -tutkielma, 140 s., 3 liitettä.

Liikunta- ja urheilukulttuuri eivät ole säästyneet yhteiskunnan kohdistamalta ympäristöpoliittiselta muutospainelta. Useat liikunta- ja urheilutoimijat ovat reagoineet ilmastonmuutoksen asettamiin haasteisiin jo usealla vuosikymmenellä. Tästä huolimatta ympäristötoimet ovat jääneet vähäisiksi ja liikuntakulttuurin sisälle ei ole muodostunut kovinkaan yhtenäistä ympäristöliikehdintää. Kasvava ympäristöhuoli ja inaktiivisuus ympäristötoimissa ovat synnyttäneet liikuntakulttuurin sisälle ympäristötoimijuutta. Yksi näistä toimijoista on Protect Our Winters -ilmastoliike, joka pyrkii kannustamaan talviurheilun ystäviä erilaisiin ympäristötoimiin lajiympäristönsä säilymiseksi. Vastaavanlaisia liikuntaorientoituneita ympäristöliikkeitä on vain muutamia, joten niihin kohdistuvaa tutkimusta on toteutettu hyvin vähän. Ilmastoliikehdinnän tutkimus tuottaa urheilu- ja liikuntatoimijoille arvokasta tietoa ilmiön laajuudesta, ilmastoliikkeen motiiveista ja toiveista.

Tämän tutkimuksen tarkoitus on kuvata, minkälainen tukijajoukko Protect Our Winters Finland -ilmastoliikkeen taustalta löytyy. Tutkimuksen avulla selvitetään toiminnan tukemisen perimmäisiä motiiveja, tukijakunnan ympäristötietoisuuden tasoa ja sitoutumisastetta. Tutkimuksessa tukeuduttiin ympäristösosiologisiin käsitteistöihin ja kysymyksenasetteluihin. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys muodostettiin ympäristöliikkeen, -protestin, -kansalaisuuden ja -tietoisuuden käsitetarkasteluista. Tutkimusotos muodostuu Protect Our Winters Finlandin jäsenistä ja sosiaalisen median seuraajista. Tutkimusaineisto (n=243) kerättiin sähköisen kyselylomakkeen avulla maaliskuun aikana vuonna 2020.

Tulosten mukaan Protect Our Winters Finlandin jäsenet ja sosiaalisen median seuraajat olivat korkeasti koulutettuja ja asuivat pitkälti isoissa kaupungeissa. Iso osa vastaajista oli iältään 21–40-vuotiaita. Yleisimpiä syitä ilmastoliikkeen tukemiseen olivat voimistunut ympäristöhuoli ja talviurheiluun kiintyminen. Sekä jäsenet että sosiaalisen median seuraajat omasivat korkean ympäristötietoisuuden tason ja yhtenäisen talviurheilun ympäristötoimia koskevan arvomaailman. Kyseiset ryhmät eivät myöskään eronneet ympäristömyönteisten arkivalintojen kohdalla. Tutkimustulosten perusteella Protect Our Winters Finland näyttäytyi maltillisena, yksilövalintoja painottava ilmastoliikkeenä. Tutkimus antaa Protect Our Winters Finlandille mahdollisuuden kehittää omaa toimintaansa. Aihealueesta tulee tuottaa lisää tutkimusta ilmiön ymmärryksen lisäämiseksi.

Asiasanat: ympäristöliikkeet, ympäristötietoisuus, liikuntakulttuuri

ABSTRACT

Jurvelin, S. 2021. Moderate environmental movement and citizenship in sport culture. Survey for members and social media followers of the Protect Our Winters Finland environmental protest. Faculty of Sport and Health Sciences, University of Jyväskylä, Master's thesis in Social Sciences of Sports, 140 p., 3 appendices.

Sports culture has not been spared the pressure of environmental policy imposed by society. Several sports influencers have responded to the challenges posed by climate change over several decades. Despite this, environmental activities have remained limited and there is no very uniform environmental movement within the sports culture. Growing environmental concerns and the inactivity of various influencers in environmental activities are creating climate movement within the sports culture. One of those climate movements is Protect Our Winters, which seeks to encourage winter sports fans to take a variety of environmental actions to preserve their sporting environment. There are only a few similar sports-oriented protest movements, so very little research has been done on them. The research on the protest movement provides valuable information about the extent of the phenomenon, the motives and wishes of environmental protesters.

The purpose of this descriptive study is to find out what kind of support group is behind the Protect Our Winters Finland -climate movement. The study was carried out using quantitative methods. The research is used to find out the root motives for supporting activities, the level of environmental awareness of the support community and the degree of commitment. The study relied on environmental sociological concepts and questioning. The theoretical framework of the study was formed from the conceptual examinations of the environmental movement, protest, citizenship and awareness. The research sample consists of members of Protect Our Winters Finland and followers of social media. The research data (n = 243) were collected using an electronic questionnaire during March-April 2020.

According to the results, the members of Protect Our Winters Finland and the followers of social media were highly educated and they lived in big cities. A large proportion of respondents were between the ages of 21 and 40. The most common reasons for supporting the climate movement were increased environmental concerns and attachment to winter sports. Both members and respondents had a high level of environmental awareness and a unified set of values for the environmental performance of winter sports. The comparison groups also did not differ in the case of environmentally friendly everyday choices. Based on the research results, Protect Our Winters Finland appeared as a non-radical, environmental protest emphasizing individual choices. The research gives the environmental protest the opportunity to develop its own activities. More research should be produced on the topic to increase understanding of the phenomenon.

Keywords: environmental movements, environmental awareness, sports culture

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	1
2	YMPÄRISTÖPOLIITTISEN KESKUSTELUN KÄYNNISTYMINEN JA SEN SIIRTYMINEN LIIKUNNAN AREENOILLE.....	5
2.1	Ympäristöherätys ympäristöpolitiikan ja yhteiskunnallisen ympäristötutkimuksen muodostumisen taustalla.....	5
2.2	Ympäristöongelmat arvojen armoilla – Milloin ympäristöongelmista tulee ongelmia ja miten ne ratkaistaan?	9
2.3	Liikunnan ja ympäristön suhde.....	16
2.4	Ympäristöasioiden rantautuminen kotimaisen urheilun ja liikunnan kentille	19
3	YMPÄRISTÖLIIKE YHTEISKUNNALLISTEN MUUTOSTEN VAATIJANA	23
3.1	Ympäristöliikkeiden muotoutuminen	24
3.2	Internet ja sosiaalinen media yhteiskunnallisten liikkeiden toimintaympäristönä	30
3.3	Ympäristöliik ehdinnän protestiaallot	33
3.4	Ympäristötietoisuuden leviäminen liikkeiden tavoitteena	37
3.5	Ympäristökansalaisuus – Mahdollinen ratkaisu ilmastonmuutokseen?	43
4	GLOBAALIT YMPÄRISTÖLIIKKEET URHEILUN KENTÄLLÄ	51
4.1	Olympialaiset ympäristöprotestien kohteina	52
4.2	Ympäristöliikkeet liikuntakulttuurin muovaajina.....	54
4.3	Protect Our Winters -ilmastoliike.....	57
5	TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	68
5.1	Tutkimusongelmat.....	68

5.2	Tutkimusstrategia	70
5.3	Kyselylomake aineistonkeruumenetelmänä	72
5.4	Aineiston analysointi	75
5.5	Tutkimuksen luotettavuus	77
6	TUTKIMUSTULOKSET	81
6.1	POW Finlandin jäsenten ja someseuraajien taustatiedot.....	82
6.2	Jäseneksi liittymisen syyt	87
6.3	POW:n seuraaminen sosiaalisessa mediassa	89
6.4	Powilaisten ympäristötietämyksen taso ja talviurheiluun kohdistuvat ympäristöasenteet	93
6.5	Vastaaajien aktiivisuus ja sitoutuminen POW:n toimintaan	98
6.6	Powilaiset ympäristövaikuttajina ja heidän esittämät POW:n toimintaa koskevat toiveet	105
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	110
7.1	Korkeasti koulutettuja talvien rakastajia ja urbaaneja ympäristökansalaisia	112
7.2	Powilaisten vankka ympäristötietämyksen taso ja yhtenäiset talviurheilua koskevat ympäristöasenteet	114
7.3	Powilaiset ilmastoliikkeen toimijoina	116
7.4	Toimintaa koskevat toiveet mahdollisen muutoksen avittajina.....	119
8	POHDINTA.....	120
8.1	Saako POW lunta allensa?.....	120
8.2	Tutkimuksen ansiot, puutteet ja kokonaisluotettavuuden arviointi.....	122
8.3	Jatkotutkimusehdotukset	125
	LÄHTEET	126
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

”Nuoret lakkoilevat nyt, koska myöhemmin se on myöhäistä.” (Pelli 2020). Nämä sanat hyppäsivät silmilleni Helsingin Sanomien vuoden 2020 maaliskuun kuukausiliitteestä ja kuvastavat Greta Thunbergin ympärille muodostunutta – nyt jo maailmanlaajuisesti kymmeniä miljoonia nuoria inspiroinutta – *Fridays for Future* -ilmastoprotestia. Teini-ikäisen ilmastoaktivistin ympärille muodostunut ilmastoprotesti on reaktio yhteiskunnassa vallitsevaan poliittiseen ilmapiiriin: ilmastonmuutokseen reagoidaan yksinkertaisesti liian hitaasti poliittisen päätöksenteon tasolla. Hitaiden poliittisten prosessien synnyttämä tuska on luonut yhteiskuntaamme protestiliikkeitä, jotka taistelevat ympäristön hyvinvoinnin puolesta.

Vaikka nostin ensimmäisenä esiin *Fridays for Future* -ilmastoprotestin, niin ilmiötä ei voida pitää suorainaisesti uutena. 1960-luvun globaalin ympäristöherätyksen seurauksena miljoonat ihmiset ympäri maailman ovat vaatineet poliittisilta päättäjiltä ja globaaleilta yrityksiltä kokonaisvaltaisempaa vastuunkantoa ympäristön hyväksi. Ympäristöliikehdintä on näyttäytynyt suuremmalle yleisölle esimerkiksi kansalaistottelemattomuutena, mielenosoituksina ja viestinnällisenä toimintana. Joidenkin mukaan ilmastoliikettä eli ympäristöliikettä voidaan pitää tämän hetken tärkeimpänä nuoren sukupolven yhteiskunnallisena liikkeenä (Lakkala & Eskelinen 2020). Liikkeen merkittävyyteen nähden erityisesti kotimaista tutkimusta aiheesta on tuotettu verrattain vähän viime vuosina. Näin ollen uuden tutkimustiedon merkitys korostuu tämänkin tutkimuksen kohdalla.

Onko nyt jo liian myöhäistä? Näkökulmia on monenlaisia, aina Ulrich Beckistä nykypäivän ympäristöaktivisteihin. Beckin (1990) riskiyhteiskuntateoria perustuu ajatukselle ympäristöuhkien hallitsemasta yhteiskunnasta ja sen mahdollisesta tulevaisuudesta. Riskiyhteiskuntateorian merkitys ympäristösosiologian muotoutumiselle on valtava. Beck tarjosi riskiyhteiskuntateorian myötä ympäristösosiologeille uuden käsitteistön, jonka avulla sosiologit pystyivät tuottamaan parempia tulkintoja ympäristöongelmista omista tieteellisistä lähtökohdista käsin. Riskiyhteiskuntateoria taustoittaa näin ollen kaikkea ympäristösosiologista

tutkimusta. Koska tutkimukseni asettuu yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen kentälle, ei Beckiä voi jättää mainitsematta tämänkään tutkimuksen kohdalla. (Vrt. Ahponen 2015a.)

Beckin riskiyhteiskuntateorian tulevaisuudenkuvat eivät ole kovinkaan ruusuisia, vaan hän uskoo nykyisten yhteiskuntarakenteiden ylläpitämisen johtavan ympäristön lopulliseen kadottamiseen ja lopulta sen tuhoon. Pelko riskiyhteiskunnan toteutumisesta on osaltaan synnyttänyt yhteiskunnallista liikehdintää. Liikkeet taistelevat riskiyhteiskunnan toteumia vastaan ja pyrkivät säilyttämään luonnon todellisena asiana ja itseisarvona, jota on pakko suojella, jotta elämä maapallolla olisi ylipäätään mahdollista. Robinson (2013) uskookin, että ympäristöongelmille on vielä mahdollisuus tehdä jotain. Hän kuitenkin muotoilee kysymyksen uudelleen ja myöntää, että kyse on enemmänkin siitä, että kuinka paljon tuhoa ihmiskunta uskaltaa vielä tehdä. Tämän ajatuksen kanssa kipuilevat ympäristöaktivistit pyrkivät tekemään kaikkensa ympäristön kantokyvyn säilymiseksi. Tutkimukseni kietoutuikin ympäristöliikehdinnän ympärille: tarkastelun kohteenani on Protect Our Winters (POW) Finland -ilmastoliike, joka on ponnahtanut liikuntakulttuurin sisältä taistellakseen talviurheilun lumiolosuhteiden puolesta. Kyseinen ilmastoliike syntyi 2000-luvulla Yhdysvalloista lumilautailija Jeremy Jonesin aloitteesta, nykyään sen vaikuttaessa jo viidessätoista eri maassa (POW 2019). Liikuntakulttuurissa ympäristöliikehdintä on ollut historian saatossa vähäistä ja jokseenkin hajanaista, eikä varsinaisia ympäristöliikkeitä sen ympärille ole aikaisemmin muodostunut, muutamaa yksittäistä liikettä lukuun ottamatta (ks. Mantere 2019; Simula & Levula 2017).

Vaikka 1960-luvun ympäristöherätyksen jälkeen ympäristötietoisuuden taso on kasvanut yhteiskunnassamme merkittävästi, niin ympäristökysymykset ja -ongelmat eivät ole olleet julkisessa keskustelussa jatkuvasti esillä, vaan ne ovat nousseet epätasaisesti aaltomaisin liikkein esille. Ympäristöliikkeiden vaikutus aaltojen luojina on kiistämätön, mutta myös niiden roolia julkisen keskustelun ylläpitäjänä voidaan pitää merkittävänä. Ympäristökeskustelun aaltomaisuudelle on ollut tyypillistä keskusteluteemojen laaja kirjo: keskustelu on poukkoillut esimerkiksi eläinoikeuksista luonnonvarojen riittävyyteen. Ilmastonmuutos on hallinnut vahvasti ympäristökeskustelua 2010-luvulla, ja 2020-luvulle tultaessa vauhti tuntuu kiihtyvän. (Esim. Haila 2008a; Konttinen & Peltokoski 2004; Stranius 2008; Stranius 2011.) Ilmastonmuutokseen on herätty ja ympäristöongelmia vastaan taistellaan jatkuvasti, mutta

ovatko yhteiskunnan haarniskat sen kumoamiseen riittävän vahvat? POW Finland kiillottaa haarniskojaan jatkuvasti omalla modernin ymmärtäväisellä otteellansa kamppailukseen ympäristöuhkia vastaan, ja siksi sen seuraaminen tuntuu monesta tukijasta mielekkäältä. Tulevaisuus näyttää, onko POW:n kaltaisille suunnannäyttäjille kysyntää yhteiskunnassamme ja pystyvätkö ne ylläpitämään nykyistä tai synnyttämään uutta protestiaaltoa – mikä se mahtaakin olla? Liikuntakulttuurin sisäinen aallokko on kuitenkin jatkuvasti voimistumassa, vaikka aallot eivät vielä polvea ylitäkään.

Suomessa liikunta- ja urheilukulttuurin sisäinen ympäristötutkimus on ollut vähäistä, jonka vuoksi yhtenäinen linja tutkimustematiikalle on vasta muotoutumassa (Simula, Itkonen & Matilainen 2014; Simula 2015). Kansallisesti yhteiskuntatieteellinen ympäristötutkimus on painottunut liikunta- ja urheilukulttuurin sisäiseen ympäristöhallinnon tarkasteluun (esim. Simula, Itkonen & Matilainen 2014; Simula & Levula 2017), jonka lisäksi tutkimusaluetta ovat vahvistaneet muutamat pro gradu -tutkielmat (esim. Mantere 2019; Puska 2015; Pyy 2016; Tattinen 2020; Turpeinen 2012). Kansainvälisesti liikuntakulttuurin sisäistä ympäristötutkimusta on tehty monipuolisemmin ja ympäristökeskustelua on hallinnut ympäristöhallinnon lisäksi megatapahtumien – kuten olympialaisten – ympäristöongelmat (esim. Boykoff & Mascarenhas 2016; Karamichas 2013; KIVO 2019; Kim 2013; Loland 2006; Mallen 2018; Muller 2014; Samuel & Stubbs 2013; Witte ym. 2009). Tutkimusala on kuitenkin kansainvälisesti saanut tuulta purjeisiinsa ja se on jossain määrin vakiintumassa (Mallen 2018).

Tutkimukseni päätavoite on tarkastella POW Finland -ilmastoliikettä yleisellä tasolla: minkälainen tukijajoukko sen taustalla on ja minkälaista ympäristökansalaisuutta liikkeen sisältä voidaan hahmottaa? Ilmiön tutkiminen ja POW:n toiminnan erillinen tarkasteleminen ovat jo itsessään arvokkaita, koska liikunta- ja urheilukulttuurin sisäistä ympäristöliikehdintää on tutkittu erittäin vähän – pitkälti kyseisen toiminnan olemattomuuden vuoksi. POW Finlandista on tehty aikaisemmin yksi pro gradu -tutkielma laadullisin menetelmin haastattelemalla ilmastoliikkeen avaintoimijoita, jotka kertoivat omat näkemyksensä liikkeen mahdollisuuksista lisätä yhteiskunnallista sitoutumista ilmastotalkoisiin lähettiläiden ja sosiaalisen median sekä brändäyksen avulla (Salonoja 2017). POW Austrian jäsenille ja tapahtumakävijöille on myös toteutettu haastattelututkimus pro gradu -muodossa, minkä lisäksi liikuntakulttuurin sisäisestä SportDISCUS-tiedonhakujärjestelmästä löytyy useita POW:ia

koskevia artikkeleita (ks. Mihala 2019). Näin ollen tutkimukseni tarve on perusteltu, sen tuottaessa uudenlaista kuvailevaa tietoa ilmiöstä määrällisin menetelmin.

Tutkimukseni ensimmäisissä luvuissa (2–4) syvennyn ympäristösosiologisiin käsitteistöihin ja kysymyksenasetteluihin. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys pohjautuu ympäristöliikkeen, -protestin, -kansalaisuuden ja -tietouden käsitetarkasteluihin. Viidennessä luvussa esittelen tutkimustehtäväni tarkemmin ja käyn läpi tutkimuksen toteuttamisen lähtökohtia. Tutkimustehtäväni muodostui teoreettisen viitekehysten käsitteistön mukaiseksi. Kuudennessa luvussa pureudun keskeisimpiin tutkimustuloksiin ja seitsemännessä tarkastelen tekemiäni johtopäätöksiä. Tutkimukseni päättävässä kahdeksannessa luvussa arvioin tutkimusprosessia kokonaisuudessaan ja esittelen jatkotutkimusehdotuksia.

2 YMPÄRISTÖPOLIITTISEN KESKUSTELUN KÄYNNISTYMINEN JA SEN SIIRTYMINEN LIKUNNAN AREENOILLE

Ympäristöherätys sai alkunsa 1960-luvulla, kun ajatus maapallon kantokyvyn rajallisuudesta liitettiin osaksi laajempaa yhteiskunnallista keskustelua (Haila 2008a). Sen seurauksena syntyi maailmanlaajuinen ympäristöhuoli ja muodostui uudenlainen ympäristötulkinta: ympäristöä ei nähty enää ympärillä olevien olijoiden, henkilöiden ja asioiden kokonaisuutena, vaan se nähtiin inhimillisen olemassaolon aineellisena perustana, jota uhkasi ihmisen omasta toiminnasta johtuva tuho. Ympäristökysymyksen ja -huolen vahvistumisen taustalla oli pelko siitä, että nyky-yhteiskunnan kehitys johtaa ennalta-arvaamattomiin uhkiin, jotka murentavat inhimillisen olemassaolomme ekologisen perustan. Ympäristöherätyksessä oli siis kyse moraalista protestista yhteiskunnallista kehitystä vastaan. (Haila 2008c, 9, 12, 23.)

Hailan (2008a) määritelmät luovat tälle luvulle ja koko tutkimukselle viitekehyksen, joka yhdistää toisiinsa tutkimuksen teemojen tarkastelun. Tämän luvun aloitan määrittelemällä ympäristöherätyksen ja tarkastelemalla ympäristöherätyksen synnyttämää tietoisuutta modernisaation aiheuttamista ympäristöongelmista ja tarpeesta ratkaista ne. Kahdessa viimeisessä alaluvussa tarkastelen liikunnan ja ympäristön suhdetta sekä kansallisen liikuntakulttuurimme ympäristöheräämistä.

2.1 Ympäristöherätys ympäristöpolitiikan ja yhteiskunnallisen ympäristötutkimuksen muodostumisen taustalla

Ympäristöhuoli itsessään ei ole uusi ilmiö (Haila 2008c). Huoli ympäristöstä ja ympäristön kestävydestä on luultavasti ollut ajatuksen tasolla olemassa jo tuhansia vuosia, sillä esimerkkejä löytyy lukuisia historian saatossa, aina antiikin ajoista lähtien (ks. Oksanen 2012). Esimerkiksi islantilaisten lampaiden kasvattajien huoli konkretisoitui jo 1400-luvulla heidän huomattavassa ylilaiduntamisen johtavan maaperän eroosioon ja köyhtymiseen. Myös saksalaiset metsäntutkijat ryhtyivät vastatoimiin metsäkatoa vastaan jo 1600–1700-luvuilla. Historian kirjoja lukiessa voidaan huomata sama ongelma kuin nykypäivänä: ongelmiin tartutaan vasta sitten, kun ne ovat eskaloituneet riittävälle tasolle. (Salonen 2010, 20.) Luonnonsuojelullinen

ajattelu, joka loi pohjaa ympäristöherätyksen jälkeiselle toiminnalle, nousi jo 1800-luvun lopulla ympäristökeskustelun johtavaksi ideologiaksi. 1960-luvun globaalin ympäristöherätyksen äkillisyys on joissain määrin paradoksaalinen, sillä monet ongelmat, joihin ”herättiin”, olivat entuudestaan tuttuja asioita. Ympäristöherätyksessä oli kuitenkin selkeitä eroja aiempiin luonnonsuojelullisiin teemoihin verrattuna.

Toisen maailmansodan jälkeistä aikaa värittivät väestönkasvu sekä voimakas teollistuminen, jonka seurauksena syntyivät massatuotanto, materiaalien yltäkylläisyys ja uudenlainen kuluttajakäyttäytyminen. Uusien yhteiskunnallisten toimintamallien mukainen käyttäytyminen oli herättänyt pahoja aavistuksia tutkijoissa jo ennen varsinaista ympäristöherätystä, mutta niistä käyty laajamuotoinen yhteiskunnallinen keskustelu oli lähes olematonta sitä ennen. Isoa ympäristöhuolta aiheuttivat erityisesti ydinräjäytyksissä ilmenneet radioaktiiviset saasteet ja uusien kemikaalien huoleton käyttäminen ympäristöherkillä alueilla. Ydinsaasteet olivat synnyttäneet protestiliikkeitä ja mielenosoituksia jo 1950-luvulla. Uusien kemikaalien tuottamat ympäristöongelmat toimivat esimerkiksi tutkija Rachel Carsonille pontimena ympäristöaktivismille. Carsonin *Silent Spring* -teos (1972, alk. 1962) nousee usein esille, kun puhutaan globaalin ympäristöherätyksen syntymisestä. Teos on eittämättä yksi merkittävimpiä syitä ympäristöpoliittisen keskustelun käynnistymiseen. (Haila 2008c, 28–29; Harvey, Horne, Safai, Darnell & Courchesne-O’Neil 2014b.)

Monet yhteiskuntatieteilijät eivät kuitenkaan usko pelkkien uusien saastumisilmiöiden aiheuttaneen ympäristöherätystä. Saastumisilmiöt eivät olleet uusi asia. Ympäristöherätyksessä ympäristöhuoli oli paljon aikaisempaa kattavampaa ja uhkia ei käsitelty enää pelkästään paikallisesti. Syntyi käsitys ympäristöongelmien kytkeytymisestä toisiinsa. Ympäristöhuoli kasvoi valtaviin raameihin – oli syntynyt aito pelko totaalista ympäristökriisistä. 1970-luvulla nousi ajatus myös kasvun rajallisuudesta, joka antoi hyvän syyn olla huolestunut kiihtyvistä väestönkasvusta ja luonnonvarojen kiihtyvistä käytöstä. Myös tieteen mukaantulo oli yksi keskeisimmistä taustatekijöistä ympäristöherätykselle: monet tutkijat olivat olleet tärkeitä vaikuttajia aikaisemmissa ympäristökiistoissa, mutta 1960-luvulta lähtien monet tieteentekijät ottivat elämäntyökseen ekologisten kriisien tarkastelun, ja näin liittyivät osaltaan maailmanlaajuiseen ympäristöprotestiin. Taustalla muhi myös iso yhteiskunnallinen muutos. Pehmeät arvot nousivat entistä voimakkaammin ihmisten tietoisuuteen ja antoivat

lähtölaukauksen uusille yhteiskunnallisille liikkeille, joiden vaikutus ympäristöherätyksen syntymiseen on kiistämätön. Ympäristöherätys ei rakentunut vain sattumusten kautta, vaan sitä ylläpidettiin aktivismin avulla. Eri toimijat, kuten tutkijat ja opiskelijat, kritisoivat teollisuusyhteiskunnan luontosuhdetta tai teollista luonnonkäyttöä. Tutkimustiedon avulla haluttiin nimenomaan ohjata ihmisiä kyseenalaistamaan ihmiskeskeinen toimijuus. (Haila 2008c, 22–23, 28–29; Kline 2011, 80; Konttinen & Peltokoski 2004.)

Ympäristöherätyksen seurauksena uutta tietoa ympäristön tilasta syntyi valtavasti. Ympäristöongelmien ymmärtäminen, arvottaminen ja ratkaiseminen näyttäytyivät yhteiskunnassa monitasoisesti. Sen johdosta yhteisymmärryksen saavuttaminen ympäristön tilan heikkenemisestä tuotti valtavia haasteita – eikä haasteet ole hävinneet minnekään nykypäivän ympäristökeskustelusta.

Ympäristö on käsitteenä niin laaja, sen kattaessa lähes kaiken mahdollisen, että ristiriitojen syntymistä on vaikea välttää. Ristiriitojen esiintyminen aiheutti ympäristön politisoitumisen, jonka seurauksena ympäristöasioista muodostui kokonaan oma politiikan osa-alue. Ympäristöasiat otettiin poliittisen päätöksenteon asialistalle ja ympäristöpolitiikan muodostuminen johti lopulta ympäristölakien ja -säädöksiä säätämiseen. Vahvan yhteiskunnallisen ympäristöliikkeen ja ympäristöpolitiikan syntymisen seurauksena ympäristökysymysten hoito siirtyi entistä voimakkaammin valtiovallan tehtäväksi. (Haila 2008c, 9–12, 22–23.)

Ympäristöherätys oli yleismaailmallinen ilmiö myös toiminnan tasolla, sillä sen seurauksena kaikkiin teollistuneisiin maihin syntyi virallinen ympäristöhallinto vuosien 1968–1972 aikana (Haila 2008c, 21–23; 30–31, 40). Eri maiden välillä saattoi silti olla isojakin eroja siinä, mitkä ympäristökysymykset lopulta otettiin poliittisten elinten käsittelyyn. Kaikille yhteistä oli kuitenkin kasvava huoli omasta ympäristöstä – pitkälti ympäristön tilan heikkenemistä todistaneiden kansainvälisten tutkimusjulkaisujen ja kirjallisuuden ansiosta.

Huomionarvoista on se, että Suomessa eri keskusvirastot, kuten metsä-, maatalous-, rakennus-, tie-, vesirakennus- sekä lääkintöhallitus olivat vastanneet luonnonvarojen kestävämmästä käytöstä ja ympäristöhoitoon liittyvistä asioista ennen varsinaista ympäristöherätystä.

Yhtenäinen ympäristösuojelun keskushallinto perustettiin vasta vuonna 1973. Ympäristöministeriö syntyi kotimaahamme vuonna 1983 eli kymmenen vuotta keskushallinnon jälkeen. Vuoden 1994 perustuslakimuutoksen myötä kansalaisille taattiin tietyt elinympäristölaadulliset standardit, ja samana vuonna astui voimaan ympäristövaikutusten arviointia koskeva laki. Vuonna 2000 Suomeen saatiin asetettu Ympäristönsuojelulaki, jonka seurauksena menettelyt ovat yhtenäistyneet. (Haila 2008c, 21–23, 32–40.)

Ympäristöherätyksestä seurannut ympäristökeskustelun politisoituminen synnytti tarpeen yhteiskuntatieteelliselle ympäristötutkimukselle. Ympäristön politisoitumisella tarkoitettiin siis sitä, että elinympäristön laadun kärsiminen alkoi aiheuttaa poliittista jakautuneisuutta ympäristöä koskevien erimielisyyksien ja kiistojen seurauksena. (Haila 2008a; Massa 2014, 13; Valkonen 2010.) Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen läpimurto tapahtui 1980- ja 1990-luvuilla, vaikkakin jonkinasteista heräämistä oli havaittavissa jo 1950-luvulla. Tieteenalan kehittymiseen vaikuttivat kaksi merkittävää havaintoa ympäristösuhteesta. Ensinnäkin luonnon tarkastelu ilman kulttuurillishistoriallista otetta alkoi käydä hankalaksi. Maapallolta ei tuntunut enää löytyvän niin sanottua puhdasta luontoa, johon ihmisen kädenjälki ei olisi ylettänyt. Luonnonjärjestelmät olivat muuttuneet ekososiaalisiksi kokonaisuuksiksi. Toisekseen yhteiskunnan toimintojen tarkastelu vaati taustalle ekologisten prosessien sisäistämistä. (Massa 2014, 15.)

Yhteiskuntatieteellinen ympäristötutkimus käsittelee pääasiassa ihmisten aiheuttamia ympäristöongelmia, ja niistä aiheutuneiden haitallisten muutosten yhteiskunnallisia vaikutuksia (Viinikainen 1997, 11–12). Yhteiskunnallinen ympäristötutkimus on kiinnostunut esimerkiksi seuraavista kysymyksenasetteluista: miksi ympäristöongelmia syntyy, miten niitä voidaan ratkaista ja minkälaisia sosiaalisia sekä kulttuurillisia ulottuvuuksia ympäristöongelmilla on (Hannigan 1995; Massa 2014, 11)? Yhteiskuntatieteet eivät kovinkaan usein päädy tarkastelemaan objektiivisesti itse luontoa tai ympäristöä, vaan luonto- ja ympäristösuhde muodostuvat yhteiskunnallisten ja kulttuuristen prosessien tuotoksena. Ympäristöongelmiin liittyvät käsitykset ovat vahvasti kulttuurisidonnaisia, eikä ongelmien ja ratkaisupyrkimysten välillä ole aina selkeää seuraussuhdetta. (Viinikainen 1997, 11–12.) Seuraavassa alaluvussa tarkastelen ympäristöongelmien universaaleja ratkaisuorientaatioita yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen saralla.

2.2 Ympäristöongelmat arvojen armoilla – Milloin ympäristöongelmista tulee ongelmia ja miten ne ratkaistaan?

Tässä tutkimuksessa keskityn ihmisten luomiin ympäristöongelmiin ja ajatteluni pohjautuu yhteiskuntatieteelliselle ympäristötutkimukselle. Olisi naiivia väittää, että pystyn keskittymään vain ja ainoastaan ihmisten luomiin ympäristöongelmiin, mikä olisi myös Beckin (1990) mukaan selkeä merkki ympäristöstä irtaantumisesta. Ympäristö ja yhteiskunta eivät ole erillään toisistaan, vaan niiden välinen suhde on muuttunut vuosituhansien aikana. Lähestymiseni asiaan ei poista luonnontieteellistä ongelmanasettelua, sillä yhteiskuntatieteellinen ympäristötutkimus pohjautuu väistämättä luonnontieteelliselle tutkimukselle sekä pohjatiedolle ympäristön tilasta. (ks. Haila 2008a, 258–259.)

Ongelmien määrittelemisen on tärkeää, koska se antaa suunnan myös niiden ratkaisemiseksi (Haila 2008c, 13). Finto-sanakirjan (2015) mukaan ympäristöongelma syntyy ihmisen aiheuttamasta ekologisten vaikutusten muutosketjusta tai yksittäisestä ekologisen ympäristön muutoksesta. Sanakirjasta löytyy kuitenkin huomautus, joka viittaa ympäristöongelmien arvopohjaisuuteen eli luonnon muutoksista tulee ongelmia vasta siinä vaiheessa, kun riittävä määrä ihmisiä näkee ja arvottaa sen ympäristölle haitalliseksi – ja sitä kautta myös ihmisille epämieluisaksi. Ympäristöongelman määrittelemisen tapahtuu näin ollen ihmiskeskeisesti. Juuri ympäristöongelmien ihmiskeskeisyys ja -lähtöisyys puoltavat yhteiskunnallisen ympäristötutkimuksen tärkeyttä luonnontieteiden ohella: ihminen aiheuttaa ison osan ympäristöongelmista eli ne ovat inhimillisten päätösten arvopohjaisia aikaansaannoksia, ongelmia käsitellään ylipäättään arvokysymyksinä ja ympäristöongelmat ratkaistaan yhteiskunnallisen keskustelun sekä päätöksenteon avulla. (Finto 2015: Valkonen & Saaristo 2016a; Ylönen & Litmanen 2016.) Robinsonin (2013) ajatus ihmiskunnan ympäristöongelmien sietokyvystä antaa ympäristöongelmien arvottamiselle toisen ulottuvuuden. Suurin osa ihmisten toimista aiheuttaa ympäristölle jonkinasteista vahinkoa, ja moni myöntääkin sen, mutta lopulta kyse on kuitenkin siitä, että mihin asti ihmiskunta on valmis katsomaan luonnon tuhoutumista. Kyse on siis todellisuudessa rajan vetämisestä – koska vahingoista syntyy ongelmia?

Vaikka ympäristöongelmien määrittelemine on usein monitulkintaista ja saattaa aiheuttaa voimakkaita ristiriitoja yhteiskuntatoimijoiden välillä, niin niiden rakentuminen myötäilee tiettyä kaavaa. Hailan (2008c, 13) mukaan ongelmat nostavat poliittisen kamppailun, kun jotkin yhteiskunnalliset toimijat tiedostavat ne ja saavat muut vakuuttuneeksi ongelmien vakavuudesta. Hanniganin (2006) näkemyksen mukaan ympäristöongelmien muotoutuminen tapahtuu kolmiportaisesti: ensimmäisenä tapahtuu ympäristökysymyksen hahmottaminen, toisena esittämistavan määrittely ja kolmantena ympäristökysymyksen käsitteleminen. Tutkijat ovat vastuussa ympäristökysymyksen hahmottamisesta, koska he kykenevät tutkimusten avulla tuomaan ympäristöä uhkaavat asiat ja ratkaisukeinot suuremman yleisön saataville. Esittämisvaiheessa medialla on keskeinen rooli, kun pyritään lisäämään ongelman näkyvyyttä ja kiinnittämään se arkipäiväiseen todellisuuteen. Toimijoiden tulee esittää asiansa vakuuttavasti, retorisia tekniikoita ja strategioita soveltaen. Ympäristökysymyksen käsitteleminen vaatii taas liikkeellepanevan voiman eli laajat ihmismassat. Tehokkaimmillaan ympäristökysymykset leviävät poliittiseen päätöksentekoon, mutta senkin jälkeen liikkeellepaneva voima, eli kansalaiset, ovat keskeisessä asemassa. (Hannigan 2006, 68.)

Kuten jo aiemmin mainitsin, tutkijat ovat lähes yksimielisiä ihmistoiminnan radikaalista vaikutuksesta nykyiseen ilmastonmuutoksen. Ympäristön kannalta kestävä ihmiss toiminta on aiheuttanut maailmanlaajuisia, monikerroksisia ympäristöongelmia, jotka ihmiset havaitsevat esimerkiksi hirmumyrskyinä, tulvina, kuivuutena, ilmansaasteina ja ilmastopakolaisuutena eri puolilla maapalloa. Ympäristöongelmien ratkaiseminen on haastavaa juuri sen monikerroksisuuden ja globaalisuuden takia: Sosiaalinen, taloudellinen ja kulttuurillinen kestävämyys kietoutuu ympäristöongelmien ympärille, mikä tekee ympäristöongelmien aiheuttajien tai juurisyyden tunnistamisesta usein hankalaa. Tästä syystä ympäristöongelmien ratkaiseminen ei ole helppoa tai yksiselitteistä, vaan ideoita ja keinoja niiden ratkaisemiseksi on esitetty valtava määrä – olivat ne sitten rakenteellisia muutoksia tai teknologian aikaansaannoksia. (Esim. Glasbergen & Cörvers 1995, 1–2; Kaartinen 2012; Kallinen, Nygren & Tammisto 2012, 5–6; YK-liitto; Ylönen & Litmanen 2016.)

Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen alueella on muodostettu erilaisia teorioita siitä, millaisia ajattelutapoja ja hallintamalleja globaalin ympäristökriisin ratkaisemiseen edellyttää. Neuvonen (2011) esittää kaksi väylää ympäristöongelmien ratkaisemiseksi

”Ympäristötietoisuus”-kirjan (Harju-Autti, Neuvonen & Hakkarainen 2011) ympäristö- ja arvotutkijoiden näkemysten pohjalta. Massa (2009) on jakanut myös ympäristöyhteiskuntateoriat kahteen osaan: modernisaation katkosta tukeviin EK-teorioihin ja ekomodernisaation puolesta puhuviin EM-teorioihin.

Neuvosen (2011) ensimmäinen väylä – ja Massan (2009) tapauksessa EK-teoriat – keskittyvät yhteiskuntarakenteisiin: ilmastonmuutos saadaan kuriin vain muuttamalla yhteiskuntamme rakenteita ja järjestelmiä. EK-teoriat suhtautuvat modernisaatioon pessimistisesti. Nykyiset maailmanlaajuiset yhteiskuntarakenteet kaipaavat niiden mukaan suursiivousta. EK-teoriat ennakoivat nykyisen modernisaation katkosta. Neuvosen (2011, 156–157) mukaan ihmiskunnan katsotaan olevan jo tällä hetkellä yhteiskunnallisen murroskauden keskellä – puhutaan jopa uudesta eli neljännessä teollisesta vallankumouksesta. Murroskaudemme suurimpia tehtäviä on pystyä muuttamaan energiantuotantomme perusrakenteet ja samalla kääntää talousajattelumme päälaelleen, ja irrottautua jatkuvan kasvun tavoittelusta. Uuden energiajärjestelmän luominen ja uudenlaisen kestäväen talouskasvun mallin löytäminen vaativat suoraselkäistä, ja jopa radikaalia politiikkaa. Kokonaisvaltainen ympäristötietoisuus leviää poliittisten päätösten avulla pakottaen. (Massa 2009, 10–11; Neuvonen 2011, 156–157.)

Neuvonen (2011) uskoo, että samanlaisia rakenneuudistuksia on nähty pienoiskoossa kotimaassammekin peruskoulujärjestelmän luomisen ja Euroopan Unioniin liittymisen myötä. Ilmastonmuutoksen torjuminen muuttamalla yhteiskuntarakenteita vaatii kuitenkin globaalia poliittista yksimielisyyttä, erityisesti suurvaltioiden osalta, sillä nykyiset energia- ja talousrakenteet ovat juurtuneet syvälle maailmanpolitiikkaan.

Tunnetuimpia rakennemuutoksia puolustavia EK-teorioita ovat Massan mukaan Allan Schnaibergin tuotannon ja kulutuksen oravanpyörä (1980), Jussi Raumalin ryöstötalous (1984), Ulrich Beckin riskiyhteiskunta (alk. 1986), Niklas Luhmanin ekologinen kommunikaatiokyvykyys (1986), Joseph A. Tainterin romahdus (1988), Thomas F. Homer-Diksonin ympäristöväkivalta (1991), James O’Connorin kapitalismin toinen ristiriita (1996), John Bellamy Fosterin metabolinen repeämä (1999) sekä Jason W. Mooren (2003) maailmanekologia. (Massa 2009; Neuvonen 2011.)

Ulrick Beckin riskiyhteiskuntateoria on syytä nostaa tarkemmin esille, koska sen merkitys ympäristösosiologian kehittymiselle on ollut kiistaton ja sen voidaan katsoa taustoittavan kaikkea ympäristösosiologista tutkimusta (Ahponen 2015a). Näin ollen sen lyhyt tarkastelu on tutkimukseni kannalta perusteltavissa. Lisäksi sen esittely valaisee EK-teorioiden pohja-ajatusta hyvin.

Beckin Riskiyhteiskuntateorian (1990) mukaan nykyinen yhteiskunnan kehityskaari johtaa lopulta yhteiskuntamme perikatoon. Yhteiskuntamme kehityksen kielteiset vaikutukset ovat lopulta suurempia kuin myönteiset vaikutukset. Esimerkiksi teknologian avulla meillä on mahdollisuus minimoida ympäristöriskejä, mutta ei koskaan poistaa niitä. Riskiyhteiskunnassa epätodennäköisin voi tapahtua, ja tapahtuukin, mikä heijastaa Beckin ajattelun lohduttomuutta. Beckin mukaan syntynyt riskiyhteiskunta poikkeaa klassisesta teollisuusyhteiskunnasta, eikä sen säännönmukaisuudet päde enää nykyisessä yhteiskuntamallissamme. (Beck 1990; Öytenmaa 2015.)

Beckin mukaan ilmastonmuutos ja siitä aiheutuva laaja-alainen ympäristötuho syntyvät modernisaation aikaansaamista teollisen tuotannon kasvusta, teknologisesta kehityksestä sekä kyseisiin prosesseihin liittyvästä päätöksenteosta. Tuotannon ja teknologiavälitteisyyden kasvaessa myös riskit alkavat kasvaa, sillä ne pitävät sisällään useita epävarmuustekijöitä. Näihin prosesseihin sisältyvät ongelmat synnyttävät riskejä, joita pyritään hallitsemaan. Riskit luovat pahimmillaan katastrofeja, joihin ei pystytä varautumaan riittävän tehokkaasti. Ilmastonmuutosta voidaan pitää yhtenä vaikeasti hallittavana katastrofina, sillä Beckin mukaan katastrofeille tyypillistä on laaja alueellinen vaikutus, pitkäkestoisuus, tiedollinen monimuotoisuus ja näkymättömyys. (Ahponen 2015a, 11; Beck 1992; 2009; ks. Kangas 2016.)

Riskiyhteiskuntateoria on syntynyt ympäristökriisien ja -herätyksen seurauksena, yhdistämällä hajanaisia tietoja ympäristön vaurioitumisesta. Beck kyseenalaistaa riskiyhteiskunta -teoriassaan jopa luonto -käsitteen käyttämisen mielekkyyden, koska luonnolla ei ole Beckin mukaan arvoa sosiaalisessa todellisuudessa. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ihmisen

toiminta on irtaantunut luonnosta ja ihmisen ei katsota olevan enää osa luontoa. Luonto ei ole varsinaisessa mielessä luonto vaan käsite, normi, muistuma, utopia ja vastaehdotus. Luonto ”löydetään” uudelleen ja sitä pyritään hoivaamaan vasta tässä hetkessä, kun sitä ei enää käytännössä ole olemassa. Beckin mukaan luonnosta irtaantuminen on johtanut siihen, että luontoa koskevat asiat ovatkin todellisuudessa kulttuurillisia tosiasioita, joita pyritään suojelemaan lopulta luonnon kustannuksella. (Beck 1990; Öyttenmaa 2015, 17.)

Beck puhuu teoksessaan *Riskiyhteiskunnan vastamyrryt* (1990) teknisnaturalistisista virhepäätelmistä, joilla hän tarkoittaa pelkän uhan läsnäolon riittämättömyyttä. Samalla hän korostaa luontoon liittyvien asioiden kulttuurillista sitoutuneisuutta. Käytännössä läsnäolon riittämättömyys tarkoittaa sitä, että esimerkiksi ilmastonlämpenemisen uhkien esilletuonti ei välttämättä riitä siihen, että ihmiset alkaisivat automaattisesti protestoimaan ilmastonmuutosta vastaan. Tuho- ja protestin erottaa toisistaan niin sanottu kulttuurillinen tuhonsietovalmius. Tuho- ja vaarantumistoleranssi rapautuu yleensä vain siinä tapauksessa, kun ihmiset kokevat omassa elämänmuodossaan vaarantuvansa jollain tavalla, joka koskettaa jotain heille merkityksellistä asiaa. (Beck 1990, 75; Robinson 2013.) Beck pitää olennaisen tärkeänä luonnon ja luonnon tilaa heikentävien ilmiöiden sosiologista käsitteellistämistä. Symbolit ovat osa kulttuuria ja keskeisiä kulttuuria ylläpitäviä sosiaalisia elementtejä. Ympäristöuhat tarvitsevat symbolisia tiivistymiä herättääkseen ihmisten mielenkiinnon. Pelkkä tieto luonnon tuhoutumisesta ei itsessään riitä synnyttämään vastareaktioita. (Beck 1990, 77.)

Vaikka riskiyhteiskuntateoriaa voidaan pitää ympäristösosiologian kannalta hyvin merkittävänä, niin sitä on myös osaltaan kritisoitu. Se sisältää vähänlaisesti konkreettisia ratkaisuehdotuksia ja pohjautuu abstraktiin ja vaikeasti avautuvaan riski-käsitteeseen. Beck määrittelee riskin modernin yhteiskunnan tuottamaksi epämääräiseksi uhkaksi, jota hän ei kuitenkaan perusteellisesti konkretisoi. Kritiikistä huolimatta Beckiä voidaan kuitenkin pitää sosiologisen riskikeskustelun käynnistäjänä. (Lagerspetz 2015, 100; Silvast & Virtanen 2008.)

Monet eivät kuitenkaan usko yhteiskuntarakenteiden perinpohjaiseen uudelleenjärjestämiseen, vaan nykyisten rakenteiden uskotaan tukevan riittävästi tulevia ympäristötoimia. Massan (2009, 10–11, 21, 31) jaottelemat EM-teoriat ovat Beckin (1990) riskiyhteiskunta-ajattelun

vastakohtia: modernisaatiosta ei tarvitse luopua vaan ympäristöongelmat ratkaistaan ympäristökysymysten paremmalla huomioimisella taloudessa, teknologiassa, politiikassa ja kulttuurissa. Keinot ovat olemassa ja niitä on lukemattomia, mutta vain murto-osaa niistä on hyödynnetty. Puhutaan niin sanotuista ekomodernisaatioon kannustavista teorioista. EM-klassikkoteorioiksi on laskettu Ignacy Sachs'n ekokehitys (1980), Joseph Huberin ekomodernisaatio (1982), Robert Froschin ja Nicholas Gallapoulosin teollinen ekologia (1989), A. S. Matherin metsätransitioteoria (1992), Kenneth Arrow ym. teoria ekologinen Kuznetz-käyrä (1997) sekä Paul Hawken ym. teoria luonnonkapitalismi (1999).

Neuvosen (2011) toinen polku muodostuu ihmisten jalanjäljistä: Tarvittava muutos pohjautuu ihmisten yksilövalinnoille. Ympäristöhuoli leviää kansan keskuudessa yksilövalintojen hyväksyttävyyden myötä, mikä johtaa ympäristömyönteisten tekojen voimakkaampaan arvostukseen. Tämän väylän kohdalla on syytä muistaa, että yksilölähtöinen toiminta vaatii kuitenkin suotuisat yhteiskunnalliset olosuhteet, jotta yksilöt pystyvät suoriutumaan ympäristömyönteisesti. Ajattelu pohjautuu laajojen ihmismassojen yhtäaikaiseen ympäristötoimintaan: yksittäisten toimijoiden rooli kasvaa ympäristöongelmien ratkaisemisessa, sillä pienetkin ratkaisut monistuvat suuremmille joukoille suotuisten kanavien kautta. Ilmiötä voidaan hahmottaa paremmin tarkastelemalla erilaisia sosiaalisen median kanavia (Facebook, Youtube yms.). Yksittäisten ihmisten toiminnan kautta on syntynyt satoja miljoonia ihmisiä yhdistäviä toimintamalleja ja yhteisöjä. Toimintamallit eriytyvät uusien trendien myötä, mikä johtaa entistä monipuolisempiin ympäristötoimiin. On kuitenkin syytä muistaa, että polut eivät välttämättä ole toisiaan poissulkevia, vaan muutos voi tapahtua yhtäaikaisesti molempien väylien ominaispiirtein. (Neuvonen 2011, 156–157.)

Ympäristökriisin hallintaa koskevat teoriat voidaan siis jakaa kahteen edellä määriteltyyn orientaatioon. Kahtiajaosta huolimatta Massa (2011, 11) haluaa myös muistuttaa, että kaikki ympäristöyhteiskuntateoriat eivät mahdu yksiselitteisesti EK- ja EM-teorioiden jaottelun piiriin, vaan teorioiden sisältä voi löytyä toiseen teoriaperinteeseen liittyviä ratkaisuelementtejä.

Ympäristöongelmien ratkaisemista voidaan lähestyä myös erilaisten maailmankuvien avulla. Clapp ja Dauvergne (2011) ovat jaotelleet ihmisten ympäristöä koskevat maailmankuvat neljään eri osa-alueeseen: markkinaliberaaliin, institutionaaliseen, bio-environmentaaliseen ja sosiaalivihreään maailmankuvaan. Markkinaliberalistit uskovat markkinatalouden isoihin pyöriin eli jatkuvan talouskasvun tuomiin mahdollisuuksiin. He näkevät globalisaation myönteisenä asiana, sillä se edesauttaa talouden kasvua, ja sitä kautta mahdollistaa ympäristöongelmien ratkaisemisen. Markkinaliberalistit suhtautuvat ympäristöongelmiin kevyemmin kuin muut, ja vaikka useimmat heistä myöntävätkin ympäristöongelmien vakavuuden, he eivät perimiltään usko ekologisen katastrofin mahdollisuuteen. Markkinaliberalistien maailmankuvassa uskotaan ihmiskunnan tieteellisiin ja teknisiin saavutuksiin sekä korostetaan ihmisen kykyä sopeutua vallitseviin olosuhteisiin. Talouskasvun turvin markkinaliberalistit luottavat siis teknologian ylivaltaan ilmastonmuutoksen torjumisessa. (Clapp & Dauvergne 2011, 9.)

Institutionalistit luottavat samoihin asioihin kuin markkinaliberalistit, mutta korostavat globaalien instituutioiden ja normien tärkeyttä. He ovat myös markkinaliberalisteja enemmän huolissaan luonnonvarojen holtittomasta käyttämisestä, väestönkasvusta ja taloudellisesta epätasa-arvosta. Vahvat globaalit instituutiot pystyvät ohjaamaan kansakuntia ympäristömyönteisempään toimintaan ja pystyvät luomaan merkittäviä kansainvälisiä ympäristösopimuksia. Syy nykyiseen ympäristöalhoon löytyykin institutionalistien mielestä heikon kansainvälisen yhteistyön takaa. (Clapp ja Dauvergne 2011, 9.)

Bio-environmentalistit korostavat ekosysteemimme haavoittuvaisuutta ja maapallomme puoliromahtanutta kantokykyä. Bio-environmentalistit eivät näe globalisaatiota yksiselitteisesti huonona, mutta uskovat sen lisäävän ympäristöongelmia. He kritisoivat ihmiskeskeistä ajattelua ja näkevät orjallisen talouskasvun tavoittelun ympäristöongelmien luoja. (Clapp ja Dauvergne 2011, 9.)

Sosiaalivihreät uskovat kapitalismin aiheuttaneen taloudellisen epätasa-arvon leviämisen. Tämän lisäksi he ovat ottaneet vaikutteita feministeiltä, ja ajattelevat mieskeskeisten arvojen johtaneen nykyisiin ympäristöongelmiin. Sosiaalivihreät eivät usko jatkuvaan talouskasvuun

vaan uskovat ympäristöongelmien olevan ratkaistavissa paikallistason autonomian avulla sekä pienen mittakaavan toiminnalla. Maailmankuvien sisältä voidaan havaita EK- ja EM-teorioille tuttuja piirteitä, mutta asiaa lähestytään ihmiskeskeisemmin. Maailmankuvien kohdalla voidaan myös katsoa, että ne eivät ole toisiaan poissulkevia, sillä ihmisjoukot voivat omata eri maailmankuviin soveltuvia ympäristöarvoja samanaikaisesti. (Clapp ja Dauvergne 2011, 9.)

Luvussa on esitelty erilaisia ratkaisuvaihtoehtoja ympäristöongelmien vähentämiseksi. Tutkimustehtäväni on selvittää, minkälainen tukijajoukko POW:n taustalla toimii. Erilaisten ratkaisuvaihtoehtojen syvempi tarkastelu on tutkimustehtävän kannalta olennaista, koska niiden sisäistäminen antaa lisää ulottuvuuksia ilmastoliikkeen ja sen tukijakunnan tarkasteluun, tarkemmin eriteltynä esimerkiksi heidän talviurheilua koskevien asenteidensa ja vaikuttamiskeinoja koskevien toiveidensa kohdalla. Tutkimuskohteeni kuvailun kannalta on merkittävää tietää, perustaako tukijakunta ajattelunsa modernisaatiouuskolle tai -katkokselle.

2.3 Liikunnan ja ympäristön suhde

On syytä tarkastella ympäristön ja liikunnan välistä suhdetta tarkemmin, jotta pystymme tarttumaan uskottavammin liikuntakulttuurin moniulotteisiin ympäristöongelmiin. Lajikulttuurien ympäristöongelmien hahmottaminen ja ympäristösuhteen todentaminen ovat tärkeitä askelia ympäristön ja lajikulttuurien suojelun kannalta. Helmut Digel (1992) erottaa ympäristön ja liikunnan välisestä suhteesta kolme tasoa. Liikunnalla voi olla sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia vallitsevaan ympäristöön. Myös ympäristö saattaa vaikuttaa kielteisesti liikuntamahdollisuuksiin. (Digel 1992, 257–269.) Mielestäni on kuitenkin perusteltua lisätä neljäs taso Digelin jaotteluun. Ympäristön voidaan katsoa myös vaikuttavan myönteisesti liikuntaan, sen luodessa meille mahdollisuuden liikkumiseen.

Liikunnan myönteiset vaikutukset ympäristöön ovat lähinnä maankäyttöön sekä liikunnan kautta saatuun ympäristökasvatukseen liittyviä (Turpeinen 2012, 28). Esimerkiksi metsissä sijaitsevat pururadat voivat rajoittaa hakkuita ja asuinrakentamista alueella. Kierrätyspisteistä huolehtiminen urheilutapahtumassa voi toimia ympäristökasvatuksellisenä elementtinä ohjatessaan ihmisiä kierrättämään.

Kielteiset vaikutukset ympäristöön voidaan jakaa kahteen osaan, välittömiin ja välillisiin vaikutuksiin (Digel 1992, 260; Turpeinen 2012). Välittömät vaikutukset syntyvät heti lajisuorituksessa, esimerkiksi moottoriurheilun pakokaasuista ja melusta sekä maan kulumisesta maastourheilussa. Suuremmat ympäristövaikutukset aiheutuvat kuitenkin välillisesti. Välillisiä vaikutuksia ovat esimerkiksi liikuntapaikkarakentaminen ja liikuntapaikkojen energiakulutus, liikuntavälineteollisuus, liikuntapaikoille kulkeminen sekä jätehuolto. (Turpeinen 2012, 28–29.)

Kausiluontoisten harrastusten laajentaminen ympärivuotiseksi rasittaa ympäristöä entisestään. Koska räätälöityjä suorituspaikkoja tarvitaan jatkuvasti lisää, on kehitys menossa väärään suuntaan ympäristösuojelullisista motiiveista katsottuna. (Kokkonen 2010, 325–33.) Liikunnan välillisten ympäristövaikutusten huomioiminen on kuitenkin joissain tapauksissa haasteellista, koska aina ei ole helppoa vetää rajaa siihen, mitkä ympäristöhaitat ovat kytköksissä liikuntaan ja mitkä eivät. Tähän ajatukseen takertuminen ei ole kuitenkaan olennaista kokonaiskuvan luomisessa.

Suosittelavaa kestäväen kehityksen kannalta olisi ylläpitää sekä rakentaa perus- ja lähiliikuntapaikkoja, maksimoida liikuntatilojen käyttö ja lisätä kevyen liikenteen väylien määrää. Liikuntapaikkojen peruskorjauksetkin tulisi tehdä hyvissä ajoin suosimalla energiatehokkaita investointeja. (Kokkonen 2010, 325–331.) Syynä kestävien toimintamallien hitaaseen juurtumiseen liikunnan parissa voidaan pitää tavoitekeskeisyyttä huippu-urheilussa ja menestyksen yhteiskunnallista arvottamista. Lajikirjon kasvaminen, suorituspaikkojen lisääntyminen ja liikuntalajien ympärivuotinen harrastaminen voidaan katsoa olevan lähtökohtaisesti ristiriidassa ympäristönsuojelun kanssa. Voidaanko jatkuva urheilumenestyksen tavoittelu ylipäätään toteuttaa kestävästi nyky-yhteiskunnassa?

Digel (1992) käyttää Tsernobylin ydinvoimalaonnettomuutta esimerkkinä puhuessaan ympäristön kielteisistä vaikutuksista liikuntamahdollisuuksiin. Onnettomuus esti ihmisiä harrastamasta liikuntaa ulkona. Tsernobylin ydinvoimalaonnettomuus on kuitenkin ääripää tässä asiassa. Tavallisempia ympäristön vaikutuksia liikkumismahdollisuuksiin ovat esimerkiksi vähälumiset talvet, todella kylmät talvet ja leväkukinnot avovesistöissä.

Tämänkaltaiset ilmiöt vaikeuttavat perinteisten talvilajien harrastamista ja esimerkiksi kesäuimakoulujen järjestämistä ympäri maan. (Digel 1992, 260.)

Lisäsin Digelin jaotteluun neljännen ulottuvuuden, jonka mukaan ympäristö mahdollistaa ihmisten liikkumisen. Luonto ja luontoympäristöt ovat tärkeitä liikkumisympäristöjä suomalaisille ja monille harrastajayhteisöille. Aiheesta on tehty myös jonkin verran kotimaista tutkimusta (esim. Simula 2012; Vuolle & Oittinen 1994).

Turpeinen (2012) nostaa esiin vähälumisten talvien ja muiden vastaavien ilmiöiden aiheuttamat liikuntakulttuurin muutokset. Kuten hieman ylempänä mainitsin, esimerkiksi talvilajeja halutaan harrastaa huonosta lumitilanteesta huolimatta, tämän tuodessa väistämättä lisää ympäristöongelmia esimerkiksi ihmisten hiihtäessä tunneleissa ja keinolumiladuilla. Tätä voidaan pitää tietynlaisena noidankehänä. Ihmiset ovat omalla toiminnallaan aiheuttaneet vähälumiset talvet, ja niiden iskiessä keksitään vaihtoehtoisia epäekologisia tapoja ylläpitämään vanhaa liikuntakulttuuria. (Kokkonen 2010, 287; Turpeinen 2012, 29–30.)

Edellä kuvattu asetelma on synnyttänyt merkittävän arvokonfliktin, johon liikunnan ja urheilun päättäjät ovat joutuneet ottamaan kantaa. Heidän on pitänyt päättää, haluavatko he taistella ilmastonmuutosta vastaan säilyttääkseen nykyiset liikuntamahdollisuudet vai keskittyä turvaamaan harrastusmahdollisuudet, vaikka se vaatisi kestäättömiä toimintatapoja? Kärjistäen ilmaistuna liikuntakulttuurin avaintoimijoiden on pitänyt tehdä arvovalinta ympäristön suojelemisen ja urheilumuodon välillä. Asian näkeminen näin mustavalkoisena ei kuitenkaan ole relevanttia.

Liikuntakulttuurin avaintoimijat ovat reagoineet hitaasti yhteiskunnallisen ympäristökeskustelun ympäristöpoliittisen ohjailun voimistumiseen. Yhteiskunnallinen paine ja ohjailu ympäristöasioissa suuntautuu tulevaisuudessa entistä vahvemmin liikuntasektorille. Ympäristökeskustelun kiristyessä liikuntatoimijoiden on väistämättä jouduttava pohtimaan kestävänsä kehityksen periaatteita entistä syvemmin ja ryhdyttävä toimiin poliittisen ohjailun kasvaessa. Liikuntakulttuuria ohjailevat kansainväliset ja kansalliset kestävänsä kehityksen sitoumukset sekä ympäristölait. (Simula 2015, 202–203.)

Tutkimustehtäväni kannalta on olennaista hahmottaa, minkälaista ympäristöliikehdintää liikuntakulttuurin sisälle on syntynyt ja minkä takia. Tämä alaluku selventää erityisesti jälkimmäistä osa-aluetta. Yksinkertaisesti ilmaistuna ihmisten liikkuminen synnyttää eritasoisia ympäristöongelmia. Kuten alaluvun alussa mainitsin, ympäristön ja liikunnan välisen suhteen tarkastelu helpottaa tarttumista liikuntakulttuurin moniulotteisiin ympäristöongelmiin, ja sitä kautta edesauttaa niiden ratkaisemista.

2.4 Ympäristöasioiden rantautuminen kotimaisen urheilun ja liikunnan kentille

Joidenkin näkökulmien mukaan liikuntajärjestöt sekä niiden piirissä toimivat kansalaiset muodostavat oman yhteiskunnallisen liikkeensä. Tässä tutkielmassa huomio ei kohdistu liikunta- ja urheiluliikkeen määrittelyihin ja piirteiden analysointiin. Sen sijaan tarkoituksena on tarkastella liikuntakulttuurin altistumista ympäristöpolitiikan vaikutteille ja yhteiskunnallisten ympäristöliikkeiden ajamille asioille. Liikuntakulttuuri virtaa yhteiskunnallisten muutosten aallokoissa, siinä missä muutkin kulttuurit, eikä se tee poikkeusta ympäristötematiikan kohdalla. Varhaiset merkit urheilukulttuuriin kohdistuvasta ympäristöliikehdinnästä löytyvät 1960-luvulta ympäristöherätyksen vauhdittamina. (Ks. Harvey ym. 2014a: 2014b.) Yhteiskunnallisten liikkeiden ja liikuntakulttuurin väliseen suhteeseen syvennyttään luvussa 4.

Liikuntakulttuurin sisälle ei ole muodostunut vahvaa ja yhtenäistä ympäristöliikehdintää, joten yhtenäisen tutkimuslinjan löytäminen on ollut haasteellista (Simula & Levula 2017). Suomessa liikunta- ja urheilukansan ympäristötoimet ovat olleet usein liikuntajärjestöjen ympäristöhallinnallisia aikaansaannoksia, joten kotimaisen liikuntakulttuurin tarkasteluun kohdistuva yhteiskuntatieteellinen ympäristötutkimuskin on painottunut ympäristöhallinnallisiin teemoihin. Tämän tutkimuksen kohdalla ympäristöhallinnolliset teemat eivät ole keskiössä, mutta koska ne ovat niin voimakkaasti hallinneet urheilun ja liikunnan ympäristökeskustelua niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin, on niiden tarkastelu perusteltua.

Suomessa urheiluliikkeen ja liikuntapoliittisten toimijoiden aktivoituminen on kulkenut pitkälti kansainvälisten liikuntajärjestöjen vanavedessä, myötäillen kansainvälisten ympäristötoimien ajankohtia ja tapoja. Urheilun globaali ympäristöherätys tapahtui viimeistään vuoden 1994 Lillehammerin talviolympialaisten aikoihin. (Harvey ym. 2014b; Konstantaki 2018; Simula 2018.) Olympialiikkeen ympäristöpolitiikkaa käsitellään luvussa 4.1. Kansallisissa urheiluorganisaatioissa ympäristöasiat nousivat esille jo 1980-luvun lopussa, mutta varsinainen urheilutoimijoiden aktivoituminen tapahtui vasta 1990-luvun alussa (Turpeinen 2012; Oittinen 2000). 1990-luvulla urheiluorganisaatioiden toimet konkretisoituivat pitkälti erilaisten projektien ja hankkeiden kautta (esim. Oittinen 2000; Mesimäki 2001; Simula ym. 2014; Turpeinen 2012; Mantere 2019). Työväen Urheiluliitto (TUL) julkaisi vuonna 1991 urheiluseurojen käyttöön *Luonto-LETE*-oppaan, jossa keskeisenä teemana oli ympäristösuojelulliset toimet (Itkonen 1991). Samana vuonna liikuntajärjestöjen strategiatyöhön eli Likustra-hankkeeseen sisällytettiin kestävään kehitykseen pohjautuvia osa-alueita. Myös muutamat lajiliitot huomioivat ympäristöllisen kestävyuden strategioissaan. (Mesimäki 2001, 100–101.)

Ensimmäisenä merkittävänä ympäristöprojektina voidaan pitää Suunnistusliiton aloitteesta syntynyttä Nuoren Suomen Luontokasvatusprojektia (1994–1995). Projektin keskeiseksi havainnoksi osoittautui liikuntatoimijoiden heikko ympäristötietoisuuden taso. Liikunnan ja urheilun toimijoiden keskuudessa keskeisiä ympäristöongelmia ei tiedostettu tai niihin ei kiinnitetty juurikaan huomiota. Projektin myötä syntyi siis tarve kokonaisvaltaisemmille ympäristötoimille ja projekti laajeni Nuoren Suomen Ympäristöprojektiksi (1996–1997), jota pidetään ensimmäisenä valtakunnallisena ympäristöhankkeena liikunnan ja urheilun parissa. Ympäristöprojekti toimi eräänlaisena esiselvityshankkeena Suomen Liikunnan ja Urheilun (SLU) tuleville ympäristötoimille. Tämän tutkimuksen kannalta on olennaista huomata, että Ympäristöprojektin aikana tehtiin yhteistyötä eri ympäristöjärjestöjen kanssa. (Mesimäki 100–102.)

SLU:n alullepanema Liikunnan ja urheilun Ympäristöhanke (1998–2000) käynnistyi seuraavana vuonna Ympäristöprojektin jälkeen. Hankkeen päätavoite oli antaa liikuntajärjestöille työkaluja järjestökohtaisen ympäristöohjelman luomiseen, ja sitä kautta toimintamallien muuttamiseen kestäväan kehityksen osa-alueiden mukaisiksi. Hankkeen

kunnianhimoiset tavoitteet eivät kuitenkaan täytyneet täysin, koska kaksi vuotta oli auttamatta liian lyhyt aikaväli arvolutautuneen organisaatiomuutoksen toteuttamiselle. Ympäristöhanke johti kuitenkin SLU:n sisällä useisiin konkreettisiin organisaatiomuutoksiin: kestävän kehityksen mukainen ajattelu sisällytettiin järjestön toimintaperiaatteisiin ja SLU:n sisälle perustettiin erillinen Liikunta ja ympäristö -työryhmä vuonna 2000. Vuonna 2008 ympäristöhallinnan kehittäminen liitettiin osaksi järjestön perustoimintaa. (Mesimäki 2001, 104–108, 120, 130; Simula ym. 2014, 19; Simula 2018.) SLU:n hajoamisen taustalla ollut toimialajärjestöjen yhdistyminen vesitti ympäristöhallinnon kehityksen suomalaisessa liikuntakulttuurissa useaksi vuodeksi 2010-luvulla (Simula 2018).

Vasta viimeisimpinä vuosina on alkanut tapahtua ympäristöpoliittista uudelleenheräämistä: liikuntatoimijoiden ympäristöhallinnan tueksi on alettu tuottaa lisääntyvässä määrin tutkimustietoa. Myös hankerintamalla on aktivoitunut. Jyväskylän yliopisto käynnisti vuonna 2014 Kohti ekologisesti kestävästä liikuntakulttuurista (Kekli) -tutkimushankkeen, jonka tarkoituksena oli lisätä liikuntatoimijoiden ympäristötietämystä liikuntahallinnollisten ratkaisujen tueksi (Simula & Levula 2017). Olympiakomitean koordinoiman Ekokompassi-tapahtumahankkeen (2015–2017) tarkoitus oli saada ympäristövastuullinen ajattelu ja kestävien ratkaisujen määrä lisääntymään urheilutapahtumissa sekä eri toimijoiden keskuudessa (Olympiakomitea 2020). Tällä hetkellä toimintaansa jatkava Olympiakomitean ja Sitran käynnistämä Urheilun ympäristövastuu -verkosto (2018–) pyrkii edistämään liikuntakulttuurin toimijoiden ympäristövastuullisuutta tapahtumanjärjestämisessä ja jalkauttamaan ympäristöhallinnollisia toimia niiden keskuuteen. Huomionarvoista on, että myös isoimmat lajiliitot ovat aktivoituneet hankeprojektien ohessa: esimerkiksi Palloliitto on sitoutunut ensimmäisenä suomalaisena urheilujärjestönä edistämään kestävästä kehitystä toiminnassaan olemalla mukana kestävän kehityksen Sitoumus 2050 -yhteiskuntasopimuksessa. Jonkinasteista ympäristöpoliittista uudelleenheräämisestä huolimatta liikuntajärjestöjen johtotasolla on hyvin laiskanlaisesti tehty sitoumuksia ja ympäristötoimenpiteitä. Liikuntajärjestöjen inaktiivisuus ympäristötoimissa on vaikuttanut jossain määrin erillisten liikuntakulttuurin sisäisten ympäristöliikkeiden syntymiseen.

Tässä luvussa käsiteltiin aluksi ympäristöherätystä ja ympäristöpolitiikan muodostumista. Teemat toimivat laajempaan viitekehykseen koko tutkimuksessa, sillä asiat, jotka esittelen

niiden jälkeen, ovat pitkälti näiden ilmiöiden jatkumoa. Erilaisten ympäristöongelmien ratkaisuo-orientaatioiden sekä ympäristön ja liikunnan suhteen tarkastelu lisäävät ymmärrystä liikuntatoimijoiden eri ympäristötoimien takana. Tässä alaluvussa esitellyt liikuntajärjestöjen kansallisen ympäristötoimet johdattelevat lukijan lähemmäksi tutkimuksen pääaihetta, liikuntakulttuurin sisäistä ympäristöliikehdintää. Tämä luku antaa erinomaiset lähtökohdat ympäristöliikkeen tarkasteluun tutustuttaen lukijan edellä mainittuihin, ympäristöliikehdinnän syntymisen kannalta olennaisiin, teemoihin. Seuraavassa luvussa syvennyn ympäristöliikehdinnän, -tietouden ja -kansalaisuuden käsitteistöön, joiden pohjalta rakennan tutkimusongelmani.

3 YMPÄRISTÖLIIKE YHTEISKUNNALLISTEN MUUTOSTEN VAATIJANA

Ympäristöliikkeen määrittelemisen onnistuu paremmin, mikäli aloittaa sen pureskelun yhteiskunnallisen liikehdinnän (*social movement*) määritelmällä. Yksinkertaisesti ilmaistuna yhteiskunnallinen liikehdintä muodostuu yksilöiden, ryhmien tai organisaatioiden sitoutumisesta poliittiseen tai kulttuurilliseen konfliktiin. Pohjimmiltaan kyse on yhteisten arvojen puolustamisesta ja yhteisen identiteetin jakamisesta. Konfliktihalukkuus on perusteltavissa jonkin alisteisen ryhmän tyytymättömyydestä vallitseviin yhteiskuntarakenteisiin tai asiatioihin sekä niitä ylläpitäviin hierarkioihin ja niitä ylläpitäviin joukkoihin. (Peltokoski s.a.)

Yhteiskunnallinen liikehdintä voidaan siis tunnistaa kolmesta elementistä: 1) liikkeen sisällä jaetaan kollektiivinen identiteetti 2) liikkeessä pyritään vaihtamaan käytännöllisiä ja symbolisia merkityksiä informatiivisissa viestintäkanavissa 3) liike osallistuu konflikteihin tai kilvoitteluun (Diani 1992; 2003, Ackland & O'Neil 2011, 178 mukaan). Kyse on siis vähintäänkin löyhästi organisoituneesta verkostosta, joka pyrkii osallistumaan tai luomaan yhteiskunnallisia konflikteja, jarruttamalla tai edistämällä jotakin sosiaalista muutosta (Stranius 2006, 15; Peltokoski s.a.). Yhteiskunnallisen liikehdinnän tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita siitä, miten julkisen keskustelun ulkopuolelle jäävistä yhteiskunnallisista jännitteistä ja yksittäisten ihmisten huolista saattaa kypsyä hyvinkin organisoitua kansalaistoimintaa (Laine & Peltonen 2003). Ympäristöliikkeet ovat yhteiskunnallisia liikkeitä, joten ne määritellään saman viitekehyksen alle.

Tässä luvussa käsittelen aluksi uusia yhteiskunnallisia liikkeitä yleisellä tasolla, jonka jälkeen tarkastelen ympäristöliikehdinnän muotoutumista. Alaluvuissa käsittelen myös ympäristötietoisuutta ja -kansalaisuutta, joiden avulla saan syvyyttä ympäristöliikehdinnän määrittelyyn, ja pystyn tuomaan liikehdintää lähemmäksi yksilötasojattelua. Luvun päätteeksi teen yhteenvedon teoriaosuuteni keskeisimmistä havainnoista ja niiden vaikutuksesta tutkimustehtäväni muodostumiseen.

3.1 Ympäristöliikkeiden muotoutuminen

Yhteiskunnallisten liikkeiden tutkimuksessa on käytetty jakoa uusiin ja vanhoihin liikkeisiin. Tämän jaottelun avulla on kuvattu länsimaissa 1960-luvulla alkanutta kansalaisyhteiskunnan murrosta. Vanhojen yhteiskunnallisten liikkeiden katsottiin olevan organisoituneita, usein yhdistysmuotoisia, erittäin hierarkkisia ja niiden katsottiin ajavan usein yksittäisen yhteiskunnallisen ryhmittymän materiaalistien hyödykkeiden tuotantoon ja jakautumiseen liittyviä intressejä. Selkeänä esimerkkinä vanhasta liikkeestä voidaan pitää työväenliikettä. Uudet liikkeet hahmotetaan usein epämuodollisina, verkostomaisina ryhmittyminä, jotka pyrkivät nostamaan esille yhteiskunnan epäkohtia kulttuurillisista, kommunikatiivisista ja elämänlaadullisista lähtökohdista. Merkittäviä uusien liikkeiden muotoja ovat olleet esimerkiksi feministinen naistenliike, rauhanliike, homoliike ja ympäristöliike. (Harter 2011; Ilmonen 1998; Konttinen & Peltokoski 2004; Konttinen 1999; 5; Mellucci 1996; Stranius 2006.) Uusien liikkeiden katsotaan muuttavan demokratiaa – puhutaan niin sanotusta suorasta demokratiasta. Vanhat yhteiskunnalliset osallistumismuodot, kuten äänestäminen ja puoluetoiminta ovat vuosien varrella menettäneet merkitystään, kun taas erilaiset protestiliikkeet ovat aktiivisempia ja tavoittavat enemmän väkeä kuin ennen. (Della Porta 2011, 806.)

Brand (1990, 25–26, Konttinen & Peltokoski 2004, 42 mukaan) on löytänyt uusille liikkeille viisi ominaispiirrettä: 1) uudet liikkeet pitävät modernissa yhteiskunnassa elämäntavallisia ja elämänlaadullisia asioita keskiössä, 2) liikkeiden tukijajoukot muodostuvat entistä useammin koulutetusta keskiluokasta, 3) liikkeet eivät aja yhtä johdonmukaisesti jotakin aatteellista oppia kuin vanhat liikkeet, vaan ne puolustavat ”erityisyyden oikeutta” postmaterialististen arvojen ja monikulttuurisuuden pohjalta, 4) ne suosivat autonomisia ja hajautettuja organisoitumismalleja ja 5) ne ovat synnyttäneet uusia, epätavanomaisia poliittisen osallistumisen muotoja.

Millaisia sitten ovat uusien liikkeiden toimijat? Eri maissa tehtyjen tutkimusten mukaan on löydettävissä melko yhdenmukaisia tuloksia toimijoista. Vaikka toimijoista voidaan nostaa tiettyjä yleispiirteitä esiin, on kuitenkin syytä pitää mielessä, että uusiin yhteiskunnallisiin

liikkeisiin kuuluu valtavasti monenlaisen taustan omaavia ihmisiä. Tutkimusten mukaan uusien liikkeiden toimintaan osallistuvat herkimmin opiskelijat, koulutetut keskiluokkaiset, nuoret vanhempia useammin sekä naiset miehiä aktiivisemmin. (Konttinen & Peltokoski 2004, 51.)

Konttisen ja Peltokosken (2004, 11) mukaan yksilöiden panos voi olla merkittävä yhteiskunnallisten liikkeiden alussa, kuten Jeremy Jonesin POW:n tai Greta Thunbergin Fridays for Future -ympäristöliikkeen tapauksissa. Saavuttaakseen merkittävämpää mobilisoitumista tarvitaan taustalle usein laajempi ihmismassa, johon kuuluu yksilöitä, joilla on samanlainen kokemustausta ja arvopohja.

Uusien ja vanhojen liikkeiden kahtiajako ei ole täysin yksiselitteinen ja se on saanut osakseen kritiikkiä. Uusien liikkeiden piirteitä ei tulisi välttämättä nähdä ominaisuuksina, vaan enemmänkin osana liikkeiden syklimäisyyttä. (Konttinen & Peltokoski 2004, 41.) Esimerkiksi työväenliikkeen alkuaajoista, ennen vahvaa organisoitumisvaihetta, on löydettävissä uusille liikkeille tyypillisiä piirteitä, kuten esimerkiksi kulttuurillisten teemojen vaalimista (ks. Ilmonen 1998).

Ympäristöliikkeet

Ympäristöliikkeet toimivat ympäristön äänenä: ne luovat vaatimuksia ympäristöä kohtaan, pyrkivät tuottamaan ja keräämään uutta tietoa ympäristöstä sekä yrittävät tiedon pohjalta vaikuttaa politiikkaan ja yhteiskuntarakenteisiin (Laine & Peltonen 2003). Ympäristöliikkeet pyrkivät nostamaan yhteiskuntamme epäkohtia esille rutiininomaisen taloudenhoidon ja hallintokoneiston varjoista (Konttinen 1999, 24). Ympäristöliikkeet pyrkivät kyseenalaistamaan nykyisiä valtarakenteita ja suhtautuvat epäilevästi esimerkiksi talouskasvua, teollistumista ja teknologisoitumista sekä keskitettyä valtiobyrokratiaa kohtaan. Ympäristöliikkeen motiivit eivät ole kuitenkaan näin yksiselitteisiä ja esimerkiksi teknologian kehittymistä ei nähdä välttämättä huonona asiana. Ympäristöliikkeiden syntymisen syynä voidaanakin pitää ympäristön politisoitumista. Ympäristön poliittisuus on kaikessa yksinkertaisuudessaan sitä, että luontoon liittyvä keskustelu on liitetty osaksi inhimillistä toimintaa. (Stranius 2006, 21.)

Varsinkin aikaisemmin liikkeitä on saatettu pitää puolustuksellisina protestijoukkoina, mutta todellisuudessa liikkeet ovat myös aktiivisia toimijoita ja uuden luoja. Liikkeillä on voimaa mobilisoida väestöä ja vaikuttaa hallintorakenteisiin saamalla tukea tai torjuntaa hankkeille, mikä kertoo niiden aktiivisesta toimijaroolista ja mahdollisuuksista kehittää uusia kestäviä toimintoja sekä rakenteita. Ympäristöliikkeen toimijakenttä muodostuu luonnonsuojelujärjestöistä, ympäristöjärjestöistä, puolueista, kampanjoista, protestiliikkeistä, harrastusjärjestöistä ja erinäköisistä ympäristön esteettisyydestä kiinnostuneista järjestöistä (Konttinen 1999, 5, 25, 122).

Ympäristöliikkeiden toimijakenttä on siis melko laaja. Yksi yleisimmistä harhoista on nähdä ympäristöliike yhtenäisenä yksikkönä. Ympäristöliike on laaja viitekehys, jonka sisältä voidaan löytää todella erilaisesti rakennettuja ideologioita ja toimintamalleja. (Valkonen & Saaristo 2016b, 105.)

Ympäristöliikkeiden toiminnan vaiheet

Usein ympäristöliikkeiden nähdään syntyneen ensimmäisen mediatempauksen aikana. Suuremmalle yleisölle ja monelle potentiaaliselle liikkeen uudelle seuraajalle se helposti näyttäytyy niin, mutta todellisuudessa taustakulisseissa on tapahtunut jonkinasteista organisoitumista jo pidemmän aikaa. Usein avaintapahtumat – kuten Kojjärven vuoden 1979 ympäristökonflikti – ovat yhtä lailla edeltäneen kehityksen tulosta kuin myöhemmän kehityksen siemen. (Konttinen & Peltokoski 2004, 11.) Ympäristöliikkeet ja niiden luomat protestiaallot ovat usein jatkumoa aikaisemmista aalloista, mikä osaltaan vaikeuttaa ympäristöliikkeiden syntymisajankohdan hahmottamista.

Avaintapahtumia edeltävät toimet ovat usein jännitteistä syntyneitä ketjureaktioita. Liikkeen varsinaisena ponnahduslautana voidaan kuitenkin pitää hetkeä, jolloin riittävä määrä yksilöitä kokee syvää tyytymättömyyttä vallitsevaa tilannetta kohtaan. Yksilöiden tunne- ja kokemustilat ovat ajautuneet siihen pisteeseen, että heillä on haluja ja voimavaroja organisoitua muiden samanlaisten yksilöiden kanssa. Suotuisissa olosuhteissa organisoituneet ryhmät alkavat jakaa yhteisiä käsityksiä, joiden myötä ryhmän emotionaaliset, materiaaliset, käsitteelliset ja

sosiaaliset resurssit lisääntyvät, mikä helpottaa konfliktin myöhempää luomista. Usein organisoitumisen myötä myös toiminta realisoituu. Yksilöiden rooli voi olla liikkeen synnyssä ja alkutaipaleella merkittävä, mutta varsinaista yhteiskunnallista mobilisoitumista ei voi tapahtua ilman laajempaa yhteisen arvopohjan omaavaa taustajoukkoa. (Konttinen & Peltokoski 2004, 11–12.)

Protestiaallot voidaan jakaa kahteen eri vaiheeseen, latenssi- ja mobilisoitumisvaiheeseen. Latenssivaihetta pidetään liikkeen hiljaisena suunnittelun ja kehkeytymisen jaksona, kun taas mobilisoitumisvaihe on julkisuudelle altis toiminnallinen ajanjakso. Latenssivaihe ei tarkoita liikkeen inaktiivisuutta, vaan kyse on liikkeen pysymisestä pois julkisuudesta. Mobilisoitumisvaihe ei ole kuitenkaan pelkästään latenssivaiheen suunnitelmallisuuden ansioita: mobilisaation aikaansaannoksia on vaikea ennustaa ja sen kulkua on vaikea ohjailta median puuttuessa peliin. Mobilisoitumisvaiheen aikana voi olla lyhyempiä latenssivaiheen tyyllisiä jaksoja, mutta näissä tapauksissa ei yleensä puhuta latenssivaiheista. Latenssivaiheet ovat usein mobilisoitumisvaihetta merkittävästi pidempiä. (Ks. Konttinen & Peltokoski 2004, 12; Mellucci 1996.)

Latenssivaiheen alkua saatetaan helposti pitää liikkeen alkusysäyksenä, mutta todellisuudessa latenssivaihe on usein edellisten mobilisaatioiden jatkumoa. Usein ympäristöliikkeiden ja protestiaaltojen juuret ulottuvat vuosikymmenten tai -satojen päähän. Nykyisillä protestiaalloilla voidaan katsoa olevan sosiaalista, kulttuurillista ja materiaalista perintöä aikaisemmista aalloista ja erityisesti niiden mobilisaatioista. Esimerkiksi eläinten oikeuksia on puolustettu jo satoja vuosia, mutta eläinoikeusliikkeiden radikalisoituminen on verrattain uusi ilmiö. Se mikä katsotaan uusien liikkeiden ja aaltojen synnyksi, onkin usein vain niiden kehityksen tulos. Lisäksi on hyvä huomata, että ympäristöliikkeet eivät ole muusta yhteiskunnasta erillään olevia kummajaisia, vaan vaikutteita saadaan usein myös muista yhteiskunnallisista liikkeistä. Liikkeille on siis vaikea löytää yksiselitteistä alkua tai loppua. (Konttinen & Peltokoski 2004, 12.) Liikkeiden syntymistä ei voida myöskään selittää pelkästään yksilö- tai ryhmätasolla, vaan on tarkasteltava laajemmin yhteiskunnallisia tekijöitä. Liikkeiden muodostumista tutkittaessa on pyrittävä ymmärtämään yhteiskunnallisia kehityskulkuja ja kulttuurillisia merkityskenttiä. (Konttinen & Peltokoski 2004, 12; Stranius 2006.)

Historiallisesti tarkasteltaessa voidaan todeta, että ympäristöongelmien muotoutuminen on ollut sidoksissa aikakauden henkeen. Esimerkiksi 1960-luvulla sellutehtaiden ympärillä olevat vesistöt olivat heikossa kunnossa tehtaiden jäljiltä, mutta tehtaita ei kuitenkaan vastustettu pieniä yrityksiä lukuun ottamatta. Noihin aikoihin elettiin vahvaa teollistumisen aikaa Suomessa ja ympäristöongelmat olivat toissijaisia talousasioiden ympärillä. Ei ollut niin väliä, vaikka vesistöt vähän saastuivatkin, kunhan yhteiskuntakehitys jatkui samanlaisena. 1970-luvulla tilanne kuitenkin jo muuttui ympäristökriittisemmäksi, vaikka juuret mobilisoitumiselle olivatkin jo kasvaneet aikaisemmillä vuosikymmenillä. (Konttinen & Peltokoski 2004, 12.) Myöhemmin vuosikymmeninä ympäristöliikkeet ovat olleet merkittävässä roolissa tehtaiden jätevesipolitiikan horjuttamisessa, mikä on ollut osasyynä vesistöjä koskevan ympäristölainsäädännön kiristymiseen (ks. Vuori & Korjonen-Kuusipuro 2018; Jokinen 2019).

Ympäristöliikkeiden julkisuushakuisuus

Julkisuus on ympäristöliikkeiden toiminnan kannalta elintärkeää: liikkeiden laajempi yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja tukijajoukon voimistuminen tapahtuvat usein vasta ensimmäisen mediaesiintymisen jälkeen. Julkisuudella tarkoitan tässä tapauksessa nimenomaan mediajulkisuutta. Julkisuus on lähes poikkeuksetta osa liikkeiden toimintastrategiaa, mutta kielteisen julkisuuden saaminen tuottaa myös omat haasteensa (Konttinen & Peltokoski 2004, 11). Yhteiskunnalliset liikkeet voivat tavoitella niin sanottua asiantuntijaroolia yhteiskunnassa, jolloin media nostaa heidät aina tarpeen tullen esille keskustelemaan, kun tematiikka koskee liikkeen ajamia sisältöjä. Perinteisesti yhteiskunnalliset liikkeet ovat kuitenkin nousseet mediassa esille provokatiivisen toiminnan seurauksena. (Lattunen 2006.)

Julkisuus voi ajaa liikkeen epämieluisaan asemaan: julkisuus velvoittaa liikkeet perustelemaan toimintansa sekä vastaamaan heihin kohdistuvaan kritiikkiin. Useiden ympäristöliikkeiden saama mediajulkisuus pakottaa myös muut ympäristöliikkeet toimintaan, mikä saattaa aiheuttaa turhia ristiriitoja liikkeiden välille. Lisäksi julkisuus saattaa leimata ja tyypitellä liikkeitä ei-halutulla tavalla, mikä saattaa heikentää liikkeen sisäistä identiteettiä. Vääränlaisen julkisuuskuvan muuttaminen osoittautuu joskus lähes mahdottomaksi. (Konttinen & Peltokoski

2004, 11, 17, 36.) Ylipäätään julkisuus määrittelee pitkälti liikkeiden toimintaa -ja toisin päin. Julkisuus saattaa joissakin tapauksissa synnyttää kokonaisia protestiaaltoja. Medianäkyvyyden vähentyminen saattaa ajaa liikkeet latenssivaiheeseen eli eräänlaiseen ulkoisen toimimattomuuden jaksoon. (Konttinen & Peltokoski 2004, 36–37; Fulya Şen & Furkan Şen 2016, 4.)

Ympäristöliikkeiden haasteet

1960- ja 70-lukuja on pidetty ympäristönsuojelun kulta-aikana – tuolloin onnistuttiin parantamaan monissa paikoissa erityisesti ilman ja vesistöjen laatua. Tuon ajan jälkeen ympäristöliikkeen ympärille on kerääntynyt pilviä ja toimien vaikutuksia on alettu kyseenalaistaa. Ympäristönsuojelu nähdään puolustustaisteluna: ympäristötoimijat yrittävät torjua hiilidioksidipäästöjä, kemiallisia tuhoja, biodiversiteetin tuhoutumista, mutta monien mielestä kasvuhakuisen yhteiskuntajärjestelmän perinpohjainen haastaminen on jäänyt osittain unholaan. Ympäristöliikkeiden vastustajienkin voidaan katsoa olevan nykypäivänä entistä vahvempia, organisoituneempia ja verkostoituneempia, mikä ylläpitää ympäristötoimijoiden puolustustaistelua. Ympäristöliikkeet ovat poliittisten, taloudellisten ja kulttuurillisten voimien puristuksissa, mikä hidastaa niiden uudistumista ja vähentää niiden mahdollisuuksia vaikuttaa perinpohjaisen yhteiskunnallisen muutoksen käynnistämiseen. (Assadourian 2013.)

Modernin ympäristöliikkeen sisäinen kritiikki on ollut jatkuvaa myös sen syntyajoista lähtien. Ympäristöliikkeitä on kritisoitu tulevaisuusvisioiden puutteellisuuksista, kyvyttömyydestä tavoittaa laajoja kansanjoukkoja ja aatteellisen toiminnan kapea-alaisuudesta – ympäristöliikkeiden katsotaan muotoutuvan liian usein yksittäisten ympäristökysymysten ympärille. Joidenkin ympäristöliikkeen sisäisten näkemysten mukaan liikkeet itseasiassa vauhdittavat kulutusyhteiskunnan rattaita suosimalla ympäristöystävällisiä tuotteita, mikä luo yksilöille tarpeen tuhlaata ympäristöystävällisen tuotteen ”säästöt” uusiin kulutustuotteisiin. Lisäksi ympäristöliikkeiden katsotaan törmäävän eturistiriitihin, sillä ne ovat usein riippuvaisia ulkopuolisten taloudellisesta tuesta. Näin ollen ne ovat isojen yritysten kautta kiinni kasvutalouden köysissä. Toisin sanoen ympäristöliikkeiden toimien ei katsota olevan usein riittäviä. Joidenkin mielestä niiden tulisi muuttua entistä itsenäisemmiksi ja

riippumattomiksi toimijoiksi. (Assadourian 2013.) Aika näyttää, pystyykö ympäristöliike vastaamaan yhteiskunnan asettamiin ja sisäisiin muutospaineisiin, mutta selvää on, että ympäristöliikkeellä tulee olemaan tulevaisuudessa merkittävä rooli yhteiskunnallisen paineen luojana ja vastaanottajana.

Uusien yhteiskunnallisten liikkeiden esittely ja ympäristöliikkeen määrittely ovat tutkimustehtäväni muodostamisen kannalta olennaisia asioita, sillä ympäristöliikkeitä toimii pääviitekehystenä tutkimuksessani. Alaluvun keskeisimmät asiat tutkimustehtäväni muodostumisen kannalta ovat ympäristöliikkeen käsitteellistäminen, ympäristöliikkeen ajamien asioiden tarkastelu ja toimijakentän havainnollistaminen. Tässä alaluvussa käsitellyt ympäristöliikkeiden vaikuttamiskeinot johdattelevat hyvin seuraavan alaluvun aiheiseen, internetin hyödyntämiseen ympäristöliikkeiden toiminnassa.

3.2 Internet ja sosiaalinen media yhteiskunnallisten liikkeiden toimintaympäristönä

Ympäristöliikkeet hyödynsivät Internetiä ensimmäisen kerran menestyksekkäästi vuonna 1998 ihmisoikeus- ja ympäristöjärjestöjen vastustaessa OECD-maiden suunnitelmaa *MAI*-investointisopimusta. OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) on taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö, johon kuuluu 37 jäsenvaltiota. Investointisopimusta vastustaneet järjestöt olivat saaneet sopimustekstin haltuunsa ja päättivät julkaista tekstin Internetissä. OECD-maat saivat niskaansa kielteistä mediajulkisuutta, joka johti myöhemmin sopimusvalmisteluista luopumiseen. (Rasimus 2006, 219.)

Vuoden 1999 Seattlessa käytyjä mielenosoituksia pidetään käännteentekevänä tapahtumana uudenlaisen, teknologia-avusteisen aktivismin synnyssä (Fulya Şen & Furkan Şen 2016). Ennen Seattlen tapahtumia liikkeet olivat hyödyntäneet useampia vuosia sähköpostia sisäisessä viestinnässään (Rasimus 2006). Ympäristöaktivistit alkoivat hyödyntää Internetiä toiminnassaan toden teolla 2000-luvulla, mikä on synnyttänyt uudenlaisia ilmiöitä, joita kutsutaan nettiaktivismiksi (*online activism*) ja kyberaktivismiksi (*cyberactivism*). Uudet aktivismin muodot hyödyntävät Internetiä ja sosiaalista mediaa suojellakseen ympäristöä ja levittääkseen ympäristöä koskevaa tietoa. (Nanang & Ståle 2014, 200.)

Nykypäivän yhteiskunnalliset liikkeet hyödyntävät lähes poikkeuksetta sosiaalista mediaa ja verkkoympäristöjä toiminnassaan (esim. Fulya Şen & Furkan Şen 2016; Hara & Huang 2011; Lee 2015; Rinkinen 2016). Siirtyminen verkkoon on alentanut yhteiskunnallisten liikkeiden kustannuksia. Informaation jakaminen on halvempaa ilmaisilla alustoilla ja samalla osallistumisen sekä toiminnan kustannukset ovat pienentyneet. Kokousten järjestäminen ja mielipiteiden sekä suunnitelmien aikaansaaminen ovat helpottuneet paikattomuuden ansiosta. On myös havaittu, että kollektiivisen identiteetin ja maailmanlaajuisen yhteisön saavuttaminen ovat mahdollisia useimmille liikkeille verkkoalustojen ansiosta.

Vahvan kollektiivisen identiteetin rakentumisen uskotaan johtavan liikkeen mobilisoitumiseen. Verkkoalustat tarjoavat esimerkiksi helposti lähestyttäviä matalan intensiteetin keskustelufoorumeita, joiden kautta liikkeet pystyvät verkostoitumaan ja vahvistamaan yhteistä identiteettiä paikan ja ajan rajoitteista riippumatta. Yhteiskunnalliset liikkeet pystyvät haalimaan entistä enemmän tukijoita verkkoalustojen avulla, erityisesti niitä ihmisryhmiä, jotka ovat olleet aikaisemmin välinpitämättömiä ja passiivisia yhteiskunnallisten liikkeiden osalta. (Fulya Şen & Furkan Şen 2016; Garrett 2006, 206; Hara & Huang 2011, 507; Harlow 2011; Lee 2015, 308.) Juuri helppolähestyttävyyys ja verkkoalustojen mahdollistama riippumattomuus maantieteellisistä etäisyyksistä ovat avaintekijöitä laajan tukiverkoston saavuttamisessa, sillä ennen verkkoalustoja liikkeisiin liittyminen saatettiin nähdä leimaavampana ja enemmän sitovana toimintana.

Sosiaalinen media on tarjonnut mahdollisuuden niin sanotulle kevyelle aktivismille. Sosiaalisen median avulla tapahtuvaa lyhytaikaista kansalaisten mobilisoitumista ja aktivoitumista voidaan kutsua joissain tapauksissa pop-up vaikuttamiseksi. Se on ikään kuin pienimuotoinen aallonpoikanen: se ilmestyy tyhjästä, pysyy hetken mukana ja katoaa. Pop-up vaikuttamiselle tyypillistä on sen vaivattomuus ja avoimuus. Käsiteltävän teeman pitää olla helposti pureksittava ja sosiaalisesti hyväksytty aihe, jotta siitä voi syntyä jotain merkittävää. Suurin osa pop-up vaikuttamisen organisoitumisesta ja mobilisoitumisesta tapahtuvat Facebookissa tai Twitterissä. (Hintikka 2014, 229–230.)

Kaikki internetin välityksellä tapahtuva aktivismi ei ole kuitenkaan keveää tai ohikiitävää. Internetin ja sosiaalisen median voidaan katsoa helpottaneen demokratian ylläpitämistä. Hyvänä esimerkkinä voidaan pitää kansalaisaloitteiden tekemistä verkossa. Muutosprosessien läpinäkyvyys ja kansalaislähtöisyys ovat avainasemassa. Ilmiötä kutsutaan jopa uudeksi demokratiaksi. (Hintikka 2014, 230–232.) POW, Reima ja Ruka aloittivat syksyllä 2019 kampanjan, jonka tarkoituksena oli saada lumileikit osaksi Unescon maailmanperintöä. Kampanjan avulla pyrittiin saamaan 20 000 nimeä vetoomukseen, joka toimitettaisiin myöhemmin eteenpäin kulttuuriministerille. Näin vetoamus saataisiin vietyä Suomen hallitukselle, joka voisi tehdä halutessaan ehdotuksen Unescon aineettoman maailmanperinnön luetteloon. (POW 2019b.) POW, Reima ja Ruka saivatkin yli 20 000 nimeä vetoomukseen vuoden 2020 alussa.

Yhteiskunnalliset liikkeet vaativat julkisuutta hengittääkseen, elääkseen ja vaikuttaakseen. Internet ja sosiaalinen media ovat tuoneet ainutlaatuisen mahdollisuuden haalia liikkeille julkisuutta maailmanlaajuisesti – ja siinä on myös monesti onnistuttu (Fulya Şen & Furkan Şen 2016, 4). Yhteiskunnalliset liikkeet käyttävät sosiaalista mediaa apunaan ennen kaikkea vaikuttavuuden lisäämiseksi. Joidenkin näkemysten mukaan yhteiskunnalliset liikkeet eivät kuitenkaan saa kovinkaan suurta liikettä aikaiseksi ilman perinteisiä vaikuttamisen keinoja, kuten mielenosoituksia tai lobbausta. (Kidd & McIntosh 2016, 793.)

Tutkimustehtävässäni tarkastelen POW Finland -ilmastoliikkeen tukijakuntaa. Tukijakunta muodostuu osittain sosiaalisen median seuraajista, joten aihealueeseen syventyminen on jo itsessään perusteltua. Alaluvussa ilmenee, että Internet ja sosiaalinen media ovat ympäristöliikkeille tärkeitä tai keskeisiä työkaluja esimerkiksi julkisuuden tavoitteluun, tukijakunnan kasvattamiseen, vaikuttavuuden lisäämiseen ja ympäristötietoisuuden vahvistamiseen. Koska tutkimuskohteeni POW Finland -ilmastoliike hyödyntää paljon verkkoalustoja, tulen kiinnittämään tutkimuksessani huomiota niiden käyttämiseen.

3.3 Ympäristöliikeshdinnän protestiaallot

Kerroin aikaisemmin luvussa 3.1 ympäristöliikkeiden synnyttämistä protestiaalloista. Suomen ympäristöliikkeiden historiasta on eroteltu viisi merkittävää protestiaaltoa aina 1960-luvulta lähtien. Ympäristöliikkeiden aallot muotoutuvat usein joidenkin isojen yksittäisten ilmiöiden ympärille ja ne määrittelevät pitkälti koko protestiaallon keston. Ympäristöliikkeiden aaltomaista historiaa on pyritty selittämään useilla eri syillä, kuten esimerkiksi kollektiivisuuden ja individualismin vuorovedoilla sekä median merkittäväällä roolilla aaltojen syntymiseen ja hiipumiseen. On myös havaittu, että jokaisella nuorisosukupolvella on ollut osansa protestiaaltojen synnyssä. (Ks. Rannikko 1994; 2003; Stranius 2006; Stranius 2011.) Suomen ympäristöliikkeiden aallot myötäilevät kansainvälisiä ympäristöaktivismitrendejä globaalien ympäristökatastrofien toimiessa sytykkeenä. Jokaisessa maassa aktivismilla on kuitenkin ollut omat piirteensä. Siksi keskityn pääosin Suomen ympäristöliikeshdinnän vaiheisiin.

Ympäristöliikeshdinnän ensimmäinen aalto (1967–1970-luvun alku) muodostui 1960-luvulla modernin ympäristöliikesh ottaessa jalansijaa Suomessa. Modernin ympäristöliikesh syntymiseen vaikutti Rachel Carsonin teos *Silent Spring* (1962), joka vauhditti ympäristösuojelukysymyksen yhteiskunnallistumista. Ennen kyseistä teosta Suomessa ei juuri ollut ympäristöaktivismia. Oli vain yksinäinen protestoiija Pentti Linkola, joka seurasi erityisesti ympäristönmuutosten vaikutuksia suomalaiseen linnustoon ja pyrki aktiivisesti käynnistämään yhteiskunnallista ympäristökeskustelua. Siihen asti vallalla oli ollut perinteinen luonnonsuojelutoiminta ja -ajattelu, mutta pikku hiljaa tilaa alkoi muodostua myös ympäristönsuojelujattelulle. Carsonin teos oli herättänyt todellisen pelon ympäristön saastumisesta, joka olikin yksi ensimmäisen aallon keskeisimpiä teemoja tehometsätalouden vastustamisen ohella. (Haila 2008a, 29; Järvikoski 1991, 168–169; Konttinen & Peltokoski 2004, 174–177; Rannikko 2003, 163–164; Stranius 2006; Stranius 2011.) Myös ydinvoimavastaisuuden siemenet kylvettiin ensimmäisen aallon aikana Inkoon ja Helsingin ydinvoimahankkeiden synnyttämän protestin yhteydessä (Stranius 2006). Yhteiskunnallinen ympäristöliikesh kanavoitui tuohon aikaan tyypillisesti järjestöjen ja keskusjohtoisten pienprojektien kautta käyttäen niille ominaisia yhteiskunnallisesti hyväksyttäviä vaikuttamiskeinoja, kuten seminaareja, julisteviestintää, protestilauluja ja vetoouksia.

Toinen aalto (1979–1982) sai alkunsa vuosien 1973–1974 öljykriisin myötä, jonka yhteydessä modernin yhteiskunnan kritisoiminen voimistui. Kriisi horjutti suurten ihmisryhmien keskuudessa pitkään jatkunutta modernisaatiouskoa, ja niin sanotut pehmeät arvot veivät tilaa teollisuusjohtoaiselta sekä teknokraattisilta arvomaailmoilta. Suomessa toinen aalto kulminoitui pitkälti vuoden 1979 Kojjärven protestiin ja vihreän liikkeen syntymiseen. Kojjärvi-liike pyrki estämään nimikkovesistönsä kuivattamisen suojellakseen alueen kirjavaa linnustoa. Kojjärvi -liike nähdään eräänlaisena modernin ympäristöliikkeen symbolina Suomessa, ja sen merkitys heijastuu tähän päivään asti. Kojjärven tapahtumassa syntyi uudenlainen suoran toiminnan muoto, väkivallaton kansalaistottelemattomuus, jonka tarkoituksena oli estää ympäristön tilaa heikentävä käyttö mediajulkisuuden avulla. Kojjärvi-liike onnistuikin herättämään paljon mediahuomiota, jonka seurauksena kansalaistottelemattomuutta ja ympäristötaistelua alkoi esiintyä muuallakin Suomessa. Suoran kansalaistottelemattomuuden lisäksi ympäristöaktivistit alkoivat toimia ympäristömyönteisesti, korostaen esimerkiksi kasvissyönnin tärkeyttä. Ympäristöongelmien noustessa voimakkaammin julkisuuteen alkoi yhteiskunnallinen painekin kasaantua. Vihreä liike juurtui parlamentarismiin ja institutionalisoitui myöhemmin puolueeksi vuonna 1988. (Järvikoski 1991, 168–169; Konttinen 1999; Konttinen & Peltokoski 2004, 174–177; Rannikko 2003, 163–164; Stranius 2006; Stranius 2011.) Toiseen aaltoon liittyi myös voimakas ydinvoimavastainen liikehdintä. Ydinvoimakysymys oli noussut jo aikaisemmin esille, mutta sen vastustaminen oli lisääntynyt Kojjärvi-liikkeen aikoihin. Ydinvoimavastaisuus Suomessa oli osa maailmanlaajuisia liikehdintää. (Konttinen & Peltokoski 2004; Stranius 2006.)

Kolmas aalto (1987–1990-luku) syntyi metsäaktiivismin seurauksena, ympäristöliikehdinnän biologisoituessa samoihin aikoihin. Metsien suojelu ei itsessään ollut mikään uusi asia, vaan niiden juuret löytyivät jo luonnonsuojeluaatteesta. Erityisesti vanhoihin metsiin kohdistuva suojelu sai uusia piirteitä tieteen ja ekologian ollessa entistä enemmän ympäristöargumentaation pohjana. Ympäristöprotestoinnin tavat olivat pitkälti yhteneväiset toisen aallon kanssa, mutta ympäristövalistus ei ollut enää yhtä keskeisessä asemassa, sillä tiedon ja ympäristömyönteisen toiminnan yhteys havaittiin osittain katkonaiseksi. (Konttinen & Peltokoski 2004; Stranius 2006.)

Neljäs aalto (1995–1998) nivoutui eläinaktiivisuuden ympärille. Se sai alkunsa Pohjanmaan turkistarhaiskuista. Tarhaiskut shokeerasivat julkisuudessa niiden kohdistuessa lailliseen elinkeinoharjoittamiseen, mikä aiheutti myös huomattavan paljon paheksuntaa kansakunnan keskuudessa. Tarhaiskut eivät synnyttäneet heti laajaa yhtenäistä aaltoliikettä, mutta loppuvuodesta 1996 sabotaasi-iskujen määrä kasvoi hurjasti. 2000-luvulle tultaessa aalto oli kuitenkin jo saavuttanut lakipisteensä, eikä se enää laajentunut. (Konttinen & Peltokoski, 19–23, 176; Rannikko 2003, 171–175; Stranius 2006; 2011.) Neljännen aallon kohdalla mediajulkisuus muodostui todelliseksi taistelutantereeksi ja sen luonne muuttui. Ennen tempauksilla ja väliintuloilla haluttiin viestiä päättäjille ja viranomaisille ympäristöuhista, mutta neljännessä aallossa niillä haluttiin luoda ennen kaikkea yhteiskunnallista keskustelua sekä vaikuttaa kansalaisten valintoihin. Toimintatavat muuttuivat entistä radikaalimmiksi ja entistä pistemäisemmäksi, muistuttaen aika ajoin jopa rypälepommitusta. (Konttinen & Peltokoski 2004, 180.)

Viides aallonharja (1999–2001) rakentui globalisaatiokriittisyyden sekä kansainvälisten vaikutteiden ympärille. Aallon synnytti Maailman kauppajärjestön WTO:n vastaiset mielenosoitukset Seattlessa vuonna 1999. Suomessa tämä ympäristöliikehdintä sai kannattajia eläinoikeusliikkeen hiipumisen jättämän aukon takia sekä erilaisten kansainvälisten teosten inspiroidessa aktivisteja. (Stranius 2006, 29.) Globalisaatiokriittisyys kohdistui erityisesti taloudellisen ja poliittisen vallan keskittymiin, tarkemmin jaoteltuna uusliberalismin ja globaalin kapitalismin aiheuttamiin ympäristöllisiin ja sosiaalisiin ongelmiin. Suomessa ja maailmalla kritiikin kohteeksi nousivat erityisesti erilaiset kauppasopimukset, jotka uhkasivat vahvistaa vallanpitäjien valta-asemia entuudestaan. Viidennen aallon aikana Pohjoismaissa syntyi uusia yhteiskunnallisia toimijoita ja erilaiset sosiaalifoorumeita. Kyseisen aikakauden liikehdintä kohdistui aikaisempia aaltoja laajempaan kirjoon yhteiskunnan eri osa-alueiden epäkohtia. (Stranius 2006.)

Ympäristöliikkeiden aallot ovat harvoin olleet täysin eri sykleissä muiden yhteiskunnallisten liikkeiden aaltojen kanssa, eikä ne välttämättä ole edes irrallaan toisista liikkeistä. Ensimmäinen aalto oli osa laajaa yhteiskunnallista liikehdintää, jonka keskeisiä osa-alueita olivat kulttuuri- ja yhteiskuntaradikalismi, tasa-arvokysymykset, sodanvastainen liikehdintä ja opiskelijaliike. Toisen aallon aikaisia ilmentymiä olivat esimerkiksi feministiliike, rauhanliike, vaihtoehtoisen

elämäntavan liikkeet, pienlehtien nouseminen ja punk-musiikin tuoma anarkiaihailu. Kolmannen aallon aikana läntisen maailman ympäristöpolitiikka sai vauhtia kestävän kehityksen aatteen noustessa Bruntlandin raportin (1987) myötä yhteiskunnalliseen keskusteluun ja päätöksentekoon. Neljännen aallon aikana markkinatalouden ylivallan vieroksuminen sekä eläinoikeustaistelu olivat osa laajempaa yhteiskunnallista modernisaatiokritiikkiä. (Konttinen & Peltokoski 2004, 182–183.)

2000- ja 2010-luvuilla ympäristökeskustelua hallitsi erityisesti ilmastonmuutos (ks. Stranius 2011; Harju-Autti 2011). Liikehdintään johtaneita tekijöitä olivat esimerkiksi erilaiset metsäkiistat, energia- ja ilmastokysymykset, kemikaalit ja geenimanipulaatio (Stranius 2006). Fukushima vuoden 2011 tsunamin aiheuttama ydinvoimalaonnettomuus aiheutti myös maailmanlaajuisia ydinvoimakritiikkiä. Ympäristöprotestoinnin tavat olivat pitkälti samoja kuin aiemmin, mutta Internetin aseman kasvu mahdollisti liikkeille entistä kokonaisvaltaisemman verkostoitumisen ja viestinnän.

Tämänhetkisen protestiaallon uudenlaiset toimintamallit, kuten erilaiset koululakot, ovat vahvistaneet nuorten asemaa poliittisina toimijoina (Lakkala & Eskelinen 2020). Lisäksi ympäristöliikkeet ovat vahvistaneet asemiansa yhteiskunnallisina toimijoina: niiden jäsenet pääsevät entistä useammin merkittäviin asiantuntijatehtäviin ja heidän vaatimuksensa pyritään huomioimaan virallisissa päätöksentekoprosesseissa aiempaa paremmin. (Ks. Harju-Autti 2011.)

Protestiaaltojen tarkastelu auttaa lukijaa hahmottamaan yhteiskunnallisen ympäristöliikehdinnän eri ilmenemismuodot ja historiallisen vaihtelun (ks. luku 3.1). Protestiaallot kuvaavat laajan yhteiskunnallisen liikehdinnän mobilisointi- ja latenssivaiheita. Ympäristöliikkeen käsittäminen isona yhteiskunnallisena toimijakehyksenä antaa paremmat lähtökohdat moniulotteisemman ympäristösosiologisen tutkimuksen tekemiseen.

3.4 Ympäristötietoisuuden leviäminen liikkeiden tavoitteena

Vaikka tutkijakunnan yksimielisyys ilmastonmuutoksesta vahvistuukin, niin yleinen tietämättömyys ja piittaamattomuus ilmastonmuutosta kohtaan on pitänyt jo pitkään pintansa yhteiskunnallisessa keskustelussa. Joskus ne, jotka tietävät asiasta eniten, haluavat ensimmäisenä sulkea silmänsä. On huomattu, että ympäristöä koskeva tieto ei automaattisesti heijastu käytännön ympäristötoimiin. Tieto ilmastonmuutoksen vaikutuksista yhdistettynä oikeudenmukaisuuden ja myötätunnon periaatteisiin luo jo huomattavasti varmemman pohjan toimille. Poliittisen toiminnan voidaan katsoa perustuvan tieteen ja etiikan tasapainottelulle. (Moore & Nelson 2013.) Tässä alaluvussa tarkastelen ympäristötietoisuuden ulottuvuuksia. Käytän tutkimuksessani myös ympäristötietämys -käsitettä, jolla tarkoitan vain ympäristöä koskevaa tietoa.

Tiedot, taidot ja motivaatio ympäristötietoisuuden tukipilareina

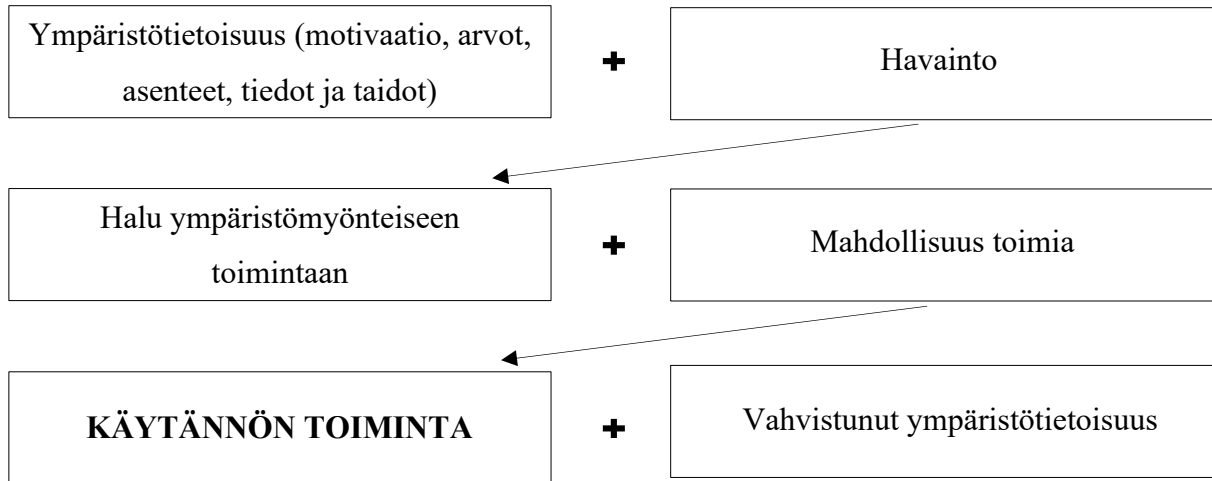
Ympäristötietoisuuden muodostumisella tarkoitetaan yksinkertaisuudessaan todellisuuskäsityksen laajentumista. Sitä voidaan pitää yksilön sisäisenä prosessina, jonka seurauksena yksilö tiedostaa ympäristönsä ja sitä koskevat uhat aiempaa herkemmin. Ympäristötietoiset pyrkivät tunnistamaan ja ymmärtämään ongelmien syntyprosesseja sekä yrittävät aktiivisesti löytää ratkaisuja ympäristöongelmiin. Ympäristötietoisuus muodostuu ympäristöä koskevista tiedoista ja taidoista sekä motivaatiosta toimia ympäristömyönteisesti. Asenteet ja arvot toimivat motivaation rakentajina. Asenteet muodostuvat ihmisten suhtautumistavoista asioihin ja arvojen katsotaan olevan asenteita pysyvämpiä kokonaisuuksia, joiden pohjalta ihminen pyrkii toimimaan. Ilman jonkinasteisia ympäristömyönteisiä asenteita ja arvoja ympäristötietoisuuden saavuttaminen käy hankalaksi, sillä arvot ja asenteet määrittelevät nähdäänkö ympäristöongelmat ylipäätään ongelmina. Niiden kautta perustellaan mahdollinen toiminta tai toimimattomuus. Motivaatio vaatii taustalleen sitä tukevat arvot ja asenteet, jotta motivaatio kestäisi myös tulevaisuudessa. (Harju-Autti 2011, 8–9; Partanen-Hertell ym. 1999; Wong 2003, 520.)

Yhteiskunnassamme informaatiota on saatavilla lähes rajattomasti. Informaation jatkojalostaminen tiedoksi ja sitä kautta ymmärryksen saavuttaminen vaativat ympäristötietoiselta tarkkaavaisuutta sekä ennakkoymmärrystä, joka on muodostunut pitkälti aiemman havaintopohjan ja tiedon kautta. Ympäristötietoinen ymmärtää ja tunnistaa ympäristöongelmien syy-seuraussuhteita ja niiden yhteiskunnallista monikerroksisuutta. Tieto antaa meille mahdollisuuden toimia, mutta se ei itsessään luo kenestäkään toimijaa. (Harju-Autti 2011, 13; McCain 2010; Nuorteva 2010.)

Ympäristömyönteinen toiminta syntyy harvoin itsestään, vaan siihen tarvitaan tietämyksen ja motivaation lisäksi myös taitoja toimia eri tilanteissa. Taidot opitaan helpoiten käytännön kautta, toisten esimerkkien avulla. Uusien taitojen oppiminen on kuluttavaa puuhaa, joten kynnys uudelle oppimisprosessille ei saisi olla kovinkaan korkea. Käytännössä mitä enemmän ponnisteluja ympäristömyönteinen toiminta aiheuttaa, sitä varmemmin ihmiset jättävät toimimatta kyseisellä tavalla. Esimerkiksi ihmiset yksityisautoilevat, koska se on monesti vaivattomampaa kuin julkisilla kulkeminen. (Harju-Autti 2011.) Ihmisiltä ei voida siis olettaa ympäristömyönteistä toimintaa, mikäli ympäröivä todellisuus ei jollain tavalla kannusta siihen. Näin ollen yhteiskuntamme johtavilla toimijoilla on väistämättä suuri vastuu ohjata ja kannustaa kansalaisiaan toimimaan ympäristömyönteisesti. Ympäristömyönteisen toiminnan kasaantuminen ympäristöaktivisteille ja yksityisille henkilöille ei ole tuonut haluttuja tuloksia.

Toiminnan liittäminen osaksi ympäristötietoisuutta

Toiminnan liittäminen ympäristötietouteen on saanut osittain ristiriitaisen vastaanoton tutkijoilta. Tästä huolimatta monet tutkijat pitävät toiminnan liittämistä ympäristötietoisuuteen perusteltuna. Kuten jo mainitsin, korkeatasoinen ympäristötietämys saattaa johtaa ympäristöystävälliseen käyttäytymiseen, mutta tietoisuuden ja käyttäytymisen välinen suhde ei ole täysin aukoton tai itsestään selvä. Ympäristötietoisuuden taso ei vaikuta yksisuuntaisesti käyttäytymiseen, vaan myös ympäristöystävällinen käyttäytyminen voi parhaimmillaan tapauksessa lisätä ympäristötietoisuuden tasoa. (Harju-Autti 2011, 8–9.) Selvennän ajatusta Partanen-Hertellin, Harju-Auttin, Kreft-Burmanin ja Pembertonin (1999) luomalla kuviolla 1.

KUVIO 1. Ympäristötietoisuus ja käytännön toiminta (Partanen-Hertell ym. 1999)

Kuvio kuvastaa käytännön toiminnan keskeisyyttä ympäristötietoisuuden muodostumisessa ja vahvistumisprosessissa. Ympäristömyönteinen käyttäytyminen syntyy harvoin tyhjästä, vaan jonkinasteinen ympäristötietoisuus – kaikkine ulottuvuuksineen – luo tarpeen toiminnalle. Mahdollisuus ympäristömyönteiselle toiminnalle konkretisoituu joissain tapauksissa käytännön toiminnaksi, kunhan sitä ei koeta liian raskaaksi. Käytännön toiminta voi synnyttää voimaantumisen tunnetta, joka joissain tapauksissa nostattaa motivaatiota toimia ympäristömyönteisesti. Ympäristötietoisuus vahvistuu toiminnan kautta ruokkien itse itseänsä. (Partanen-Hertell ym. 1999.)

Tie tiedostamisesta toimintaan on kivikkoisen, mutta tiettyjen asioiden hahmottaminen voi vauhdittaa prosessia. Tiedon saavuttaminen ja sisäistäminen on osittain yksilöistä kiinni, sillä se vaatii yksilön motivaatiota vastaanottaa ympäristöä koskevaa tietoa. Toiminnan kautta tapahtuva voimaantuminen on omanarvontunteen saavuttamisen kannalta olennaista. Voimaantuminen luo uskoa omiin kykyihin, mikä johtaa helpommin myös toiminnan jatkuvuuteen. Omanarvontunnon voimistuminen on yksilön minäkäsityksen rakentumisen kannalta olennaista, sillä sen kautta yksilö kokee tekevänsä jotain tärkeää; yksilö voi kokea olevansa esimerkiksi hyvä kansalainen (ks. luku 3.5). Lisäksi yhteenkuuluvuus luo yksilölle miellyttävän tunteen ja lisää uskoa oman toimintansa tärkeyteen. (Harju-Autti 2011.)

Ympäristötietoisuuden kehitysvaiheet

Kuten jo aikaisemmin mainitsin, ympäristötietoisuudessa on kyse laajentuneesta todellisuuskäsityksestä. Laajentumisprosessin myötä henkilö pystyy havaitsemaan entistä herkemmin ympäristönsä ongelmia ja hänellä on jonkinasteiset valmiudet puuttua niihin, mikä osaltaan vauhdittaa kehitysprosessia. Ympäristötietoisuuden kehittyminen voidaan Partanen-Hertellin, Harju-Auttin, Kreft-Burmanin ja Pembertonin (1999) mielestä jakaa neljään eri vaiheeseen. Ensimmäisessä vaiheessa henkilö huomaa ympäristössään epämiellyttäviä muutoksia, jonka seurauksena ympäristöön kohdistuva huoli nousee. Toisen vaiheen aikana tapahtuu oivallus vaikutusmahdollisuuksista: ympäristöteot koetaan vielä tässä vaiheessa ”sosiaalisesti paineeksi”, mutta ympäristöasiat ovat jo huomattavasti lähempänä arkipäiväistä toimintaa. Kolmannessa vaiheessa ympäristötietoinen henkilö tajuaa ihmiskunnan hyvinvoinnin perustuvan ympäristön tilan kunnioittamiseen ja ylläpitämiseen. Henkilön toimintamallit voivat vaihdella roolimallien mukaan. Henkilö voi esimerkiksi toimia ympäristömyönteisemmin töissä kuin vapaa-ajalla. Kolmannessa vaiheessa roolimallit alkavat hämärtyä ympäristötietämyksen voimistumisen myötä ja ympäristömyönteinen toiminta tulee luonnolliseksi osaksi kokonaisvaltaista arkea. Viimeisessä eli neljännessä vaiheessa ympäristötietoisuus on elämässämme keskeisessä asemassa, niin kotona kuin työpaikallakin. Arvot ovat eriytyneet kulutuskeskeisyydestä, käyttäytymisemme pohjautuu sisäisten motiivien tavoittelulle ja tavoitteemme on olla hyödyllinen ympäristökansalainen. Kyse on perimiltään luonnon ja ympäristön uudestaan löytämisestä (vrt. Beck 1990), ja sitä kautta myös mahdollisen onnen löytämisestä. (Harju-Autti 2011, 14–15; Partanen-Hertell ym. 1999.)

Ympäristötietoisuuden edistämisen haasteet ja sosiaalisen ulottuvuuden tarkastelu

On olemassa lukuisia tutkimuksia, joissa on yritetty selvittää ympäristötietoisuuden tason vaikutusta ympäristömyönteiseen toimintaan. Tutkimustulokset ovat olleet osittain ristiriitaisia sen suhteen. Ei voida siis varmuudella sanoa, että korkean ympäristötietoisuuden tason omaavat toimisivat ympäristöystävällisesti matalan tason omaavia todennäköisemmin (vrt. Hirvonen & Vanhatalo 2018; Hyry 2017; Kuhlemeier, Van Den Bergh & Lagerweij 1999; Partanen-Hertell ym. 1999; Pokka 2011; SITRA 2017). Miksi ympäristötietoisuuden kokonaisvaltainen

toiminnan sisältävä omaksuminen ei johda suoraan toimintaan? Syitä on monia, eikä kaikkia varmasti tiedetä. Aikaisemmin mainittujen syiden lisäksi yhtenä syynä voidaan pitää ihmisten ympäristötekoihin kohdistuvia asenteita: ympäristöstä huolehtiminen koetaan tärkeäksi, mutta sen vaalimiseen liitetään usein niukkuus, uhrautuminen ja asioista luopuminen (SITRA 2017). Lisäksi ympäristöteot eivät välttämättä ole näkyviä. Ympäristömyönteisen toiminnan arviointi saatetaan kokea haastavaksi, koska toiminnasta ei tule vastiketta välittömästi. Esimerkiksi kierrätys koetaan helpoksi ympäristöteoksi, koska jätteet ja niiden kierrättäminen ovat konkreettisia asioita. (Heiskanen 2011, 51.)

Ympäristötietoisuuden vertailu eri ihmisryhmien välillä tuottaa omat haasteensa, eikä se ole välttämättä aina mielekäästä. Ihmiset toimivat pitkälti omassa elinpiirissään. Ympäristötietoisuudessa on lopulta kyse oman ympäristösuhteensa ymmärryksestä ja oman toiminnan suhteuttamisesta elinpiiriinsä. Lisäksi yksilön ympäristötietoisuuden taso saattaa vaihdella yksityis- ja työelämässä hyvinkin merkittävästi. Siksi ympäristötietoisuuden lisäämisen toimenpiteet eivät voi kohdistua pelkästään yksilöihin, vaan ne pitää muokata sopiviksi eri kohderyhmille. Keskeisiä kohderyhmiä voivat olla esimerkiksi kansalaiset, ammattilaiset ja poliitikot. Jokainen kohderyhmä tarvitsee räätälöityä ympäristöä koskevaa tietoa eksaktissa muodossa. Erilaisia ympäristötietoisuuden muotoja ei tulisi myöskään asettaa niin ikään paremmuusjärjestykseen. (Harju-Autti 2011; Järvikoski 2001.)

Heiskanen (2011) kritisoi ympäristötietoisuuden yksilökeskeistä tarkastelua. Ympäristötietoisuutta käsitellään usein vain yksilön tietoina, taitoina ja toimintana, ja näin ollen sosiaalinen sekä yhteiskunnallinen tarttumapinta jää väistämättä ohueksi. Ympäristötietoisuutta tulisi vaalia myös osana yhteiskunnallista muutosta, jossa toimintaympäristöt ja yhteiskunnan pelisäännöt joutuvat murrokseen, eikä sitä nähtäisi vain individualistisena kehityskaarena. Esimerkiksi yhteistoimintaan kannustaminen, ruohonjuuritason toiminnan vaaliminen sekä yhteiskunnallinen osallistaminen lasketaan yhteisöllisen ympäristötietoisuuden osa-alueiksi. Ihmiset eivät ole muista riippumattomia toimijoita, vaan he ovat osa yhteisöjä sekä yhteiskuntaa. (Heiskanen 2011.) Ympäristöliikkeiden merkitystä ympäristötietoisuuden levittäjänä on myös helpompi hahmottaa ja kehittää, mikäli ympäristötietoisuutta osataan tarkastella myös yksilötasoa laajemmin. Kun riittävän suuri joukko ihmisiä pyrkii vaikuttamaan yhtäaikaaisesti ympäristöönsä, vahvistaa se yhteisöllistä ympäristötietoisuutta (Attila 2011,

143). Neuvonen (2011) vastavuoroisesti näkee, että on relevanttia ja selkeää edistää yksilö- ja tilannetason ympäristötietoisuutta, koska ympäristötietoisuudesta seuraa ympäristömyönteistä käyttäytymistä vain, jos vallitsevat olosuhteet ovat yksilön toimijuutta tukevia. Hän kuitenkin muistuttaa yhteiskunnan ja yhteisöjen merkityksistä ympäristökasvatuksessa sekä ympäristötietoisuuden rakentamisessa. (Neuvonen 2011, 156.)

Ympäristöaktivistit ympäristötietoisuuden aallonharjalla?

Yhteiskunnallisesti ympäristöaktivisteista voidaan puhua jopa ympäristötietoisuuden etujoukkona. Ympäristön tilasta tuotetaan jatkuvasti uutta tietoa, jota aktivistit hyödyntävät pyrkimyksissään. Aktivisteissa ympäristötietoisuus ilmenee motivaation, arvojen, tietojen, taitojen ja ennen kaikkea toiminnan kautta.

Ympäristöaktiivismin toimijakenttä on selkeästi laajentunut ja käytännön toiminta siirtynyt lähemmäksi keskivertokansalaista. Perinteisen aktiivismin oheen on syntynyt paljon muita aktiivismin muotoja, kuten kevytaktiivismia, mikä on kasvattanut aktiivistien määrää viime vuosina valtavasti. Ylipäätään ekologisesti suuntautuneiden yhteisöjen määrä on kasvanut 2000-luvulla sekä kaupungeissa että maaseuduilla. (Attila 2011, 145.)

Tämän lisäksi aktiivistien ja poliitikkojen välinen kuilu on kaventunut 2010-luvulle tultaessa: aiemmin jopa anarkisteina pidetyt ympäristöaktivistit voivat nykyisin esiintyä asiantuntijoina poliittisissa työryhmissä. Joissain tapauksissa tämänkaltainen osallistuminen voi jopa vaikuttaa poliittiseen päätöksentekoon. Ympäristötietoisien yhteiskunnallinen osallistaminen on vauhdittunut, mikä eittämättä kasvattaa yhteisöllisen ympäristötietoisuuden painoarvoa tulevaisuudessa. (Ks. Heiskanen 2011; Stranius 2011.)

Ympäristötietoisuus-käsite on vakiintunut yhteiskunnallisen ympäristötutkimuksen kentällä ja aihealuetta on tutkittu melko paljon. Tutkimukset antavat jossain määrin ristiriitaista tietoa ympäristötietoisuuden tason vaikutuksesta ympäristömyönteiseen toimintaan (vrt. Hirvonen & Vanhatalo 2018; Hyry 2017; Kuhlemeier, Van Den Bergh & Lagerweij 1999; Partanen-Hertell ym. 1999; Pokka 2011; SITRA 2017). Ympäristötietoisuuden käsitettä voidaan pitää

tutkimustehtäväni kannalta tärkeänä, koska POW:n yhtenä tehtävä on vahvistaa talviurheiluyhteisön ympäristötietoisuutta (ks. POW 2020b).

3.5 Ympäristökansalaisuus – Mahdollinen ratkaisu ilmastonmuutokseen?

Ympäristökansalaisuus määritellään Finto-asiasanaston mukaisesti kansalaisuudeksi, jossa yksilö pyrkii aktiivisesti osallistumaan kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen (Finto 2019). Käsitteen määritelmä nojautuu käsitykseen siitä, että omilla ajatusmalleilla ja toiminnalla on merkitystä (Koskinen 2016). Ympäristökansalaisuutta on kaikki tekemämme toiminta, jossa perustelemme valintamme ympäristön kannalta kestävästi tai kestäättömästi. Monet teot tai niiden tekemättä jättäminen vaikuttaa meitä ympäröivään luontoon. Valtaosa yhteiskunnallisista toiminnoista aiheuttaa luonnonvarojen hiipumista ja ympäristöjätettä. (Dobson 2007, 282.)

Ympäristökansalainen on tietoinen toimintansa ympäristövaikutuksista ja pyrkii aktiivisesti seuraamaan omaa sekä muiden ympäristökäyttäytymistä. Ympäristövaikutuksia pystytään mittaamaan ekologisen jalanjäljen avulla. Yksilön ekologinen jalanjälki kertoo, kuinka suuren maa- ja vesialueen ihminen tai ihmisryhmä tarvitsee kuluttaakseen tietyn määrän ravintoa, tuottaakseen materiaaleja, kuluttaakseen energiaa ja käsitelläkseen jätteitä. (Dobson 2003; Sitra 2019.)

Dobsonin mukaan jälkikosmopoliittisessa kansalaisuudessa ekologinen jalanjälki toimii eräänlaisena kansalaisuuden mittarina – se ikään kuin määrittelee ympäristökansalaisuuden tarpeellisuuden. Globalisoituvassa maailmassa ympäristökuorma jakaantuu epätasaisesti, joten jälkikosmopoliittisen näkemyksen mukaan myös velvollisuudet ympäristöä kohtaan tulisi määräytyä kulutuksen mukaisesti. Ekologisen katsannon omaksuminen siis loisi uudentyyppistä kansalaisuutta velvollisuuksineen. Sen myötä merkittävämpi osa velvollisuuksista siirtyisi isojen yritysten, rikkaiden maiden ja niiden kansalaisten harteille. (Dobson 2003; ks. Huttunen, Aro, Salo, Turunen 2019.)

Kallio (2019) jakaa ympäristökansalaisuuden käsitteen kolmeen osaan. Ympäristökansalaisuuden voidaan katsoa olevan uusliberaali identiteetti, joka asettaa yksilön kuluttajan saappaisiin ja määrittelee yksilön kulutuksen mukaisesti. Yksilö on siis vastuussa omasta kuluttamisestaan ja joutuu näin ollen usein syyllistetyksi kuluttajavalintojensa takia. Myös valtion voidaan katsoa rakentavan ympäristökansalaisuutta: valtio sosiaalistaa kansalaiset hallitseviin ympäristödiskursseihin ja ohjaa kansalaisten ympäristökäyttäytymistä lakien sekä yhteiskunnallisten käytäntöjen avulla. Ympäristökansalaisuus nähdään jokapäiväisenä elämänä, jossa ihmisten arvomaailmat, näkemykset ja moraalikäsitteet purkautuvat tietynlaisena toimintana, joko yksin tai yhdessä muiden kanssa. (Kallio 2019.)

On epärealistista ajatella, että ilmastonmuutos olisi ratkottavissa pelkästään kuluttajavalintojen avulla – vaikka edelleen sille annetaan huomattavan paljon painoarvoa. Ympäristökansalaisuuden yleistymisen potentiaali ilmastonmuutoksen päihittämiseksi on vielä suureksi osaksi kuitenkin käyttämättä. Ympäristökansalaisuuden omaksuminen tuottaa ihmisille toiminnallisen tilan, jossa ei keskitytä pelkästään yksilön kestävään elämäntapaan ja kuluttamiseen, vaan enemmänkin kollektiivisiin toimintamalleihin. Ryhmässä toimiminen auttaa kansalaisia ilmastoahdistuksen kanssa, lisää ympäristöaktiivisuuden mahdollisuutta ja voi vahvistaa politiikkatoimien kunnianhimoa ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. (Huttunen ym. 2019.)

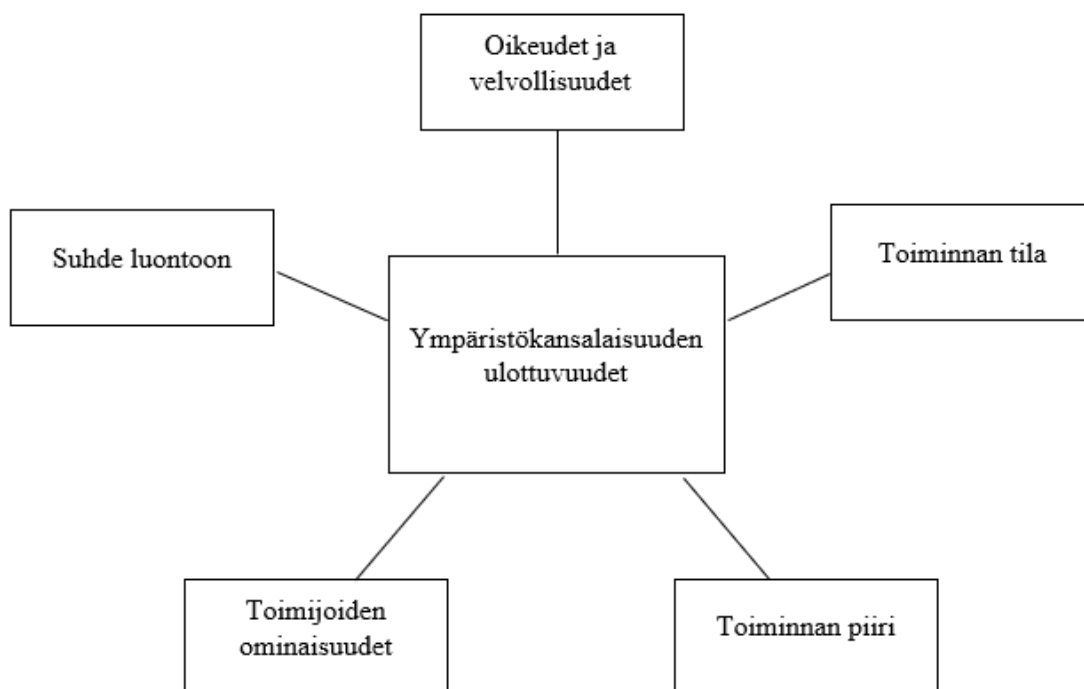
Ympäristökansalaisuuteen tukeutuvien ilmastopoliittisten toimenpiteiden vaikutukset jäävät rajallisiksi, mikäli niissä keskitytään ainoastaan yksilöiden toimintamahdollisuuksiin (esim. Latta 2007; Huttunen ym. 2019). Perinteisen demokratian avulla vaikuttaminen on usein hidasta, joten valtiotason toimintaankaan ei tulisi välttämättä liikaa asettaa toiveita. Mahdollista ratkaisua on etsitty esimerkiksi yhteisöllisestä ja poliittisesti aktiivisesta ympäristökansalaisuudesta, joka perustuisi kollektiiviselle vastuulle ja kestäville sosiaalisille käytännöille. (Huttunen ym. 2019.)

Yksilön vastuuta ei tulisi kuitenkaan väheksyä, sillä ympäristökansalaista saattavat kiinnostaa sellaiset taloudelliset ja yhteiskunnalliset käytänteet, jotka edistävät tai jarruttavat kestävästä yhteiskunnan muodostumista. Näin ollen yksilölähtöinen ympäristökansalaisuus voidaan nähdä

demokraattista osallistumista ja päätöksentekoa tukevana ilmiönä. (Barry 2006; ks. Santaoja 2013, 66.)

Ympäristökansalaisuutta voidaan käsitellä myös toimijuuden näkökulmasta. Toimijuus nähdään usein prosessinomaisena. Ympäristökansalaisuus ei muodostu pelkästään yksittäisten päätösten ja toimintojen perusteella. Ympäristökansalaisuus voidaan nähdä tavoitteellisena toimintana kestävän yhteiskunnan edistämiseksi ja sitä voi kuvailla urheilumaailmasta tutulla lausahduksella: ”tärkeintä ei ole päämäärä, vaan matka sen saavuttamiseksi”. (Santaoja 2013, 67.)

Huttusen ym. (2019) mielestä ympäristökansalaisuutta tulee tarkastella kuitenkin laajemmassa mittakaavassa, jotta sen käyttäminen olisi moniulotteisempaa – ja samalla muutosta tukevampaa. Huttunen ym. (2019) jakavat ympäristökansalaisuuden viiteen ulottuvuuteen: 1) oikeuksiin ja velvollisuuksiin, 2) toiminnan tilaan, 3) toiminnan piiriin, 4) toimijoiden ominaisuuksiin ja 5) luontosuhteeseen (kuvio 2).

KUVIO 2. Ympäristökansalaisuuden ulottuvuudet (Huttunen ym. 2019)

Oikeudet ja velvollisuudet

Perinteisesti kansalaisuuden tulkinnat on jaettu republikanismin ja liberalismiin perinteisiin. Republikaaninen perinne asettaa kansalaisille julkisia velvollisuuksia, hyveitä ja selkeämpiä käyttäytymismalleja. Liberaali perinne pitää kansalaisuutta julkisena statuksena, joka mahdollistaa nauttimisen poliittisista, sosiaalisista ja kansallisoikeuksista. (Huttunen ym. 2019.)

Republikaanisen perinteen mukaan paras mahdollinen yhteiskunta saadaan rakennettua poliittisesti hyveellisillä kansalaisilla ja oikeudenmukaisesti perustuslain avulla johdetulla yhteisöllä. Republikaaninen ajattelumalli korostaa erityisesti kansalaisten aktiivista roolia yhteiskunnallisina toimijoina. Ympäristökansalaisuus on helpompi jäsentää republikanismin perinteen alle, sillä ympäristökansalaisuus nähdään usein jonkinasteisena velvollisuutena. Perinteen mukaan ihmiset eivät muuta käyttäytymistään vapaaehtoisesti, vaan yhteiskunnan asettamien velvollisuuksien puitteissa. (Huttunen ym. 2019.)

Liberalistinen perinne korostaa yksilöä. Yksilöllä katsotaan olevan erinäköisiä vapauksia ja yhteiskunnan tuottamia oikeuksia. Liberalistisen ajattelutavan mukaan poliittista päätöksentekoa ei voida perustella jollakin ympäristöä koskevalla moraalikäsitteellä, sillä ympäristön asettaminen itseisarvoksi ei riitä päätöksenteon perustaksi, ellei se ole selkeä itseisarvo jokaiselle. Ympäristön tila nähdään intressinä, josta voidaan perustellusti olla eri mieltä. Jokaisella on oikeus kohdella ympäristöään omalla tavallaan. Liberalismin mukaan on perusteltua syödä kasvispainotteisesti ilmaston takia, mutta yhtä lailla on perusteltua syödä lihapainotteisesti, mikäli kansalainen kokee sen tärkeämmäksi kuin esimerkiksi ilmastonmuutoksen torjunnan. Näin ollen liberalistinen kansalaisuuden tulkinta näyttäätyy problemaattisena, kun sitä tarkastellaan ympäristöpoliittisten tavoitteiden valossa. (Huttunen ym. 2019.)

Dobson (2003, 280) näkee ympäristökansalaisuudessa republikaanisen perinteen piirteitä: Ympäristökansalaisuus nojaa tällä hetkellä pitkälti vapaaehtoisuuteen ja velvollisuuksiin, joten se väistämättä menee paremmin republikaanisen perinteen muottiin. Tästä huolimatta liberaali

näkemyks on hyvä tuoda esille, sillä ympäristökansalaisilla on myös luonnollisesti yhteiskunnan antamia oikeuksia.

Toiminnan tila

Perinteisen kansalaisuusajattelun mukaisesti kansalaisuus määritellään usein kansalaisvaltion kautta. Kansalaisuuden määrittely tapahtuu kansalaisten ja valtion välisen suhteen avulla. Näin myös ympäristökansalaisuuden voidaan katsoa perinteisen ajattelumallin mukaisesti olevan valtiokohtaista: valtio määrittelee ympäristökansalaisten oikeudet ja velvollisuudet. Ympäristökansalaisuus luo myös valtiotason kansalaisuuteen uusia ekologisia ulottuvuuksia, kansalaisten vaatiessa ympäristöoikeutta. (Huttunen ym. 2019.)

Globalisaation voimistuessa kansalaisuuden määritelmät ovat väistämättä laajentuneet. On jopa puhuttu valtioiden rajat ylittävästä maapallon kansalaisuudesta. Kun kansalainen ei olekaan velvollinen vain omalle valtiolleen, herää väistämättä kysymyksiä velvollisuuksien määrittelijöistä: Olenko velvollinen pitämään huolta maapallosta ja sen asukkaista globaalisti vai pyrinkö toimimaan kestävästi vain tiettyjen poliittisesti määriteltyjen rajojen sisällä? Globaalien ympäristöpoliittisten sitoumusten näkökulmasta tarkasteltuna ajattelumalli näyttäytyy tervetulleena. Enää ei ajatella, että ilmastonmuutoksen ongelmat olisivat hallittavissa pelkästään valtiojohtoisesti. Globaalissa ympäristökansalaisuudessa on varmasti heikotkin puolensa velvollisuuksien ollessa sekä moraalisia että poliittisia. On vaikeaa muodostaa aitoa globaalia ympäristökansalaisuutta, mikäli samanaikaisesti rinnalla toimii perinteinen kansallisvaltioajattelu. Globaalin ympäristökansalaisuuden maailmanlaajuinen omaksuminen voisi kuitenkin mahdollistaa ihmisten ja ympäristön välisen suhteen korjautumisen: ihmiset olisivat velvollisia ympäristölle, eikä valtiolle. Ympäristö olisi tässä tapauksessa välittömästi läsnä ihmisten arjessa ja ympäristönsuojelu toteutuisi ilman poliittisia välikäsiä. Yhteiskuntakehitys suuntautuisi uudelleen, pois Beckin määrittämän riskiyhteiskuntakehityksen uralta. (Ks. Huttunen ym. 2019.)

Toiminnan piiri

Toiminnan piiriä tarkasteltaessa huomio kiinnittyy toiminnan varsinaiseen miljööseen. Ilmeneekö kansalaistoiminta yksilöiden toimintana yksityisissä tiloissa vai poliitikkojen ja päätöksentekijöiden toimintana julkisissa tiloissa? Republikanismin ja liberalismien perinteissä ajattelu on hyvin julkispainotteista. Arkipäiväisessä keskustelussa ympäristökansalaisuuden katsotaan ilmenevän pitkälti yksittäisten ihmisten toimintoina ja niiden muodostamien ympäristöliikkeiden aikaansaannoksina. Yksityiseen ympäristökansalaisuuteen liitetään yleisesti elämäntapavalinnat, elämäntyyli ja kuluttamistottumukset. Näitä määritellään heikon ja vahvan kestävyuden ulottuvuuksilla. (Huttunen ym. 2019.)

Heikko kestävyysuuntautuja uskoo teknologian ja vihreän kasvun mahdollisuuksiin ilmastonmuutoksen torjumisessa. Heikko kestävyuden kannattaja luottaa eri toimijoiden toteuttamaan kestävyysajatteluun ja inhimilliseen ympäristöä koskevaan päätöksentekoon. Vahva kestävyysajattelu painottaa radikaalimpia toimenpiteitä: teknologia ei ratkaise ongelmia, vaan isoin muutos saadaan aikaan vähentämällä kuluttamista merkittävässä määrin. (Huttunen ym. 2019.)

Toimijoiden ominaisuudet

Hyveet ovat ominaisuuksia ja luonteenpiirteitä, jotka auttavat edistämään hyvää elämää (Tieteen termipankki 2020). Kansalaishyveet ovat näitä samoja ominaisuuksia, mutta päämääränä ei olekaan suoraan hyvä elämä, vaan hyvä kansalaisuus. Kansalaishyveitä ovat ne ulottuvuudet, joita kansalaisilla toivotaan tai jopa oletetaan olevan.

Ympäristökansalaisuuteen liitetään republikaanisen perinteen mukaan sellaisia kansalaishyveitä kuten itsehillintää ja periaatteille omistautumista. Keskeisessä asemassa on yksi merkittävä hyve: oikeudenmukaisuus. Perinteisten kansalaishyveiden lisäksi voidaan feministisistä teorioista tutut hoivan ja myötätunnon teot tai hyveet yhdistää ympäristökansalaisuuteen. (Dobson 2003; Huttunen ym. 2019.)

Ympäristökansalaisuutta määritetään monin eri tavoin perinteiden, oikeuksien ja velvollisuuksien sekä tilojen kautta. Sama monitulkintaisuus koskee myös hyveellisyystarkasteluja. Julkisen vallan toimivat saattavat priorisoida toisenlaisia kansalaishyveitä ja hyveellisiä tekoja kuin yksittäiset kansalaiset. Yksilötasolla ympäristökansalaiselta odotetaan tietynasteista ympäristötietoisuuden tasoa ja riittävän kestävä elintason saavuttamista. Julkinen valta vaatii kansalaisiltaan kuuliaisuutta ja ympäristövelvollisuuksien täyttämistä. (Huttunen ym. 2019.) Yksilön ja julkisen vallan asettamia hyveitä ei tulisi erottaa liian jyrkästi toisistaan. Yksilötason hyveellinen toiminta ja kuluttajuus voidaan osaltaan katsoa antavan valtion ympäristöpolitiikalle sisällön – ja toisin päin (ks. Oksanen 2013, 125).

Ympäristöongelmat ovat usein monitulkintaisia ja isoja kokonaisuuksia. Se vaikeuttaa myös ympäristökansalaiseen liitettävien hyveiden määrittämistä ja vaalimista. Tieteellinen tutkimus ei yksiselitteisesti pysty todistamaan ympäristöongelmien syntymisen syy-seuraussuhteita tai kehittämään universaaleja menetelmiä ympäristöongelmien ratkaisemiseksi. (Huttunen ym. 2019.) On kuitenkin syytä muistaa, että ympäristön kannalta vaikuttavimpaan ympäristökansalaisuuteen ei ole yhtä reittiä tai näkökulmaa. Kansalaishyveiden laaja kenttä ei välttämättä ole huono asia, vaan näin ollen myös ympäristökansalainen pystyy toteuttamaan itseään haluamallaan tavalla, kuitenkin ympäristöstä huolehtien.

Suhde luontoon

Luontosuhdekin voidaan nähdä yhdeksi ulottuvuudeksi, vaikka ympäristökansalaisuudesta puhuessa sitä voisi jopa pitää perustellusti itsestään selvänä. Ympäristökansalaisuutta toteutetaan aina ympäristössä ja luonnossa toimiminen voidaan katsoa yhdeksi ympäristökansalaisuutta tuottavaksi tilaksi sekä tekijäksi. Suhde ympäristöön on sikäli tärkeää, että se luo ympäristökansalaiselle konkretiaa ja omakohtaisuutta. On helpompi puolustaa jotain, jos ei ole täysin irrallaan suojeltavasta kohteesta. Omakohtainen luontosuhde herättää empatian tunteita muodostaen vastuullisuudentuntoa ja halua huolehtia ympäristöstä. Henkilökohtainen luontosuhde on osoittautunut yhdeksi merkittävämmäksi ympäristökansalaisuutta tuottavaksi ulottuvuudeksi. (Huttunen ym. 2019.)

Tämän luvun ensimmäisessä aluvussa käsitelin yhteiskunnallisia liikkeitä ja ympäristöliikkeen muodostumista. Tutkimukseni kietoutuu ympäristöliikehdinnän ympärille, joten sen käsitteellistäminen sekä toimijakentän kuvaaminen ovat tutkimustehtäväni kannalta keskeisessä asemassa. Toisessa aluvussa tarkennuin yhteiskunnallisten liikkeiden Internetin ja sosiaalisen median hyödyntämiseen toiminnassaan. Tutkimuskohteeni POW Finland -ilmastoliike hyödyntää merkittävässä määrin verkkoalustoja, joten hyödyntämiseen johtaneiden syiden ymmärtäminen yleisellä tasolla on tarpeellista. Kolmannessa aluvussa käsitellyt ympäristöliikehdinnän protestiaallot auttavat hahmottamaan ympäristöliikettä laajana toimijakehyksenä. Kahdessa viimeisessä aluvussa syvennyin ympäristötietoisuuden ja kansalaisuuden käsitteistöön. Ympäristökansalaisuuden ulottuvuuksien avulla POW:n ympäristösosiologinen kuvaaminen monipuolistuu. Käsitteet nivoutuvat toisiinsa, sillä ympäristökansalaisen tulee olla tietoinen oman ja muiden toiminnan ympäristövaikutuksista sekä siltä odotetaan tietynasteista ympäristötietoisuuden tasoa (ks. Dobson 2003; Huttunen ym. 2019; Sitra 2019). Niiden avulla pystyn tuomaan ympäristöliikehdintää lähemmäksi yksilötasojattelu, mikä helpottaa tutkimuskohteeni tieteellistä kuvaamista ja tulkitsemista analyysivaiheessa.

4 GLOBAALIT YMPÄRISTÖLIIKKEET URHEILUN KENTÄLLÄ

Urheilu voidaan itsessään nähdä yhteiskunnallisten liikkeiden kaltaisena toimijana. Silläkin on yhteiskunnallisille liikkeille tyypillisiä ominaisuuksia, kuten epävirallisia verkostoja, yhteisiä uskomuksia ja organisaatioiden sisäisiä tavoitteita. Nämä ominaisuudet eivät kuitenkaan itsessään tee urheilusta yhteiskunnallista liikettä (ks. luku 3.1). Historia osoittaa, että urheilu on ollut usein jonkinasteisessa yhteydessä yhteiskunnallisiin liikkeisiin, jotka ovat joko suoranaisesti tai välillisesti vaikuttaneet urheilukulttuurin. Yhteyden takia urheilun näkeminen yhteiskunnallisena liikkeenä on eittämättä haasteellista. (Harvey ym. 2014a; 2014b.)

Urheilukulttuurin sisällä on ollut aktivismia, mutta monille toimijoille se on punainen vaate. Usein urheilu haluttaisiin pitää jopa politiikasta erillään. Esimerkiksi Kansainvälinen Olympiakomitea pyrkii tänäkin päivänä asettamaan itsensä poliittisesti riippumattomaksi kattojärjestöksi ja yrittää kitkeä olympialaisten aikaista protestointia kieltojen avulla (Hyypä 2020).

Urheilukulttuurin historiaan on vaikuttanut monet yhteiskunnalliset liikkeet: työväenaate on jakanut urheilukansaa vuosisadan ajan, feministiset liikkeet ovat pyrkineet nostamaan naisurheilun asemaa yhteiskunnassa ja rasminvastainen liikehdinnän avulla on vaadittu etnisten vähemmistöjen oikeuksien kunnioittamista. Myös yhteiskunnallinen ympäristöliikehdintä on ulottanut toimintansa urheilun kentille. Urheilu ei eroa muusta poliittisesta ja sosiaalisesta elämästä siinä määrin, että se voisi sivuuttaa ympäristöliikkeiden esiintuomia ongelmia. (Ks. Harvey ym. 2014a; 2014b.)

Käyn aluksi läpi olympialaisiin kohdistuvaa ympäristöliikehdintää, jonka jälkeen teen lyhyen katsauksen liikunta- ja urheilukulttuurin muista ympäristöliikkeistä. Olympialaiset ovat niin valtava ihmismassoja liikuttava konsepti kaikkine infrastruktuureineen, että ne ovat väistämättä joutuneet reagoimaan ympäristöpoliittiseen paineeseen. Ympäristöliikehdinnällä on ollut merkittävä rooli olympialiikkeen ympäristöherätyksessä ja ympäristöhallinnon kehittämisessä (Harvey ym. 2014b).

4.1 Olympialaiset ympäristöprotestien kohteina

Kansainvälinen Olympiakomitea nähdään yhtenä keskeisimpänä ympäristötoimijana urheilun saralla, johtuen pääosin olympialiikkeen massiivisuudesta (ks. Loland 2006; Samuel & Stubbs 2013). Ensimmäiset merkit olympialaisten aikaisesta ympäristöprotestoinnista löytyvät Tokion kisoista vuodelta 1964, kun tokiolaiset vastustivat olympialaisten järjestämistä kotikaupungissaan erityisesti niiden aiheuttaman saastekuorman ja veden laadun heikkenemisen takia. Kymmenen vuotta tapahtuneen jälkeen Denverin talviolympialaiset peruttiin kansanäänestyksen voimin, kansalaisten vastustaessa kisoja mahdollisten ympäristöhaittojen vuoksi. (Harvey ym. 2014b.) Vuonna 1987 Gro Harlem Brundtlandin johtama ympäristön ja kehityksen maailmankomissio käsitteli kestävästä kehitystä *Our Common Future* -raportissaan, joka osaltaan lisäsi olympialiikkeen painetta tuottaa kestävämpi olympiatuote tulevaisuudessa (esim. Harvey ym. 2014b; Ympäristö 2019; World Commission on Environment and Development & Brundtland 1987). Lillehammerin talviolympialaisten 1994 organisointikomitea julistikin jo vuonna 1991 tulevien kisojen olevan ensimmäiset ”Vihreät olympialaiset”. Ennen Lillehammeria järjestettiin Albertvillen talviolympialaiset vuonna 1992, jotka saivat osakseen ympäristöjärjestöjen vahvaa kritiikkiä sekä kielteistä mediahuomiota ympäristön laiminlyömisestä: laajoja metsäalueita tuhoutui, minkä seurauksena alueen villieläinkanta joutui myös uhatuksi. Olympialiikkeellä ei ollut varaa toistaa Albertvillen ympäristökatastrofia. (Esim. Harvey ym. 2014b; Konstantaki 2018; Loland 2006; Samuel & Stubbs 2013.)

Lillehammerin vuoden 1994 talviolympialaiset toimivatkin olympialiikkeen ympäristövastuullisuuden osoittamisen näyteikkunana. Ympäristötematiikka haluttiin nostaa kolmanneksi päätekiäjäksi itse urheilun ja urheilukulttuurin vaalimisen ohelle. Norjan pääministerinä tuolloin toiminut Brundtland antoi myös lupauksensa kestävästä kisoista. Kisoja pidetään edelleen malliesimerkkinä eri toimijoiden välisestä yhteistyöstä, sillä kisojen suunnittelussa olivat vahvasti mukana olympialaisten organisointikomitean lisäksi Norjan hallitus, paikalliset yhteisöt ja kaupalliset yhteistyötahot. Apuja järjestämiseen saatiin myös ympäristöministeriöltä, armeijalta ja lukuisilta vapaaehtoisilta. Lillehammerin kisat loivat erinomaisen pohjan olympialiikkeen ympäristöhallinnalle ja ne käynnistivät useita konkreettisia ympäristötoimia liikkeen sisällä. (Harvey ym. 2014b; Konstantaki 2018.)

Samana vuonna kansainvälinen Olympiakomitea (KOK) ja Yhdistyneiden kansakuntien ympäristöohjelma (UNEP) allekirjoittivat yhteistyösopimuksen (Harvey ym. 2014b; Samuel & Stubbs 2013; Simula 2018). Vuosina 1995–1999 pidettiin kaksi maailmanlaajuista UNEP:n ja KOK:n isännöimää urheilun ja ympäristön konferenssia. Kyseisellä aikavälillä KOK lisäsi kestävä kehityksen omiin peruskirjoihinsa ja olympialaisille luotiin oma Agenda 21. Myös ympäristöhallinnolliset osa-alueet nousivat kishakemuksissa arvioinnin kohteiksi. (Harvey ym. 2014b; Simula 2018.)

Vuoden 2000 kesäolympialaiset järjestettiin Sydneyssä, ja isona osasyynä Australian kisaisännöityteen voidaan pitää Greenpeacen mukanaoloa. Vaikka ympäristöongelmilta ei vältytty, ja joidenkin silmissä toiminta oli pikemminkin viherpesua, kisat olivat kuitenkin ympäristönäkökulmasta katsottuna joillain tasoilla onnistuneet: ennen kisoja infrastruktuurin rakentamiselle ja kiskäyttämismiselle luotiin kestävä suunnitelmat sekä ohjeistukset, luonnon biodiversiteetti saatiin turvattua melko hyvin ja jäte- sekä vesijärjestelmäratkaisut olivat onnistuneita. (Harvey ym. 2014b; Konstantaki 2018.) Lisäksi ison ympäristöorganisaation läsnäolo urheilun megatapahtumissa oli poikkeuksellista ja tulevaisuuden kannalta ratkaisevaa. On myös huomattava, että tässä kohtaa ympäristöorganisaatio on saavuttanut niin sanotun asiantuntijastatuksen, eikä kyse ollut enää pelkästä ympäristöliikkeestä urheilukansan silmissä. Greenpeacen ja urheilun suhteeseen perehdytään kohta tarkemmin.

Olympialaisten monitasoiset ympäristösuunnitelmat ovat vakiinnuttaneet paikkansa olympialiikkeen toiminnassa 2000- ja 2010-luvuilla. Ympäristöhallinnollisesti kehitys ja menestys on ollut kuitenkin vaihtelevaa. Esimerkiksi Pekingin vuoden 2008 ja Lontoon 2012 kesäolympialaiset ovat olleet jonkinasteisia onnistumisia ympäristömyönteisten toimiensa vuoksi. Toisaalta Ateenan kesäolympialaiset 2004, Sotšin talviolympialaiset 2014 ja Rio de Janeiron kesäolympialaiset 2016 ovat saaneet osakseen ympäristöorganisaatioiden valtaisa kritiikkiä niiden aiheuttamien ympäristöongelmien vuoksi. (Harvey ym. 2014b; Konstantaki 2018.) Olympialaiset tulevat pysymään massiivisena globaalitapahtumakokonaisuutena, minkä seurauksena uusia ympäristöhaasteita syntyy väistämättä. Vaikka ympäristövastuun pitäisi olla aina ensisijaisesti järjestäjätaholla, on erillisten ympäristötoimijoiden ääni tulevaisuudessakin tärkeä. Yhteistyön lisääminen eri ympäristötoimijoiden kanssa, avoimen keskusteluyhteyden löytäminen sekä vanhoillisten valtarakenteiden poistaminen ovat lähes välttämättömiä, mikäli

olympialiike pyrkii määrätietoisesti luomaan kisoille kestävätkä raamit – isäntämaasta riippumatta.

4.2 Ympäristöliikkeet liikuntakulttuurin muovaajina

Pieni aktivistijoukko vastusti ydinkokeita Alaskassa vuonna 1971. He kutsuivat protestiansa Greenpeaceksi. Pienestä protestista on myöhemmin muodostunut maailman johtava riippumaton ympäristöjärjestö. (Greenpeace 2020; Harvey ym. 2014b.) Greenpeace on ulottanut toimintansa myös liikunnan ja urheilun areenoille niin suorasti kuin epäsuorastikin. Ympäristöjärjestön selkeä mukaantulo urheilun kentille tapahtui Sydneyn vuoden 2000 kesäolympialaisissa. Greenpeacen mukanaolo olympialaisten suunnittelussa nousi keskeiseen rooliin kisavalintoja tehdessä: Greenpeace avusti Sydneyn kisaorganisaatiota kestävien suuntaviivojen saavuttamisessa. Suuntaviivoihin ei kuitenkaan isossa mittakaavassa päästy: lukuisat ympäristöjärjestöt – ja ironisesti itse Greenpeace – päätyivät kritisoimaan Kansainvälistä Olympiakomiteaa kestävämmästä toiminnasta kisojen suhteen. Greenpeace kritisoi KOK:aa niiden heikoista valmiuksista valvoa ympäristösitoumusten noudattamista. Greenpeacen ja olympialiikkeen yhteistyö osoittautui monimutkaiseksi, sillä KOK syytti Greenpeacea epäisänmaallisesta käytöksestä, koska he olivat omilla kisojen aikaisilla ei-sovituilla ympäristötoimillaan aiheuttaneet KOK:n mukaan hallaa kisojen imagolle. Greenpeace kuitenkin totesi jälkeinpäin virallisissa dokumenteissaan, että he pystyivät painostamaan Sydneyn kisaorganisaatiota hyväksymään tiukat ympäristösitoumukset, minkä seurauksena saatiin myös ympäristömyönteisiä tuloksia. Sydneyn jälkeen Greenpeace on ollut vaihtelevasti mukana olympialaisten suunnittelussa ja toteuttamisessa, mutta jokaisten kisojen kohdalla se on toiminut ympäristön äänenä. On myös muistettava, että vaikka Greenpeace on kerännyt ympäristöjärjestöistä ja -liikkeistä eniten huomiota olympialaisten aikaan, niin sen tukena on toiminut usein paikallisia ympäristötoimijoita. (Ks. Harvey ym. 2014b; Konstantaki 2018.)

Monimutkaisesta suhteesta huolimatta Greenpeace kuitenkin jatkoi yhteistyötä olympialiikkeen kanssa Pekingin vuoden 2008 kesäolympialaisten kohdalla. Greenpeace kehui raportissaan olympialaisten kisaussa esiintuotuja ympäristöaloitteita ja sitä, että osa saatiin

vietyä maaliin asti. Ennen kisoja Pekingin ilman- ja vedenlaatu olivat hälyttävällä tasolla, mutta ympäristön tilaa saatiin parannettua kisojen ajaksi. Myös julkiseen liikenteeseen panostettiin rakentamalla kestäviä kulkumuotoja, luotiin uusia jätejärjestelmiä ja lähialuetta uudelleen metsitettiin. Ympäristöjärjestö ei ollut kuitenkaan täysin tyytyväinen kisojen läpivientiin ja osa lyhyen ja pidemmän aikavälin ympäristötoimista olisi voitu heidän mielestään toteuttaa paremmin – puhuttiin jopa mahdollisesta vihreän olympiaperinnön jättämisestä kisakaupunkiin. (Harvey ym. 2014; Konstantaki 2018.)

Greenpeacen ja olympialiikkeen välit ovat pysyneet 2010-luvulle tultaessa haastavina. Yhtenä esimerkkinä voidaan pitää Sotšin 2014 talviolympialaisia: Venäjän Greenpeace ja World Wildlife Fund (WWF) olivat talviolympialaisten neuvonantokomiteassa, mutta purkivat yhteistyösopimuksensa Sotšin olympiaorganisaation kanssa, koska ympäristöä koskevat päätökset olivat heidän mielestään älyttömiä ja ne eivät halunneet olla osana olympiaprojektin vihreää pr-toimintaa. (Hoffner 2011; Muller 2014.) Näin ollen Greenpeace päätyi taas esittämään kritiikkiä olympialiikettä kohtaan. Ympäristöjärjestö on jatkanut olympialaisten kritisointia aina näihin päiviin asti, eikä yhdetkään kisat ole suoriutuneet Greenpeacen silmissä riittävän hyvin. Esimerkiksi he ovat ottaneet kantaa vuodelta 2020 vuodelle 2021 siirrettyjen Tokion kesäolympialaisten ympäristöriskeihin, joita ovat esimerkiksi Fukushima ydinvoimakatastrofin synnyttämät ympäristötuhot ja vaaralliset säteilymäärät (Burnie 2020; Greenpeace 2019).

Greenpeacen katse ei ole kohdistunut pelkästään olympialaisiin. Ne ovat esimerkiksi julkaisseet erinäisiä raportteja, joissa kritiikki on kohdistunut urheiluvaatamerkkien kestäväntuotantoon. Useat urheiluvaatamerkit, joilla melkein kaikilla on ollut selkeät ympäristötoimintaperiaatteet, ovat käyttäneet ympäristön ja terveyden kannalta haitallisia aineita vaatetuotannossaan. Myös esimerkiksi metsästyskulttuuri on joutunut Greenpeacen kynsiin, ympäristöjärjestön tuomitessa uhanalaisten lajien pyydystämisen. (Harvey ym. 2014b.)

Vaikka Greenpeace on ollut jo pitkään huolissaan urheilun aiheuttamista ympäristöongelmista, niin se on ensisijaisesti globaali ympäristöjärjestö, joka puuttuu moniin yhteiskunnallisiin epäkohtiin. Seuraavaksi esittelen muutamia ympäristöliikkeitä, jotka ovat ponnahtaneet

liikuntakulttuurin sisältä, ja jotka ovat lähtökohtaisesti olleet huolissaan omien liikuntaharrastusmahdollisuuksiensa kaventumisesta ympäristöongelmien vuoksi tai oman urheilulajinsa haitallisista vaikutuksista ympäristöön.

Surfers Against Sewage (SAS) sai alkunsa, kun brittiläiset surffaajat alkoivat olla huolissaan jätevesien ja jätteiden valumisesta meriin 1980–1990-luvuilla. Surffaajien huoli koski erityisesti rantojen ja hyvien surffausalueiden tärveltymistä. Meriympäristön pilaantuminen heijastui lopulta myös vesiuurheilijoiden terveyteen, sillä he alkoivat sairastella huonon vedenlaadun takia. Asialle oli siis tehtävä jotain, ja niin SAS perustettiin vuonna 1990.

SAS:n ensimmäisiä toimia oli kansallisen kampanjan luominen veden laadun parantamiseksi Isossa-Britanniassa. EU:n asettamat vesihuoltodirektiivit osuivat erinomaisesti kampanjan kanssa yhteen, sillä ne antoivat yhteiskunnallisen legitimitetin kampanjoinnille. Kampanjointi onnistuikin loistavasti ja Isossa-Britanniassa investoitiin yli viisi miljardia puntaa viemäröintiverkostoihin, mikä paransi huomattavasti paikallisten merialueiden ja vesistöjen laatua. Liikkeen kehittyessä ja voimakkaammin organisoituessa toiminta levisi useisiin eri maihin. Nykyään SAS on mukana laajemmissa ympäristökampanjoissa, joissa käsitellään esimerkiksi rantojen puhtautta, merten roskaantumista, ilmastonmuutosta, myrkyllisiä kemikaaleja ja laivaliikenteen kaistoja. SAS on vakiinnuttanut asemansa merkittävä globaalina ympäristöliikkeenä, sillä nykyään SAS:lla on 20 vakituista työntekijää ja tuhansia vapaaehtoisia toiminnassaan mukana. SAS:n tarina on ympäristöliikkeelle – tai ylipäättään yhteiskunnalliselle liikkeelle – tyypillinen: toiminta alkoi paikallisesti, mutta kun samoja ongelmia alkoi ilmetä maailmalla, niin sulautuminen globaaliksi toimijaksi oli mahdollista. (Harvey ym. 2014b; SAS 2020.)

Harvey ym. (2014b) kertoo myös toisenlaisesta ympäristöliikkeestä, joka taistelee golfkenttien rakentamista vastaan eikä niinkään liikuntaharrastuksen puolesta. Global Anti-Golf -ympäristöliike sai alkunsa kolmen eri yhdistyksen tituleeraamasta ”*World No-Golf Day*” -kampanjasta vuonna 1993. Globaalien ympäristöliikkeen tarkoitus on synnyttää paikallista vastarintaa golfkenttien rakentamiselle vedoten golfharrastuksen sosiaaliseen, kulttuurilliseen,

taloudelliseen ja ympäristölliseen kestämyyteen. Ympäristöliikkeeltä ei löytynyt virallisia nettisivuja, joten liikkeen nykytilan selvittäminen osoittautui haastavaksi.

Suomessa aktiivisesti toimivia liikuntakulttuurin sisäisiä ympäristöliikkeitä ovat POW ja Save Pond Hockey (SPH). POW pyrkii yhdistämään talviurheilutoimijat ilmastonmuutoksenvastaiseen ilmastoliikkeeseen, jotta talviurheiluharrastaminen olisi tulevaisuudessakin mahdollista. POW on lähtöisin Yhdysvalloista ja se toimii nykyään useissa eri maissa. Kyseinen ilmastoliike toimii tutkimuskohteenani ja siihen tutustutaan tarkemmin luvussa 4.3.

SPH on vuonna 2018 perustettu Suomesta lähtöisin oleva aatteellinen yhdistys, joka taistelee ilmastonmuutosta vastaan säilyttääkseen jääkiekkoharrastamisen juuret – eli luonnon jäät. Yhdistyksen tarkoitus on yhdistää maailmanlaajuisesti intohimoisia jääkiekkoilijoita toimimaan ympäristömyönteisesti ja sitä kautta antamaan oman panoksensa kestäväen transition saavuttamiseksi, niin toiminnan kuin talouden tasolla. Ympäristötiedotuksen lisäksi SPH järjestää ulkojäätapahtumia, joihin voi ilmoittaa oman joukkueensa. Yhdistys on saanut mediahuomiota erityisesti niiden tapahtumien kohdalla, joissa osallistujina on ollut meritoituneita jääkiekkoilijoita ja julkisuuden henkilöitä. Ulkojäätapahtumista saadut osallistumisrahat ja lahjoitukset kohdennetaan erinäisiin ilmastotoimiin. Tapahtumien avulla yhdistys on saanut lahjoitettua yli 50 000 euroa eri toimijoille. (Save Pond Hockey 2020a; 2020b.)

4.3 Protect Our Winters -ilmastoliike

Ilmastonmuutoksesta aiheutuva vuodenaikojen epätyypillinen vaihtelu asettaa valtavia muutospaineita koko liikuntakulttuurille. Toki harmaimmat hiukset löytyvät talviliikuntatoimijoilta: pohjoisten leveyspiirien lumitilanteen heiketessä moni liikunta- ja ulkoilupalveluiden tarjoaja, järjestäytyneet talviurheilutoimijat sekä yksittäiset talviliikuntaharrastajat joutuvat kokemaan useitakin uhkia tulevaisuudessa. Kilpailu- ja harrastustoiminnan muuttuu väistämättä epäsäännöllisemmäksi – tai jopa mahdottomaksi. Leutojen talvien lisääntyessä koko talviliikuntakulttuuri on vaarassa hävitä kartalta. (Simula

2016, 68; Simula & Oja 2019.) Talviurheilu on useissa maissa valtava elinkeinojen lähde ja talviliikunnasta sekä -urheilusta nauttivat vuosittain miljoonat ihmiset ympäri maailman. Talviliikuntakulttuurin ympärille on kasaantunut suuri väkijoukko, joka taistelee tulevaisuudessa omasta elintilastaan. Yksi näistä taistelijoista on tutkimuskohteeni.

Tutkin Protect Our Winters (POW) -ilmastoliikettä, joka on saanut alkunsa yhdysvaltalaisen huippulumilautailija Jeremy Jonesin aloitteesta vuonna 2007. Jones oli havahtunut siihen, että monet, aikaisemmin loistavat laskuolosuhteet tarjonneet laskettelukeskukset olivat joutuneet sulkemaan ovensa huonon lumitilanteen vuoksi. Toinen havahtuminen tapahtui, kun Jones yritti löytää sopivia organisaatioita, jotka olisivat pyrkineet mobilisoimaan talviurheiluyhteisöä ilmastonmuutoksen vastaiseen taisteluun. Niitä ei ollut. Havahtumisten pohjalta syntyi lopulta Protect Our Winters. (POW 2018.)

Ilmastoliike on sittemmin levinnyt Yhdysvalloista Eurooppaan ja sen tavoitteena on saada talviurheilun ystävät – tietysti myös laajemmat ihmisjoukot – heräämään ilmastonmuutokseen, ja erityisesti siitä aiheutuvaan lumenpuutteeseen. POW on kasvanut pienestä ilmastoliikkeestä merkittäväksi urheilijoita, yksilöitä, tutkijoita, lomaviettopaikkoja ja yrityksiä yhdistäväksi ilmiöksi, jolla on maailmanlaajuisesti yli 130 000 tukijaa. (POW 2018.) POW itse määrittelee itsensä ilmastoliikkeeksi, jonka aatteellisena ytimenä on talviurheilun ja -liikunnan olosuhteiden turvaaminen.

POW pyrkii herättämään ihmisiä ilmastonmuutoksen vastaiseen toimintaan tiedottamalla ilmastonmuutoksen vaikutuksista, järjestämällä kampanjoita ja tapahtumia sekä vaikuttamalla päättäjiin ja toimialan yrityksiin. (POW 2019a.) Ilmastoviestintä painottuu fossiilisiin polttoaineisiin pohjautuvien energijärjestelmien ja kulutuskeskeisen elämäntavan kritisointiin. Ilmastoliike pyrkii aktiivisesti vetoamaan eri talviurheilutoimijoihin, ja siten vahvistamaan heidän sitoutumistaan kansainvälisiin ympäristöpoliittisiin toimiin ja linjauksiin. (Simula & Levola, 8–9.) Suomessa POW:lla on oma hallitus toiminnan ohjaamiseksi, minkä lisäksi sillä on useita puolestapuhujia, joita kutsutaan lähettiläiksi. Lähettiläät ovat pääsääntöisesti tunnettuja talviurheilijoita, mutta lähettiläsjoukkoon on otettu mukaan myös muita yhteiskunnallisia vaikuttajia, kuten toimittajia ja valokuvaajia. (POW 2019.)

Tutkimukseni kohdistuu POW Finlandin jäseniin ja sosiaalisen median (Facebook & Instagram) seuraajiin. Käytän kyseisistä kohderyhmistä termiä “powilaiset”. Jäseneksi voi liittyä maksamalla vuotuisen jäsenmaksun, jonka suuruuden voi valita itse, kymmenen euron jäsenmaksun ollessa kuitenkin minimi. Jäseneksi liittymällä tukee POW:n toimintaa. Tutkimukseni käsittelee näin ollen vain yhtä ilmastoliikkeen toiminnan osa-aluetta eli jäsenistöä, seuraajia ja yleisöviestintää.

POW:n kaksi muuta toiminnan osa-alueita ovat yhteistyökumppanuuksiin kohdistuva käytännönläheinen ympäristöhallinta sekä poliittinen vaikuttaminen. POW tekee yhteistyökumppanuuksiensa kautta käytännönläheistä ympäristöhallintaa muun muassa sparraamalla hiihtokeskuksia ja matkailuorganisaatioita ekoenergia-asiakkuuksiin sekä kestävien matkustusmuotojen edistämiseen. Poliittisen vaikuttamisen saralla POW työskentelee muiden ympäristöjärjestöjen, kuten Greenpeacen ja Suomen luonnonsuojeluliiton kanssa, verkostoituu yksittäisten päättäjien kanssa ja tekee erilaisia kannanottoja. Lähettilästoiminta linkittyy kaikkiin kolmeen osa-alueeseen.

POW on ainutlaatuinen toimija liikuntakulttuurissamme, koska yhdistys pyrkii ensisijaisesti ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ajaen samalla talviurheilun etuja, kun taas monet urheilujärjestöt ja -seurat edistävät pääsääntöisesti lajien sisäistä kehitystä huomioiden ilmastoasiat vapaaehtoisesti – ja monesti myös vajanaisesti. POW:n aatteellinen ilmasto-ohjelma on verrattavissa perinteisten ympäristösuojeluorientoituneiden järjestöjen ajamiin aatteisiin tai yhteiskunnallisiin tavoitteisiin. POW:ia voidaan pitää ensimmäisenä liikuntakulttuurin sisälle syntyneenä ympäristöpoliittisia toimia ajavana ilmastoliikkeenä. (Simula & Levola 2017, 9.)

Toki esimerkiksi Suomen Hiihtoliitto ja monet muut talviurheilutoimijat ovat joutuneet heräämään ilmastonmuutoksen aiheuttamiin lumivajauksiin POW:n tapaan. Hiihtoliitto ja muut perinteiset talviurheilutoimijat ovat kuitenkin ensisijaisesti keskittyneet lumiolosuhteiden keinotekoiseen ylläpitämiseen, kun taas POW:n pyrkimys on säilyttää talviurheiluolosuhteet ilmastonmuutoksen vastaisten toimien avulla. (Ks. Hiihtoliitto 2009). En väitä, etteikö perinteisten talviurheilutoimijoiden kokoushuoneissa oltaisi huolestuneita

ilmastonmuutoksesta ja haluttaisi taistella sitä vastaan, mutta priorisointilistat ovat ainakin aikaisemmin muodostuneet eri asioiden ympärille. POW:n ja kilpailullisten toimijoiden lähtökohdat ovat ymmärrettävästi erilaiset, mutta tulevaisuudennäkymät voivat olla hyvinkin yhtenäiset. Kuten ilmastoasioissa yleensäkin, yhteistyön tärkeyttä talviurheilutoimijoiden ja muiden yhteiskunnallisten vaikuttajien välillä ei voida painottaa liikaa.

Simula ja Levola (2017) ovat kuvanneet POW:ia ympäristöliikkeiden toimintaa määrittelevien sosiologisten käsitteiden avulla. Heidän mukaansa POW pyrkii romantisoimaan ja symbolisoimaan suosittuja talviurheilumuotoja vaikuttavien valokuvien sekä videoiden avulla, minkä lisäksi se luo tieteellisten tosiasioiden pohjalta mielikuvia talviurheilukulttuurin haavoittuvuudesta. Luotujen mielikuvien pohjalta on helpompi luoda kollektiivinen identiteetti ilmastoliikkeen sisälle ja mobilisoituminenkin on realistisempaa. Identiteetti rakentuu halusta suojella kaikille kuuluvia ekosysteemipalveluja, jotka mahdollistavat monipuoliset olosuhteet luontoelämyksille ja talviurheilulle. (Simula & Levola 2017, 8–9.)

POW voitaisiin Neuvosen (2011) jaottelun mukaan lokeroida yksilökeskeisen polun kulkijaksi. Tarvittava yhteiskunnallinen muutos ympäristön hyväksi lähtee yksilöiden toiminnasta, mutta yksilövalinnat tarvitsevat suotuisat yhteiskunnalliset olosuhteet niiden onnistumiselle ja mahdollistumiselle. POW on luonutkin eräänlaisen yksilökeskeisen ”*Polku talvien pelastamiseen*” -ohjeistuksen, jonka mukaiseen suuntaan talviurheilukansan toivotaan kulkevan. Ohjeistus muodostuu seitsemästä osa-alueesta: vaikuta politiikkaan, ole äänessä, opiskele, elä yksinkertaisemmin, syö ilmastoystävällisesti, matkusta fiksummin ja äänestä lompakollasi. Ohjeistuksen tarkoitus on määrittää suunta, jonka avulla kestävämmän yhteiskunnan saavuttaminen olisi mahdollista. Se ei koostu kielloista, eikä se perustu ehdottomuuksille, vaan se antaa ympäristöliikkeen seuraajille ja talviurheilukansalle apuja kestävä arjen löytämiseksi. (POW 2020a.)

Ohjeistuksen voidaan katsoa rakentuvan eräänlaisen ympäristökansalaisuusajattelun pohjalle: sitä noudattamalla yksilöt pyrkivät aktiivisesti osallistumaan kestävä tulevaisuuden luomiseen. Vaikka lokeroi POW:n toimintamallit jossain määrin yksilöpainotteiseksi, niin se ei tarkoita, etteikö yhteisön sisällä painotettaisi kollektiivisuuden merkitystä. POW:n

ohjeistukset tähtäävät laajempaan yhteisön sisäiseen mobilisoitumiseen, mutta niiden pääajatus on opastaa yksilöitä. Siksi näen ilmastoliikkeen toimet lähtökohtaisesti yksilöpainotteisena. Sosiaalisessa mediassa ja ilmastoliikkeen nettisivuilla puhutaan poikkeuksetta me-muodossa sekä painotetaan yksilövalintojen merkitystä yhteiselle talviurheiluyhteisölle. Yhteisistä toimista hyviä esimerkkejä ovat erilaiset kampanjat, kokoukset ja mielenosoitukset. (Ks. POW 2018.)

Salonoja (2017) on tutkinut aiemmin POW Finlandia. Hänen keskeinen havaintonsa oli ilmastoliikkeen avainhenkilöiden tyytymättömyys nykyiseen ilmastonmuutoskeskusteluun. Tyytymättömyys on johtanut POW:ssa uudenlaiseen ympäristöaktivismiin, jota hän kutsuu helposti lähestyttäväksi aktivismiksi. Ilmastoliikkeen helposti lähestyttävyys nousee myös tässä tutkimuksessa useaan otteeseen esille: monet liikkeen tukijat pitävät juuri kyseistä elementtiä ilmastoliikkeen vahvuutena. Mihala (2019) nostaa POW:n vahvuudeksi toisen elementin, brändimäisyyden. Brändin syntymiseen on vaikuttanut hänen mielestään vahva yhteys huippu-urheilijoihin ja nykyaikaisten sosiaalisen median kanavien taidokas käyttäminen. Toisena vahvuutena hän pitää talviurheilun ”coolia” elämäntapaa ja sen viehättävyyttä. Nämä ominaisuudet yhdistettynä ympäristöaktivismiin tekevät POW:sta ainutlaatuisen ilmiön, jonka mukaan moni talviurheilutoimija on halunnut lähteä. Samalla monien talviurheilutoimijoiden paine toimia ympäristömyönteisesti kasvaa. (Mihala 2019.)

Vaikka liikuntakulttuurin sisälle on syntynyt hajanaista ympäristöliikehdintää erinäisten ympäristöorientoituneiden organisaatioiden kautta, niin matka on vielä pitkä kuljettavaksi. Ilmastonmuutos tulee vaikuttamaan liikuntakulttuuriin väistämättä ja useat liikuntaharrastukset ovat uhkassa pyyhkiytyä maailmankartalta. Ympäristötoimijuus tulee lisääntymään liikunnan saralla. Ja väitän, että vastaavanlaiset liikuntakulttuuriin kytkeytyvät ympäristönsuojelulliset aloitteet tulevat yleistymään tulevaisuudessa.

Teoriaosuuden keskeisimmät löydökset

Tässä tutkimuksessa selvitetään liikuntakulttuurin sisältä ponnahtaneen ilmastoliikkeen mahdollisia erityispiirteitä. Tutkimuksen teoreettisessa viitekehysessä on syvennytty yhteiskunnallisten ympäristökysymysten syntymiseen ja niiden siirtymiseen liikunta- ja urheilukulttuurin sisälle, ympäristöliikkeen muotoutumiseen, ympäristötietoisuuden ja kansalaisuuden merkityksiin sekä liikunta- ja urheilukulttuurin sisäiseen ympäristöliikehdintään. Tutkimustehtävän kannalta keskeisimmät teorialöydökset koostuvat 1) ympäristökriisien hallintaa koskevien eri orientaatioiden tarkastelusta, 2) ympäristöliikkeen määritelmästä ja liikkeen sisäisen toimijakentän hahmottamisesta, 3) liikunta- ja urheilukulttuurin sisäisestä ympäristöliikehdinnästä sekä 4) ympäristötietoisuuden ja kansalaisuuden ulottuvuuksista. Teoriahavaintoja hyödynnetään tutkimustehtävän määrittämisen lisäksi kyselylomakkeen muodostamisessa ja tutkimustulosten analyysivaiheessa. Tämän tutkimuksen keskeisimmät käsitteet ovat *ympäristöliike*, *ympäristötietoisuus* ja *ympäristökansalaisuus*.

Ympäristöliikkeet luovat vaatimuksia ympäristöä kohtaan sekä pyrkivät keräämään ja tuottamaan uutta tietoa ympäristön tilasta, minkä pohjalta ne pyrkivät vaikuttamaan politiikkaan ja yhteiskuntarakenteisiin (Laine & Peltonen 2003). Yhteiskuntarakenteiden kyseenalaistamisen lisäksi ympäristöliikkeet suhtautuvat kriittisesti esimerkiksi talouskasvua, teollistumista, teknologisoitumista ja valtion harjoittamaa byrokratiaa kohtaan. Ympäristöliikkeiden toimijakenttä on moninainen sen muodostuessa luonnonsuojelujärjestöistä, ympäristöjärjestöistä, puolueista, kampanjoista, protestiliikkeistä, harrastusjärjestöistä ja ympäristön esteettisyydestä kiinnostuneista järjestöistä (Konttinen 1999, 5). Ympäristöliike toimii laajana viitekehysenä, jonka sisältä voidaan löytää useita erilaisia ideologioita ja toimintamalleja (Valkonen & Saaristo 2016b, 105). Tutkimusten mukaan uusien liikkeiden – joihin myös ympäristöliike lasketaan – toimintaan osallistuvat erityisesti opiskelijat, koulutetut keskiluokkaiset, nuoret vanhempia useammin sekä naiset miehiä aktiivisemmin (Konttinen & Peltokoski 2004, 51).

Ympäristötietoisuudella tarkoitetaan yksinkertaisesti todellisuuskäsityksen laajentumista. Usein sitä pidetään yksilön sisäisenä kehitysprosessina, jonka seurauksena yksilö tiedostaa ympäristöä koskevat uhat ja ymmärtää niiden yhteiskunnallista monikerroksisuutta aiempaa herkemmin. Ympäristötietoiset ymmärtävät ja tunnistavat ympäristöongelmien syy-seuraussuhteita ja syntyprosesseja sekä pyrkivät aktiivisesti löytämään ratkaisuja niihin. Ympäristötietoisuus koostuu ympäristöä koskevista tiedoista ja taidoista sekä motivaatioon pohjautuvasta toiminnasta. (Harju-Autti 2011, 8–9; Partanen-Hertell ym. 1999; Wong 2003, 520.)

Ympäristökansalainen pyrkii aktiivisesti osallistumaan omilla toimillaan kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen (Finto 2019). Käytännössä ympäristökansalaisuudeksi voidaan laskea kaikki toiminta, jossa perustelemme valintamme ympäristövaikutusten kautta (Dobson 2007, 282). Ympäristökansalainen on tietoinen toimintansa ympäristövaikutuksista sekä pyrkii aktiivisesti vaikuttamaan omaan ja muiden ympäristökäyttäytymiseen. Huttunen ym. (2019) ovat jakaneet ympäristökansalaisuuden ilmentymät viiteen eri osa-alueeseen, joita käytän apunani muodostaessani ympäristösosiologisiin käsitteisiin nojautuvan tulkinnan tutkimuskohteestani POW Finland -ilmastoliikkeestä. Ympäristökansalaisuus ilmenee 1) oikeuksina ja velvollisuuksina, 2) toiminnan tiloissa, 3) toiminnan piireissä, 4) toimijoiden ominaisuuksina ja 5) luontosuhteena (Huttunen ym. 2019).

POW-ilmastoliikkeen ympäristösosiologinen käsitteellistäminen

Seuraavaksi teen yllä esiteltyyn ympäristösosiologiseen käsitteistöön pohjautuvan tulkinnan tutkimuskohteestani POW-ilmastoliikkeestä. Tulkintani pohjautuu tässä vaiheessa teoriaosuudessa esiteltyyn käsitteistöön sekä edellä esitettyihin POW:ta koskevaan aiempaan tutkimustietoon ja POW:n verkkosivuilta ja sosiaalisesta mediasta löytyviin tietoihin.

2000- ja 2010-luvuilla ympäristökeskustelua hallitsi erityisesti ilmastonmuutos (ks. Harju-Autti 2011; Stranius 2011). POW:n toiminta on jatkumoa tälle keskustelulle ja yhteiskunnalliselle liikehdinnälle. POW kytkeytyy osaksi ilmastotietoisuuden synnyttämää maailmanlaajuisia ylikansallisten verkostojen, kansalaisaktiivien ja muiden avaintoimijoiden muodostamaa

rintamaa, joka vaatii pikaisia toimia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Tarkemmin ilmaistuna POW sijoittuu niiden ilmastopoliittisesti orientoituneiden yhteiskunnallisten liikkeiden joukkoon, jotka protestoivat ilmastonmuutosta aiheuttavaa yhteiskunnallista kehitystä vastaan. Näin ollen POW:n käyttämä ilmastoliike-määritelmä on hyvinkin kuvaava yhteisön kohdalla.

Ympäristöliikkeen toimijakenttä on itsessään hyvin moninainen (ks. Konttinen 1999, 5). POW:n kohdalla huomataan, että myös yksittäisen ilmastoliikkeen sisältä löydetään useita eri toimijoita, kuten jäsenet, sosiaalisen median seuraajat, lähettiläät sekä lukuiset eri yhteistyökumppanit. Tämän tutkimuksen kohdalla keskityn jäseniin ja sosiaalisen median seuraajiin, joten myöhemmin esiteltävät tutkimustulokset antavat rajatun kuvan ilmastoliikkeestä. POW:sta tulee näin ollen tuottaa lisää tutkimustietoa.

POW:n mobilisoituminen näyttäisi tapahtuvan Internetin, ja nimenomaan sosiaalisen median, avulla sekä perinteisten vaikuttamistapoja hyödyntämällä, järjestämällä esimerkiksi kampanjoita ja tapahtumia (POW 2019a). Simulan ja Levulan (2017, 8–9) mukaan mobilisoitumiseen pyritään talviurheilua koskevan visuaalisesti vaikuttavan viestinnän ja tieteellisten tosiasioiden esittämisen avulla.

POW:n toiminnasta on vaikea hahmottaa varsinaisia latenssi- ja mobilisoitumisvaiheita, sillä POW:n toiminta ei perustu pelkästään yksittäisiin pistemäisiin mobilisoitumisjaksoihin, vaikka se järjestääkin erilaisia julkisia tapahtumia (ks. Konttinen & Peltokoski 2004, 12; Mellucci 1996). POW:n mobilisoituminen näyttäisi perustuvan ennemminkin jatkuvaan ympäristömyönteisten toimien edistämiseen ja niihin kannustamiseen. POW:n luoma Polku talvien pelastamiseen -ohjeistus viittaa siihen, että ainakin osa liikkeen aikaansaamasta ympäristötoiminnasta tapahtuu niin sanotuissa yksityisissä tiloissa yksittäisten tukijoiden toimesta (ks. Huttunen ym. 2019; POW 2020a). POW:n verkkosivujen mukaan julkinen mobilisoituminen – ja ylipäätään julkisuuteen hakeutuminen – tapahtuu esimerkiksi lähettiläiden, kansalaisaloitteiden, kampanjoiden ja mielenosoitusten avulla (POW 2019a).

Luvussa 2.2 esittelin ympäristöyhteiskuntateorioiden kahtiajaon. Massan (2009) mukaan teorit voidaan jakaa modernisaation katkosta tukeviin EK-teorioihin ja ekomodernisaation puolesta

puhuviin EM-teorioihin. Vaikka kahtiajako koskee lähtökohtaisesti ympäristöyhteiskuntateorioita, niin teoriapohjaa voidaan soveltaa käytännön tasolla. Tässä näkökulmasta tarkasteltuna POW näyttäisi tukeutuvan ekomodernisaation viitekehykseen. POW:n ohjeistukset heijastelevat modernisaatiouskoa, jonka mukaan ympäristökysymykset ratkaistaan integroimalla ympäristöajattelu talouden ja teknologian kehitykseen sekä politiikkaan ja kulttuuriin. Heidän toimintamallinsa perustuvat ensisijaisesti kestäville yksilövalinnoille, poliittiseen lobbaukseen ja niin sanotun puhtaan teknologian käyttöönottoon. (Ks. Massa 2009, 10–11, 21, 31; POW 2020a.) POW:n linjauksista on kuitenkin tunnistettavissa myös EK-teorioihin pohjautuvia näkökantoja (ks. Massa 2009). POW:n verkkosivuilla sanotaan, että ilmastokriisi ratkeaa vasta sitten, kun yhteiskunnan rakenteet muuttuvat ilmastoystävällisiksi. Tämä voisi viitata jossain määrin EK-teoriauskoon, mutta keinot, joilla muutokset pyritään saamaan, eivät perustu modernisaatiosta luopumiseen. POW:n ajamia asioita ovat esimerkiksi ympäristön parempi huomioiminen lainsäädännössä, ympäristökuormaan pohjautuva verotus ja julkisten varojen kohdistaminen ympäristötoimiin (ks. POW 2020b).

POW:n yksi tehtävä on tuottaa tieteellisiin tosiasioihin pohjautuvaa ympäristökasvatuksellista sisältöä talviurheiluyhteisölle (esim. POW 2020a; Simula & Levula 2017). Tämän taustalla näyttäisi olevan selkeä motiivi, ympäristötietoisuuden vahvistaminen. Vaikka tulkintani mukaan POW näyttäytyy yksilöön vaikuttamiseen pyrkivänä ilmastoliikkeenä, niin asiaa voidaan lähestyä myös yhteisöllisen ympäristötietoisuuden lähtökohdista. Attilan (2011, 143) mukaan yhteisöllinen ympäristötietoisuus vahvistuu, kun riittävän suuri joukko pyrkii vaikuttamaan ympäristöön samanaikaisesti – ja tähän POW selkeästi pyrkii. Koska ympäristötietoisuuden vahvistaminen on yksi POW:n tehtävistä, on ympäristötietoisuuden tutkiminen tämän tutkimuksen kohdalla perusteltua (ks. POW 2020a).

Lopuksi jäsentelen POW:n sisäistä ympäristökansalaisuutta Huttusen ym. (2019) jaottelemien ympäristökansalaisuuden osa-alueiden mukaisesti. Ympäristökansalaisuus on helpompi jäsentää republikaanisen perinteen alle, sillä ympäristökansalaisuus nähdään usein jonkinasteisena velvollisuutena (Huttunen ym. 2019). POW:n sisäinen ympäristökansalaisuus perustuu velvollisuuksille, mutta sen ajama ympäristökansalaisuus pohjautuu myös jossain määrin liberaalin perinteen alle. POW painottaa, että heidän toiminnassaan kyse ei ole välttämättä

radikaaleista muutoksista, vaan jokainen pyrkii ympäristömyönteisiin tekoihin omalla panoksellaan ja tahdillaan (ks. POW 2020a). Näin ollen yhteisön toiminta ei näyttäisi perustuvan ehdottomuuksille tai vahvalle velvollisuuksien painottamiselle (ks. Huttunen ym. 2019).

POW toimii aktiivisesti useassa eri maassa, tiedostaen ilmastokriisin globaaliuden. Siitä huolimatta sen toteuttama ympäristökansalaisuus pohjautuu perinteiselle kansallisvaltioajattelulle. Paikalliset maayhdistykset ovat selkeä esimerkki tästä. Toisena esimerkkinä voidaan pitää sitä, että POW Finland kannustaa ihmisiä vaikuttamaan kotimaiseen politiikkaan. (Ks. Huttunen ym. 2019.)

POW:n toteuttama ympäristökansalaisuus toteutuu osittain yksityisissä tiloissa (esim. POW 2020a). Yksityinen ympäristökansalaisuus voidaan jakaa heikkoon ja vahvaan kestävyysajatteluun. Heikko kestävyysajattelija uskoo teknologian ja vihreän kasvun aikaansaannoksiin. Vahva kestävyysajattelija uskoo isoimman muutoksen tapahtuvan kulutuksen radikaalilla vähentämisellä. POW näyttäisi kulkevan enemmän heikon kestävyysajattelun suuntaisesti, luottamalla eri toimijoiden toteuttamaan kestävyysajatteluun ja inhimilliseen ympäristöä koskevaan päätöksentekoon. POW:n kohdalla jako ei ole yksiselitteinen, sillä he opastavat tukijoitaan elämään yksinkertaisemmin ja kiinnittämään huomiota henkilökohtaisiin kuluttamistapoihin, mutta samalla se painottaa maltillisten tekojen olevan riittäviä. (Ks. Huttunen ym. 2019; POW 2020a.)

Ympäristökansalaisuus perustuu hyveille, joista yhdistävimpänä voidaan pitää oikeudenmukaisuutta. Myös hoivan ja myötätunnon ominaisuuksia voidaan pitää ympäristökansalaisuuden hyveinä. (Dobson 2003; Huttunen ym. 2019.) POW:n toiminta näyttäisi rakentuvan perinteisten ympäristökansalaisuushyveiden pohjalle. Tarkempaa hyve-erittelyä on mahdotonta tehdä ilman lisätutkimusta, joten en tarkennu tähän osa-alueeseen syvemmin.

Omakohtainen luontosuhde herättää empatian tunteita muodostaen vastuullisuudentuntoa ja halua huolehtia ympäristöstä. Henkilökohtainen luontosuhde on osoittautunut yhdeksi

merkittävämmäksi ympäristökansalaisuutta tuottavaksi ulottuvuudeksi. (Huttunen ym. 2019.) POW:n kohdalla luontosuhde näyttäytyy spesifinä. Yhteisön luontosuhde painottuu yhden ympäristöelementin, lumen, ympärille. Lumi – ja kaikki siihen liittyvä liikunta- ja urheiluharrastaminen – pyritään säilyttämään (ks. POW 2019).

5 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Tutkimusprosessi käynnistyi syksyllä 2019. Ympäristöteemainen tutkimus oli itselleni lähes itsestään selvä, mutta lopullisen tutkimuskohteen valinta hahmottui muutamien ohjaajani Mikko Simulan kanssa käytyjen palaverien jälkeen. Tutkimuskohteekseni valikoitui POW Finland -ilmastoliike, jonka saralta on tehty aikaisemmin vain yksi tutkimus (Salonoja 2017). Aikaisempi tutkimus keskittyi tarkastelemaan POW Finlandin avaintoimijoita kvalitatiivisin menetelmin, kun taas oma mielenkiintoni kohdistuu laajempaan joukkoon hyödyntämällä määrällistä tutkimusotetta. Tutkimustavoitteeni on muodostaa laajempi käsitys liikkeen tukijajoukoista (jäsenet ja sosiaalisen median seuraajat = powilaiset) ja pyrkiä hahmottamaan heidän tuottamaa ympäristökansalaisuutta.

Liikuntakulttuuriin kohdistuvaa ympäristötutkimusta on toteutettu verrattain vähän, niin maailmanlaajuisesti kuin kansallisestikin (Mallen, Stevens & Adams 2011, 251, 253; Simula ym. 2014, 22; Simula 2015, 203; Tattinen 2020, 23). Liikuntakulttuurin sisälle ei ole myöskään syntynyt merkittävää ympäristöliikehdintää muutamia poikkeustapauksia lukuun ottamatta (ks. Harvey ym. 2014b; Simula & Levula 2017). Näin ollen ympäristöliikehdinnän tutkiminen liikuntakontekstissa nousee omaan arvoonsa.

5.1 Tutkimusongelmat

Koska kyseessä on kuvaileva tutkimus, niin tavoitteena on tuoda esille ilmiön keskeisimmät ja kiinnostavimmat piirteet (Hiltunen s.a.; Vilka 2007, 20). Tämän tutkimuksen päätavoite on havainnoida liikuntakulttuurin sisältä ponnahtaneen yksittäisen ilmastoliikkeen erityispiirteitä ja tulkita saatuja tuloksia aikaisemman – ympäristöliikkeitä koskevan – tutkimustiedon valossa. Edellisessä luvussa nostin keskeisimmiksi kirjallisuuslöydöksiksi ympäristökriisien hallintaa koskevien eri orientaatioiden kuvaamisen, ympäristöliikkeen määritelmän ja liikkeen sisäisen toimijakentän hahmottamisen, liikunta- ja urheilukulttuurin sisäisen ympäristöliikehdinnän tarkastelun sekä ympäristötietoisuuden ja -kansalaisuuden ulottuvuuksien todentamisen. Tutkimusongelmien muodostamisen kannalta olennaisimmat teorialöydökset olivat ympäristöliikkeen määrittely sekä ympäristötietoisuuden ja -kansalaisuuden kokonaisuuksien

kuvaaminen. Nämä kolme ympäristösosiologista käsitettä muodostavat yhdessä tutkimuksellisen viitekehyksen.

Päätutkimusongelma on seuraavanlainen: Minkälainen tukijajoukko POW Finland -ilmastoliikkeen taustalla on ja minkälaista ympäristökansalaisuutta liikkeen sisältä voidaan havaita? Päätutkimusongelmaan pureudutaan alla olevien neljän alatutkimusongelman avulla.

1. Keitä powilaiset ovat ja miksi he ovat liittyneet jäseneksi tai alkaneet seurata liikettä sosiaalisessa mediassa?
2. Minkälainen ympäristötietämyksen taso powilaisilla on?
3. Kuinka sitoutuneita powilaiset ovat ilmastoliikkeen arvoihin ja toimintaan?
4. Minkälaisia POW:n toimintaa koskevia toiveita heillä on?

POW:n tuottamalla ympäristökansalaisuudella tarkoitan kahta asiaa. Ensinnäkin ympäristökansalaisuudeksi voidaan katsoa kaikki toiminnalliset valinnat, joita perustellaan ympäristönsuojelulla kautta (Dobson 2007, 282; Finto 2019; Huttunen ym. 2019). Näin ollen tarkastelen ympäristökansalaisuutta laaja-alaisesti. Toiseksi käytän hyväkseni jaottelua ympäristökansalaisuuden ilmentymistä (Huttunen ym. 2019) kuvatessani POW:a. Täten kohdentuvia ympäristökansalaisuuden tarkasteluja täydennän ympäristötietoisuuteen pureutuvilla tarkasteluilla (Dobson 2003; Huttunen ym. 2019; Sitra 2019).

Kiinnitän huomiota jäsenten ja sosiaalisen median seuraajien välisiin eroihin sekä yhtäläisyyksiin. Ensimmäistä alatutkimusongelmaa ratkaistaessa on tärkeä muistaa, että yhteiskunnallisten liikkeiden voima ja tahto koostuvat pitkälti niiden tukijajoukoista, joten liikkeiden tukijaidentiteettien tunnistaminen ja seuraajien profilointi lisäävät ymmärrystä myös itse liikkeestä sekä sen ajamista yhteiskunnallisista muutoksista (ks. Konttinen & Peltokoski 2003). POW Finland kertoo verkkosivuillaan olevansa nimenomaan talviurheilun ystävien yhteisö, joten haluan selvittää, koostuuko POW:n tukijakunta todellisuudessa pääsääntöisesti talviurheilun harrastajista (POW 2019a). Jäseneksi liittymisen tai sosiaalisessa mediassa seuraamisen syiden kartoittaminen tarjoaa tiedollisen perustan liikkeen toiminnan kehittämiseksi ja vaikutusvoiman kasvattamiselle (ks. Mantere 2019, 52). Syiden jäljittämisen myötä voi myös muodostaa käsityksen powilaisten kohdistamista odotuksista ja asenteista ilmastoliikettä kohtaan.

Ympäristötietoisuus koostuu ympäristöä koskevista tiedoista ja taidoista sekä motivaatioon pohjautuvasta toiminnasta (Harju-Autti 2011, 8–9; Partanen-Hertell ym. 1999; Wong 2003, 520). Näin ollen toinen ja kolmas alatutkimusongelma koskee vastaajien ympäristötietoisuuden tasoa. Sen mittaaminen on POW:n kannalta olennaista. Täten tuotetun tiedon pohjalta voidaan esimerkiksi yhteisön toteuttama ympäristökasvatus kohdentaa tulevaisuudessa heikon ympäristötietämyksen osa-alueille – mikäli se koetaan tarpeelliseksi. POW:n yksi tehtävistä on vahvistaa talviurheiluyhteisön ympäristötietoisuutta (esim. POW 2020b; 2019a). Powilaisten ympäristötietoisuuden tason tutkiminen voi jossain määrin kertoa ilmastoliikkeen sisäisestä toimintapotentiaalista ja tukijakunnan toimintaedellytyksistä (vrt. Hirvonen & Vanhatalo 2018; Hyry 2017; Kuhlemeier, Van Den Bergh & Lagerweij 1999; Partanen-Hertell ym. 1999; Pokka 2011; SITRA 2017).

Kolmas alatutkimusongelma kohdistaa tarkastelut jäsenten ja someseuraajien sitoutumiseen ilmastoliikkeen arvoihin sekä konkreettiseen toimintaan. Sitoutumisasteen selvittäminen auttaa hahmottamaan paremmin liikkeen todellista luonnetta ja seuraajien motivaatiota toimia liikkeen asettamissa raameissa. Yhtenäisen arvomaailman löytäminen ja kollektiivisen identiteetin rakentaminen luo ympäristöliikkeelle kestävä pohjan, mikä helpottaa myös mobilisoitumista tulevaisuudessa (esim. Fulya Şen & Furkan Şen 2016; Garrett 2006, 206; Hara & Huang 2011, 507; Harlow 2011; Lee 2015, 308; Simula & Levula 2017). Tukijakunnan toiveiden kuuleminen on tulevaisuuden kannalta arvokasta jo POW:n mahdollisten kehittymishalujen suhteen, minkä lisäksi tukijakunta saa oman äänensä helposti kuuluviin yhteisön sisällä, mikä osaltaan saattaa vahvistaa liikkeen kollektiivista identiteettiä.

5.2 Tutkimusstrategia

Tutkimusstrategialla tarkoitetaan tutkijan tekemiä menetelmällisiä ratkaisuja, jotka määrittävät pitkälti tutkimuksen suunnan. Käytännössä sillä vastataan kysymykseen, miten tutkimus toteutetaan. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2016, 132; Jyväskylän yliopisto 2014.) Karkean erottelun mukaisesti tutkimuskenttä voidaan jakaa kahtia teoreettisiin eli analyttisiin tutkimuksiin sekä empiirisiin tutkimuksiin (Valli 2015, 16). Tämä tutkimus toteutettiin empiirisesti, ja sen aineisto kerättiin ja analysoitiin hyödyntäen kvantitatiivisia eli määrällisiä

tutkimusmenetelmiä. Empiiriselle tutkimukselle on tyypillistä, että tutkimustulokset muodostetaan konkreettisten havaintojen pohjalta, erilaisia mittaus- ja analysointimenetelmiä hyödyntäen (Jyväskylän yliopisto 2015a).

Määrällisille tutkimusmenetelmille on tyypillistä, että tutkittavia asioita ja ilmiöitä sekä niiden ominaisuuksia selitetään numeroiden avulla. Niiden avulla pyritään vastaamaan seuraaviin kysymyksiin: kuinka moni, kuinka paljon ja kuinka usein. Kvantitatiivisen tutkimuksen avulla pyritään selittämään, kuvaamaan, kartoittamaan, vertailemaan tai ennustamaan asioita tai ilmiöitä (Vilkka 2007, 14, 19). Ilmiöiden ja asioiden selittäminen tapahtuu usein yleistämisen kautta, mikä onnistuu hyödyntämällä laajoja tutkimusotoksia. Määrällisten tutkimusmenetelmien avulla pyritään luomaan siis pelkistetty kuva todellisuudesta. Kvantitatiivinen tutkimus näkeekin maailman staattisena, sen selittäessä sillä hetkellä vallitsevaa tilannetta osuvasti, mutta kääntöpuolena asioiden syiden selvittäminen jää monissa tapauksissa usein melko pinnalliseksi. (Hakala 2010; 20; Heikkilä 2014, 8; Holton & Burnett 2005, 29; Tolmie, Muijs & McAteer 2011, 4.) Tämän tutkimuksen kohdalla puhutaan poikittaistutkimuksesta, koska tutkimusaineisto kerättiin ainoastaan yhtenä ajankohtana. Poikittaistutkimukselle tyypillistä on iso otoskoko ja monen asian selvittäminen kyseisen ajankohdan aikana. (Finto 2016; Jyväskylän yliopisto 2015b.)

Tutkimus on tyyliltään kuvaileva, joka on yksi empiirisen tutkimuksen perusmuodoista (Heikkilä 2014a, 10). Kuten jo aikaisemmin mainitsin, kuvailevan tutkimuksen tarkoitus on kuvata tarkasti sekä järjestelmällisesti jotakin tapahtumaa, ilmiötä, tilannetta, toimintaa, yhteisöä tai asiaa. Tärkeää on tuoda esille tutkimuskohteen keskeisimmät piirteet, joidenka pohjalta lukijat pystyvät muodostamaan oman käsityksen esimerkiksi tutkitun asian kehityssuunnista ja eri tekijöiden asemasta. (Vilkka 2007, 20.) Tämän tutkimuksen tarkoitus on kuvata POW Finlandin jäsenistöä ja sosiaalisen median seuraajia mahdollisimman totuudenmukaisesti. POW:n jäsenet ja someseuraajat toimivat tämän tutkielman tutkimusjoukkona.

Tutkimusaineisto kerättiin sähköisen kyselylomakkeen avulla, mikä palvelee määrällisen tutkimuksen tarkoituksia erinomaisesti, sillä sen avulla laajan tutkimusaineiston

saavuttaminen on helpompaa ja se soveltuu hyvin maantieteellisesti hajallaan olevan joukon tarkkailuun. Verkkokyselyn ehdottomia etuja ovat sen taloudellisuus ja nopeus, minkä lisäksi perinteiseen kyselylomakkeeseen verrattuna se on luotettavampi litterointivaiheiden syöttövirheiden jäädessä pois sekä tutkijaystävällisempi sen vähentäessä tutkijan työvaiheita tutkimuksen aikana. (Vilkkä 2007, 28; Valli 2015, 42; Valli & Perkkilä 2018, 100, 103.)

5.3 Kyselylomake aineistonkeruumenetelmänä

Kyselylomakkeen käyttö yleistyi 1930-luvulla, tilastollisten menetelmien ottaessa jalansijaa tutkimuskentällä 1920-luvulla (Valli 2018, 81). Kyselylomakkeen tarkoitus on muuttaa tutkijan tiedontarve kysymyksiksi, joihin vastaaminen tuottaa uutta tietoa (Holopainen & Pulkkinen 2002, 39). Kyselylomakkeen avulla pystytään keräämään laaja tutkimusaineisto ja tilastollisen analyysin pohjalta voidaan muodostaa yleiskuva kyseisestä ilmiöstä. Kyselylomakkeen tulisi muotoutua ensisijaisesti tutkimusongelmien ympärille ja se tulisi suunnitella mahdollisimman yksiselitteiseksi, jotta vastaaminen mahdollisimman helppoa sekä täsmällistä. Hyvä kyselylomake on myös mahdollisimman kompakti ja esteettisesti miellyttävä, jotta lukija ei menettäisi mielenkiintoaan niin sanottujen ulkoisten tekijöiden johdosta (Valli 2015, 26–27, 42; Heikkilä 2014b, 15, 46). Tämän tutkimuksen kyselylomakkeesta pyrittiinkin luomaan mahdollisimman vastaajaystävällinen.

Kyselylomakkeen muodostamisen aloitin syksyllä 2019 samanaikaisesti teoriapohjan luomisen ohella. Kyselylomakkeen valmistuminen otti kuitenkin aikansa, sillä se siirtyi levitykseen vasta maaliskuussa 2020. Vaikka tulosten saaminen venyikin pitkälle kevääseen, ajankohtana se toimi kuitenkin syksyä paremmin, koska omien tulkintojeni mukaan vähäluminen talvi saattoi aktivoida kohderyhmää vastaamaan innokkaammin kyselyyn. Tutkimuksen onnistumisen kannalta kyselyn ajoittaminen nouseekin keskeiseen asemaan (Vilkkä 2007, 28). Sain suunnitteluprosessin aikana apuja ohjaajaltani Mikko Simulalta ja samassa graduseminaarissa olleilta opiskelijakollegoiltani. Myös POW Finlandin hallitus antoi hyväksyntänsä kyselylomakkeelle ennen sen siirtymistä levitykseen.

Kyselylomake laadittiin Webropol 3.0 -kyselyohjelmaan, jonka avulla kyselyn muotoilu, levittäminen ja analysointi voidaan toteuttaa sähköisesti. Kysely muotoiltiin sopivaksi tietokoneen näytölle, mutta vastaaminen myös muilla sähköisillä laitteilla onnistui vaivattomasti. Webropol mahdollisti palautteen keräämisen ja kyselylomakkeen testaamisen suunnitteluvaiheessa. (Ks. Heikkilä 2014b, 47.) Kyselyn testaamiseen osallistui Jyväskylän yliopiston 17 hengen opiskelijaryhmä. Varsinaisella kohderyhmällä testausta ei toteutettu ajanpuutteen vuoksi. Saatekirje (Liite 1) ja kyselylomakkeet (Liite 2) ovat tutkielman liitteenä.

Lomakkeen levittämisestä vastasi POW Finland, joka tiedotti tutkimuksesta omilla sosiaalisen median kanavillaan. Kyselyyn vastattiin verkkolinkin kautta, joka oli nähtävissä POW Finlandin verkkosivuilla. Saatekirjeen tehtävä oli houkutella POW:n jäsenet ja sosiaalisen median seuraajat vastaamaan kyselyyn vetoamalla liikuntakulttuuria koskevan yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen painoarvoon sekä mahdollisuuteen vaikuttaa ilmastoliikkeen tulevaisuuden suuntaviivoihin. Vastausaikaa kyselyyn annettiin kaksi viikkoa, mutta se osoittautui liian lyhyeksi aikaväliksi. Lopulta vastausaika venyi kuukauden mittaiseksi kahden muistutuskierron jälkeen. Tutkijan näkökulmasta vastausaika ei ollut lopulta keskeisessä asemassa, vaan vastausryppäät painottuivat muistutuskierrosten ympärille.

Vastaajien tuli tutustua ennen kyselyyn vastaamista tietosuojaselosteeseen (Liite 3), joka muotoiltiin uusien tietosuojasetusten mukaisesti. Vastaajilta vaadittiin lisäksi suostumus kyselyyn osallistumisesta, mikä varmistettiin ennen varsinaista kyselyä kolmella pakollisella kysymyksellä: 1) hyväksyn tietojeni käytön tietosuojailmoituksessa kuvattuun tutkimukseen, 2) suostun siihen, että tutkimuksen päätyttyä aineisto arkistoidaan tunnisteellisenä sekä 3) suostun siihen, että tutkimuksessa käsitellään antamiani erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja (poliittinen mielipide). Kaikkien kysymysten kohdalla vaadittiin myönteinen vastaus, jotta kyselyyn osallistuminen onnistui.

Varsinaisia kyselylomakkeita oli kaksi. Vastaajan tausta määritteli kumpaan kyselylomakkeeseen hän vastasi. Lomakkeet erosivat toisistaan kuitenkin vain yhden kysymyksen (numero 10) osalta. Molemmat kyselyt koostuivat 17 kysymyksestä, joista 15 oli strukturoituja ja kaksi avoimia. Strukturoitujen kysymysten käsittely on tutkijalle

yksinkertaisempaa, ja ne antavat kohderyhmälle tasa-arvoisemmat lähtökohdat vastaamiselle, koska kielellinen ilmaisu ei ole keskeisessä asemassa valmiiden vaihtoehtojen kohdalla. Usean strukturoidun kysymyksen kohdalla oli myös ennalta määrittämätön vastausvaihtoehto. Sen avulla turvattiin vastaajan mahdollisuus valita itselleen parhaiten sopiva vaihtoehto. Ennalta määrittelemättömien vastausvaihtoehtojen avulla voidaan hivenen joustavoittaa strukturoidun kyselyn jäykkää tiukasti määriteltyä rakennetta. Vastausmahdollisuuksien laajentamisen lisäksi ne saattavat auttaa kysymyksen epäjohdonmukaisuuksien tunnistamisessa. Avoimet kysymykset ovat käytännöllisiä silloin, kuin vastausvaihtoehdoista ei olla tarkasti perillä ja tavoitteena on saada spontaaneja vastauksia. (ks. Heikkilä 2014b, 49–50; Vilkkä 2007, 68.)

Kyselylomakkeen rakenne on pitkälti samanlainen kuin Mantereen (2019) Urheilun ympäristövastuuverkosto liikunnan ja urheilun ympäristöhallinnan mahdollisuusrakenteena - kyselytutkimuksessa. Lisäksi osa taustatietoja ja ympäristötietämystä koskevista kysymyksistä olivat samoja – joko kokonaisuudessaan tai pienin muokkauksin – kuin Mantereen (2019) kyselylomakkeessa. Mantereen (2019) tutkimus koostui neljästä eri pääteemasta, jonka pohjalta myös tutkimukseni kyselylomakkeen pääteemat hahmottuivat:

1. Vastaajien taustatiedot;
2. Syyt jäsenyydelle ja sosiaalisen median seuraamiselle;
3. Vastaajien ympäristötietoisuuden taso;
4. Sitoutuneisuus ilmastoliikkeen toimintaan ja ajatusmaailmaan.

Perinteisesti vastaajien taustatiedot kysytään heti kyselylomakkeen alussa, ikään kuin helppoina lämmittelevinä kysymyksinä. Helppoudesta huolimatta taustatietojen kysyminen alussa saattaa asettaa vastaajan tahtomattaan henkilötietojen rajaamaan rooliin, mikä tutkijan on hyvä ymmärtää tuloksia analysoitaessa. Taustatietojen kysyminen antaa kuitenkin mahdollisuuden rajata aineistoa ja kohdentaa analyysia niiden avulla. (Heikkilä 2014, 46; Valli 2015, 44; Valli & Perkkilä 2018.) Keräämieni taustatietojen pohjalta pystyin rakentamaan selkeämmän kuvan powilaisista ja samalla vertailemaan ilmastoliikkeen tukijakuntaa muiden ympäristöliikkeiden seuraajajoukkoihin.

Jäsenyyteen ja sosiaalisen median seuraamiseen johtaneita syitä selvitettiin avointen kysymysten avulla. Kyseisen pääteeman kohdalla powilaisten vastauksia ei haluttu ohjata liikaa monivalintakysymysten avulla. Sen lisäksi vastausvaihtoehdoista ei oltu tarkasti perillä.

Monivalintakysymyksissä vastaajilla oli mahdollisuus valita vain yksi vaihtoehto, minkä varmistaminen on yksi verkkokyselyn vahvuuksista (Valli 2015, 55). Kaksi viimeistä pääteemaa koostuivat monivalintakysymyksistä. Mahdollisia vaikuttamiskeinoja kysyessä tästä poikettiin, sillä vastaajilla oli mahdollisuus valita kolme mieleisintä vaihtoehtoa. Ympäristöasenteita ja -käyttäytymistä koskevissa väitteissä käytettiin apuna Likert-asteikollisia kysymyksiä, sillä ne soveltuvat hyvin mittaamaan vastaajien mielipiteitä (Heikkilä 2014b, 51). Vastauksia tulkittaessa tutkijan on ymmärrettävä vastaajien subjektiivinen ote Likert-asteikon sisältämiin vivahde-eroihin (Vilka 2007, 46). Lähes kaikki kysymykset olivat pakollisia vastaajille, mutta äänestyskäyttäytymisen kohdalla näin ei ollut asian arkaluonteisuuden takia. Myös toiveille jätetty avoin kysymys pidettiin vapaaehtoisena.

Kyselylomakkeen viimeinen kysymys koski arvontaan osallistumista. Saatekirjeessä kerrottiin vastaajien mahdollisuudesta osallistua POW:n tuote-arvontaan, minkä ajateltiin motivoivan kohderyhmää vastaamaan kyselyyn. Arvontaan osallistuminen oli vapaaehtoista ja siihen osallistuttiin erillisellä arvontalomakkeella, jotta arvonnin sisältämiä henkilötietoja ei voitu yhdistää varsinaisen kyselyn vastauksiin.

5.4 Aineiston analysointi

Tutkimustuloksia tarkasteltaessa pyritään valitsemaan sopivin analyysimenetelmä, joka antaa mahdollisimman luotettavaa ja täsmällistä tietoa tutkittavasta aiheesta (Vilka 2007, 119). Kyselyn tulosten analysoimisessa hyödynnettiin Webropolin lisäksi IBM SPSS Statistics -analysointiohjelmaa sekä Microsoft Exceliä. Webropol mahdollistaa näiden ohjelmien saumattoman yhteistyön, jolloin verkkokyselyn hyödyt pääsevät paremmin oikeuksiinsa litterointivirheiden ollessa hyvin olemattomia (ks. Holopainen, Tenhunen & Vuorinen 2004, 13; Valli 2015, 42; Valli & Perkkilä 2018, 100, 103; Vilka 2007, 28).

Ennen tulosten perusteellista analysointia kahden kyselylomakkeen vastaukset yhdistettiin, jotta POW:n jäsenten ja sosiaalisen median seuraajien välinen tarkastelu onnistuisi. Ikäryhmien ja asuinpaikkojen osalta jouduttiin turvautumaan uudelleen luokitteluun: vastaajat jaettiin syntymävuoden perusteella viiteen ikäryhmään ja asuinpaikkojen sijainnin avulla vuosien 1997–2009 läänijaon mukaisiin alueisiin. Lakkautettuun läänijaon käyttämiseen päädyttiin siksi, että kyseinen jaottelu oli tutkimukseni kannalta sopivin.

Tutkimuksen yksi päätavoitteista oli vertailla jäsenten ja sosiaalisen median seuraajien suhdetta POW:iin, joten tilastolliset analyysimenetelmät valittiin sen mukaisiksi. Ryhmien välistä vertailua toteutettiin aluksi ristiintaulukoinnin (khiin neliö -testi) sekä t-testin avulla, mutta lopullisessa tulosraportoinnissa testejä ei voitu hyödyntää, koska testien edellyttämät aineiston jakautumista koskevat edellytykset eivät täytyneet. Näin ollen jouduin turvautumaan vaihtoehtoisesti t-testin ei-parametriseen verrokkimenetelmään, Mann Whitney U-testiin. Testi soveltuu kahden toisistaan riippumattoman otoksen jakaumien vertailuun, sillä sen avulla pystytään ottamaan huomioon jakaumissa olevat erot, vaikka vastausjakaumat olisivat vinoutuneet. Mann Whitney U-testi soveltuu hyvin myös mielipidemittauksille (likertasteikkoisille kysymyksille). (Ks. Heikkilä 2014b, 218–219; Holopainen & Pulkkinen 2002, 176.) Testiä käytettiin myös urheiluseuroihin kuuluvien ja niihin kuulumattomien vastausten vertailemiseen. Tämän tutkimuksen kohdalla käytettiin vähintään 95 prosentin luottamusväliä ja merkitsevyystasoksi asetettiin $p < 0,05$. P-arvo osoittaa testituloksen tilastollisen merkitsevyyden ja samalla se näyttää väärän johtopäätöksen mahdollisuuden (Heikkilä 2014, 185; Holopainen & Pulkkinen 2002, 157).

Kahden avoimen kysymyksen vastaukset kvantifioitiin. Vastaukset jaettiin luokkiin, jonka jälkeen huomio kiinnitettiin luokkien vastausmääriin (Tuomi & Sarajärvi 2018, 78–79). Tämän tutkimuksen kohdalla Webropol-verkkokyselystä saadut avoimet vastaukset siirrettiin Microsoft Exceliin, jossa vastaukset luokiteltiin erillisiin taulukoihin. Ensimmäisellä analyysikerralla luokkien kirjo oli laajempi, mutta lopullisiin tuloksiin luokkien määrää pienennettiin yhdistelemällä samankaltaiset luokat toisiinsa.

Tulosten raportointia selkeytettiin tekstin ohella erilaisten taulukoiden ja kuvioiden avulla. Taulukoilla tulosten esittäminen onnistuu taloudellisemmin ja objektiivisemmin, antaen samalla lukijalle mahdollisuuden vertailla lukuja ja tehdä omia laskelmiaan. Selkeän taulukoinnin avulla pystytään tukemaan tekstiosuutta ja vahvistamaan tutkimuksen luotettavuutta. Tulosten graafisen ilmaisun on tarkoitus herättää lukijan mielenkiinto esittelemällä tutkimuksen keskeisimmät tulokset helposti lähestyttävässä muodossa. Onnistunut kuvio luo lukijalle yleiskuvan helposti, mutta antaa myös mahdollisuuden syvällisempään tulkintaan. (Heikkilä 2014b, 144, 148–149; Vilka 2007, 136–138.)

Tutkimuksen tarkoitus oli luoda yleiskuva POW Finlandin jäsenistä ja sosiaalisen median seuraajista. Yleiskuvan saavuttaminen onnistui edellä mainituilla tilastomenetelmillä, joten monimuuttujamenetelmiin pohjautuvia jatkoanalyyssejä ei tämän tutkimuksen kohdalla käytetty. Tähän tutkimusvalintaan vaikutti myös rajalliset aikaresurssit.

5.5 Tutkimuksen luotettavuus

Tieteen etiikka on tiedeyhteisön jatkuvaa taistelua sen rehellisyydestä, avoimuudesta ja kriittisyydestä (Hallamaa 2002). Laajasti ilmaistuna tutkimusetiikalla tarkoitetaan kaikkia tutkimukseen ja tieteeseen liittyviä eettisiä pohdintoja sekä toimintoja. Hyvien tieteellisten käytäntöjen vaaliminen on kuitenkin viime kädessä jokaisen yksittäisen tutkijan vastuulla (Kuula 2015; Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012).

Tutkimuksen kokonaisluotettavuus koostuu validiteetin ja reliabiliteetin hahmottamisesta. Validiteetilla tarkoitetaan tutkimuksen kykyä mitata tarkasti niitä asioita, mitä tutkimuksen oli alun perin tarkoituskin mitata. Eli käytännössä sen avulla tarkastellaan, kuinka hyvin tutkimus on pysynyt tavoitteissaan. Validiuden mittaaminen on hankalaa tutkimuksen jälkeen, joten täsmällisen suunnittelulla ja esitestauksella on keskeinen rooli sen saavuttamisessa. Reliabiliteetilla peräänkuulutetaan tulosten tarkkuutta. Tulokset eivät voi perustua sattumanvaraisuudelle. Käytännössä tulokset tulisi olla toistettavissa pätevyysalueensa puitteissa: tutkimuksen tulokset pätevät usein vain tietyssä kontekstissa tiettyinä aikoina. Perusjoukon tarkka rajaaminen, edustavan otoksen saaminen ja riittävän korkean

vastausprosentin saavuttaminen ovat tutkimuksen reliabiliteetin ja validiteetin kannalta avainasemassa. (Vilkkä 2007, 49, 150, 152; Heikkilä 2014, 27–28.)

Koska kyseessä on kuvaileva tutkimus, niin tiedonkerääminen kyselylomakkeen avulla on perusteltua ilmiön selittämisen kannalta. Kyselylomakkeen kysymykset pyrittiin muokkaamaan mahdollisimman yksiselitteiseksi lyhyiden, yksinkertaisten selitysten ja käsitteiden avulla. Kyselylomakkeesta yritettiin tehdä ulkomuodoltaan mahdollisimman pelkistetty sekä riittävän kompakti, jotta kohderyhmä suoriutuisi vastaamisesta ilman suurempaa väsymystä tai turhautumista, koska pahimmassa tapauksessa ne saattaisivat vaikuttaa kielteisesti tutkimuksen kokonaisluotettavuuteen. Verkkokysely mahdollistaa vastaamisen melko objektiivisesti, koska näin ollen tutkija pystyy keräämään tietoa ilman, että hänen elekielensä tai muunlainen kommunikaatio vaikuttaisi vastaajiin. (Ks. Heikkilä 2014; Heimonen 2018; Valli 2015; Vilkkä 2007.)

Systemaattisten virheiden välttäminen lisää tutkimuksen kokonaisluotettavuutta. Systemaattisiksi virheiksi lasketaan esimerkiksi vastaajien johdonmukainen harhaanjohtaminen, joka on otettava huomioon erityisesti arvopohjaisten kysymysten kohdalla, sillä vastaajat saattavat pyrkiä antamaan oikealta tuntuvan eli niin sanotun sosiaalisesti suotavan vastauksen. (Vilkkä 2007, 153; Heikkilä 2014, 27.) Kyselylomake sisälsi useita arvolatautuneita kysymyksiä, joten systemaattisten virheiden läsnäolo on hyvä pitää mielessä tulkittaessa tuloksia. Arvopohjaisiin Likert-kysymyksiin, jotka ovat väljästi muotoiltuja, tulee suhtautua varauksella. Tässä tutkimuksessa vaarana on niin sanottu arkikäytäntöjen viherpesu, sillä vastaajat saattavat ilmoittaa toimivansa todellista ekologisemmin. Vastaajat saattavat kokea tähän ohjaavaa sosiaalista painetta varsinkin tämänkaltaisessa ilmastoliikkeessä. Toisaalta on perusteltua olettaa, että vastaajat pyrkivät vastaamaan rehellisesti, koska he tiedostavat tutkimuksen tuottavan arvokasta tietoa liikuntakulttuurin sisäisestä ympäristöliikehinnästä ja POW:n toiminnan kehittämisen tueksi.

Omien kysymysten ja mittareiden luominen pitää sisällään omat haasteensa. Tutkijan tulisi olla tietoinen, kuinka tarkkoja tietoja tulisi tavoitella ja onko niiden saaminen ylipäättänsä mahdollista kyselyyn sisällytettyjen kysymysten avulla. (Heikkilä 2014, 45–46; Heimonen

2018, 50.) Erityisesti avoimet kysymykset tuottivat toivottua tietoa, mutta aktiivisuutta mittaavat monivalintakysymykset (13. & 14. kysymys) eivät välttämättä onnistuneet mittaamaan aktiivisuutta riittävän luotettavasti. Esimerkiksi somekanavien kirjoittamista ja postaamista koskevan väitteen kohdalla löytyi liikaa monitulkintaisuutta. Likert-asteikkojen käyttäminen saattaa väljyytensä vuoksi tuottaa osittain epäluotettavaa tietoa vastaajien empiessä kahden vastauksen välillä, mutta yleiskuvan muodostamiseen ne soveltuvat hyvin (ks. Heikkilä 2014, 52).

Kuvailevan tutkimuksen onnistumisen kannalta olennaista on koota laaja aineisto, jotta yleistäminen olisi mahdollista. Otoksen tulisi edustaa myös kattavasti perusjoukkoa, sillä aineiston vinous laskee tutkimuksen kokonaisluotettavuutta. (Heikkilä 2014, 13–14, 28.) Jäsenten kohdalla vastausprosentti oli riittävän korkea, mutta sosiaalisen median seuraajien osalta vastausprosentti jäi valitettavan alhaiseksi. Seuraajien muodostaman perusjoukon koosta ei ollut tietoa, joten otoksen edustavuutta on hankala arvioida kummankaan ryhmän osalta. Näin ollen tuloksiin tulee suhtautua varauksella.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta on laatinut ohjeistuksen hyvästä tieteellisestä käytännöstä ja sen loukkausepäilyksien käsittelemisestä (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012). Tutkimuksen tekijä ja hänen ohjaajansa ovat sitoutuneet noudattamaan hyvän tieteellisen käytännön mallia. Tutkimuksen saatekirjeessä vastaajille annettiin olennaiset tiedot tutkimukseen osallistumisesta: saatekirjeessä kerrottiin vastauksien anonymisoinnista, tutkimuksen tavoitteista ja tulosten hyödyntämisestä, painotettiin osallistumisen vapaaehtoisuutta sekä annettiin tutkimuksen kannalta tarvittavat yhteistiedot. Lisäksi osallistujille annettiin mahdollisuus tutustua tietosuojaselosteeseen, joka oli laadittu uusien tietosuojakäytänteiden mukaisesti Tutkimuseettisen tiedekunnan ohjeistusta noudattaen. Vastaajilta vaadittiin myös suostumus osallistumisesta ennen kyselyyn vastaamista. Tutkija on noudattanut tutkimusraportoinnissaan Jyväskylän yliopiston laatimia seminaaritöiden kirjoitusohjeita johdonmukaisesti koko tutkimusprosessin ajan.

Kaikkia tutkimukseen liittyviä tuloksia ja tietoja säilytettiin luottamuksellisesti tutkijan omalla suojatulla tietokoneella sekä Jyväskylän yliopiston suojatulla verkkolevyllä. Tutkimuksen

julkaisun jälkeen tutkimuksen tiedot säilytetään ohjaaja Mikko Simulan hallussa, mutta tutkimuksen aikaisilta säilytyspaikoilta tiedot hävitetään. Tutkimus julkaistaan Jyväskylän yliopiston verkkojulkaisuarkistossa, jossa se on tulevaisuudessa kaikkien nähtävissä ja hyödynnettävissä.

Tutkimuksen luotettavuuden ohella on syytä pohtia tutkimuksen hyödyllisyyttä tiedeyhteisölle (Heikkilä 2012, 30; Vilka 2007, 154). Tutkimus antaa uutta tietoa liikuntakulttuurin sisäisestä ympäristöliikeddinnästä, ja näin ollen antaa parhaimmassa tapauksessa useita ponnahduslautoja jatkotutkimuksille sekä tärkeää tutkimustietoa itse ilmastoliikkeelle. Lisäksi tutkimus on osa laajempaa Jyväskylän yliopiston luomaa tutkimuskokonaisuutta, jossa muodostetaan kokonaiskäsitys ilmastonmuutoksen vaikutuksista liikuntakulttuuriin. Vaikka tutkimus on toteutettu yhteistyössä POW Finlandin kanssa, kyseessä ei ole heidän asettama tilaustyö.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimusaineistoni koostuu kahden erillisen kyselylomakkeen tuloksista, jotka on myöhemmin yhdistetty yhdeksi isoksi aineistoksi tulosten analysointivaiheessa. Ensimmäinen kyselylomake oli suunnattu POW:n jäsenille, mihin vastasi lopulta 77 jäsentä. Jäseniä on arviolta hieman yli kaksisataa. Kyselyyn vastasi arviolta 30–37 prosenttia jäsenistä. Tavanomaisten kyselytutkimusten vastausprosentti jää usein alle 50 prosentin, joten jäsenten osalta vastausprosenttia voidaan pitää melko hyvänä (ks. Vehkalahti 2019, 44).

Toinen kyselylomake oli kohdistettu POW:in sosiaalisen median seuraajille ja siihen vastasi 166 henkilöä. Molemmat kyselylomakkeet mukaan lukien vastaajia oli yhteensä 243. Someseuraajien osalta vastausprosentti jäi huomattavan paljon alhaisemmaksi, sillä sekä POW:n Instagramissa että Facebookissa oli vastausaikana noin 6700 seuraajaa. On erittäin todennäköistä, että Instagramin ja Facebookin seuraajajoukko koostuvat pitkälti samoista henkilöistä, mutta tutkimusta tämän osalta ei sen tarkemmin tehty. Someseuraajista arviolta 2–2,5 prosenttia osallistui kyselyyn. Mikäli kyselytutkimukseen vastaa alle kymmenen prosenttia kohdejoukosta, otos jää väistämättä epäedustavaksi (em.). Näin ollen tulosten yleistettävyyttä tarkastellessa tulee olla varovainen myös sen takia, että perusjoukosta ei tiedetä mitään, kuten esimerkiksi siihen kuuluvien jakautumista sosioekonomisen aseman, koulutuksen, ammatin tai asuinpaikan perusteella.

Aineiston todellista edustettavuutta on vaikea arvioida, koska en saanut käyttööni POW:n jäsentietoja ja sosiaalisen median seuraajien muodostamaa perusjoukkoa koskevaa tietoa ei ole vapaasti saatavilla. Kyselyn avulla kerättyjen taustatietojen perusteella voidaan kuitenkin todeta, että vastaajakunta profiloitui aikaisemman tutkimustiedon valossa ympäristöliikkeille melko tyypillisesti (esim. Konttinen 1999; Konttinen & Peltokoski 2004; Rootes 1999). Tulosten tarkoituksena on esitellä tutkimuksen tulokset, joihin syvennytään johtopäätöksissä ja pohdintaosiossa hieman myöhemmin.

6.1 POW Finlandin jäsenten ja someseuraajien taustatiedot

Kysymyksien 1.–9. avulla selvitettiin POW:n jäsenten ja someseuraajien taustatietoja. Kysymykset olivat kahta lukuun ottamatta monivalintakysymyksiä, joissa vastaaja pystyi valitsemaan ainoastaan yhden vaihtoehdon. Syntymävuosi ja asuinpaikka kysyttiin avoimen tekstiruudun avulla. Näiden kysymysten vastaukset luokiteltiin vastausten jälkeen. Vastaajat luokiteltiin syntymävuoden osalta viiteen eri luokkaan: 16–20-, 21–30-, 31–40-, 41–50-vuotiaat ja yli 50 vuotta täyttäneet. Asuinpaikkaluokittelu tehtiin alueellisesti.

Jäsenistä 45 prosenttia oli naisia ja 55 prosenttia miehiä. Someseuraajien osalta tilanne kääntyi pääläelleen, sillä naisia oli huomattavasti paljon enemmän (71 %) kuin miehiä (27 %). Kaksi prosenttia someseuraajista ilmoitti olevansa muunsukupuolisia. Iso osa jäsenistä lukeutui 21–40-vuotiaiden ikähaarukkaan (74 %). Neljäsosa (25 %) jäsenistä kertoi olevansa yli 40-vuotiaita. Kaksi kolmasosaa (67 %) someseuraajista oli 21–40-vuotiaita. 22 prosenttia someseuraajista oli yli 40-vuotiaita. Someseuraajista 16–20-vuotiaiden ikäluokka oli edustetumpi, sillä 11 prosenttia kertoi kuuluvansa nuorimpaan vastaajajoukkoon, kun jäsenistä vain yksi prosentti lukeutui tähän ikäluokkaan.

Jäsenten ja someseuraajien koulutustaustat olivat samankaltaiset. 23 prosenttia jäsenistä ja 19 prosenttia someseuraajista kertoi omaavansa ammattikoulu-, oppisopimuskoulutus- tai lukiopohjan. Iso osa vastaajista profiloituvat selkeästi korkeakoulutaustaisiksi, sillä sekä jäsenistä että someseuraajista yli 75 prosenttia oli suorittanut alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon.

Jäsenistä kaksi kolmasosaa (66 %) oli työmarkkina-asemaltaan päätoimisia työntekijöitä. Jäsenten kohdalla loput viisi vaihtoehtoa jakautuivat 1–13 prosentin välille. Someseuraajista 46 prosenttia työskenteli päätoimisesti. Someseuraajista kolmekymmentä prosenttia kertoi opiskelevansa, mikä oli selkeästi toiseksi edustetuin työmarkkina-asema. Kaikkien jäljelle jääneiden osa-alueiden kohdalla oli kuuden prosentin edustus.

TAULUKKO 1. Jäsenten ja someseuraajien sukupuolijakauma, ikäjakauma, koulutustausta ja asema työmarkkinoilla (n=243)

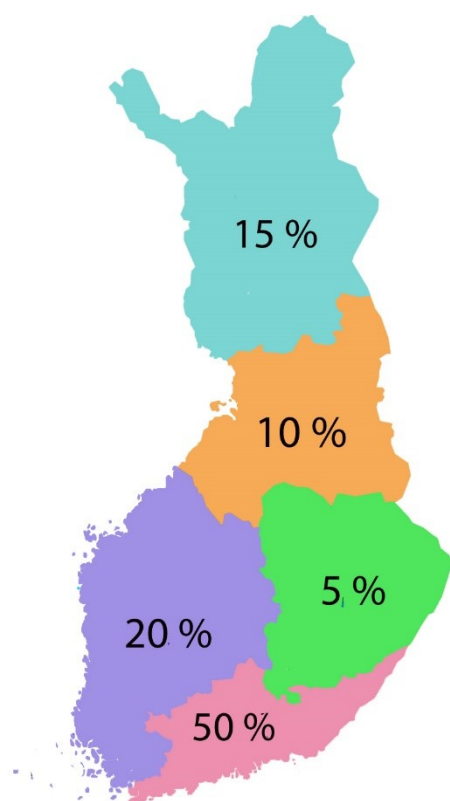
Sukupuoli	Jäsenet		Someseuraajat	
	n	%	n	%
Mies	42	55	45	27
Nainen	35	45	117	71
Muu	0	0	4	2
Yhteensä	77	100	166	100
Ikä				
0–20	1	1	18	11
21–30	27	35	59	35
31–40	30	39	54	32
41–50	13	17	29	18
50+	6	8	6	4
Yhteensä	77	100	166	100
Koulutustausta				
Peruskoulu	1	1	9	6
Lukio tai ylioppilas	5	7	22	13
Ammattikoulu/oppisopimuskoulutus	12	16	10	6
Alempi korkeakoulututkinto	24	31	62	37
Ylempi korkeakoulututkinto	35	45	63	38
Yhteensä	77	100	166	100
Asema työmarkkinoilla				
Päätoiminen työntekijä	51	66	77	46
Osa-aikainen työntekijä	4	5	10	6
Yrittäjä	10	13	9	6
Opiskelija	8	11	50	30
Työtön	1	1	10	6
Muu	3	4	10	6
Yhteensä	77	100	166	100

Kuviossa 3 näkyy vastaajien maantieteellinen jakautuminen Suomen sisällä. Vastaajien asuinpaikat luokiteltiin Suomen vuoden 1997–2009 läänijaon mukaisesti viiteen osaan: Etelä-

Suomen, Länsi-Suomen, Itä-Suomen, Oulun ja Lapin lääniin. Ahvenanmaalta ei tullut vastauksia, joten se jätettiin luokittelun ulkopuolelle. Myös ulkomailla asuvat (n=7) jätettiin luokittelematta vastauksien vähyyden vuoksi. Lakkautettuun läänijaon käyttämiseen päädyttiin siksi, että kyseinen jaottelu oli tutkimukseni kannalta sopivin. Siinä Manner-Suomi on jaettu kuuteen osaan.

Manner-Suomessa asuvia oli yhteensä 236. Kaikista vastaajista puolet (50 %) asuivat entisen Etelä-Suomen läänin alueella, sen ollessa selkeästi edustetuin asuinalue vastaajien keskuudessa. Kaksikymmentä prosenttia vastaajista sijoittui entisen Länsi-Suomen läänin alueelle. Entisten Lapin ja Oulun läänien alueella asui neljäsosa (25 %) vastaajista. Jäljelle jääneet viisi prosenttia lukeutuivat entiseen Itä-Suomen lääniin. Jäsenten ja someseuraajien välillä ei havaittu tilastollisesti merkitseviä alueellisia eroja ($p=0,389$). Kaikista vastaajista 89 prosenttia asui yli 20 000 asukkaan kaupungeissa. Vastaajien maantieteellinen jakaantuminen näkyy kuviossa 3.

KUVIO 3. Vastaajien maantieteellinen jakautuminen vuoden 1997–2009 läänijaon alueiden mukaisesti (n= 236)

Jäsenistä lähes puolet kertoi olevansa jonkin urheiluseuran jäsen (49 %). Someseuraajissa urheiluseurajäsenyys ei ollut aivan yhtä suosittua, sillä 43 prosenttia kertoi olevansa jäsen jossakin urheiluseurassa. Tulosten mukaan jäsenet ja someseuraajat olivat aktiivisia talviurheilun harrastajia. Jäsenistä 18 prosenttia kertoi harrastavansa talviurheilua satunnaisesti ja peräti 78 prosenttia ilmoitti harrastavansa talviurheilua säännöllisesti. Jäsenistä neljä prosenttia kertoi kilpailevansa jossakin talviurheilulajissa. Someseuraajista neljäsosa (26 %) kertoi harrastavansa talviurheilua satunnaisesti ja 68 prosenttia ilmaisi harrastavansa sitä säännöllisesti. Someseuraajista neljä prosenttia kertoi kilpailevansa.

TAULUKKO 2. Powilaisten urheiluseurajäsenyys ja talviurheilutausta (n=243)

Urheiluseuran jäsenyys	Jäsenet		Someseuraajat	
	n	%	n	%
Olen jäsen jossakin urheiluseurassa	38	49	72	43
En ole jäsen missään urheiluseurassa	39	51	94	57
Yhteensä	77	100	166	100
Talviurheilutausta				
En harrasta talviurheilua	0	0	4	2
Harrastan talviurheilua tai -liikuntaa satunnaisesti (muutaman kerran vuodessa)	14	18	43	26
Harrastan talviurheilua tai -liikuntaa säännöllisesti (vähintään kerran kahdessa viikossa)	60	78	112	68
Kilpailen piiritasolla	0	0	2	1
Kilpailen kansallisella tasolla	1	1	2	1
Kilpailen kansainvälisellä tasolla	2	3	3	2
Yhteensä	77	100	166	100

Jäsenistä 21 prosenttia kertoi olevansa aktiivinen toimija tai jäsen muissa ympäristöliikkeissä ja someseuraajista 17 prosenttia vastasi kysymykseen myöntävästi. Ero jäsenten ja someseuraajien välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevä ($p=0,537$).

Kyselylomakkeilla selvitettiin myös vastaajien äänestyskäyttäytymistä. Jäsenien kohdalla kolme suosituinta puoluetta olivat Vihreä liitto (58 %), Vasemmistoliitto (8 %) ja Kansallinen

Kokoomus (7 %). Loput 15 prosenttia jakaantuivat muiden puolueiden välille. Jäsenistä yksi prosentti oli unohtanut äänestämänsä puolueen, viisi prosenttia ei halunnut vastata kysymykseen ja kuusi prosenttia ei äänestänyt viime eduskuntavaaleissa. Someseuraajien äänestyskäyttäytyminen oli hyvin samantapaista, sillä suosituimmat puolueet olivat samat kuin jäsenillä. Yksi prosentti someseuraajista ei muistanut äänestämäänsä puoluetta, kaksi prosenttia ei halunnut vastata kysymykseen ja 11 prosenttia ei äänestänyt ollenkaan.

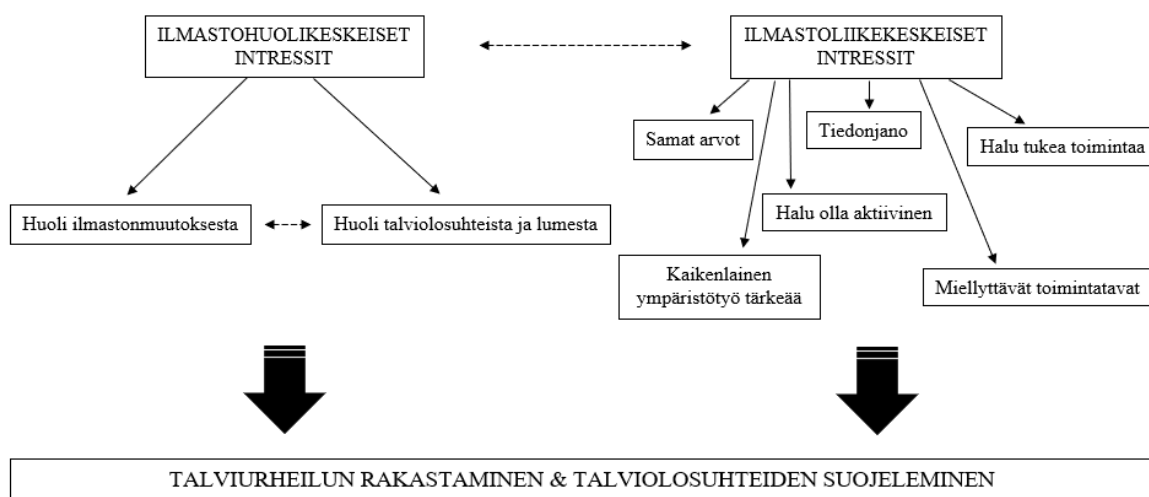
TAULUKKO 3. Powilaisten aktiivisuus muissa ympäristöliikkeissä ja äänestyskäyttäytyminen edellisissä eduskuntavaaleissa (n=243)

Aktiivisuus ympäristöliikkeissä	Jäsenet		Someseuraajat	
	n	%	n	%
Olen aktiivinen toimija tai jäsen muissakin ympäristöliikkeissä	16	21	29	17
En ole aktiivinen toimija tai jäsen muissa ympäristöliikkeissä	61	79	137	83
Yhteensä	77	100	166	100
Äänestyskäyttäytyminen				
Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue (SDP)	4	5	7	4
Perussuomalaiset (PS)	1	1	2	1
Kansallinen Kokoomus (Kok)	5	7	19	12
Suomen Keskusta (Kesk)	2	3	9	5
Vihreä liitto (Vihr)	45	58	87	53
Vasemmistoliitto (Vas)	6	8	10	6
Suomen ruotsalainen kansanpuolue (RKP)	0	0	2	1
Suomen Kristillisdemokraatit (KD)	1	1	1	1
Liike Nyt (Liik.)	2	3	3	2
Piraattipuolue (PP)	1	1	1	1
Ei muistanut, mitä äänesti	1	1	1	1
Ei halunnut vastata	4	5	4	2
Ei äänestänyt	5	6	18	11
Yhteensä	77	100	166	100

Aikaisemman tutkimustiedon valossa uusien yhteiskunnallisten liikkeiden toimintaan osallistuvat herkimmin opiskelijat, keskiluokkaiset korkeasti koulutetut ihmiset, nuoret ikäluokat vanhempia todennäköisemmin ja naiset miehiä useammin. Uusien liikkeiden tukijat asuvat todennäköisemmin kaupungeissa ja äänestävät useammin vasemmistoon kuuluvaa puoluetta. (esim. Peltokoski & Konttinen 2004, 50–55; Rootes 1999, 1, Brand 1990, 25–26, Konttinen & Peltokoski 2004, 42 mukaan; Peltokoski & Konttinen 2004.) Tämän tutkimuksen mukaan POW:n jäseniä ovat ja sen viestintää seuraavat pääasiassa 21–40-vuotiaat, vakituisesti työssäkäyvät, korkeakoulutetut, kaupunkilaiset ja naiset miehiä useammin. Iso osa vastaajista asui kaupungeissa ja vähän yli puolet vastaajista ilmoitti äänestäneensä Vihreää liittoa.

6.2 Jäseneksi liittymisen syyt

Jäseneksi liittymisen syitä kartoitettiin avoimella kysymyksellä, jotta vastaajat saattoivat omin sanoin kertoa syistä jäseneksi liittymisen taustalla. Jäsenten antamat vapaamuotoiset vastaukset luokiteltiin yhdeksään eri alaluokkaan, kahden pääluokan alle. Jäsenet antoivat 176 vastausta avoimeen kysymykseen eli moni vastaaja ilmoitti useita syitä jäseneksi liittymiselle. Pääluokat (*Ilmastokeskeiset intressit ja ilmastoliikekeskeiset intressit*) ja niiden alle jakautuneet alaluokat näkyvät kuviossa 4.

KUVIO 4. Jäseneksi liittymisen syyt (n=77, vastauksia 176 kpl)

Luokat ovat vahvasti kytköksissä toisiinsa, sillä ilmastoliikkeet pohjautuvat jonkinmukaiseen ympäristöön kohdistuvaan tietoisuuteen ja huoleen sekä haluun muuttaa vallitsevaa tilannetta. Vastausten sisältöjen analysointi edellytti kuitenkin erillisten luokkien muodostamista, sillä moni vastaaja painotti vastauksissaan ilmastoahdistustaan ja huoltaan talviolosuhteista. Talviolosuhteiden ja ilmastonmuutoksen kytkös on niin ikään luonnollinen.

Vastausten sisällönanalyysin perusteella muodostettiin vielä kaikkia vastauksia yhdistävä erillinen luokka, joka nimettiin talviurheilun rakastamiseksi ja talviolosuhteiden suojelemiseksi. 53 vastaajaa kertoi talviurheilun olevan lähellä sydäntä ja sitä pidettiin itsessään suojelemisen arvoisena. Moni oli huolissaan omasta talviurheilustaan, mutta näiden vastaajien joukosta useat olivat huolissaan myös omien lapsiensa mahdollisuuksista harrastaa talviurheilua ja -liikuntaa tai lumileikkejä. Kiintymys talviurheiluun oli vastaajien keskuudessa selkeästi eniten yhdistävä tekijä. Talviurheilun tai -liikunnan harrastamista koskeneeseen kysymykseen annetut vastaukset myös tukivat tätä väitettä.

19 vastaajaa kertoi ilmastonmuutoksesta aiheutuvan huolen olevan merkittävä tekijä jäseneksi liittymisen taustalla. Harva kuitenkaan erotteli asioita, jotka ilmastonmuutoksessa huolettavat lumenpuutteen lisäksi. Toki kysymyksessä ohjattiin vastaamaan selkeästi ja tiiviisti, joten tämä saattoi vaikuttaa vastauksien edellä todettuun rajautumiseen. 17 vastaajaa sanoi tulevaisuuden talvi- ja lumiolosuhteista johtuvan huolen vaikuttaneen liittymishaluihin.

Peräti 39 vastaajaa kertoi pitävänsä POW:n toimintatapoja mielekkäinä. Useat vastaajat vaikuttivat olevansa tyytyväisiä POW:n ilmastoviestintään ja -kasvatukseen sekä maltilliseen yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen; maltillista kansalaisvaikuttamista pidettiin suurena arvona ja seuraamisen arvoisena asiana. Osa vastaajista vaikutti valinneen POW:n muiden ympäristöliikkeiden sijaan juuri sen maltillisuuden vuoksi. Jotkin kehuivat POW:n hyvää henkeä ja yhteisöllisyyttä sen ollessa merkittävä syy liittymiselle näiden henkilöiden kohdalla. Yhdeksän jäsentä kertoi liikkeeseen kuuluvien yhteisen arvopohjan olevan merkittävä tekijä jäseneksi liittymisen taustalla. Muutamien jäsenien halusta vahvistaa ympäristötietämyksen tasoaan.

14 vastaajaa kertoi halustaan olla aktiivinen ilmastonmuutoksen vastaisessa taistelussa. Osa kertoi haluavansa toimia nimenomaan jonkin ympäristöliikkeen nimissä. Yhteensä seitsemän vastaajaa piti kaikenlaista ympäristötyötä tärkeänä, joten he olivat päättäneet liittyä jäseneksi tämän ajatuksen nojalla. 16 vastaajaa halusi jäsenmaksulla tukea toimintaa, jota piti arvokkaana. Vastausmäärät näkyvät luokiteltuna taulukossa 4.

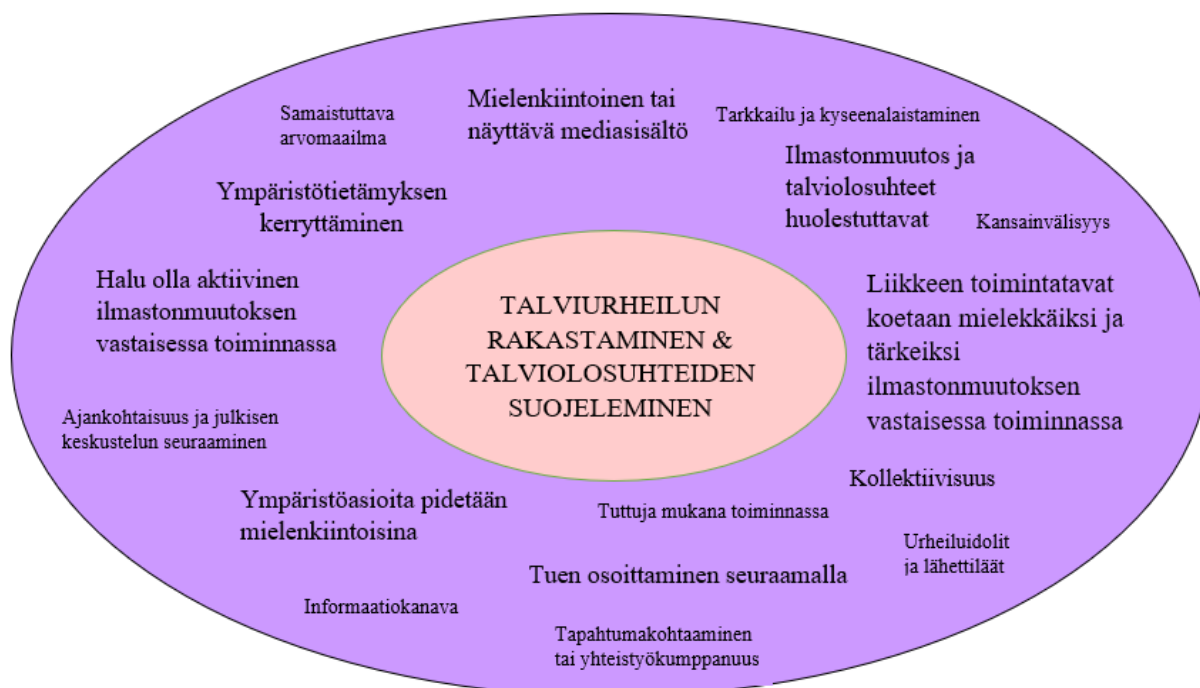
TAULUKKO 4. Vastaajien syyt jäseneksi liittymisen taustalla (n=77, vastauksia 176 kpl)

Jäsenyydet syyt ja taustatekijät	n	%
Ilmastohuolikeskeiset intressit		
Huoli ilmastonmuutoksesta	19	11
Huoli talvi- ja lumiolosuhteista	17	10
Ilmastoliikekeskeiset intressit		
Miellyttävät toimintatavat	39	22
Halu tukea toimintaa	16	9
Halu olla aktiivinen	14	8
Samat arvot	9	5
Kaikenlainen ympäristötyö tärkeää	7	4
Tiedonjano	2	1
Talviurheilun rakastaminen ja talviolosuhteiden suojele	53	30
Yhteensä	176	100

6.3 POW:n seuraaminen sosiaalisessa mediassa

Sosiaalisen median seuraajat ilmoittivat seuraamisen taustalla olevia syitä vastaamalla avoimeen kysymykseen. Kysymys ja sen tulosten analysointi toteutettiin samankaltaisesti kuin jäsenten osalta, mutta täysin samaa luokittelua ei seuraajien osalta voitu soveltaa, koska seuraamisen ja jäsenyyden välillä on selvä merkitysero. Näin ollen niiden vertaaminen tilastollisestikaan ei ole mielekästä.

Somes seuraajat antoivat yhteensä 387 syytä seuraamiselle. Vastauksista voitiin löytää jäsenten kanssa jonkin verran yhtäläisyyksiä, mutta seuraamiseen johtaneet syyt olivat huomattavasti moninaisemmat verrattuna jäsenyyden syihin. Kuviossa 5 havainnollistetaan syiden moniulotteisuutta. Mitä isommalla teksti on kuviossa, sitä suosittu ulottuvuus oli vastauksissa.

KUVIO 5. Sosiaalisen median seuraajien seuraamiseen johtaneet syyt ja taustatekijät (n=166, vastauksia 387 kpl)

Keskiössä on talviurheilun rakastaminen ja talviolosuhteiden suojeleminen, kuten jäsenilläkin oli. Se oli eniten someseuraajia yhdistävä seuraamisen syy. 73 henkilöä ilmoitti yhdeksi seuraamiseen syyksi läheisen suhteen talviurheiluun/-liikuntaan ja talveen ylipäättänsä. Liike on siis onnistunut haalimaan ”omaa” väkeään jäsenistöönsä ja someseuraajiinsa.

28 vastaajaa sanoi ilmastonmuutoksesta ja tulevaisuuden lumiolosuhteista aiheutuvan huolen vaikuttaneen seuraamispäätökseen. 29 seuraajaa oli motivoituneita kamppailemaan aktiivisesti ilmastonmuutosta vastaan ja ajattelivat seuraamisen olevan jo yksi askel ilmastokamppailussa. Kysymykseen vastanneista 22 seuraajaa koki ilmastoasiat yleisesti ottaen mielenkiintoiseksi POW:n tarjotessa sopivaa sisältöä ”ilmastodiggareille”.

Peräti 70 seuraajaa koki POW:n toimintatavat mielekkäiksi ja tärkeiksi vallitsevassa maailmantilassa. Kehuja sateli maltillisille toimintatavoille, ja jäsenistä poiketen kollektiivisuuden tunnetta painotettiin huomattavasti enemmän. 17 henkilöä kertoi kollektiivisuuden olleen yksi seuraamiseen johtaneista syistä. Jotkut kyselyyn osallistuneista jäsenistä viittasivat kollektiivisuudella POW:n järjestämien tapahtumien tuottamiin yhteisöllisyyden kokemuksiin, kun taas useat seuraajat tarkoittivat kollektiivisuudella enemmänkin yhteisön sisäistä yhtenäistä ajatusmaailmaa. Moni koki helpottavaksi, että niin moni painii samanlaisten ympäristöhuolien kanssa. 11 someseuraajaa sanoi yhteisten arvomaailmojen kohtaamisen vaikuttaneen päätökseen seurata POW:n someviestintää.

26 vastaajaa kertoi tukevansa toimintaa seuraamisen avulla. Osa vastaajista koki sosiaalisessa mediassa seuraamisen olevan pieni ilmastoteko jo itsessään, vaikka muutama myönsikin sen olevan välillinen vaikuttamiskeino. Seuraamisen koettiin kuitenkin potentiaalisena ympäristöprotestin tukemismahdollisuutena. Pieni joukko vastaajista kertoi haluavansa tukea liikettä liittymällä jäseneksi, mutta olivat joko unohtaneet maksaa jäsenmaksun tai eivät olleet saaneet vain aikaiseksi maksaa sitä. Pari seuraajaa kertoi kokeneensa haasteita päästääkseen osaksi jäsenjoukkoa ja aktiivista toimijakuntaa, minkä takia he olivat tyytyneet tukemaan liikettä seuraamalla sitä sosiaalisessa mediassa.

35 someseuraajaa kertoi seuraavansa POW:a sosiaalisessa mediassa liikkeen tuottamien mediasisältöjen näyttävyyden tai kiinnostavuuden vuoksi. Useat kertoivat jopa inspiroituvansa liikkeen näyttävästä mediasisällöstä. Mielenkiintoinen sisältö viittaa enemmänkin liikkeen tuottamaan faktapohjaiseen sisältöön. POW:n tuottama ympäristökasvatus koettiinkin seuraajien keskuudessa tarpeelliseksi, sillä 31 vastaajaa kertoi seuraavansa liikettä kasvattaakseen ympäristötietämyksen tasoansa. Kymmenen sosiaalisen median seuraajaa kertoi olevansa kiinnostunut ajankohtaisista ympäristöuutisista ja niiden ympärillä pyörivästä julkisesta keskustelusta. Kymmenen vastaajaa piti liikkeen sosiaalista mediaa tärkeänä informaatiokanavana: tulevat tapahtumat ja niiden ajankohdat olivat helposti saatavilla sosiaalisen median julkaisujen kautta.

Yhdeksän seuraajaa kertoi löytäneensä POW:n jonkun talviurheilutähden sosiaalisten median tai POW:n lähettiläiden kautta. Kuusi vastaajaa sanoi seuraavansa liikettä sosiaalisten kontaktien takia, koska heillä oli tuttuja tai läheisiä mukana POW:n toiminnassa. Vastaajista kolme kertoi seuraamisen saaneen alkunsa yhteistyökumppanuudesta tai tapahtumakohtaamisesta. Kaksi henkilöä ilmaisi seuraavansa POW:ia sen kansainvälisten siteiden takia. Liikkeen tuottamaa sisältöä haluttiin myös tarkkailla – jopa melko kyynisellä otteella – ja kyseenalaistaa. Viisi henkilöä perusteli seuraamistaan näillä teoilla. Vastausmäärät näkyvät luokiteltuina taulukossa 5.

TAULUKKO 5. Sosiaalisen median seuraamiseen johtaneet syyt ja taustatekijät (n=166, vastauksia 387 kpl)

Seuraamiseen johtaneet syyt ja taustatekijät	n	%
Talviurheilun rakastaminen ja talviolosuhteiden suojelu	73	19
Tyytyväisyys toimintamalleihin ja vaikuttamiskeinoihin	70	18
Mielenkiintoinen tai näyttävä mediasisältö	35	9
Ympäristötietämyksen kerryttäminen	31	8
Halu olla aktiivinen ilmastotoimija	29	7
Ilmastonmuutos ja talviolosuhteet huolestuttavat	28	7
Tuen osoittaminen seuraamalla	26	7
Ympäristöasioita pidetään mielenkiintoisina	22	6
Kollektiivisuus	17	4
Arvomaailman kohtaaminen	11	3
Informaatiokanava	10	3
Ajankohtaisuus ja julkisen keskustelun seuraaminen	10	3
Urheiluidolit ja lähettiläät inspiroijina	9	2
Tutuja mukana toiminnassa	6	1
Tarkkailu ja kyseenalaistaminen	5	1
Tapahtumakohtaaminen tai yhteistyökumppanuus	3	1
Kansainvälisyys	2	1
Yhteensä	387	100

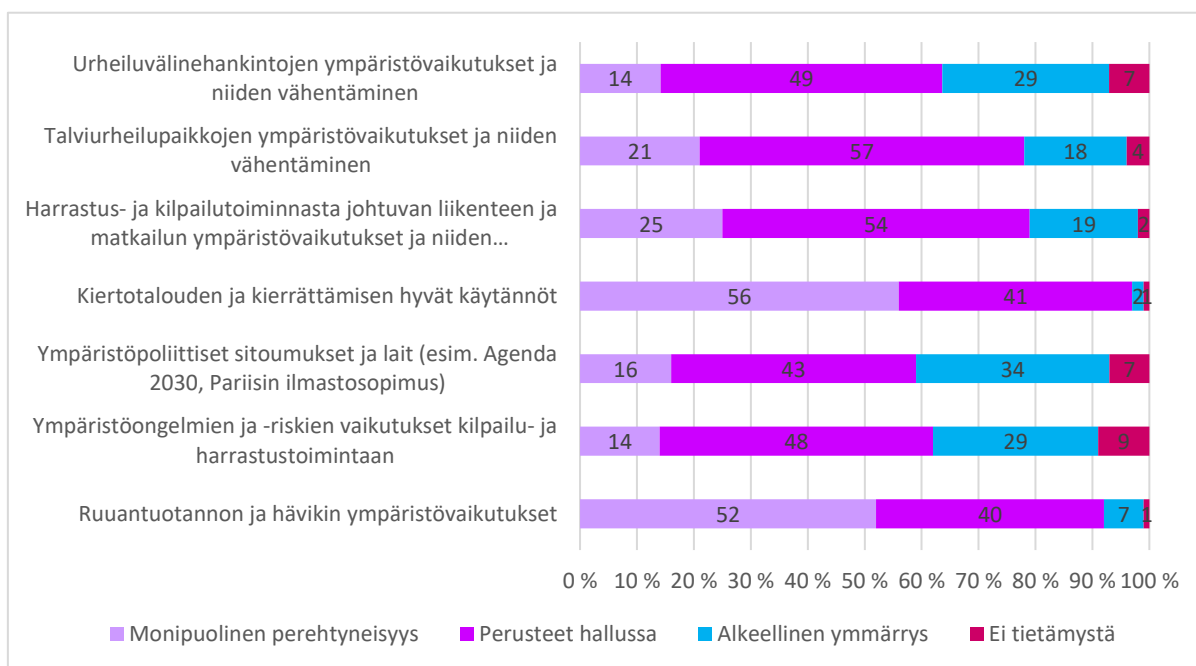
Muutama asia nousi selkeästi esiin avointen kysymysten kohdalla niin jäsenten kuin someseuraajienkin kohdalla. Monet vastaajat pitivät talviurheilua todella rakkaana

liikuntamuotona ja iso osa heistä piti lumiolosuhteiden suojelemista tärkeänä. POW:n tukijakunta muodostuu nimensä mukaisesti talviurheilun ystäväistä. Toisena avointen kysymysten keskeisenä havaintona voidaan pitää powilaisten tyytyväisyyttä liikkeen toimintamalleihin. Vastaajat antoivat erityisesti kehuja POW:n maltillisille vaikuttamiskeinoille. Jäsenten ja someseuraajien vastauksia ei pysty kovin hyvin vertailemaan kysymyksen muotoilun ja asiasisältöjen eroavaisuuksien takia. Yksi vastaajaryhmiä selkeästi erottava havainto on kuitenkin syytä mainita. Jäsenten keskuudessa painotettiin ilmastohuolta huomattavasti enemmän. On siis mahdollista, että jäsenten kokema seuraajia voimakkaampi ilmastohuoli on konkretisoitunut taloudelliseksi ja toiminnalliseksi tueksi.

6.4 Powilaisten ympäristötietämyksen taso ja talviurheiluun kohdistuvat ympäristöasenteet

Vastaajien ympäristötietämyksen tasoa ja talviurheiluun kohdistuvia ympäristöasenteita selvitettiin kahden kysymyksen avulla, joista molemmat olivat likert-asteikkollisia. Ympäristötietoisuus koostuu useista elementeistä: tiedoista, taidoista, arvoista, asenteista, motivaatiosta ja käyttäytymisestä (Harju-Autti 2011; Partanen-Hertell ym. 1999, 104; Wong 2003, 520). Tässä tutkimuksessa ympäristötietoisuus muodostetaan ympäristötietämyksen ja -asenteiden pohjalta, minkä lisäksi huomio kiinnittyy ympäristökäyttämiseen. Tässä kohtaa on myös syytä mainita, että tulevien kysymysten analysoinnit ovat suoritettu jäsenten ja sosiaalisen median seuraajien kanssa yhtenäisesti (n=243), vaikka ryhmien vastauksia verrataan myös keskenään.

Vastaajien ympäristötietämyksen tasoa selvitettiin viiden osa-alueen avulla (kuvio 6). Jokaisen osa-alueen kohdalla yli puolilla vastaajista oli vähintään perusteet hallussa. Eniten perehtyneisyyttä löytyi kiertotalouden ja kierrättämisen hyvistä käytännöistä sekä ruuantuotannon ja sen aiheuttaman ympäristövaikutuksista, sillä vastaajista yli viisikymmentä prosenttia koki omaavansa monipuolisen perehtyneisyyden ja yli yhdeksänkymmentä prosenttia uskoi hallitsevansa perusteet kyseisissä osa-alueissa. Lisäksi reilu kolme neljäsosaa (79 %) vastaajista koki hallitsevansa vähintään perusteet talviurheilupaikkojen ympäristövaikutuksista sekä harrastus- ja kilpailutoiminnasta johtuvien liikenteen ja matkailun ympäristövaikutuksista.

KUVIO 6. Vastaajien ympäristötietämyksen taso osa-alueittain (n=243)

Vähiten tietämystä löytyi ympäristöpoliittisista sitoumuksista, urheiluvälinehankintojen ympäristövaikutuksista sekä ympäristöongelmien ja -riskien vaikutuksista kilpailu- ja harrastustoimintaan. Vähiten monipuolista perehtyneisyyttä (14 %) oli sekä urheiluvälineiden ympäristövaikutusten että ympäristöongelmien ja -riskien vaikutusten osa-alueissa. Ympäristöpoliittiset sitoumukset olivat kuitenkin kaikkein heikoimmin hallussa, sillä 41 prosenttia vastaajista kertoi omaavansa alkeellisen ymmärryksen tai heiltä ei löytynyt ymmärrystä ollenkaan. Yleisesti ottaen voidaan kuitenkin todeta, että vastaajien ympäristötietämyksen taso oli vankalla pohjalla.

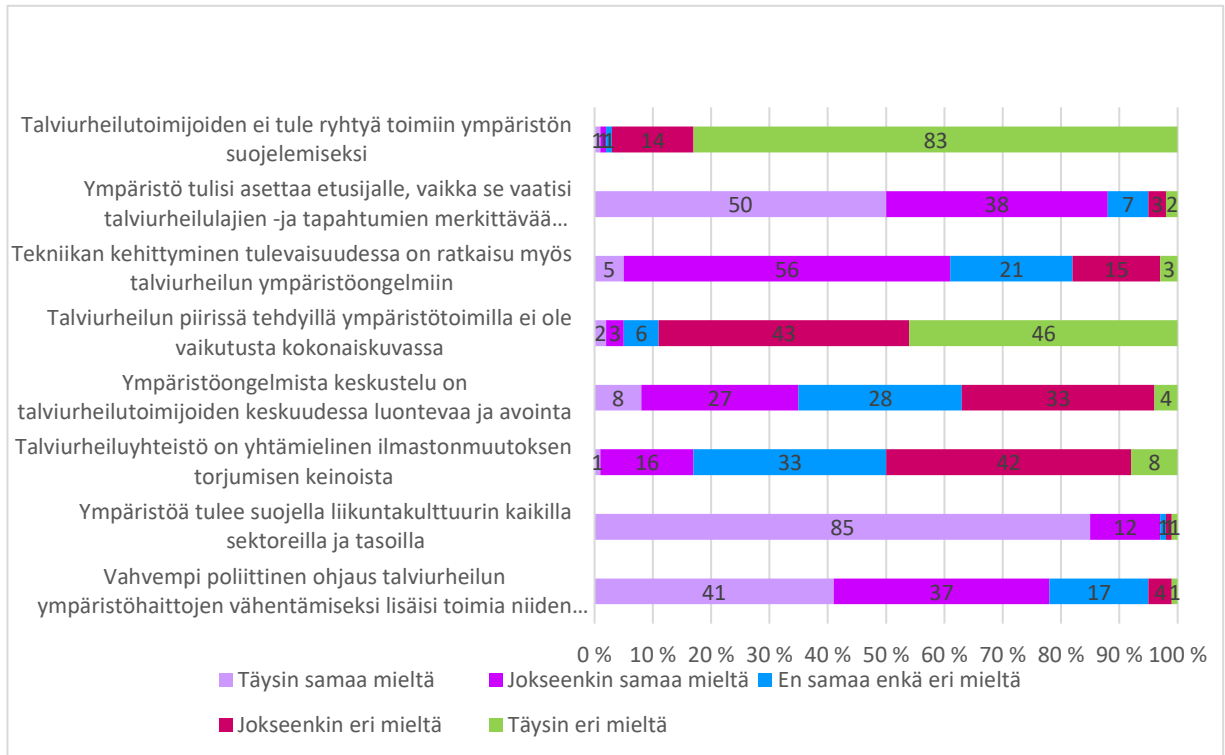
Jäsenten ja seuraajien ympäristötietämyksen tasossa havaittiin pieniä eroavaisuuksia: jäsenillä oli hieman korkeampi ympäristötietämyksen taso kuin sosiaalisen median seuraajilla. Ympäristöongelmien ja -riskien vaikutukset kilpailu- ja harrastustoimintaan -osa-alueessa vastaajien välistä eroa voidaan pitää tilastollisesti melkein merkitsevänä ($p=0,036$). Jäsenet olivat tilastollisesti merkitsevästi tietoisempia talviurheilupaikkojen ympäristövaikutuksista

($p=0,001$) ja tilastollisesti erittäin merkitsevä ero ympäristötietämyksen tasossa jäsenten ja seuraajien välillä havaittiin urheiluvälinehankintojen ympäristövaikutusten kohdalla ($p<0,001$). Jäsenten ja sosiaalisen median seuraajien ympäristötietoisuuden tason keskiarvoinen vertailu ilmenee taulukossa 6.

TAULUKKO 6. Jäsenten ja sosiaalisen median seuraajien ympäristötietoisuuden taso (n=243)

1 = monipuolinen perehtyneisyys 2 = perusteet hallussa 3 = alkeellinen ymmärrys 4 = ei tietämystä	Keskiarvo		Mann-Whitney U (p-arvo)
	Jäsenet	Seuraajat	
Urheiluvälinehankintojen ympäristövaikutukset ja niiden vähentäminen	2,013	2,4157	0,000
Talviurheilupaikkojen ympäristövaikutukset ja niiden vähentäminen	1,8182	2,1566	0,001
Harrastus- ja kilpailutoiminnasta johtuvan liikenteen ja matkailun ympäristövaikutukset ja niiden vähentäminen	1,8701	2,0663	0,054
Kiertotalouden ja kierrättämisen hyvät käytännöt	1,4675	1,4699	0,972
Ympäristöpoliittiset sitoumukset ja lait (esim. Agenda 2030, Pariisin ilmastopimus)	2,1948	2,3735	0,131
Ympäristöongelmien ja riskien vaikutukset kilpailu- ja harrastustoimintaan	2,1429	2,4036	0,036
Ruuantuotannon ja hävikin ympäristövaikutukset	1,5455	1,5663	0,824
N	77	166	

Vastaajien talviurheiluun kohdistuvia ympäristöasenteita selvitettiin kahdeksan väittämän avulla (kuvio 7). Oli oletettavaa, että vastaajat pitivät ympäristön suojelua itseisarvona, sen näkyessä melko vahvasti jäsenten ja seuraajien antamissa vastauksissa, mutta myös jonkin asteista hajontaa vastauksissa oli havaittavissa.

KUVIO 7. Vastaajien talviurheilua koskevat ympäristöasenteet prosentuaalisesti (n=243)

Vastaajat olivat hyvin yksimielisiä siitä, että liikuntakulttuurin sisällä jokaisella sektorilla ja tasolla tulisi toimia ympäristövastuullisesti ja pyrkiä suojelemaan ympäristöä poikkeuksetta (85 % oli täysin samaa mieltä). Vastaajista 83 prosenttia vastaajista oli täysin eri mieltä väitteen kanssa, jonka mukaan talviurheilutoimijoiden ei tulisi ryhtyä toimiin ympäristön suojelemiseksi. Näiden osa-alueiden vastaukset olivat odotetun laisia.

Vastaajat kokivat myös vahvemman poliittisen ohjaamisen olevan tarpeellista talviurheiluyhteisön ympäristösuojelumahdollisuuksien ja -motivaation lisäämiseksi 78 prosentin ollessa vähintään jokseenkin samaa mieltä. 88 prosenttia vastaajista oli vähintään jokseenkin samaa mieltä ympäristön asettamisesta keskiöön, vaikka se aiheuttaisi talviurheilutapahtumien ja -lajien merkittävää muokkausta. 89 prosenttia vastaajista koki olevansa vähintään jokseenkin eri mieltä väitteen kanssa, jossa esitettiin talviurheilun ympäristötoimien olevan vaikutuksiltaan mitättömiä kokonaiskuvassa. Tekniikan kehittyminen nähtiin enemmistön silmissä mahdolliseksi talviurheilun pelastajaksi, mutta väite jakoi selkeämmin mielipiteitä muihin osa-alueisiin verrattuna 61 prosentin ollessa vähintään jokseenkin samaa mieltä väitteen kohdalla.

Seuraajien ja jäsenten antamista vastauksista huokuu yhteinen halu toimia kestävin tavoin tulevaisuudessa ja usko talviurheiluyhteisön merkittävään rooliin ilmastonmuutoksen vastaisessa taistelussa. Tästä huolimatta vastauksissa havaittiin selkeää hajontaa niiden väitteiden kohdalla, jotka koskivat talviurheiluyhteisön yksimielisyyttä ilmastonmuutoksen torjumisessa sekä ympäristöongelmia koskevan keskustelun avoimuutta ja luontevuutta. Hajonta voi mahdollisesti kertoa liikuntakulttuurin avaintoimijoiden haasteista ylläpitää ja kehittää avointa keskusteluilmapiiriä sekä löytää yhtenäisiä toimintamalleja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Ilmiö on yleisesti ottaen tuttu. Yhteiskunnallisessa keskustelussa tiedostetaan ilmastonmuutos ja puolustetaan pyrkimyksiä toimia sen hallitsemiseksi, mutta koska selkeitä keinoja – tai näkyvää pakkoa – muutoksen torjumiseksi ei vielä ole, niin yksilöiden mielipiteet ja ratkaisuehdotukset saattavat poiketa radikaalistikin toisistaan.

POW:n jäsenten ja sosiaalisen median seuraajien väliltä ei löytynyt tilastollisesti merkitseviä eroja ympäristöasenteiden kohdalla ($p > 0.05$). Tulos kertoo jäsenten ja seuraajien olevan ympäristöasenteiltaan yhteneväisiä toistensa kanssa, minkä voisi ainakin kuvitella helpottavan avoimen ja yhteisymmärryksen perustuvan keskusteluilmapiirin syntymistä powilaisten keskuudessa.

Vertailua tehtiin myös urheiluseurojen jäsenten ja urheiluseuroihin kuulumattomien välillä jakaen heidät vielä POW:n jäsenten ja someseuraajien joukkoihin. Tuloksista kävi ilmi, että liikkeen jäsenten keskuudessa urheiluseuroihin kuuluvat olivat ympäristöasenteiltaan hieman kriittisempiä kuin niihin kuulumattomat. Tilastollisesti merkitseviä eroja jäsenten kohdalla löytyi kuitenkin vain kahden väitteen kohdalla. POW:n jäsenet, jotka kuuluivat urheiluseuroihin, eivät olleet yhtä jyrkästi eri mieltä kuin urheiluseuroihin kuulumattomat, kun kysyttiin, pitäisikö talviurheilutoimijoiden olla ryhtymättä ympäristötoimiin ($p = 0.008$). Urheiluseuroihin kuuluvat ympäristöliikkeen jäsenet eivät myöskään kokeneet vahvemman poliittisen ohjauksen olevan yhtä keskeisessä roolissa ilmastotoimien lisääjänä ($p = 0.036$). POW:n someseuraajien keskuudessa urheiluseuran jäsenyydellä ei ollut tilastollisesti merkittävää vaikutusta ympäristöasenteisiin minkään väittämän kohdalla ($p > 0.05$). Kyselyn otoskoon ollessa pieni, on haasteellista vetää sen suurempia johtopäätöksiä urheiluseurojen jäsenten ympäristöasenteista ilman moniulotteisempaa tutkimusta.

6.5 Vastaajien aktiivisuus ja sitoutuminen POW:n toimintaan

POW:n jäseniltä ja sosiaalisen median seuraajilta selvitettiin heidän aktiivisuuttaan liikkeen toiminnassa kahden kysymyksen avulla. Toiminnan aktiivisuutta selvitettiin edeltävän kuukauden ja vuoden ajalta (taulukko 7 & 8). Lisäksi haluttiin tutkia vastaajien sitoutumisen tasoa liikkeen toimintamalleihin ja arvoihin yhdellä kysymyksellä, joka muotoiltiin POW:n Polku talvien pelastamiseen -ohjeistuksen mukaisesti.

TAULUKKO 7. Vastaajien osallistumisen ja seuraamisen aktiivisuus (n=243)

	Yli 5 kertaa	3–4 kertaa	1–2 kertaa	En kertaakaan
Kuinka usein olet edeltävän NELJÄN VIIKON aikana lukenut uutisia tai blogitekstejä POW:n nettisivuilta?				
Jäsen	15,6 %	20,8 %	40,3 %	23,4 %
Seuraaja	7,2 %	17,5 %	42,2 %	33,1 %
Yhteensä	9,9 %	18,5 %	41,6 %	30,0 %
Kuinka usein olet edeltävän NELJÄN VIIKON aikana kirjoittanut/postannut POW:n some-kanavilla?				
Jäsen	1,3 %	2,6 %	10,4 %	85,7 %
Seuraaja	0,0 %	0,0 %	1,2 %	98,8 %
Yhteensä	0,0 %	0,1 %	4,1 %	95,8 %
Kuinka usein olet edeltävän NELJÄN VIIKON aikana jakanut materiaalia POW:n sivuilta omilla some-kanavilla/omissa someverkostoissa?				
Jäsen	2,6 %	6,5 %	39,0 %	51,9 %
Seuraaja	0,0 %	1,8 %	28,3 %	69,9 %
Yhteensä	0,1 %	3,3 %	31,7 %	64,9 %
Kuinka usein olet kuluvan 12 KUUKAUDEN aikana osallistunut POW:n järjestämiin tapahtumiin ja/tai kampanjoiden toteutukseen?				
Jäsen	3,9 %	7,8 %	39,0 %	49,4 %
Seuraaja	0,0 %	3,0 %	34,9 %	62,0 %
Yhteensä	1,2 %	4,5 %	36,2 %	58,1 %
Kuinka usein olet kuluvan 12 KUUKAUDEN aikana osallistunut POW:n kokouksiin?				
Jäsen	1,3 %	1,3 %	9,1 %	88,3 %
Seuraaja	0,0 %	0,0 %	0,0 %	100,0 %
Yhteensä	0,0 %	0,0 %	2,9 %	97,1 %
Kuinka usein olet kuluvan 12 KUUKAUDEN aikana osallistunut ilmastomarsseihin?				
Jäsen	0,0 %	3,9 %	22,1 %	74,0 %
Seuraaja	0,0 %	1,2 %	22,3 %	76,5 %
Yhteensä	0,0 %	2,1 %	22,2 %	75,7 %

Taulukossa 7 on yhdistetty 13. ja 14. kysymykset, koska niiden likert-asteikot on muotoiltu samanlaisiksi mahdollistaen niiden yhteneväisen tulkitsemisen. Kuten taulukosta näkyy, aktiivisuus POW:n piirissä on ollut melko vaisua. Vastaajat olivat aktiivisimpia lukemaan uutisia ja blogitekstejä POW:n verkkosivuilta, sillä jäsenisistä 77 prosenttia ja seuraajista 67 prosenttia ilmoitti lukeneensa protestin tuottamia tekstejä vähintään 1–2 kertaa neljän viikon aikana. Tämä on osoitus aktiivisuudesta tällä saralla, sillä POW tuottaa blogikirjoituksia tai uutisia keskimäärin yhden kuukaudessa. Vastaajat olivat myös varovaisesti innostuneet jakamaan POW:n tuottamaa mediasisältöä omissa sosiaalisissa medioissaan. Jäsenistä 48 prosenttia ja someseuraajista 30 prosenttia ilmoitti jakaneensa mediasisältöä vähintään 1–2 kertaa edeltäneen neljän viikon aikana. Jäsenistä noin kymmenkunta (14 %) oli kirjoittanut tai postannut POW:n n somekanavilla vähintään 1–2 kertaa viimeisen neljän viikon aikana, mutta seuraajien kohdalla kirjoittaminen tai postaaminen oli lähes olematonta.

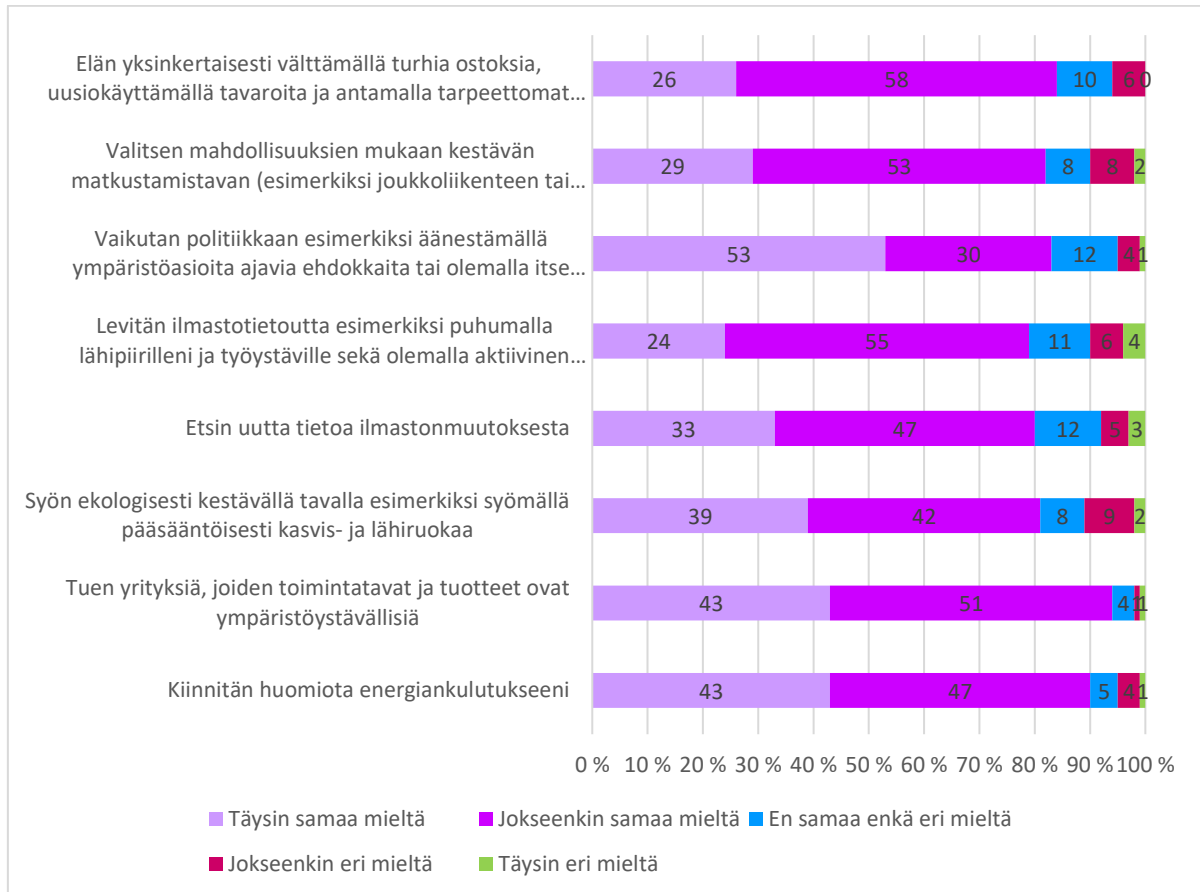
Viimeisen vuoden aikana vastaajat olivat osallistuneet aktiivisesti POW:n tapahtumiin ja kampanjoihin: jäsenistä puolet (51 %) ja someseuraajista reilu kolmasosa (38 %) ilmoitti osallistuneensa vähintään kerran kyseisiin toimintoihin. Jäsenistä reilu kymmenes (12 %) ilmoitti osallistuneensa vähintään kerran POW:n kokouksiin, mutta kukaan someseuraajista ei kertonut osallistuneensa kokouksiin viimeisten 12 kuukauden aikana. Ilmastomarssia koskevan kysymyksen kohdalla luvut jäsenien ja someseuraajien kohdalla olivat lähes identtiset, sillä molempien kohdalla yli 20 prosenttia ilmoitti osallistuneensa marsseille vähintään kerran viimeisen vuoden aikana. Jäsenet olivat sosiaalisen median seuraajia aktiivisempia jokaisen osa-alueen kohdalla. Kaikki havaitut erot pois lukien ilmastomarssiaktiivisuutta koskevat ($p=0.604$) olivat tilastollisesti merkitseviä ($p<0.05$).

Ilmastoliikkeen aktiivisuuden ja vaikuttavuuden edistäminen ei yleisesti ottaen näyttäisi olevan jäsenten tai seuraajien vastuulla. Näiden ryhmien roolit ovat enneminkin vastaanottavia ja omaksuvia. Isoimman vastuun liikkeen ylläpitämisestä ottavat luultavasti avainhenkilöt eli hallituksen jäsenet ja POW-lähettiläät. Tukijajoukolla on kuitenkin keskeinen rooli liikkeen voimaantumisen kannalta (ks. Konttinen & Peltokoski 2004). Yksilövalintojen ja ympäristötempausten avulla POW:n toiminta konkretisoituu.

TAULUKKO 8. Vastaajien keskimääräinen aktiivisuus (n=243)

		Keskiarvo		Mann-Whitney U
		POV-jäsen	Seuraaja	
1 = yli 5 kertaa 3 = 1–2 kertaa	2 = 3–4 kertaa 4 = En kertaakaan			
Kuinka usein olet edeltävän NELJÄN VIIKON aikana lukenut uutisia tai blogitekstejä POW:n nettisivuilta?		2,714	3,012	0,030
Kuinka usein olet edeltävän NELJÄN VIIKON aikana kirjoittanut/postannut POW:n some-kanavilla?		3,805	3,988	0,000
Kuinka usein olet edeltävän NELJÄN VIIKON aikana jakanut materiaalia POW:n sivuilta omilla some-kanavilla/omissa someverkostoissa?		3,403	3,681	0,003
Kuinka usein olet kuluvan 12 KUUKAUDEN aikana osallistunut POW:n järjestämiin tapahtumiin ja/tai kampanjoiden toteutukseen?		3,338	3,590	0,023
Kuinka usein olet kuluvan 12 KUUKAUDEN aikana osallistunut POW:n kokouksiin?		3,844	4,000	0,000
Kuinka usein olet kuluvan 12 KUUKAUDEN aikana osallistunut ilmastomarsseihin?		3,701	3,75	0,604
N		77	166	

Kuviossa 8 näkyy vastaajien ympäristökäyttäytyminen osa-alueittain. Päälimmäisenä huomiona voidaan todeta, että vastaajat pyrkivät selvästi kiinnittämään huomiota ympäristöasioihin ja toimimaan ympäristömyönteisesti. Ympäristökäyttäytymistä koskevat kysymykset laadittiin POW:n Polku talvien pelastamiseen -ohjeistuksen pohjalta. Vastausten perusteella ei voida kuitenkaan päätellä, miten POW:n ohjeistus on vaikuttanut vastaajien käyttäytymiseen.

KUVIO 8. Vastaajien ympäristökäyttätyminen prosenttijakaumina.

Vastaajat olivat eniten täysin samaa mieltä poliittista käyttäytymistä koskevan väitteen kanssa (53 %). Sen ohella monet vastaajat kertoivat tietoisesti tukevansa ympäristövastuullisia yrityksiä (43 % täysin samaa mieltä) ja yhtä monet pyrkivät kiinnittämään aktiivisesti huomiota energiankulutukseensa.

Yli kolmasosa (39 %) vastaajista kertoi muokanneensa ruokatottumuksensa kestäviksi suosimalla kasvis- ja lähiruokaa. Kolmasosa vastaajista sanoi etsivänsä uutta tietoa ilmastonmuutoksesta aktiivisesti. 29 prosenttia ilmaisi valitsevansa kestävän matkustamistavan, mikäli sellainen olisi saatavilla. Yli neljäsosa (26 %) vastaajista kertoi elävänsä ilman turhia ostoksia ja uusiokäyttämällä tavaroita mahdollisuuksien mukaisesti. Kyseinen väite oli ainut, josta yksikään vastaaja ei ollut täysin eri mieltä. Vähiten täysin samaa mieltä vastauksia annettiin (24 %) ympäristötietoisuuden levittämistä koskevaan väittämään.

Huomionarvoista on annettujen vastausten painottuminen samamielisyyttä ilmaiseviin vastausvaihtoehtoihin. Jokaiseen väittämään saaduista vastauksista 79–94 prosenttia merkittiin vähintään jokseenkin samaa mieltä -vaihtoehtoon. Suurin osa vastaajista pyrki siis toimimaan arjessaan edes jokseenkin ympäristöllisesti kestäväällä tavalla joko säännöllisesti tai satunnaisesti. Tuloksista ei voida kuitenkaan tarkemmin päätellä toiminnan laatua tai yleisyyttä.

Vastaajien välinen vertailu on havainnollistettu paremmin taulukossa 9. Jäsenten ja some seuraajien välillä löytyi pientä kesiarvollista vaihtelua jäsenten kiinnittäessä hieman enemmän huomiota toimintansa ympäristöystävällisyyteen. Erot vastaajien välillä eivät olleet kuitenkaan tilastollisesti merkitseviä, paitsi ympäristötietoisuuden levittämisen osalta havainnon ollessa tilastollisesti melkein merkitsevä ($p=0.047$).

TAULUKKO 9. Jäsenten ja sosiaalisen median seuraajien ympäristökäyttäytymistä koskevat keskiarvolliset erot (n=243)

	Keskiarvo		Mann-Whitney U (p-arvo)
	Jäsenet	Seuraajat	
1 = Täysin samaa mieltä 2 = Jokseenkin samaa mieltä 3 = En samaa enkä eri mieltä 4 = Jokseenkin eri mieltä 5 = täysin eri mieltä			
Elän yksinkertaisesti välttämällä turhia ostoksia, uusiokäyttämällä tavaroita ja antamalla tarpeettomat tavarat niitä tarvitseville	1,96	1,95	0,908
Valitsen mahdollisuuksien mukaan kestävän matkustamistavan	1,86	2,09	0,168
Vaikutan politiikkaan esimerkiksi äänestämällä ympäristöasioita ajavia ehdokkaita tai olemalla itse mukana politiikassa	1,56	1,77	0,164
Levitän ilmastotietoutta esimerkiksi puhumalla lähipiirilleni ja työystävälleni sekä olemalla aktiivinen sosiaalisessa mediassa	1,96	2,17	0,047
Etsin uutta tietoa ilmastonmuutoksesta	1,88	2,01	0,613
Syön ekologisesti kestäväällä tavalla esimerkiksi syömällä pääsääntöisesti kasvis- ja lähiruokaa	1,94	1,96	0,981
Tuen yrityksiä, joiden toimintatavat ja tuotteet ovat ympäristöystävällisiä	1,57	1,69	0,176
Kiinnitän huomiota energiankulutukseeni	1,66	1,77	0,394
N	77	166	

Kuvion 8 ja taulukon 9 tiedot yhdistettynä kaikkeen edellä kuvattuun, kuten POW:n sisäiseen aktiivisuuteen, vahvistaa käsitystä siitä, että POW:iin kuulumisessa ja sen seuraamisessa on kyse ennen kaikkea identifioitumisesta vihreään kulutuskäyttäytymiseen ja vaaleissa osoitettuun ympäristökansalaisuuteen. Tulosten valossa näyttää siltä, että yksityisissä tiloissa tapahtuva ympäristökansalaisuus koetaan julkisia vaihtoehtoja mielekkäämmiksi (ks. Huttunen ym. 2019).

6.6 Powilaiset ympäristövaikuttajina ja heidän esittämät POW:n toimintaa koskevat toiveet

Vastaajilta kysyttiin minkälaisia vaikutuskeinoja POW:n tulisi käyttää ilmastonmuutoksen vastaisessa taistelussa. Vastaajien tuli valita valmiiksi laadituista vaihtoehdoista kolme mieleisintä vaikuttamiskeinoa, jotka he kokisivat parhaiksi mahdollisiksi toimintamalleiksi juuri POW:n kaltaisessa yhteisössä. Valmiiden vaihtoehtojen lisäksi vastaajilla oli mahdollisuus tuoda julki jokin muu mieleinen vaikuttamiskeino. Vastaukset olivat melko yhdenmukaisia jäsenten ja sosiaalisen median seuraajien välillä, mikä vahvistaa käsitystä vastaajajoukon ajattelutapojen samankaltaisuudesta. Tulokset on havainnollistettu taulukossa 10. Prosenttiosuudet kertovat kuinka suuri osa vastaajista valitsi kyseisen osa-alueen. Valintojen määrä taas kertoo, kuinka moni vastaaja on valinnut kyseisen kohdan.

TAULUKKO 10. Powilaisten suosimat toimintamallit ja yhteiskunnalliset vaikuttamiskeinot (n=243, vastauksia 729 kpl)

	Vastaajien prosenttiosuudet		Valintojen määrä
	Jäsen	Seuraaja	
Vaikuttaminen FIS:iin ja kansallisiin talviurheilujärjestöihin	40 %	54 %	120
Ympäristökasvatukselliset projektit kouluissa	45 %	51 %	120
POW-lähettiläiden (urheilijat ja somevaikuttajat) määrän kasvattaminen ja heidän kauttaan vaikuttaminen	52 %	46 %	117
Mediaesiintymiset (esimerkiksi asiantuntijoina toimiminen ajankohtaisohjelmissa ja urheilutapahtumissa)	67 %	38 %	116
Viestinnälliset keinot (esimerkiksi ilmastotietouden levittäminen sosiaalisen median ja lehtien avulla)	47 %	46 %	113
Päätöksentekijöihin vaikuttaminen vaalien yhteydessä	39 %	42 %	101
Urheilijoiden sitouttaminen ilmastonmuutoksen torjuntaan	34 %	31 %	78
Jokin muu	3 %	3 %	7
Mielenosoitukseen osallistuminen/järjestäminen	4 %	2 %	6
N	77	166	729

Jäsenten parissa kolme suosituinta yhteiskunnallista vaikutuskeinoa olivat erilaiset mediaesiintymiset (68 % valitsi kyseisen vaihtoehdon), lähettiläiden määrän kasvattaminen (52 %) ja erilaiset viestinnälliset keinot (47 %). Vastaukset jakaantuivat melko tasaisesti, mutta selkeästi vähiten mainintoja jäsenet antoivat mielenosoituksiin osallistumiselle (4 %). Valmiiden vastausvaihtoehtojen lisäksi jäsenet toivoivat talviurheilua koskevan tutkimustiedon popularisointia talviurheiluväelle. Myös talviurheiluyrityksiin vaikuttaminen nousi vastauksissa esille.

Sosiaalisen median seuraajien osalta suosituimmat vaihtoehdot olivat vaikuttaminen FIS:iin (Kansainvälinen hiihtoliitto) ja kansallisiin talviurheilujärjestöihin (54 % valitsi kyseisen vaihtoehdon), ympäristökasvatuksellisten projektien lisääminen kouluissa (51 %) ja jaetulle kolmannelle sijalle päätyivät viestinnällisiin keinoihin panostaminen ja POW-lähettiläiden määrän kasvattaminen (46 %). Myöskään someseuraajat eivät innostuneet perinteisistä mielenosoituksista, sillä vain kaksi prosenttia koki niihin osallistumisen sekä niiden järjestämisen mielekkääksi. Valmiiden vaikuttamisvaihtoehtojen ulkopuolelle jäi etäyhteyksien lisääminen, eri talviurheilutoimijoiden sitouttaminen erilaisiin ympäristösopimuksiin, ilmastonmuutoksen vastaisesta toiminnasta luopuminen ja luonnonsuojelun erottaminen siitä, kontaktin luominen keskeisten talviurheilutoimijoiden kanssa sekä yhteistyön tiivistäminen eri toimijoiden kesken.

Tuloksien perusteella vastaajat kokevat mielekkääksi erityisesti vaikuttamisen mediaesiintymisten ja lähettiläiden avulla. Vastausten mukaan myös jalkautuminen kouluihin ja hiihto-organisaatioihin voisi tuoda näkyviä tuloksia ilmastonmuutoksen vastaisessa taistelussa. Mielenkiintoinen havainto oli ilmastomarsseihin kohdistuva epäusko ja näin ollen radikaalimman linjan välttely tai jopa poissulkeminen. Uusien yhteiskunnallisten liikkeiden alkutaipaleella mielenosoitukset ja konkreettinen läsnäolo tapahtumapaikoilla koettiin yhdeksi päävaikutusmuodoksi (Konttinen 1999). Tämän kyselyn perusteella powilaiset eivät kannata tätä niin sanottua perinteistä vaikuttamismenetelmää. Kuitenkaan vastauksista ei voida päätellä, että vastustavatko vastaajat itsessään mielenosoituksia vai kokevatko he vain toisenlaiset toimintamallit paremmiksi.

Viimeinen avoin kysymys koski vastaajien POW:n toimintaa koskevia toiveita. Sille varattuun vastaustilaan sai myös kirjoittaa yleisluontoisia liikkeen toimintaa koskevia kommentteja. Jäsenistä 25 ja someseuraajista 37 vastasi tähän kysymykseen. Näin ollen iso osa vastaajista jätti vastaamatta kysymykseen. Vähäiselle vastausmäärälle voi olla lukuisia selitysvaihtoehtoja.

Muutama jäsenistä toivoi liikkeen olevan avoimempi ja helpommin lähestyttävä, jotta POW:n jäsenmäärää saataisiin kasvatettua. Jäsenmäärän kasvattamista painotettiin muidenkin jäsenten vastauksissa, sillä liike koettiin tärkeäksi ja jäsenmäärä kasvattamisen arvoiseksi. Osa jäsenistä koki, että myös liikkeen sisäisessä varainkeruussa olisi kehitettävää, sillä vuosittaiset jäsenmaksumuistutukset takaisivat toiminnan jatkuvuuden ja kehittämisen.

Toisena huomiona jäsenten kohdalla nousi orastava tyytymättömyys huomion kiinnittämisestä vain muutamaaan talviurheilulajiin. Muutamat jäsenet kaipasivat nykyistä laajempaa katsantoa talviurheilulajeihin ja niitä koskeviin ympäristötoimiin. Tärkeänä pidettiin, että eri talviurheilumuotoja nostettaisiin enemmän esille, jotta ihmiset pystyisivät kiinnittämään huomiota rakkaiden talviliikuntamuotojensa kestävyteen ja vaalimaan jo valmiiksi niiden kestäviä puolia. Näkökulman laajentaminen voisi edesauttaa liikkeen kannattajajoukon kasvattamista.

Osa jäsenistä toivoi toiminnan siirtämistä osittain paikalliseksi ja ylipäätään paikalliseen toimintaan keskittymistä. Yhteistyötä muiden ympäristöliikkeiden kanssa pidettiin potentiaalisena vaihtoehtona toiminnan näkyvyyden edistämiseksi. Nykyisten toimintamallien ja -ohjeiden jatkuvaa kriittistä tarkkailua sekä uusien ympäristömyönteisten asioiden esille nostamista pidettiin myös tärkeänä. Monet jäsenet halusivat vielä erikseen kertoa olevansa tyytyväisiä POW:n toimintaan: osa jäsenistä mainitsi toiminnan olevan tärkeää ja laadukasta. Useat kiittivät taustatoimijoita ja kannustivat toiminnan jatkamiseen.

Jotkin seuraajat toivoivat samoja asioita kuin jäsenetkin. Esimerkiksi keskittyminen useisiin talviliikuntamuotoihin muutamien sijaan sekä osallistumiskynnyksen madaltaminen nousivat seuraajienkin keskuudessa esille. Osa someseuraajista piti eri ikäryhmien osallistamista tärkeänä, jotta jokaisen ikäryhmän tarpeet otettaisiin paremmin huomioon. Eräs mainitsi myös,

että talviurheilulajien kesäsovellutukset ja niiden vaaliminen olisi tarpeen. Toisaalta liiallinen kesäsovellutusten esille nostaminen voisi sotia osittain POW:n omia arvoja vastaan.

Sosiaalisen median seuraajien keskeisimpiä toiveita POW:lle olivat toiminnan kehittäminen ja näkyvyyden lisääminen. Moni seuraaja peräänkuulutti toiminnan kehittämistä lisäämällä erinäisten ympäristöongelmien tarkastelua ja luonnollisesti myös niihin puuttumista sekä niitä koskevien kestävien toimintaohjeiden jakamista seuraajakunnalle. Ylipäätään toimintaohjeiden tarpeellisuus ja niihin panostaminen nousivat myös vastauksissa useampaan otteeseen esille. Muutamat seuraajat kokivat erottautumisen muista ympäristöliikkeistä tärkeiksi ja toivoivat oman persoonallisen polun kulkemista liikehdinnän saralla.

Näkyvyyden lisäämiseksi jotkin seuraajat toivoivat yhteistyön lisäämistä koulujen, yritysten ja talviurheilukeskusten kanssa. Keskusteluyhteyden kehittäminen ja vuorovaikutus eri toimijoiden välillä lisäisi ennen kaikkea protestin näkyvyyttä, jonka lisäksi pystyttäisiin myös sitouttamaan potentiaalisia sidosryhmiä ilmastonmuutoksen vastaiseen taisteluun. Vastauksista nousi esiin toive ruotsin ja englannin kielten – edes jonkinasteisesta – käytöstä postauksissa, sen mahdollistaessa Suomessa asuvien ulkomaalaisten tai muunkielisten paremman sitoutumisen POW Finlandin toimintaan. Näkyvyyden lisäämiseksi seuraajat ehdottivat myös lähettiläsjoukon laajentamista esimerkiksi professoreilla, tubettajilla tai yritysjohtajilla. Eräs seuraajista ehdotti POW-kummihenkilöiden lähettämistä jokaiseen laskettelukeskukseen, henkilöiden ollessa neuvonantajina ja tukihenkilöinä ympäristöä koskevissa asioissa. Muutama vastaaja toivoi myös ilmastomarsseihin integroitumista näkyvyyden lisäämiseksi. Moni seuraajistakin halusi välittää kannustukset ja kiitokset POW:lle, vastauksien huokuessa tyytyväisyyttä sen toimintaan. Taulukossa 11 näkyvät vastausluokat ja -määrät.

TAULUKKO 11. Powilaisten toimintaa koskevat toiveet (n=243, vastauksia 62 kpl)

Powilaisten toimintaa koskevat toiveet	Vastausmäärä		Yhteensä
	Jäsenet	Seuraajat	
Toiminnan kasvattaminen ja näkyvyyden lisääminen	7	12	19
Toiminnan kehuminen	6	11	17
Vaihtoehtoisten päästövähennyskohteiden esittely tai nykyisten päästövähennysesimerkkien selkeämpi konkretisointi	3	6	9
Osallistumiskynnyksen madaltaminen ja avoimuuden vaaliminen	4	2	6
Eri talvilajien/kesälajien esittely	2	2	4
Muu syy	3	1	4
Toiminnan kyseenalaistaminen	0	3	3
N	25	37	62

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimukseni tavoite oli selvittää minkälainen tukijajoukko POW Finland -ilmastoliikkeen taustalla toimii ja minkälaista ympäristökansalaisuutta liikkeen sisältä voidaan havaita. Mielenkiintoni kohdistui myös tukijakunnan ympäristötietoisuudentasoon, jota tarkastelin tietojen, arvojen, motivaation ja toiminnan ulottuvuuksien avulla (ks. Partanen-Hertell ym. 1999; Wong 2003, 520). Tuloksia analysoidessani kiinnitin erityisesti huomiota jäsenten ja sosiaalisen median seuraajien välisiin eroihin ja yhtäläisyyksiin. Luvussa 5.1 kerroin tutkimusongelmien muodostamisen kannalta olennaisimpien teorialöydösten olevan ympäristöliikkeen määritelmä ja toimintakentän hahmottaminen sekä ympäristötietoisuuden ja -kansalaisuuden kokonaisuuksien kuvaaminen. Johtopäätösosion tulkinnat pohjautuvat edellä mainittuihin kokonaisuuksiin.

Tulosten perusteella POW:iin kuulumisessa ja sen seuraamisessa näyttäisi olevan kyse ennen kaikkea identifioitumisesta vihreään kulutuskäyttäytymiseen ja vaaleissa osoitettuun ympäristökansalaisuuteen (esim. Dobson 2003; Huttunen ym. 2019). Nämä havainnot puoltavat sitä, että liikkeen sisällä on vahva modernisaatiousko EM-teorioiden mukaisesti (Massa 2009). Havaintojen perusteella POW ei näytä olevan kovinkaan itsenäinen ja vahva ympäristöpoliittinen toimija, joka tukeutuu näyttäviin ja julkisuutta paljon saaviin kollektiivisiin vaikuttamistoimenpiteisiin (vrt. Konttinen & Peltokoski 2004; Konttinen 1999; Stranius 2006). POW ei vaikuta olevan ilmastoliike, joka kykenee tai välttämättä edes pyrkii kokoamaan yhteen joukkoja ja suoraa kansalaisvaikuttamista tärkeänä pitäviä ihmisiä. POW on ennen muuta tärkeä foorumi jäsenilleen ja seuraajilleen. Kyselyyn saatujen vastausten perusteella vaikuttaisi siltä, että sen ympäristöpoliittinen liikkumavara on melko kapea.

Powilaiset olivat vastausten perusteella melko homogeeninen joukko, mutta joitakin mainittavia eroavaisuuksiakin havaittiin. Selkeimpänä erona voidaan pitää osallistumista liikkeen toimintaan. Tämä ei sinällään ole yllätys, koska jäsenet ovat lähtökohtaisesti motivoituneita tukemaan järjestöä, koska jäseneksi pääsee vain jäsenmaksun avulla. Sitoutuneisuus liikkeen kollektiivisiin toimiin oli kuitenkin yleisellä tasolla melko varovaista. Lisäksi jäsenien ympäristötietämys oli hieman vahvemmalla tasolla, vaikka molemmat

vastaajajoukot omasivat korkean ympäristötietoisuudentason. POW:n voidaan katsoa tuottavan jossain määrin enemmän yksilölähtöistä ympäristökansalaisuutta, sillä tuloksissa yksilötoimet oli sisäistetty kollektiivisia toimia paremmin (ks. Huttunen ym. 2019). Tulosten mukaan POW:n tukijakunnan ympäristökansalaisuus tapahtuu paljon yksityisissä tiloissa, julkisissa tiloissa tapahtuvan ympäristökansalaisuuden jäädessä vähemmälle (Huttunen ym. 2019). Tämän tutkimuksen kohdalla on syytä huomioida, että kollektiivisten toimien ja yksilötoimien aktiivisuustasot eivät ole suoraa tilastollisesti verrattavissa. Tulkintani perustuu Polku talvien pelastamiseen -ohjeistuksen painottamiseen yhteisön sisällä ja sen voimakkaaseen sisäistämistästeeseen sekä kollektiivisten toimien jonkinasteiseen inaktiivisuuteen.

Yksilökeskeisyyden painottaminen ei ole kuitenkaan ympäristöprotestien kohdalla uusi ilmiö: yksilöpainotteisessa yhteiskunnassa ei haluta välttämättä takertua yksittäiseen aatteeseen tai järjestöön, vaan halutaan suosia ennemmin projektiluontoista aktivismitoimintaa yksittäisten kampanjoiden, tempausten ja tukitoimien avulla (Stranius 2006, 124). Tulosten mukaan kyse ei ole kuitenkaan täysin projektiluonteisuudesta, vaan POW:n toiminta perustuu ennemminkin arkipäiväiseen vihreään kulutuskäyttäytymiseen pohjautuvaan ympäristökansalaisuuteen (ks. Kallio 2019). POW pyrkii yhteisölliseen ympäristökansalaisuuteen ohjaamalla riittävän monia talviurheilun ystäviä vihreään kuluttajakäyttäytymiseen ja poliittiseen vaikuttamiseen (ks. Attila 2011). Osa – erityisesti seuraajien keskuudessa – piti kollektiivisuuden tunnetta ja ympäristöahdistuksen jakamista merkittävänä syynä liikkeen tukemiselle.

Powilaisten keskuudessa vallitsee vankka ympäristötietoisuudentaso. Tulosten mukaan vastaajat ovat melko valveutuneita talviurheilua koskevien ympäristökysymysten kohdalla, tukijakunnan talviurheilua koskevat asenteet ovat hyvin ympäristöorientoituneita ja yksilötason toiminta perustuu monien powilaisten osalta kestäville valinnoille. Ainoastaan kollektiivinen kansalaisvaikuttaminen ei ollut kovin suosittua yhteisön sisällä. Tulosten valossa powilaisilla näyttäisi olevan korkea motivaatio toimia ympäristön ehdoilla.

Tarkasteltaessa tutkimuksen tuloksia Dobsonin (2003, 280) käsitteellistysten viitekehyksessä näyttäisi POW:n linjauksiin sisältyvä kansalaisuus käsitys asettuvan republikaanisen ja liberaalin näkemyksen välimaastoon., POW painottaa linjauksissaan ja ohjeistuksissaan

kansalaisten ympäristövelvollisuuksia, mutta samalla niihin sisältyy myös liberalismiin pohjautuva eli osallistumisen ja toiminnan vapaaehtoisuutta korostava viesti. (ks. Huttunen ym. 2019). Huomionarvoista on, että nykyisiin toimintamalleihin oltiin tyytyväisiä. Kyselyyn osallistuneet arvostivat nimenomaan liikkeen maltillisia kansalaisvaikuttamisen tapoja ja liberaalia eetosta.

7.1 Korkeasti koulutettuja talvien rakastajia ja urbaaneja ympäristökansalaisia

Aikaisemman tutkimustiedon valossa voidaan todeta uusien yhteiskunnallisten liikkeiden tukijajoukkojen koostuvan monenlaisista ihmisistä, mutta tietyt ryhmät ovat muita taipuvaisempia osallistumaan liikkeiden toimintaan. Tällaisia ryhmiä ovat erityisesti opiskelijat, keskiluokkaiset korkeasti koulutetut ihmiset, nuoret ikäluokat vanhempia todennäköisemmin ja naiset miehiä useammin. (Esim. Brand 1990, 25–26, Konttinen & Peltokoski 2004, 42 mukaan; Peltokoski & Konttinen 2004, 50–55; Rootes 1999, 1.) Aikaisemmin ympäristöaktivismitutkimuksen mukaan ympäristöprotestien tukijat ovat olleet useammin kaupunkilaisia ja perinteisen vasemmisto-oikeistoajattelun mukaisesti aktivistit ovat äänestäneet enemmän vasemmistopuolueita (Konttinen & Peltokoski 2004). Tulosten perusteella POW:n toimintaan osallistuu herkimmin 21–40-vuotiaat, vakituisesti työssäkäyvät, korkeakoulutetut ja naiset miehiä useammin. 88 prosenttia vastaajista asuu yli 20 000 ihmisen kaupungeissa ja selkeä enemmistö Etelä-Suomessa. Äänestyskäyttäytyminen oli poliittisten puolueiden yleisiin kannatusosuuksiin verrattuna sangen yhdenmukaista. Molemmissa vastaajaryhmissä yli puolet vastaajista äänesti Vihreitä edellisissä eduskuntavaaleissa.

Jäsenistä 64 prosenttia oli yli 30-vuotiaita, kun taas seuraajien joukkoon mahtui enemmän nuorempiakin, sillä 46 prosenttia seuraajista lukeutui 16–30-vuotiaisiin. Molemmissa vastaajaryhmissä yli puolet oli ylittänyt 30 vuoden iän, joten POW:ta ei voida pitää varsinaisesti nuorten ilmastoliikkeenä (vrt. Brand 1990, 25–26, Konttinen & Peltokoski 2004, 42 mukaan; Peltokoski & Konttinen 2004, 50–55; Rootes 1999, 1). Sukupuolijakauma oli aikaisempien tutkimusten perusteella odotetunlainen seuraajien osalta 71 prosentin ollessa naisia (esim. Brand 1990, 25–26, Konttinen & Peltokoski 2004, 42 mukaan; Peltokoski & Konttinen 2004, 50–55; Rootes 1999, 1). Jäsenistön puolesta asetelma ei noudattanut aikaisempaa

tutkimuskirjallisuutta, sillä vastaajissa oli miehiä enemmän kuin naisia (55 % oli miehiä). Tosin Konttisen (1990, Konttinen 1999, 168–169 mukaan) mukaan ympäristöliikkeiden ydintoimijat ja avainhenkilöt ovat hieman useammin miehiä, mutta jo 1990-luvulla ero sukupuolten välillä oli kaventumassa. Jäsenistä osa saattoi olla POW:n ydinhenkilöitä, mutta sitä ei voitu todentaa. Jäsenten ja seuraajien joukossa oli eniten vakituisen työpaikan omaavia henkilöitä, mikä johtuu luultavasti vastaajien ikäjakaumasta. Jäsenistä ja someseuraajista yli 75 prosenttia oli suorittanut joko alemman tai ylemmän korkeakoulututkinnon.

Noin 20 prosenttia vastaajista kertoi kuuluvansa toiseen tai useampaan ympäristöliikkeeseen POW:n lisäksi. Valtaosa vastaajista ei kuitenkaan kuulu toisiin ympäristöliikkeisiin, mikä voi kertoa POW:n ainutlaatuisuudesta ja potentiaalista olla varteenotettava vaihtoehto ympäristöliikkeiden kentällä.

POW määrittelee itsensä talviurheiluystävien ympäristöyhteisöksi (POW 2020b). Tämä konkretisoituu vastauksissa, sillä lähes kaikki vastaajista kertoivat harrastavansa talviurheilua tai -liikuntaa jossain muodossa. Vain kaksi prosenttia sosiaalisen median seuraajista ei harrastanut talviurheilua- tai liikuntaa ollenkaan ja jäsenistä kaikki harrasti vähintään satunnaisesti. POW on siis saanut oman kohderyhmänsä kiinnostuksen herätetyksi. Myös vastaajien ilmoittamat liittymisen tai seuraamisen syyt vahvistavat kyseistä väitettä, sillä suosituin syy oli talviurheilun rakastaminen ja lumiolosuhteiden suojeleminen. Huttusen ym. (2019) mukaan luonnossa tapahtuva tekeminen ja luontosuhde ovat merkittäviä ympäristökansalaisuutta tuottavia tekijöitä. Powilaisten talviolosuhteisiin keskittynyt luontosuhde on yksi keskeisimmistä ympäristökansalaisuutta tuottavista tekijöistä.

Niin jäseniä kuin seuraajiakin yhdisti huoli ilmastonmuutoksesta ja talviolosuhteiden säilymisestä, mikä on ympäristöliikkeiden tukijoille varsin yleinen piirre. Partanen-Hertellin, Harju-Autin, Kreft-Burmanin ja Pembertonin (1999) mukaan ympäristöhuolta voidaan pitää ympäristötietoisuuden esiasteena, ja tuloksista päätellen vastaajat olivat ylittäneet esiasteen. Tulosten mukaan monilla vastaajilla on halu toimia aktiivisesti POW:n hyväksi, tukea toimintaa sekä aatteellisesti että rahallisesti ja pyrkii kulkemaan POW:n viitoittamalla tiellä. POW:n toimintamalleja ja viestintää kehuttiin paljon, niiden ollessa keskeisimpiä syitä toiminnan

tukemiselle. Maltillinen kansalaisvaikuttaminen nähtiin mielekkäänä ja helposti lähestyttävänä toimintamallina. Tässä suhteessa POW ja powilaiset eroavat jossain määrin ympäristöliikkeiden valtavirrasta (esim. Konttinen & Peltokoski 2004).

Ympäristöliikkeet hyödyntävät Internetiä ja sosiaalista mediaa suojellakseen ympäristöä ja levittääkseen ympäristötietoutta (Nanang & Ståle 2014, 200). POW:n tapauksessa sosiaalisen median merkitys on korostuneen suuri. Toimintaan osallistutaan ja muihin liikkeeseen kuuluviin ollaan yhteydessä pääasiassa sosiaalisen median välityksellä. Kyselyssä niin jäsenet kuin someseuraajatkin kertoivat merkittävimmiten tukemisen syiksi sosiaalisen median välityksellä tapahtuvan ympäristökasvatuksen ja informaatiiovälityksen sekä näyttävien tai mielenkiintoisten mediasisältöjen julkaisemisen.

7.2 Powilaisten vankka ympäristötietämyksen taso ja yhtenäiset talviurheilua koskevat ympäristöasenteet

Vastaajien ympäristötietämyksentason on melko vankalla pohjalla. Ympäristöä ja talviurheilua koskevat väitteet olivat perusteiden osalta hyvin hallussa. Aikaisempien tutkimusten mukaan suomalaiset ovat tunnetusti olleet kiinnostuneita ja valveutuneita ympäristöasioissa (Harju-Autti, Neuvonen & Hakkarainen 2011, 5). Asenteistakin heijastui vahva ympäristömyönteisyys. Erityisesti talviurheilupaikkojen ympäristöongelmia, liikenteen tuottamia ympäristöhaittoja ja kierrätyskäytänteitä koskevat tiedot tuntuivat olevan vastaajilla hyvin hallussa, sillä 78–97 prosenttia kertoi sisäistäneensä perusteet näistä osa-alueista (kuviokuva 6). Tietämys juuri näissä osa-alueissa heijastaa yhteiskunnallisen ympäristökeskustelun painopisteitä yhteiskunnassamme. Kierrätys ja liikenteen ympäristöhaitat ovat jatkuvasti esillä julkisessa keskustelussa ja talviurheilua koskevista ympäristöongelmista on uutisoitu näyttävästi muun muassa Olympialaisten aikaan (esim. Boykoff & Mascarenhas 2016; Harvey ym. 2014b; Kim 2013; KIVO 2019; SITRA 2017; Witte ym. 2009).

Heikoin ympäristötiedon taso vastaajilla oli ympäristöpoliittisten sitoumusten ja lakien kohdalla. Vastaajista 59 prosenttia ilmoitti hallitsevansa korkeintaan niihin liittyvät perusasiat. Esimerkiksi Pariisin ilmastositoumuksen käsittely uutisotsikoissa on ollut ajoittain huomiota

herättävän laajaa. Keskeisiin ilmastopoliittisiin asiakirjoihin perehtyminen on kuitenkin harvinaista vastaajajoukossa ja oletettavasti myös yhteiskunnassa yleensäkin. Poliittiset ohjaavat asiakirjat eivät siis vaikuttaisi olevan keskeisiä tiedonlähteitä powilaisille. Myös niiden ja ympäristöpoliittisen ohjailun merkitys ympäristökansalaisuuden vahvistumisessa lienee vähäinen.

Jäsenten hieman korkeampaa ympäristötietämyksen tasoa voidaan mahdollisesti selittää sillä, että jäsenet ovat jo ennen liittymistään omanneet korkean ympäristötietämyksentason tai he ovat vastaanottaneet protestin tuottamaa tietoa aktiivisemmin, kuten protestin sisäisistä aktiivisuustuloksista voidaan päätellä (taulukko 8). Osittain ilmiötä voidaan selittää jäseneksi liittymisen ja seuraamisen aloittamisen perimmäisillä syillä. Useat sosiaalisen median seuraajat ilmoittivat seuraamisen syyksi ympäristötietämyksen kerryttämisen, kun taas jäsenten osalta vain muutamat kertoivat sen olleen merkittävä tekijä liittymisen taustalla (taulukko 4 & 5). Syitä ilmiölle voi tosin olla lukuisia.

Ympäristöasenteiltaan vastaajat olivat vahvasti sitä mieltä, että ympäristöä tulisi varjella kaikilla liikuntakulttuurin sektoreilla ja tasoilla, ja että ympäristönsuojelun tulisi olla etusijalla, vaikka se tarkoittaisi talviurheilukulttuurin merkittävää muokkaamista. 88 prosenttia vastaajista oli vähintäänkin jokseenkin samaa mieltä tämän väitteen kanssa (kuvio 7). Ylipäätään vastauksista välittyi halu asettaa ympäristö keskiöön. Vaikka POW:n sisällä vallitsee selkeästi modernisaatiousko, niin talviurheilua koskevat asenteet nojautuvat jopa enemmän EK-teoria-ajatteluun (ks. Massa 2009; Neuvonen 2011). Kyselyn perusteella powilaiset olisivat valmiita talviurheilukulttuurin rakenteiden merkittävään uudelleenjärjestelemiseen. Selkeä halu siis löytyy, mutta onko powilaisilla riittävästi resursseja rakenteisiin vaikuttamiseen? Kykenevätkö he luomaan muutospainetta talviurheiluyhteisölle ja poliitikoille ja täten osaltaan vauhdittamaan liikuntakulttuurin vihreää siirtymää (esim. Neuvonen 2011, 156; Simula & Levula 2017)?

Kyselyyn osallistuneiden mukaan talviurheiluyhteisöllä on vielä tekemistä ympäristöasioita koskevien yhteisten linjojen ja rajanvetojen suhteen (kuvio 7). Samanlaisia tulkintoja on esitetty aikaisemminkin: liikuntakulttuurissamme ei olla pystytty luomaan riittävän avointa ja

yhtenäistä ympäristökeskustelua (ks. Lehtonen 2019; Mantere 2019; Simula & Levula 2017). Avoimen ja luontevan keskusteluilmapiirin luominen ympäristöasioiden käsittelylle ei ole helppoa liikuntakulttuurin keskeisten toimijoiden keskittyessä omien intressien ajamiseen. Määrätietoisesta ja vaikuttavasta ympäristötyöstä tekeminen on hyvin haastavaa, mikäli esimerkiksi lajiliitot ja kuntien liikuntapalvelut eivät löydä yhteistä säveltä (ks. Neuvonen 2011; Pfahl 2013). Uusien keskusteluyhteyksien avaaminen ja yhteistyön lisääminen talviurheilutoimijoiden välillä on tulevaisuudessa välttämätöntä talviurheilun säilyttämiseksi (ks. POW 2020b; Simula & Levula 2017, 8). Kyselyn tulokset antavat viitteitä siitä, että POW voisi olla aloitteellinen ja välittäjänä liikuntakulttuurin vihreää siirtymää koskevan keskustelun vahvistamisessa.

Powilaiset uskoivat vahvemman poliittisen ohjauksen lisäävän talviurheilutoimijoiden ympäristötyön määrää. 78 prosenttia vastaajista oli vähintään jokseenkin samaa mieltä tätä koskeneen väitteen kanssa. Vastaajat peräänkuuluttavat vastuuta poliittisilta päättäjiltä. Tämä painotus ilmenee myös POW:n linjauksissa. Se ohjaa omia tukijoitaan vaikuttamaan poliittisiin päättäjiin vuoropuhelun ja äänestyskäyttäytymisen avulla (POW 2020a). Näitä havaintoja voi tulkita niin, että POW:n tuottama ja vahvistama ympäristökansalaisuus perustuu perinteisen valtiokansalaisuuden ja siihen liittyvien vaikuttamismahdollisuuksien pohjalle (ks. Huttunen ym. 2019).

7.3 Powilaiset ilmastoliikkeen toimijoina

Tuloksista on havaittavissa, että jäsenet olivat seuraajakuntaa aktiivisemmin kiinnittyneet POW:n toimintaan, mikä tuntuukin jonkinasteiselta itsestäänselvyydeltä, sillä jäsenet ovat tukeneet omalla rahallaan yhteisöä, ja näin sitoutuminen sen toimintaan on jo lähtökohtaisesti eri tasolla (ks. taulukko 8). Vastaukset kertovat myös sen, että jäsenet ovat ainakin jossain määrin aktiivisia myös sosiaalisessa mediassa. Kiinnittyminen ilmastoliikkeen toimintaan oli molemmissa vastaajaryhmissä aika löyhää. Powilaiset olivat aktiivisia lukemaan uutisia ja blogeja POW:n verkkosivuilta: 70 prosenttia ilmoitti lukeneensa näitä vähintään kerran viimeisen kuukauden aikana. Kun ottaa huomioon näiden tekstien julkaisuvälin, joka on keskimäärin noin kuukausi, voidaan lukuaktiivisuutta pitää korkeana. Myös POW:n tuottamia

päivityksiä oli levitetty eteenpäin verrattain ahkerasti. 35 prosenttia powilaisista oli jakanut päivityksen vähintään kerran.

Perinteiset uusien yhteiskunnallisten liikkeiden vaikuttamiskeinot ja osallistumismuodot eivät olleet suosittuja powilaisten keskuudessa (esim. Ilmonen 1998; Konttinen & Peltokoski 2004). Kokouksiin osallistuminen oli selkeästi vähäistä, sillä vain kolme prosenttia vastaajista oli osallistunut vähintään kerran POW:n kokouksiin edeltäneen vuoden aikana. Sen sijaan vajaa puolet vastaajista (42 %) oli osallistunut vähintään kerran tapahtumiin tai kampanjoihin joko osallistujana tai järjestäjänä edeltäneen vuoden aikana, mitä voidaan pitää melko korkeana osallistujaprocenttina. 24 prosenttia vastaajista oli osallistunut vähintään kerran ilmastomarsseille viimeisten 12 kuukauden aikana. Tulosten perusteella powilaiset eivät ole kovin valmiita mobilisoitumaan laajojen, julkisuutta saavien tapahtumien ja tempausten avulla.

Ympäristökäyttäytymistä koskeva kysymys muotoiltiin POW:n Polku talvien pelastamiseen - ohjeiston (POW 2020a) mukaisesti. Huomionarvoista ohjeistossa on se, että perustuu yksityisissä tiloissa tapahtuvalla ympäristökansalaisuudelle (ks. Huttunen ym. 2019). Vastauksista välittyi halu ja valmius tehdä kestäviä valintoja omassa arjessaan. Ohjeiston toimintamallit oli sisäistetty verrattain hyvin: vähintään 79 prosenttia vastaajista oli ainakin jokseenkin samaa mieltä kaikkien kestävästä käyttäytymisestä koskevien väittämien kanssa. Huomiota herättävää oli tulos, jonka mukaan iso osa vastaajista uskoo poliittisen vaikuttamisen ja äänestyskäyttäytymisen luomiin mahdollisuuksiin. Peräti 53 prosenttia vastaajista oli täysin samaa mieltä siitä, että pyrkii vaikuttamaan politiikkaan joko äänestämällä tai olemalla itse ehdolla. Tulosten valossa powilaisuudessa näyttäisi olevan kyse ennen kaikkea identifioitumisesta vihreään kulutuskäyttäytymiseen ja vaaleissa osoitettuun ympäristökansalaisuuteen (esim. Dobson 2003; Huttunen ym. 2019). Jälkimmäistä väitettä tukee vastaajien äänestysprosenttia koskeva tulos: vain kuusi prosenttia jäsenistä ja 11 prosenttia seuraajista kertoi jättäneensä äänestämättä viimeisissä eduskuntavaaleissa. Vaaleissa äänestysprosentti oli 72,1 (YLE 2019).

Kyselyyn osallistuneet ilmoittivat olevansa motivoituneita noudattamaan kestävyysperiaatteita arjessaan. Kyselyn perusteella ei tuotettu tietoa siitä, kuinka kestävästi powilaiset

todellisuudessa toimivat. Kyselyssä ei myöskään mitattu POW:n ohjeistuksen vaikutuksia vastaajien ympäristökäyttäytymiseen. Tutkimuksen perusteella voidaan kuitenkin todeta, että kaiken kaikkiaan vastaajien talviurheilua koskevat asenteet osoittautuivat hyvin ympäristömyönteiseksi ja yksilökeskeiset toimintamallit ympäristöorientoituneiksi (kuvio 7 & 8). Powilaiset ovat selkeästi motivoituneita toimimaan ympäristömyönteisesti.

Vaikka POW painottaakin yksilövalintoja, sisältyy sen linjauksiin pyrkimys ryhtyä yhteiskunnan rakenteisiin vaikuttaviin kollektiivisiin ympäristötoimiin. Attilan (2011, 143) mukaan yhteisöllinen ympäristötietoisuus vahvistuu, jos riittävän suuri joukko pyrkii vaikuttamaan ympäristöön samanaikaisesti – ja tähän POW tuntuu pyrkivän. Avoimissa vastauksissa useat mainitsivat kollektiivisen toiminnanmerkitykset, ja POW:n nettisivuillakin painotetaan voimakkaasti yhteisiä ilmastotoimia (POW 2020a).

Keskittyminen yksilön kestäviin valintoihin ja ympäristökasvatuksellisiin toimenpiteisiin muodostavat johdonmukaisen kokonaisuuden (ks. Harju-Autti 2011). Ympäristökasvatukselliset ohjeistukset ja viestit on kohdistettu yksilöille. Täten on pyritty tukemaan jokaisen talviliikunnan ystävän osallistumista ilmastonsuojeluun ja talvien pelastamiseen. POW:n Polku talvien pelastamiseen perustuu powilaisten jakamaan ympäristökansalaisuuteen: ”Tärkeintä on suunta, jota kohti menemme”, lukee POW:n nettisivuilla (POW 2020b; ks. Santaoja 2013, 67).

Partanen-Hertell, Harju-Autti, Kreft-Burman ja Pemberton (1999) ovat jakaneet ympäristötietoisuuden neljään vaiheeseen. Kuten jo aiemmin mainitsin, lähes jokainen vastaaja on tulosten perusteella ylittänyt ensimmäisen eli ympäristöhuolen heräämisen vaiheen. Toisessa vaiheessa ympäristötietoinen oivaltaa mahdollisia vaikuttamiskeinoja, ja ympäristöasiat koskettavat jo hänen arkipäivän valintojaan. Toiminta perustuu kuitenkin ainakin jossain määrin toimijan kokemaan sosiaaliseen paineeseen. Kolmannessa vaiheessa ympäristömyönteinen toiminta on jo luonnollinen osa arkea. Neljännessä vaiheessa ympäristötietoisuus on keskeisessä asemassa niin kotona kuin työpaikallakin. Arvot ovat eriytyneet kulutuskeskeisyydestä, käyttäytyminen pohjautuu sisäisten motiivien tavoittelulle ja yksilön tavoitteena on olla vastuullinen ympäristökansalainen. Kyselytutkimuksen tulosten

perusteella ei voi muodostaa luotettavaa arviota siitä, missä vaiheessa powilaiset ovat ympäristötietoisuudessaan. Joitakin suuntaa-antavia oletuksia voidaan kuitenkin esittää. Vastaajien ilmoittama korkea ympäristötietämyksen taso, aktiivisuustaso liikkeen sisällä, sekä arjen ympäristökäyttäytyminen viittaavat siihen, että keskiverto powilaisen ympäristötietoisuus on lähestymässä kolmatta vaihetta.

7.4 Toimintaa koskevat toiveet mahdollisen muutoksen avittajina

Vastaajilta tiedusteltiin heille mieleisiä vaikuttamistapoja, joita POW tulisi käyttää tulevaisuudessa. Jälleen kerran vastauksissa korostui tutkimuksen keskeinen havainto: maltillinen ja verkostomainen kansalaisvaikuttaminen. ”Kojärvimäisessä” -liikhdintää ei selkeästi nähdä tarpeellisena ainakaan vielä lumiolosuhteiden ollessa kohtalaiset (esim. Konttinen & Peltokoski 2004; Konttinen 2012).

Toinen keskeinen teema vastauksissa oli näkyvyyden lisääminen. Näkyvyyden lisääminen tulisi tapahtua powilaisten mielestä mediaesiintymisten, yhteistyökumppanuuksien ja ympäristökasvatuksen kautta. Powilaiset näkevät selkeästi ympäristökasvatuksen liikkeen tehtävänä, koska POW perimmäinen tarkoitus on kasvattaa ympäristötietoisuutta yhteiskunnassa. Mielenkiintoista oli, että powilaiset halusivat vaikuttaa enemmän FIS:iin ja muihin talviurheilujärjestöihin kuin poliittisiin päättäjiin.

Powilaiset liputtivat myös avoimuuden ja monipuolisuuden puolesta. Avoimuuteen tulisi pyrkiä madaltamalla osallistumisen kynnystä, jotta kaikki halukkaat pääsisivät mukaan. Monipuolistamisella tarkoitettiin lähettiläskirjon laajentamista, toiminnan laajentamista paikallistasoille ja mahdollisen tukihenkilöjärjestelmän synnyttämistä. Yhteenvetona voidaan todeta, että vastaajat olivat pitkälti tyytyväisiä POW:n toimintaan ja pitivät tärkeänä toiminnan laajentamista.

8 POHDINTA

Tässä luvussa läpikäyn tutkimusprosessini aikana heränneitä ajatuksiani yleisellä tasolla. Sen lisäksi arvioin tutkimuksen ansioita, haasteita ja kokonaisluotettavuutta. Lopuksi pohdin myös mahdollisia jatkotutkimusteemoja, joiden avulla urheilukulttuurin sisäisen ympäristöliikeddinnän tutkimusta voitaisiin jatkaa ja kehittää.

8.1 Saako POW lunta allensa?

Tutkimustulosten mukaan POW näyttäytyy maltillisena ilmastoliikkeenä, jonka keskeisimmistä tehtävistä on toimia talviurheiluyhteisön yhteisenä foorumina ja ympäristötietoisuuden levittäjänä (ks. myös POW 2020). Powilaisten ympäristökansalaisuus rakentuu ennen kaikkea yksityisissä tiloissa tapahtuvaan vihreän kuluttajakäyttäytymisen ja äänestyskäyttäytymisen ympärille (ks. Huttunen 2019). Vahvasti näyttää siltä, että nykyisiin toimintamalleihin ollaan yhteisön sisällä tyytyväisiä, joten protestikeinoihin, kuten kansalaistottelemattomuuteen perustuviin toimiin tuskin lähitulevaisuudessa ryhdytään (ks. Konttinen 1999; Konttinen & Peltokoski 2004). POW-yhteisö on muodostanut vakaan tukijakunnan, joka jakaa yhtenäisen arvomaailman ja toimintamallit. Jopa pieneksi yllätykseksi nousi se, että jäsenet ja someseuraajat näyttäytyivät tulosten valossa niinkin yhtenäiseltä joukolta.

POW:n tyyliselle liikunta- ja urheilukulttuurin sisäiselle ilmastoliikkeelle tuntuu löytyvän kysyntää. Tästä kertoo esimerkiksi se, että tutkimukseni aikana POW:n Instagramin seuraajamäärä kasvoi yli tuhannella henkilöllä. Tulosten valossa yhteisö on saanut haalittua haluamaansa kohderyhmää tukijakuntaansa. En voinut olla ajattelematta tutkimusprosessini aikana sitä, että pystyisikö POW saavuttamaan joskus Greenpeacen kaltaisen aseman talviurheiluarvokisojen suunnittelukomiteoissa (ks. luku 4.2)? Muutamat vastaajat toivoivat yhteistyötä muiden ympäristöliikkeiden kanssa. POW toimii useiden ympäristöjärjestöjen kanssa yhteistyössä, mutta se ei välttämättä välity aina tukijakunnalle asti. Lisäksi vastaajat kokivat parhaimmaksi vaikuttamiskeinoksi FIS:iin ja muihin talviurheilujärjestöihin

vaikuttamisen. Näin ollen Greenpeacen kaltainen asiantuntijarooli talviurheiluarvokisoissa ei näyttäytyä täysin mahdottomana powilaisille.

Tulevat talvet määrittelevät varmasti POW:n tulevaisuuden toimia. Mikäli tiellemme tulee monta vähälumista talvea, voi paine POW:n ja muiden talviurheiluyhteisöjen sisällä kasvaa. Olisi mielenkiintoista toistaa tutkimukseni runsas- ja vähälumisen talven jälkeen, ja katsoa, löytyykö vastauksissa merkittäviä eroja esimerkiksi toimintamallitoiveista. Jos, ja ilmastoennusteiden mukaan kun, vähälumisia talvia tulee jatkossa huomattavasti useammin, niin tutkimusaiheeni kannalta olisi mielenkiintoista nähdä, koetaanko yhteisön sisällä tarvetta esimerkiksi laajemmalle julkiselle mobilisoitumiselle ja kriisinomaisille toimille. Tulevaisuus näyttää, onko POW:n ja yhteiskunnan toimet riittäviä talvien pelastamiseksi vai toimitaanko oikeasti vasta sitten, kun on jo liian myöhäistä (ks. Beck 1990; Robinson 2013).

Ei ole liioiteltua väittää, että liikunta- ja urheilukulttuurin tähänastiset toimet ovat olleet ympäristökriisien uhkaaviin ennustuksiin nähden melko vaatimattomia (esim. Simula & Levula 2017). Joidenkin arvioiden mukaan ilmastonmuutos voi pahimmillaan johtaa talvisista sääoloista riippuvaisten liikuntamuotojen radikaaliin kaventumiseen tai lopulliseen katoamiseen. Erityisesti luonnonympäristöihin kiinnittyneet liikunta- ja kulttuuriyhteisöt joutuvat jännittämään lajiolosuhteiden puolesta. Monet muutkin lajiyhteisöt ovat osoittaneet huolensa asiasta. (Simula & Oja 2019.) Tämänkaltaiset muutokset ja reaktiot lisäävät vääjäämättä ympäristöpoliittisten päätösten huomioimista ja tekemistä liikunta- ja urheilukulttuurin sisällä. On aihetta olettaa, että seurauksena on uudenlaisten protestimuotoisten liikkeiden syntyminen urheilun ja liikunnan kentille. Näin ollen POW:n tämänhetkinen suunnannäyttäjän asema voi nousta omaan arvoonsa tulevaisuudessa.

Ympäristöliikkeiden aaltojen kansallinen tutkimus on hiljentynyt 2000-luvun puolen välin jälkeen, vaikka viidentoista vuoden aikana yhteiskunnallinen liikehdintä on elänyt jossain määrin vahvaa murroskautta sosiaalisen median esiinnousun johdosta (ks. Fulya Şen & Furkan Şen 2016; Hara & Huang 2011; Lee 2015; Kontinen & Peltokoski 2004; Rinkinen 2016; Stranius 2006). On siis vaikea sanoa, kuuluuko POW tässä tapauksessa kuudenteen vaiko seitsemänteen protestiaaltoon (ks. Stranius 2006). 2020-luvulle tultaessa sosiaaliseen mediaan

pohjautuva aktivismi on räjähtänyt käsiin, mikä on selkeä merkki uudenlaisesta mobilisoitumisesta ja aallon syntyemisestä. POW on osa isompaa globaalia aallokkoa, joka ei näytä toistaiseksi hiipumisen merkkejä (esim. Lakkala & Eskelinen 2020).

8.2 Tutkimuksen ansiot, puutteet ja kokonaisluotettavuuden arviointi

Tutkimukseni asettui alueelle, josta on tuotettu vähän tutkimustietoa. Ympäristöliikettä on tutkittu jonkin verran niin kansallisesti kuin kansainvälisestikin, mutta liikunta- ja urheilukulttuurin sisäinen ympäristöliiketutkimus on jäänyt vähäiseksi, johtuen toiminnan niukkuudesta.

Yksi tutkimukseni ansioista onkin uuden tutkimuspolun avaaminen. Arvioni mukaan olen onnistunut tutkimuksessani kuvailemaan ilmiöitä yleisellä tasolla, mikä voi osaltaan helpottaa tulevien tutkimusten tekemistä. Vaikka tutkimukseni ensisijainen arvo kohdistuu liikuntasosiologiselle tutkimuskentälle, niin yksittäisen ilmastoliikkeen tutkimus on jossain määrin arvokasta myös yhteiskuntatieteelliselle ympäristötutkimukselle yleensä, sillä viime vuosina kotimainen ympäristöliikkeiden tutkimus on ollut vähäistä. En törmännyt vastaavanlaiseen tutkimusotteeseen tutustuessani aikaisempiin tutkimuksiin: ympäristöliikkeiden jäseniä ja sosiaalisen median seuraajia ei ole oletettavasti aikaisemmin kvantitatiivisesti vertailtu toisiinsa. Tutkimus tuottaa myös uutta tietoa POW-ilmastoliikkeen käyttöön, mikä osaltaan edistää yhteisön itseyttä. Itseyttämisen syventymisen avulla toimintaa voidaan aiempaa tietoisemmin kehittää haluttuun suuntaan.

Tutkimuksen kokonaisluotettavuuden kannalta on olennaista arvioida sen validiteetin ja reliabiliteetin toteutumista. Validiteetti määrittelee, kuinka hyvin tutkimus on pystynyt mittaamaan niitä asioita, joita sen oli alun perin tarkoituskin. Reliabiliteetilla tarkoitetaan tulosten toistettavuutta. (Vilka 2007, 49; Heikkilä 2014, 27–28, ks. luku 6.5.) Tutkimuksen kokonaisluotettavuutta vahvisti huolellisesti suunniteltu kyselylomake ja sen esitestaus. Kyselylomakkeen rakenne muotoutui pitkälti aikaisemman kyselytutkimuksen pohjalta (ks. Mantere 2019). Tuon tutkimuksen kohdalla vastaajat olivat ymmärtäneet tutkimuskysymykset halutulla tavalla, ja sama ilmiö havaittiin tämän tutkimuksen kohdalla. Tuloksista juonnetut

johtopäätökset tukeutuivat aikaisempiin tutkimustuloksiin. Tutkimukseni kokonaisluotettavuuden kannalta olennaista oli kuvata selkeästi eri tutkimusvaiheet sekä käytetyt analyysimenetelmät, ja tässä onnistuin.

Tutkimuksessani esiintyi kuitenkin joitakin tekijöitä, jotka osaltaan heikensivät tutkimuksen kokonaisluotettavuutta. Tutkimukseen kerätty aineisto ei ollut riittävän kattava, ainakaan sosiaalisen median seuraajien osalta. Vaikka sosiaalisen median seuraajia osallistui kyselytutkimukseen 166, niin perusjoukosta saatu otos ei ollut täysin kattava, minkä vuoksi tutkimustulosten yleistettävyyden suhteen tulee olla varovainen. Jäsenten kohdalla saavutettiin tosin hyvä vastausprosentti. Ennakkotiedot perusjoukon koosta olivat tosin suuntaa antavia, koska en päässyt käsiksi virallisiin jäsentietoihin. Lisäksi perusjoukosta ei ole tehty aikaisempaa tutkimusta. On hyvinkin mahdollista, että kyselyyn vastaaminen koettiin sosiaalisen median seuraajien keskuudessa liian raskaaksi, kun taas jäsenten kohdalla vastaaminen nähtiin enemmänkin velvollisuutena. Ajanpuutteeseen vastaaminen ei kaatunut, koska kyselyyn pystyi vastaamaan kuukauden ajan ja siitä muistutettiin kohderyhmää useamman kerran POW:n sosiaalisessa mediassa. On myös mahdollista, että poliittisen mielipiteen kysyminen säikäytti osan potentiaalisista vastaajista.

Vaikka kyselylomake suunniteltiin huolella, niin muutamat kysymykset osoittautuivat tutkimuksellisesti heikoiksi. Erityisesti ilmastoliikkeen tukijajoukon aktiivisuutta mittaavat kysymykset näyttäytyivät myöhemmin kömpelöinä. Kysyin esimerkiksi sitä, että kuinka usein vastaajat ovat lukeneet uutisia tai blogitekstejä POW:n nettisivuilla neljän viikon aikana, mikä ei ollut lopulta kovin relevantti kysymys, sillä verkkosivuilla julkaistaan uusia tekstejä noin kerran kuukaudessa. Samaan kysymykseen sisällytetty kirjoittamista ja postaamista POW:n somekanavilla koskeva kohta oli myös heikosti muotoiltu. Kohta olisi kannattanut muotoilla enemmän niin, että kuinka usein vastaajat kommentoivat POW:n päivityksiä tai osallistuvat sosiaalisessa mediassa toteutettaviin vapaamuotoisiin kyselyihin.

Avoimissa vastauksissa jotkin vastaajat ilmaisivat olevansa tyytymättömiä POW:n yksipuoleiseen lajikirjoon. Olisi ollut mielenkiintoista, ja joissain määrin jopa perusteltua, selvittää powilaisten harrastamia talviurheilulajeja tarkemmin erillisen

monivalintakysymyksen avulla. Näin olisin voinut tieteellisesti todentaa mahdollisen talviurheilulajien polarisaation ilmastoliikkeen sisällä. Sosiaalisen median seuraajilta olisi ollut tärkeää selvittää syitä heidän jäsenettömyydellensä erillisen avoimen kysymyksen avulla. Näiden lisäksi olisi ollut mielenkiintoista tutkia, että oliko korkeamman ympäristötietämyksen omaavat muita aktiivisempia ja missä määrin powilaiset olisivat valmiita osallistumaan listaamiinsa vaikuttamistoimiin. Aikaresurssien takia näitä ei kuitenkaan tutkittu. Myös kyselylomake tuli pitää sopivan kompaktina, ja avoimet kysymykset saatetaan kokea usein raskaiksi. Lomakkeen esitestauksessa päädyttiin karsimaan yksi avoin kysymys, joten niiden lisääminen kyselyyn olisi voinut olla lopulta haitallista vastaajamäärien suhteen.

Kyselylomakkeeni piti sisällään myös useita arvolatautuneita kysymyksiä, joten niihin tulee suhtautua varauksella. Pyrimme usein muistamaan asiat myönteisemmin kuin ne todellisuudessa ovat, ja siksi totuudenmukaisen tiedon saavuttaminen voi osoittautua haasteelliseksi (Harju-Autti 2011, 15; Heikkilä 2014, 27; Vilka 2007, 153; ks. luku 6.5). Objektiivisuuteen pyrkivää tutkimusentekoani hankaloittivat henkilökohtainen suhteeni POW:iin. Tutkimustani tehdessäni olin POW:n jäsen ja omaan jossain määrin samanlaisen arvomaailman vastaajien kanssa. Jääviyteni on väistämättä heijastunut kirjoitustyyliini ja tutkimusodottamiini niin teoria- kuin analyysivaiheessakin.

Tutkittavilta kysyttiin myös poliittista mielipidettä, joka saattoi pahimmassa tapauksessa rajata vastaajien määrää, sillä kyselylomakkeen esitestauksessa se sai jonkinasteista vastarintaa. Tutkijana koin kuitenkin kysymyksen tuovan arvokasta tietoa ilmiöstä ja päätin pitää kysymyksen lopullisessa kyselyssä.

Vaikka otos perusjoukosta oli hieman heikohko, niin siitä huolimatta kvantitatiivinen tutkimusote osoittautui perustelluksi valinnaksi. Määrällisten tutkimusmenetelmien ansiosta pystyin toteuttamaan kuvailevan tutkimuksen, jonka perimmäinen tarkoitus oli tuottaa yleiskatsaus kyseisestä ilmiöstä, mikä onnistuikin tutkimukseni kohdalla. Jäsenten ja sosiaalisen median seuraajien välinen vertailu onnistui kyselytutkimuksen avulla kvalitatiivista tutkimusotetta paremmin.

8.3 Jatkotutkimusehdotukset

Työni oli oletettavasti ensimmäinen kansallinen tutkimus liikuntakulttuurin sisäisestä ympäristöliikehinnästä. Kyseisestä tutkimustematiikasta tulisi tuottaa lisää tutkimustietoa aihealueen syvällisemmän ymmärryksen vuoksi. Mainitsin aikaisemmin, että 2000-luvun puolenvälin jälkeen kansallinen ympäristöliikehinnän tutkimus on ollut vähäistä. Tämän tutkimuslinjan jatkaminen olisi tärkeää, sillä ympäristöliikkeiden toimintamallit ovat väistämättä muuttuneet yhteiskunnallisen ja teknologisen kehityksen mukana – kuten POW:n tapaus jossain määrin todistaa. Yleisesti ottaen olisi arvokasta tietää, miten eri liikunta- ja urheilutoimijat suhtautuvat liikunta- ja urheilukulttuurin sisäiseen ympäristöliikehinnänsä. Tutkimusaineistoa olisi hyvä saada niin luonnonympäristöihin kiinnittyneiltä kuin rakennettuja toimintaympäristöjä käyttäviltä lajityhteisöiltä. Yksinkertaisesti ilmaistuna ilmiöstä tulee tuottaa lisää poikkitieteellistä tutkimusta.

Aiheesta tehty laadullinen tutkimus voisi syventää tietämystä powilaisten jakamasta arvomaailmasta, tulevaisuudennäkymistä ja osallistumismotiiveista. Powilaisten vastauksissa ilmeni esimerkiksi vahva halu sitouttaa uusia lähettiläitä ilmastoliikkeen suunnannäyttäjiksi (taulukko 10). Olisi mielenkiintoista kerätä kvalitatiivista tutkimusaineistoa POW-lähettiläiden suhtautumisesta liikkeen toimintaan. Tutkimusaineiston pohjalta voisi luoda paremman kokonaiskuvan yhteisön toiminnasta ja saada erilaisia työkaluja esimerkiksi huippu-urheilijoiden ympäristöpoliittiseen sitouttamiseen. Kansainvälisesti POW:lla on yli 100 000 tukijaa eli toisin sanoen ilmastoliikkeen sisälle mahtuu valtava määrä erilaisia ihmisiä. Vastaavanlaisen tutkimuksen tekeminen useissa eri maissa voisi antaa arvokasta tietoa globaalin toiminnan tueksi. Näin ollen kansainvälisen protestiliikkeen toimintamalleja saataisiin yhtenäisemmiksi, ja sitä kautta ympäristötoimien taakse – urheilutermein ilmaistuna – lisää tulivoimaa.

LÄHTEET

- Ackland, R. & O'Neil M. 2011. Online collective identity: The case of the environmental movement. *Social Networks* 33 (3), 177–190.
- Ahponen, P. 2015a. Johdanto. Teoksessa P. Ahponen (toim.) *Riskikirja: Uhat, mahdollisuudet ja asiantuntijuus epävarmuuden yhteiskunnassa*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 7–20.
- Ahponen, P. 2015b. Elämän riskiytyminen epävarmuuden yhteiskunnassa. Teoksessa P. Ahponen (toim.) *Riskikirja: Uhat, mahdollisuudet ja asiantuntijuus epävarmuuden yhteiskunnassa*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 21–38.
- Ajomaa, H., Telkänranta, H. & Simola, H. 2008. *Laulujoutsenen perintö: Suomalaisen ympäristöliikkeen taival*. Helsinki: WSOY.
- Attila, H. 2011. Ongelmat ympäristössämme heijastavat ongelmia mielessämme. Teoksessa P. Harju-Autti, A. Neuvonen & L. Hakkarainen (toim.) *Ympäristötietoisuus*. Helsinki: Rakennustieto Oy, 143–150.
- Barry, J. 2006. *Resistance Is Fertile: From Environmental to Sustainability Citizenship*. Teoksessa A. Dobson & D. Bell (toim.) *Environmental citizenship*. Cambridge: MIT Press, 21–48.
- Beck, U. 1990. *Riski yhteiskunnan vastamyrryt: Organisoitu vastuuttomuus*. Suomentanut Heikki Lempa. Tampere: Vastapaino.
- Beck, U. 1992. *Risk Society: Towards a New Modernity*. Lontoo: Sage.
- Beck, U. 2009. *World at Risk*. Cambridge: Polity Press.
- Boykoff, J. & Mascarenhas, G. 2016. The Olympics, Sustainability, and Greenwashing: The Rio 2016 Summer Games. *Capitalism Nature Socialism* 27 (2), 1–11.
DOI:10.1080/10455752.2016.1179473.
- Brand, K–W. 1990. Cyclical Aspects of New Social Movements: Waves of Cultural Criticism and Mobilization Cycles of Middle-Class Radicalism. Teoksessa R. J. Dalton & M. Kuechler (toim.) *Challenging the Political Order*. Cambridge: Polity Press, 23–42.

- Burnie, S. 2020. Fukushima and the 2020 Olympics. Greenpeace 5.2.2020. Viitattu 27.11.2020. <https://www.greenpeace.org/international/story/28509/fukushima-and-the-2020-olympics/>.
- Carson, R. 1972. *Silent spring*. 2. painos. Harmondsworth: Penguin Books.
- Clapp, J. & Dauvergne, P. 2011. *Paths to a green world: The political economy of the global environment*. 2. painos. Cambridge: MIT Press.
- Della Porta, D. 2011. Communication in Movement: Social Movements as agents of participatory democracy. *Information, Communication & Society*, 14 (6), 800–819. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2011.560954>.
- Digel, H. 1992. Sports in a Risk Society. *International Review for the Sociology of Sport* 3 (27), 257–269.
- Dobson A. 2003. *Citizenship and the environment*. Oxford: Oxford University Press.
- Dobson, A. 2007. *Environmental Citizenship: Towards Sustainable Development*. *Sustainable Development* 15 (1), 276–285.
- Finto. 2015. Ympäristöongelma. Viitattu 24.10.2020. <https://finto.fi/keko/fi/page/p113>.
- Finto. 2016. Poikittaistutkimus. Viitattu 30.7.2020. <https://finto.fi/ysa/fi/page/Y103956>.
- Finto. 2019. Ympäristökansalaisuus. Viitattu 18.2.2020. <https://finto.fi/keko/fi/page/p167>.
- Fulya Şen, A. & Furkan Şen Y. 2016. Online environmental activism in Turkey: The case study of “The Right to Water”. *Global Bioethics* 27 (1), 1–21. DOI: <https://doi.org/10.1080/11287462.2015.1137184>.
- Garrett, R. 2006. Protest in an Information Society: a review of literature on social movements and new ICTs, *Information, Communication & Society* 9 (2), 202–224. DOI: <https://doi.org/10.1080/13691180600630773>.
- Glasbergen, P. & Cörvers, R. 1995. *Environmental problems in an international context*. Teoksessa P. Glasbergen & A. Blowers (toim.) *Perspectives on environmental problems*. Lontoo: Halsted Press, 1–30.
- Greenpeace. 2019. High-level radiation hot spots found at J-Village, starting point of Tokyo 2020 Olympic Torch Relay. Viitattu 27.11.2020. <https://www.greenpeace.org/international/press-release/27632/high-level-radiation-hot-spots-found-at-j-village-starting-point-of-tokyo-2020-olympic-torch-relay/>.
- Greenpeace. 2020. Historiamme. Viitattu 27.11.2020. <https://www.greenpeace.org/finland/meista/historia/>.
- Haila, Y. 2008a. *Ympäristöpolitiikka*. 2. painos. Tampere: Vastapaino.

- Haila, Y. 2008b. Ympäristötiede. Teoksessa Y. Haila & P. Jokinen (toim.) Ympäristöpolitiikka. 2. painos. Tampere: Vastapaino, 258–260.
- Haila, Y. 2008c. Johdanto: Mikä ympäristö? Teoksessa Y. Haila & P. Jokinen (toim.) Ympäristöpolitiikka. 2. painos. Tampere: Vastapaino, 9–20.
- Hakala, J. T. 2010. Tutkimusmenetelmän valinnasta. Teoksessa J. Aaltola & R. Valli. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. 3. painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 12–25.
- Hallamaa, J. 2002. Tieteen etiikka: Ei mitään sensaatioiden siveysoppia. Tieteessä tapahtuu 22 (4), 1–4. Viitattu 4.9.2020. <https://journal.fi/tt/article/view/57884/19632>.
- Hannigan, J. 2006. Environmental Sociology. 2. painos. Lontoo & New York: Routledge.
- Hara, N. & Huang B–Y. 2011. Online social movements. Annual Review of Information Science and Technology 45 (1), 489–522.
- Harju-Autti, P. 2011. Ympäristötietoisuuden ytimessä on hyvä elämä. Teoksessa P. Harju-Autti, A. Neuvonen & L. Hakkarainen (toim.) Ympäristötietoisuus. Helsinki: Rakennustieto Oy, 8–20.
- Harlow, S. 2011. Social media and social movements: Facebook and an online Guatemalan justice movement that moved offline. New media & Society 14 (2), 225–243.
- Harter, J–H. 2011. New Social Movements, Class and the Environment: A Case Study of Greenpeace Canada. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing.
- Harvey, J., Horne, J., Safai, P., Darnell, S. & Courchesne-O’Neil, S. 2014a. Analysing Sport and Global Social Movements. Teoksessa J. Harvey, J. Horne, P. Safai, S. Darnell & S. Courchesne-O’Neill (toim.) Sport and Social Movements: From the Local to the Global. Lontoo: Bloomsbury Academic, 9–26.
- Harvey, J., Horne, J., Safai, P., Darnell, S. & Courchesne-O’Neil, S. 2014b. Sport and the Environmental Movement. Teoksessa J. Harvey, J. Horne, P. Safai, S. Darnell & S. Courchesne-O’Neill (toim.) Sport and Social Movements: From the Local to the Global. Lontoo: Bloomsbury Academic, 114–136.
- Heikkilä, T. 2014a. Kvantitatiivinen tutkimus. Viitattu 18.5.2019. <http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf>
- Heikkilä, T. 2014b. Tilastollinen tutkimus. 9. uudistettu painos. Porvoo: Edita Publishing Oy.
- Heiskanen, E. 2010. Kohti yhteisöllistä ympäristötietoutta. Teoksessa P. Harju-Autti, A. Neuvonen & L. Hakkarainen Ympäristötietoisuus. Helsinki: Rakennustieto Oy, 49–61.

- Heiskanen, S. 2019. "En uhraa elämäni sille, että maailmasta tulisi parempi paikka" – yksilön ilmastovastuuseen kuuluu paljon muutakin kuin omat kulutusvalinnat. Yle Uutiset 21.7.2019. Viitattu 7.7.2020. <https://yle.fi/uutiset/3-10867662>.
- Hiltunen, s.a. Tutkimustavoitteiden, -ongelmien, -kysymysten ja -tehtävien asettaminen sekä hypoteesit. Viitattu 28.7.2020. <http://www.mit.jyu.fi/ope/kurssit/Graduryhma/PDFt/tutkimusongelma.pdf>.
- Hintikka, K. 2014. Verkot ja poliittisen vaikuttamisen tulevaisuus: Yhteiskunnallisten yhteenliittymien muotoja internetissä 2024. Teoksessa R Mickelsson. (toim.) Poliittinen vaikuttaminen tulevaisuudessa. Turku: Tulevaisuudentutkimuksen Verkostoakatemia & Turun yliopisto, 181–214.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2016. Tutki ja kirjoita. 21. painos. Helsinki: Tammi.
- Hirvonen, J. & Vanhatalo, M. 2018. Ympäristöasenteet ja kaupunkikehitys Helsingissä ja Vantaalla. Viitattu 20.5.2020. https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/18_02_02_Tutkimuksia_1_Hirvonen_Vanhatalo.pdf.
- Hoffner, E. 2011. The 'greenest Olympics' actually an environmental catastrophe. Grist 10.10.2011 Viitattu 27.11.2020. <https://grist.org/article/2011-01-30-2014-winter-olympics-impacts-piling-up/>.
- Holopainen, M. & Pulkkinen P. 2002. Tilastolliset menetelmät. Vantaa: WSOY.
- Holopainen, M., Tenhunen, L. & Vuorinen P. 2004. Tutkimusaineiston analysointi ja SPSS. Järvenpää: Yrityssanoma Oy.
- Holton, E. F. & Burnett, M. F. 2005. The Basics of Quantitative Research. Teoksessa R. A. Swanson & E. F. Holton Research in organizations: Foundations and methods of inquiry. San Francisco: Berrett-Koehler, 29–44.
- Huttunen, S., Aro, R., Salo, M. & Turunen, A. 2019. Viitattu 21.2.2020. <https://www.versuslehti.fi/kriittinen-tila/ymparistokansalaisuudesta-aineksia-ilmastokriisin-ratkaisuun/>.
- Hyry J. 2017. Sitran Resurssiviisas kansalainen -tutkimus. Keskeiset löydökset. Viitattu 23.9. 2020. https://media.sitra.fi/2017/06/28164035/Sitra-Resurssiviisas-kansalainen-2017_Raportti.pdf.
- Hyypä, E. 2020. Rasismin vastustaminen on olympialaisissa kiellettyä – miksi päättäjät haluavat vaientaa urheilijat, joilla on mielipide? "Kuulostaa nykypäivänä

- erikoiselta". Yle Urheilu 10.7.2020. Viitattu 22.11.2020. <https://yle.fi/urheilu/3-11433994>.
- Ilmonen, K. 1998. Uudet ja vanhat yhteiskunnalliset liikkeet. Teoksessa K. Ilmonen & M. Siisiäinen (toim.) Uudet ja vanhat liikkeet. Tampere: Vastapaino, 15–42.
- Itkonen, H. 1991. Luonto-LETE. Opas urheiluseurojen luontotoiminnoille. Helsinki: Työväen urheiluliitto.
- Jeronen, E. & Kaikkonen, M. 2001. Ympäristötietoisuus – näkökulmia eri tieteenaloilta. Oulu: Oulun yliopisto.
- Jokinen, J. 2019. Kuopion biotehdashanke torpattiin: KHO kumosi ympäristöluvan vesistöhaittojen vuoksi. Satakunnan Kansa 19.12.2019. Viitattu 7.2.2020. <https://www.satakunnankansa.fi/a/f43e3753-aec8-4c82-a850-54a0e836178a>.
- Jyväskylän yliopisto. 2014. Tutkimusstrategia. Viitattu 30.7.2020. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat>.
- Jyväskylän yliopisto. 2015a. Empiirinen tutkimus. Viitattu 29.7.2020. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/empiirinen-tutkimus>.
- Jyväskylän yliopisto. 2015b. Poikittaistutkimus. Viitattu 30.7.2020. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/poikittaistutkimus>.
- Järvikoski, T. 1991. Ympäristöliike suomalaisessa politiikassa. Teoksessa I. Massa & R. Sairinen (toim.) Ympäristökysymys. Helsinki: Gaudeamus, 162–179.
- Järvikoski, T. 2001. Ympäristötietouden käsitteestä ja ilmiöstä. Teoksessa E. Jeronen & M. Kaikkonen (toim.) Ympäristötietoisuus – näkökulmia eri tieteenaloilta. Oulu: Oulun yliopisto, 8–25.
- Kaartinen, T. 2012. Nemean leijona. Teoksessa T. Kallinen, A. Nygren & T. Tammisto. (toim.) Ympäristö ja kulttuuri. Helsinki: Helsingin yliopisto, 461–466.
- Kallinen, T., Nygren, A. & Tammisto, T. 2012. Luonto-kulttuuri-jaottelusta tilanteellisiin luontosuhteisiin. Teoksessa T. Kallinen, A. Nygren & T. Tammisto (toim.) Ympäristö ja kulttuuri. Helsinki: Helsingin yliopisto, 5–35.

- Kallio, K. 2019. Kenen politiikkaa ympäristökansalaisuus on? Versus 23.6.2019. Viitattu 21.2.2019. <https://www.versuslehti.fi/tiededebatti/kenen-politiikkaa-ymparistokansalaisuus-on/>.
- Kangas, J. 2016. Näkymätön ilmasto, näkyviä kuvia: Ilmatoriskin visualisointi ja kuvallinen kehystäminen Helsingin Sanomissa. *Media & Viestintä* 39 (4), 209–227.
- Karamichas, J. 2013. *The Olympic Games and the Environment*. 2. painos. Belfast: Palgrave MacMillan.
- Kidd, D. & McIntosh. 2016. Social Media and Social Movements. *Sociology Compass* 10 (9), 785–794.
- Kim, H-D. 2013. The 2012 London Olympics: Commercial Partners, Environmental Sustainability, Corporate Social Responsibility and Outlining the Implications. *The International Journal of the History of Sport* 30 (18), 2197–2208, DOI: 10.1080/09523367.2013.845171.
- Kline, B. 2011. *First Along the River: A Brief History of the U.S. Environmental Movement*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers.
- Kokkonen, J. 2010. *Valtio liikuntarakentamisen linjaajana*. Helsinki: Liikuntatieteellinen seura.
- Konstantaki, M. 2018. Environmental sustainability of Olympic Games: A narrative review of events, initiatives, impact and hidden aspects. *Journal On Tourism & Sustainability* 1 (2). Viitattu 23.11.2020. https://www.researchgate.net/publication/340446440_ENVIRONMENTAL_SUSTAINABILITY_OF_OLYMPIC_GAMES_A_NARRATIVE_REVIEW_OF_EVENTS_INITIATIVES_IMPACT_AND_HIDDEN_ASPECTS.
- Konttinen, A. 1990. *Pää pensaaseen: Ympäristösosiologian mahdollisuuksia*. Turku: Turun yliopisto.
- Konttinen, E. & Peltokoski J. 2004. *Ympäristöprotestin neljäs aalto: Eläinoikeusliike ja uuden polven ympäristöradikalismi 1990-luvulla*. Jyväskylä: Minerva Kustannus Oy.
- Konttinen, E. 1999. *Ympäristökansalaisuuden kyläsepät*. Jyväskylä: SoPhi.
- Konttinen, E. 2012. Kansalaisyhteiskunta ja kollektiivisen toiminnan koordinaatit – tarkastelussa ympäristöliike. Teoksessa J. Nikula & L. Granberg (toim.) *Talonpoikaisuuden ja post-sosialismin jäljillä*. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy, 161–177.

- Koskinen, S. 2016. Nuoret ympäristökansalaisina. Viitattu 18.2.2020.
https://www.hyria.fi/files/14244/Sanna-Koskinen-Nuoret_ymparistokansalaisina_1111.16.pdf.
- Kuhlemeier, H., Van Den Bergh, H. & Lagerweij, N. 1999. Environmental Knowledge, Attitudes, and Behavior in Dutch Secondary Education. *The Journal of Environmental Education* 30 (2), 4–14.
- Kuula, A. 2015. Tutkimusetiikka: Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.
- Lagerspetz, E. 2015. Epävarmuuden aika. Teoksessa P. Ahponen (toim.) Riskikirja: Uhat, mahdollisuudet ja asiantuntijuus epävarmuuden yhteiskunnassa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 91–106.
- Lahikainen, L. 2018. Yhteiskuntarakenteet ja yksilön vastuu ilmastonmuutoksesta. *Lectio praecursoria* 4.6.2018. Viitattu 30.7.2020.
<https://journal.fi/ajatus/article/view/77527/40422>.
- Laine, M. & Peltonen, L. 2003. Ympäristökysymys ja aseveliakseli: Ympäristön politisoituminen Tampereella vuosina 1959–1995. University of Tampere. *Acta Electronica Universitatis Tamperensis* 247.
- Lakkala, K. & Eskelinen, T. 2020. Ilmastoliikkeen utopismi ja dystopismi. Viitattu 1.6.2021.
<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/68277/Ilmastoliikkeen%2520utopismi%2520ja%2520dystopismi%2520%25E2%2580%2593%2520Politiikasta.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
- Latta, A. 2007. Locating democratic politics in ecological citizenship. *Environmental Politics* 16 (3), 377–393.
- Lattunen, T. 2006. Suomalainen kansalaisjärjestötoiminta: murroksia ja muutoksia. Viitattu 30.12.2019. <https://blogs.helsinki.fi/vol-spj/kansalaisjarjestot/suomalainen-kansalaisjarjestotoiminta/>
- Lee, F. L. F. 2015. Internet, citizen self-mobilisation, and social movement organisations in environmental collective action campaigns: two Hong Kong cases. *Environmental Politics* 24 (2), 308–325.
- Lehtonen, A. 2019. Liikunnan ja urheilun ekoteko? Ekologisuuden, terveyden ja kestävyiden yhtenevät teemat suomalaisten liikunnan ja urheilun lajiliittojen toiminnassa. Tampereen yliopisto. Terveystieteiden tutkinto-ohjelma. Pro gradu -tutkielma. Viitattu

- 25.5.2020.
<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/117109/LehtonenAnnastiina.pdf?sequence=2&isAllowed=y>.
- Liikuntalaki 2015. 2 §/10.4.2015/390.
- Loland, S. 2006. Olympic Sport and the Ideal of Sustainable Development. *Journal of the Philosophy of Sport* 33 (2), 144–156.
- Mallen, C. 2018. Robustness of the sport and environmental sustainability literature and where to go from here. Teoksessa B. P. Mc Cullough & T. B. Kellison (toim.) *Routledge Handbook of Sport and the Environmental*. Lontoo: Henry Ling Limited, 11–35.
- Mallen, C., Stevens, J., & Adams, L. J. 2011. A content analysis of environmental sustainability research in a sport-related journal sample. *Journal of Sport Management*, 25 (3), 240–256.
- Mantere, E. 2019. Urheilun ympäristövastuuverkosto liikunnan ja urheilun ympäristöhallinnan mahdollisuusrakenteena: Kyselytutkimus Urheilun ympäristövastuuverkoston jäsenille. Jyväskylän yliopisto. Liikuntatieteellinen tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 13.4.2020.
<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/64846/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201906263441.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
- Massa, I. 2009. Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen paradigmat ja keskeisimmät suuntaukset. Teoksessa I. Massa (toim.) *Vihreä teoria: Ympäristö yhteiskuntateorioissa*. Helsinki: Gaudeamus, 9–46.
- Massa, I. 2014b. Yhteiskuntatieteellisen ympäristötutkimuksen lähtökohtia. Teoksessa I. Massa (toim.) *Polkuja yhteiskuntatieteelliseen ympäristötutkimukseen*. Helsinki: Gaudeamus, 11–30.
- McCain, M. V. E. 2010. *GreenSpirit: Path to a New Consciousness*. Lontoo: John Hunt Publishing Ltd.
- Melucci, A. 1996. *Challenging codes. Collective action in the information age*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Mesimäki, M. 2001. Liikunnan ympäristöasioiden tila: liikunnan ja urheilun ympäristöhankkeen raportti. SLU-julkaisusarja 4/01. Helsinki: Suomen Liikunta ja Urheilu ry.

- Mihala, I. 2019. Hot Planet, Cool Athletes: A Case Study of Protect Our Winters and the Role of Ski Activism in Combating Climate Change. Uppsala Universitet. Sustainable Development. Master thesis. Viitattu 24.7.2020. <http://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1366550/FULLTEXT01.pdf>.
- Moore, K. D. & Nelson, M. P. 2013. Ympäristönsuojelu ja moraalisen yksimielisyyden voima Teoksessa Worldwatch-instituutti Maailman tila 2013: Onko liian myöhäistä? Tallinna: Gaudeamus, 143–157.
- Muller, M. 2014. After Sochi 2014: cost and impacts of Russia's Olympic Games. *Eurasian Geography and Economics* 55 (6), 628–655.
- Mäki, S. 2019. Kuka pysäyttäisi ilmastonmuutoksen – onko vastuu päättäjillä, teollisuudella vai kuluttajilla? Viitattu 7.7.2020. <https://www.tuni.fi/unit-magazine/artikkelit/kuka-pysayttaisi-ilmastonmuutoksen-onko-vastuu-paattajilla-teollisuudella-vai>.
- Nanang, I. K. & Ståle, A. R. 2014. Online environmental activism and Internet use in the Indonesian environmental movement. *Information development* 30 (3), 200–212.
- Neuvonen, A. 2011. Suomalaisista maailman ympäristötietoisin kansa 2020. Teoksessa P. Harju-Autti, A. Neuvonen & L. Hakkarainen (toim.). *Ympäristötietoisuus*. Helsinki: Rakennustieto Oy, 152–171.
- Nuorteva, J. 2010. Tietotulva, oikea ja väärä tieto. Viitattu 25.9.2020. <https://blogs.helsinki.fi/studiageneralia/2010/10/05/jussi-nuorteva-tietotulva-oikea-ja-vaara-tieto/>.
- Oittinen, A. 2000. Miten liikunta ja urheilu näkyvät ympäristökeskustelussa? Teoksessa M. Miettinen (toim.) *Haasteena huomisen hyvinvointi: Miten liikunta lisää mahdollisuuksia*. Jyväskylä: Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö (LIKES), 308–323.
- Oksanen, K. 2020. Tällainen on radikaali ilmastoliike, joka hakee huomiota lakia rikkomalla. *Helsingin Sanomat* 5.10.2020. Viitattu 8.10.2020. <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000006659389.html>.
- Oksanen, M. 2012. *Ympäristöetiikan perusteet: Luonne, historia ja käsitteet*. Helsinki: Gaudeamus.
- Oksanen, M. 2013. Ilmaston lämpeneminen, etiikka ja kulttuurikritiikki. Teoksessa T. Kortemäki, A. Laitinen & M. Yrjönsuuri (toim.) *Ajatuksia ilmastoetiikasta*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 120–137.

- Olympiakomitea. 2020. Ympäristö ja urheilu. Viitattu 14.11.2020.
<https://www.olympiakomitea.fi/olympiakomitea/vastuullisuus/ymparisto-ja-ilmasto/>.
- Partanen-Hertell, M., Harju-Autti, P., Kreft-Burman, K. & Pemberton, D. 1999. Raising environmental awareness in the Baltic Sea area. Helsinki: The Finnish Environment Institute.
- Pelli, P. 2020. Pitkä perjantai. Helsingin Sanomien kuukausiliite 3 (576), 27–39.
- Peltokoski, J. s.a. Jyväskylän yliopisto. Yhteiskunnallinen liike. Viitattu 21.3.2020.
<http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/yhteiskunnallinen-liike>.
- Pfahl, M. 2013. The Environmental Awakening in Sport. *The Solutions Journal* 4 (3), 67–76.
- Pokka, H. 2011. Esipuhe. Teoksessa P. Harju-Autti, A. Neuvonen & L. Hakkarainen. Ympäristötietoisuus. Helsinki: Rakennustieto Oy, 5–6.
- POW. 2018. About us. Viitattu 5.2.2019. <https://protectourwinters.org/about-us/>.
- POW. 2019a. POW Finland. Viitattu 5.2.2019. <http://www.protectourwinters.fi/pow-finland/>.
- POW. 2019b. Lumileikit halutaan suojella osana Unescon maailmanperintöä: talvien lämpeneminen uhka lumiukoille. Viitattu 24.3.2020.
<https://www.protectourwinters.fi/lumileikit-halutaan-suojella-osana-unesconmaailmanperintoa-talvien-lampeneminen-uhka-lumiukoille/>.
- POW. 2020a. Polku talvien pelastamiseen. Viitattu 20.11.2020.
<https://www.protectourwinters.fi/polku-talvien-pelastamiseen/>.
- POW. 2020b. Vaikuttamistyö. Viitattu 30.6.2021. <https://www.protectourwinters.fi/polku-talvien-pelastamiseen/vaikuttamistyö/>.
- Puska, M. 2015. Ympäristöasioiden hallinta Jyväskylän kaupungin liikuntapalveluissa. Jyväskylän yliopisto. Liikuntakasvatuksen laitos. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 25.5.2020. <https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/47714>.
- Pyy, V. 2016. Ympäristöpoliittinen liikkumavara kuntaorganisaatiossa: ilmastopolitiikan mahdollisuudet Joensuun kaupungin liikuntapalveluissa. Itä-Suomen yliopisto. Yhteiskunta- ja kauppatieteiden tiedekunta. Historia- ja maantieteiden laitos. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 25.5.2020.
<https://erepo.uef.fi/handle/123456789/16847?locale-attribute=fi>.
- Rasmus. A. 2006. Uudet liikkeet: Radikaali kansalaisaktivismi 1990-luvun Suomessa. Tampereen yliopisto. Sosiologian ja sosiaalipsykologian laitos. *Acta Electronica Universitatis Tamperensis* 565.

- Rinkinen, J. 2016. Poliittinen vaikuttaminen murroksessa: Näkemyksiä kansalaisaloitteen ja sosiaalisen median roolista vaikuttamiskanavana. Jyväskylän yliopisto. Viestintätieteiden laitos. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 23.3.2019. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/49754/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201605122528.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
- Robinson, K. S. 2013. Onko liian myöhäistä? Teoksessa Worldwatch-instituutti Maailman tila 2013: Onko liian myöhäistä? Tallinna: Gaudeamus, 253–258.
- Rootes, C. 1999. Environmental movements: From the local to the global. *Environmental Politics* 8 (1), 1–12.
- Salonen, A. O. 2010. Kestävä kehitys globaalin ajan hyvinvointiyhteiskunnan haasteena. University of Helsinki. Faculty of Behavioral Sciences. Department of Teacher Education. Research Report 318. Viitattu. 25.11.2018. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/20067/kestavak.pdf?sequence=2&isAllowed=y>.
- Salonjoja, S. 2017. Approachable environmental activism: a case study of Protect Our Winters Finland and collective action against climate change. Lund University. Media and Communication Studies. Master's Thesis. Viitattu 24.7.2020. <https://lup.lub.lu.se/student-papers/search/publication/8906878>.
- Samuel, S. & Stubbs, W. 2013. Green Olympics, green legacies? An exploration of the environmental legacies of the Olympic Games. *International Review for the Sociology of Sport* 48 (4), 485–504.
- Santaoja, M. 2013. Rakkaudesta luontoon: Luontoharrastajat luonnonsuojelun toimijoina. Tampereen yliopisto. Johtamiskorkeakoulu. Acta Electronica Universitatis Tamperensis 1333.
- SAS. 2020. SAS History. Viitattu 29.11.2020. <https://www.sas.org.uk/about-us/history/>.
- Save Pond Hockey. 2020a. FAQ. Viitattu 3.12.2020. <https://savepondhockey.org/faqs/>.
- Save Pond Hockey. 2020b. The Story. Viitattu 3.12.2020. <https://savepondhockey.org/>.
- Silvast, A. & Virtanen, M. J. 2008. Riski, asiantuntijuus ja maallikot: Ulrich Beckin riskiyhteiskunnan teorian kritiikki. *Tiede & edistys* 33 (1), 50–65.
- Simula, M. 2012. Luonnossa liikkumisen kulttuurilliset representaatiot. Diskurssianalyysi suomalaisten luonnossa liikkumista käsiteltävistä haastatteluista. *Jyväskylän yliopisto. Studies in Sport, Physical Education and Health* 182.

- Simula, M. 2015. Liikuntaorganisaatiot ympäristöpoliittisten muutoshaasteiden edessä. Teoksessa H. Itkonen & A. Laine (toim.) Liikunta yhteiskunnallisena ilmiönä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 201–219.
- Simula, M. 2016. Kenelle luonnon lumi ja jää kuuluvat? Liikuntasosiologit luontosuhteen tarkastelijoina ja kestäväen liikuntakulttuurin politiikkaprosessin käynnistäjinä. Teoksessa A. Aho, V. Itkonen (toim.), K. Ilmanen, E. Heikkinen, A. Salmikangas & M. Simula Kansalainen Hane: Ihmisen kokoisia asioita: Hannu Itkosen 60-vuotisjuhlakirja. Joensuu: Kirjokansi, 64–71.
- Simula, M. 2018. Urheilun ympäristövastuuverkostosta uusi mahdollisuusrakenne? Viitattu 13.11.2020. <https://www.sirene.fi/blog/urheilun-ymparistovastuuverkostosta-uusi-mahdollisuusrakenne/>.
- Simula, M., Itkonen, H. & Matilainen, P. 2014. Ympäristöasioiden hallinta kuntien liikuntatoimissa ja valtakunnallisissa liikuntajärjestöissä. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2014:3. Viitattu 29.10.2018. http://www.liikuntaneuvosto.fi/files/306/Ymparistoasioiden_hallinta_kuntien_liikun.pdf.
- Simula, M. & Levula, E. 2017. Askelmerkit kohti ekologisesti kestäväää liikuntakulttuuria. Seminaariraportti. Kohti ekologisesti kestäväää liikuntakulttuuria (Kekli) - 98 tutkimushanke. Jyväskylän yliopisto. Ekokompassitapahtuma-hanke. Suomen Olympiakomitea. Viitattu: 28.9.2018. https://storage.googleapis.com/valoproduction/2016/12/askelmerkit-kohti-ekologisesti-kestavaaliikuntakulttuuria_seminaari-raportti-2017.pdf.
- Simula, M. & Oja, S. 2019. Liikuntakulttuuri ei pääse karkuun ympäristöpolitiikkaa. Liikunta & tiede 56 (5), 26–29.
- Sitra. 2017. Suomalaisten ympäristötietoisuus siirtyy hitaasti sanoista tekoihin. Viitattu 23.9. 2020. <https://www.sitra.fi/uutiset/suomalaisten-ymparistotietoisuus-siirtyy-hitaasti-sanoista-tekoihin/>.
- Sitra. 2019. Ekologinen jalanjälki. Viitattu. 26.2.2020. <https://www.sitra.fi/tulevaisuussanasto/ekologinen-jalanjalki/>.
- Stranius, L. 2006. Ympäristöliikehännän aallot: Suomalaisen ympäristöprotestin tilanneanalyysi uudella vuosituhanella. Tampereen yliopisto. Yhteiskuntatieteiden

- laitos. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 11.1.2020.
<https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/93736/gradu01265.pdf?sequence=1>.
- Stranius, L. 2011. Ympäristöliike – ympäristötietoisuuden etujoukko. Teoksessa P. Harju-Autti, A. Neuvonen & L. Hakkarainen Ympäristötietoisuus. Helsinki: Rakennustieto Oy, 134–142.
- Tattinen, H. 2020. Urheilun ympäristövastuuverkosto liikuntakulttuurin ympäristövastuullisuuden edistäjänä: Haastattelututkimus verkoston toiminnasta ja toimintamahdollisuuksista. Jyväskylän yliopisto. Liikuntatieteellinen tiedekunta. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 24.7.2020.
<https://jyx.jyu.fi/handle/123456789/70088?locale-attribute=en>.
- Tieteen termipankki. 2020. Hyve-etiikka. Viitattu 15.3.2020.
<https://tieteentermipankki.fi/wiki/Filosofia:hyve-etiikka>.
- Tolmie, A., Muijs, D. & McAteer, E. 2011. Quantitative methods in educational and social research using SPSS. Maidenhead: Open University Press.
- Tuomi, J. & Sarajarvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Turpeinen, S. 2012. Ympäristökysymyksen hallinta liikuntajärjestöissä. Jyväskylän yliopisto. Liikuntatieteiden laitos. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 19.5.2020.
<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/38501/1/URN%3ANBN%3Afi%3Aaju-201209102354.pdf>.
- Tutkimuseettinen Neuvottelukunta 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Viitattu 21.3.2020.
https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf.
- Valkonen, J. 2016. Ympäristösosiologinen luonto. Teoksessa J. Valkonen (toim.) Ympäristösosiologia. Jyväskylä: SoPhi, 29–50.
- Valkonen, J. & Saaristo, K. 2016a. Luonto ja yhteiskunta: Ympäristösosiologian lähtökohdat. Teoksessa J. Valkonen (toim.) Ympäristösosiologia. Jyväskylä: SoPhi, 7–28.
- Valkonen, J. & Saaristo, K. 2016b. Ympäristökonfliktit. Teoksessa J. Valkonen (toim.) Ympäristösosiologia. Jyväskylä: SoPhi, 101–114.
- Valli, R. 2015. Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. 2. painos. Jyväskylä: PS-kustannus.

- Valli, R. 2018. Aineistonkeruu kyselylomakkeella. Teoksessa R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1 – Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 81–99.
- Valli, R. 2018. Aineistonkeruu kyselylomakkeella. Teoksessa R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1 – Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 81–99.
- Valli, R. & Perkkilä, P. 2018. Sähköinen kyselylomake ja sosiaalinen media aineistonkeruussa. Teoksessa R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1 – Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 100–109.
- Vastamäki, J. & Valli, R. 2018. Tutkimusasetelman ja mittareiden valinta kyselylomaketutkimuksessa. Teoksessa R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1 – Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 110–121.
- Vehkalahti, K. 2019. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Helsingin yliopisto. DOI: 10.31885/9789515149817.
- Viinikainen, T. 1997. Yhteiskuntatieteellinen ympäristötutkimus Suomessa: Katsaus tutkimusaloihin ja kirjallisuuteen. Helsinki: Oy Edita Ab.
- Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.
- Vuolle, P. & Oittinen, A. 1994. Jokamiehen oikeus. Perinteistä nykypäivää. Tutkimus jokamiehen oikeuden kulttuurisesta, oikeudellisesta ja luontoliikunnallisesta merkityksestä. Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäitiö. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 92.
- Vuori, K-M. & Korjonen-Kuusipuro, K. 2018. Kolme kertomusta järviemme tilasta: Vesistömuutokset kansalaisten, limnologisten mittausten ja ympäristöhallinnon näkökulmasta. *Alue ja Ympäristö* 47 (1), 50–61.
- Witte, J., Schoeberl, M., Douglass, A., Gleason, F., Krotkov, N., Gille, J., Pickering, K. & Livesey, N. 2009. Satellite observations of changes in air quality during the 2008 Beijing Olympics and Paralympics. *Geophysical Research Letters* 36 (17), 1–6. doi:10.1029/2009GL039236.
- Wong, K-K. 2003. The Environmental Awareness of University Students in Beijing. *Journal of Contemporary China* 12 (36), 519–536, DOI: 10.1080/10670560305472.

- World Commission on Environment and Development & Brundtland, G. H. 1987. Our common future. 2. julkaisu. Oxford: Oxford University Press.
- YK-liitto. 2015. Mikä kestävä kehitys? Viitattu 22.11.2018. <https://www.ykliitto.fi/vaikuttamisty/pallonkuttajat-kestavamman-tulevaisuuden-puolesta/mika-kestava-kehitys>.
- YLE. 2019. Eduskuntavaalit 2019. Viitattu 6.7.2021. <https://vaalit.yle.fi/ev2019/fi>.
- Ylönen, M. & Litmanen, T. 2016. Sosiologisia lähestymistapoja yhteiskunnan ympäristösuhteeseen. Teoksessa J. Valkonen (toim.) Ympäristösosiologia. 2. painos. Jyväskylä: SoPhi, 51–82.
- Ympäristö. 2019. Brundtlandin kestävä kehityksen komissio. Viitattu 23.11.2020. https://www.ymparisto.fi/fi-FI/PohjoisPohjanmaan_ymparistohistoria/Hallinto_ja_lainsaadanto/Mailmanlaajuiset_ohjausjarjestelmat/Brundtlandin_kestavan_kehityksen_komissio.
- Öytenmaa, P. 2015. Riittämätön liikunta yhteiskunnallisena ongelmana: Eduskunnan liikuntapoliittiset täysistuntokeskustelut toimikaudella 2011–2015. Jyväskylän yliopisto. Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 25.3.2019. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/47299/1/URN%3ANBN%3Afi%3Ajyu-201510133366.pdf>.

LIITTEET

LIITE 1. Saatekirje.

Hei!

Teen parhaillaan tutkimusta Protect Our Winters Finland -ympäristöliikkeen toiminnasta. Kysely tehdään Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan ja POW:n yhteistyönä. Se on osa tutkimuskokonaisuutta, jossa muodostetaan kokonaiskäsitelmä ilmastonmuutoksen vaikutuksista liikuntakulttuuriin. Tutkimuksesta valmistuu opinnäytetyö (pro gradu -tutkielma) ja se julkaistaan avoimessa Jyväskylän yliopiston kokoelmassa syksyllä 2020.

Kyselyllä pyritään löytämään syitä Protect Our Winters -ilmastoliikkeen seuraamiselle, selvittämään seuraajien ympäristötietoutta ja kuuntelemaan toiveita liikkeen kehittämiseksi. Tavoitteena on myös selvittää liikkeen sisäisten arvojen levinneisyyttä. Kyselyyn vastaamalla autat lisäämään tietämystä liikuntakulttuurin sisällä tapahtuvasta ympäristöliikehinnästä ja kehittämään POW:n toimintaa. Kyselyyn vastaaminen kestää 10-15 minuuttia. Tulokset käsitellään luottamuksellisesti. Tutkimuksessa kerättävien tietojen käsittelyä koskeva tietosuojailmoitus on tämän viestin liitteenä.

Kyselyyn pääset vastaamaan tästä linkistä:

<https://link.webpolsurveys.com/S/9F5A56960B88DF80>

Vastaathan kyselyyn viimeistään 18.3. mennessä.

Kiitos, että autat meitä keräämään tietoa ja lisäämään tietämystämme ilmastonmuutoksen vaikutuksista liikuntakulttuuriin.

Ystävällisin terveisin

Samuli Jurvelin
samuli.jurvelin@gmail.com
044 282 8746

Pro gradu -tutkielman ohjaaja

Mikko Simula
mikko.simula@gmail.com
040 805 3126

LIITE 2. Kyselylomake. HUOM! Jäsenten ja sosiaalisen median seuraajien kyselylomakkeissa 10. kysymys oli erilainen.

Kyselylomake POW -jäsenille ja -somesuraajille

Tämän kyselyn tarkoituksena on kerätä tutkimustietoa Protect Our Winters Finlandin (POW) ympäristöliikkeen jäsenistä ja sosiaalisen median seuraajista. Kysely tehdään Jyväskylän yliopiston liikuntatieteellisen tiedekunnan ja POW:n yhteistyönä. Se on osa tutkimuskokonaisuutta, jossa muodostetaan kokonaiskäsitys ilmastonmuutoksen vaikutuksista liikuntakulttuuriin. Kyselyllä pyritään löytämään syitä Protect Our Winters -ilmastoliikkeen seuraamiselle, selvittämään seuraajien ympäristötietoutta ja kuuntelemaan toiveita liikkeen kehittämiseksi. Tavoitteena on myös selvittää liikkeen sisäisten arvojen levinneisyyttä.

Kyselyyn vastaamalla autat lisäämään tietämystä liikuntakulttuurin sisällä tapahtuvasta ympäristöliikkeen toiminnasta ja kehittämään POW:n toimintaa. Kyselyyn vastaaminen kestää noin 10–15 minuuttia. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti.

Kyselyn lopuksi sinulla on mahdollisuus osallistua POW -tuotteiden arvontaan. Arvonnan tietoja ei yhdistetä vastauksiisi. Arvonnan jälkeen sähköpostiosoitteet hävitetään tietokannoistamme. Ilmoitamme arvonnassa voittajat kevään aikana.

Pakolliset kysymykset on merkitty * -tunnuksella.

Suostumus tieteelliseen tutkimukseen

Minua on pyydetty osallistumaan yllä mainittuun tutkimukseen.

Olen perehtynyt tutkimusta koskevaan tietosuojailmoitukseen ja saanut riittävästi tietoa tutkimuksesta ja sen toteuttamisesta (esittelyteksti).

Ymmärrän, että tähän tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Minulla on oikeus, milloin tahansa tutkimuksen aikana ja syytä ilmoittamatta keskeyttää tutkimukseen osallistuminen tai peruuttaa suostumukseni tutkimukseen. Tutkimuksen keskeyttämisestä tai suostumuksen peruuttamisesta ei aiheudu minulle kielteisiä seuraamuksia.

Olen tutustunut tietosuojailmoituksessa kerrottuihin oikeuksiin ja rajoituksiin.

1. Hyväksyn tietojeni käytön tietosuojailmoituksessa kuvattuun tutkimukseen *

Kyllä

2. Suostun siihen, että tutkimuksen päätyttyä antamani tiedot arkistoidaan tunnisteellisenä *

Kyllä

3. Suostun siihen, että tutkimuksessa käsitellään antamiani erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja (poliittinen mielipide) *

Kyllä

4. Olen (HUOM! Jos olet molempia, valitse POW -jäsen)

Vastaus ohjaa teidät oikeaan kyselyyn. Vastauksen jälkeen ruutuun ilmestyy "kiitos vastauksesta" -ilmoitus, mutta uudet kysymykset ilmestyvät muutaman sekunnin päästä, joten älkää sulkeko kyselyä vielä tässä vaiheessa. *

POW -jäsen

POW -somesuraaja

Kyselylomake POW -jäsenille

1. Syntymävuosi *

2. Sukupuoli *

- Nainen
- Mies
- Muu

3. Koulutustaustasi *

- Peruskoulu
- Lukio tai ylioppilas
- Ammattikoulu tai oppisopimuskoulutus
- Alempi korkeakoulututkinto
- Ylempi korkeakoulututkinto

4. Asema työmarkkinoilla *

- Päätoiminen työntekijä
- Osa-aikainen työntekijä
- Yrittäjä
- Opiskelija
- Työtön
- Muu, mikä?

5. Asuinpaikkasi *

6. Oletko muissa ympäristöliikkeissä aktiivinen toimija tai jäsen? *

- Olen
 En ole

7. Oletko jonkin urheiluseuran jäsen? *

- Olen
 En ole

8. Valitse jokin seuraavista *

- En harrasta talviurheilua
 Harrastan talviurheilua tai -liikuntaa satunnaisesti (muutaman kerran vuodessa)
 Harrastan talviurheilua tai -liikuntaa säännöllisesti (vähintään kerran kahdessa viikossa)
 Kilpailen piiritasolla
 Kilpailen kansallisella tasolla
 Kilpailen kansainvälisellä tasolla

9. Mitä puoluetta äänestit edellisissä eduskuntavaaleissa?

- SDP
 Perussuomalaiset
 Kokoomus
 Keskusta
 Vihreät

- Vasemmistoliitto
- RKP
- Kristillisdemokraatit
- Liike Nyt
- Joku muu, mikä?
- En halua vastata
- En äänestänyt

Protect Our Winters Finland -jäsenyys

Meille on erittäin tärkeää tietää, miksi olet liittynyt POW:n jäseneksi. Erilaisten liittymissyiden ja -lähtökohtien hahmottaminen auttaa meitä kehittämään toimintaamme. Haluamme selvittää myös jäsenten odotuksia ja toiveita POW:n toimintaa kohtaan. Pystymme kyselyn avulla muodostamaan paremman ymmärryksen jäsenjoukostaamme ja sitä kautta toteuttamaan tarpeitanne tulevaisuudessa. Toivomme, että saisimme mahdollisimman monen jäsenen äänen kuuluviin toiminnan kehittämiseksi.

10. Miksi olet Protect Our Winters Finlandin jäsen? Vastaa kysymyksiin omin sanoin esimerkiksi ranskalaisin viivoin tai lyhyillä lauseilla. Pyritään kuitenkin tuomaan ilmi laajasti kaikki erilliset tekijät liittymisen taustalla. Mikäli et osaa sanoa syytä liittymiselle, vastaa tekstikenttään "en osaa sanoa". *

1500 merkkiä jäljellä

Ympäristötietoisuus

11. Missä määrin koet hallitsevasi seuraavat osa-alueet? *

	Monipuolinen perehtyneisyys	Perusteet hallussa	Alkeellinen ymmärrys	Ei tietämystä
Urheiluvälinehankintojen ympäristövaikutukset ja niiden vähentäminen	☐	☐	☐	☐
Talviurheilupaikkojen ympäristövaikutukset ja niiden vähentäminen	☐	☐	☐	☐
Harrastus- ja kilpailutoiminnasta johtuvan liikenteen ja matkailun ympäristövaikutukset ja niiden vähentäminen	☐	☐	☐	☐
Kiertotalouden ja kierrättämisen hyvät käytännöt	☐	☐	☐	☐
Ympäristöpoliittiset sitoumukset ja lait (esim. Agenda 2030, Pariisin ilmastosopimus)	☐	☐	☐	☐
Ympäristöongelmien ja riskien vaikutukset kilpailu- ja harrastustoimintaan	☐	☐	☐	☐
Ruuantuotannon ja hävikin ympäristövaikutukset	☐	☐	☐	☐

12. Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä? *

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Talviurheilutoimijoiden ei tule ryhtyä toimiin ympäristön suojelemiseksi	☐	☐	☐	☐	☐
Ympäristö tulisi asettaa etusijalle, vaikka se vaatisi talviurheilulajien -ja tapahtumien merkittävää muokkaamista	☐	☐	☐	☐	☐
Tekniikan kehittyminen tulevaisuudessa on ratkaisu myös talviurheilun ympäristöongelmiin	☐	☐	☐	☐	☐

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Talviurheilun piirissä tehdyillä ympäristötoimilla ei ole vaikutusta kokonaiskuvassa	☐	☐	☐	☐	☐
Ympäristöongelmista keskustelu on talviurheilutoimijoiden keskuudessa luontevaa ja avointa	☐	☐	☐	☐	☐
Talviurheiluyhteistö on yhtämielinen ilmastonmuutoksen torjumisen keinoista	☐	☐	☐	☐	☐
Ympäristöä tulee suojella liikuntakulttuurin kaikilla sektoreilla ja tasoilla	☐	☐	☐	☐	☐
Vahvempi poliittinen ohjaus talviurheilun ympäristöhaittojen vähentämiseksi lisäisi toimia niiden ehkäisemiseksi	☐	☐	☐	☐	☐

Sitoutuneisuus POW:n toimintaan ja ajatusmaailmaan

13. Kuinka usein olet edeltävän NELJÄN VIIKON aikana *

	Yli 5 kertaa	3-4 kertaa	1-2 kertaa	En kertaakaan
lukenut uutisia tai blogitekstejä POW:n nettisivuilta?	☐	☐	☐	☐
kirjoittanut/postannut POW:n some-kanavilla?	☐	☐	☐	☐
jakanut materiaalia POW:n sivuilta omilla some-kanavilla/omissa someverkostoissa?	☐	☐	☐	☐

14. Kuinka usein olet kuluvan 12 KUUKAUDEN aikana *

	Yli 5 kertaa	3-4 kertaa	1-2 kertaa	En kertaakaan
osallistunut POW:n järjestämiin tapahtumiin ja/tai kampanjoiden toteutukseen?	☐	☐	☐	☐

	Yli 5 kertaa	3-4 kertaa	1-2 kertaa	En kertaakaan
osallistunut POW:n kokouksiin?	☐	☐	☐	☐
osallistunut ilmastomarsseihin?	☐	☐	☐	☐

15. Vastaa seuraaviin väittämiin. *

	Täysin samaa mieltä	Jokseenkin samaa mieltä	En samaa enkä eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Täysin eri mieltä
Elän yksinkertaisesti välttämällä turhia ostoksia, uusiokäyttämällä tavaroita ja antamalla tarpeettomat tavarat niitä tarvitseville	☐	☐	☐	☐	☐
Valitsen mahdollisuuksien mukaan kestävän matkustamistavan (esimerkiksi joukkoliikenteen tai pyöräilyn yksityisautoilun sijaan, lentämisen sijasta valinnut junan)	☐	☐	☐	☐	☐
Vaikutan politiikkaan esimerkiksi äänestämällä ympäristöasioita ajavia ehdokkaita tai olemalla itse mukana politiikassa	☐	☐	☐	☐	☐
Levitän ilmastotietoutta esimerkiksi puhumalla lähipiirilleni ja työstäville sekä olemalla aktiivinen sosiaalisessa mediassa	☐	☐	☐	☐	☐
Etsin uutta tietoa ilmastonmuutoksesta	☐	☐	☐	☐	☐
Syön ekologisesti kestäväällä tavalla esimerkiksi syömällä pääsääntöisesti kasvis- ja lähiruokaa	☐	☐	☐	☐	☐
Tuen yrityksiä, joiden toimintatavat ja tuotteet ovat ympäristöystävällisiä	☐	☐	☐	☐	☐
Kiinnitän huomiota energiankulutukseeni	☐	☐	☐	☐	☐

16. Millaisia vaikutuskeinoja toivoisit POW:n käyttävän? Valitse KOLME itsellesi mieleisintä vaihtoehtoa. *

- Viestinnälliset keinot (esimerkiksi ilmastotietouden levittäminen sosiaalisen median ja lehtien avulla)
- Mediaesiintymiset (esimerkiksi asiantuntijoina toimiminen ajankohtaisohjelmissa ja urheilutapahtumissa)
- Ympäristökasvatukselliset projektit kouluissa
- Päätöksentekijöihin vaikuttaminen vaalien yhteydessä
- Mielenosoituksiin osallistuminen/järjestäminen
- Urheilijoiden sitouttaminen ilmastomuutoksen torjuntaan
- POW-lähettiläiden (urheilijat ja somevaikuttajat) määrän kasvattaminen ja heidän kautta vaikuttaminen
- Vaikuttaminen FIS:iin ja kansallisiin talviurheilujärjestöihin
- Jokin muu, mikä?

17. Mitä muuta haluaisit tuoda esille tai onko sinulla toiveita POW:n toiminnalle?

18. Haluan osallistua arvontaan (Arvonnassa annettuja tietoja ei voi yhdistää vastauksiisi). Arvontaan osallistuminen on vapaaehtoista. Mikäli vastaat "kyllä", kysely ohjaa sinut automaattisesti arvontasivulle.

- Kyllä

En

Sosiaalisen median seuraajien 10. kysymys.

Melle on erittäin tärkeää tietää, miksi juuri te olette alkaneet seurata meitä Instagramissa/Facebookissa. Erilaisten seuraamiseen johtaneiden syiden ja lähtökohtien hahmottaminen auttaa meitä kehittämään toimintaamme. Haluamme selvittää myös seuraajiemme odotuksia ja toiveita POW:n toimintaa kohtaan. Pystymme kyselyn avulla muodostamaan paremman ymmärryksen seuraajajoukostaamme ja sitä kautta toteuttamaan tarpeitanne tulevaisuudessa. Toivommeikin, että saisimme mahdollisimman monen seuraajan äänen kuuluviin toiminnan kehittämiseksi.

10. Miksi seuraat Protect Our Winters Finlandia sosiaalisessa mediassa? Vastaa kysymyksiin omin sanoin esimerkiksi ranskalaisin viivoin tai lyhyillä lauseilla. Pyritään kuitenkin tuomaan ilmi laajasti kaikki erilliset tekijät seuraamisen taustalla. Mikäli et osaa sanoa syytä seuraamiselle, vastaa tekstikenttään "en osaa sanoa". *

1500 merkkiä jäljellä

LIITE 3. Tietosuojaseloste.

Tietosuojasetus (679/2016) 12-14, 30 artikla

TIETOSUOJAILMOITUS TUTKIMUKSESTA TUTKIMUKSEEN OSALLISTUVALLE

3.3.2020

Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista, eikä tutkittavan ole pakko toimittaa mitään tietoja. Tutkimukseen osallistumisen voi keskeyttää.

1. TUTKIMUKSEN NIMI, LUONNE JA KESTO

Tämän tutkimuksen työnimenä toimii "Protect Our Winters – liikuntakulttuurissa muodostuneen ympäristöliikkeen edelläkävijä". Tutkimuksen tuloksia voidaan hyödyntää POW:n toiminnan kehittämiseksi ja vaikutusten arvioimiseksi. Tutkimus toteutetaan kyselytutkimuksena ja tutkimustulokset valmistuvat syksyn 2020 aikana.

2. MIHIN HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY PERUSTUU

EU:n yleinen tietosuojasetus, artikla 6, kohta 1

Tutkittavan suostumus

3. TUTKIMUKSESTA VASTAAAVAT TAHOT

Tutkimuksen tekijä: Samuli Jurvelin, 0442828746, samuli.jurvelin@gmail.com, Cygnaeuksenkatu 12 B 20, 40100 Jyväskylä.

Tutkimuksen ohjaaja: Mikko Simula, 0408053126, mikko.simula@jyu.fi

4. TUTKIMUKSEN TAUSTA JA TARKOITUS

Tämän kyselyn tarkoituksena on kerätä tutkimustietoa Protect Our Winters Finlandin ympäristöliikkeen jäsenistä ja sosiaalisen median seuraajista. Kyselyllä pyritään löytämään syitä ympäristöliikkeen seuraamiselle, selvittämään seuraajien ympäristötietoutta ja kuuntelemaan toiveita liikkeen kehittämiseksi. Tavoitteena on myös selvittää liikkeen sisäisten arvojen levinneisyyttä.

Tutkimus sisältää erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja (poliittinen mielipide). Tiedot käsitellään Excel taulukkoa, Webropol-kyselylomakepohjaa sekä SPSS-tilastointiohjelmia hyödyntäen.

5. TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN KÄYTÄNNÖSSÄ

Tähän tutkimukseen osallistuminen sisältää yhden (1) kyselylomakkeen täyttämisen. Kyselylomakkeen tekemiseen kuluva aika on noin 10–15 minuuttia.

6. TUTKIMUKSEN MAHDOLLISET HYÖDYT JA HAITAT TUTKITTAVILLE

Tutkimus tuottaa tietoa Protect Our Winters ympäristöliikkeen toiminnasta. Tutkimuksen osallistujille ei koidu haittaa tutkimukseen osallistumisesta. Osallistuminen tutkimukseen lisää tietoa liikkeen sisäisestä ympäristökansalaisuudesta sekä ympäristöliikkeen toiminnan edellytyksistä.

7. HENKILÖTIETOJEN SUOJAAMINEN

Tutkimuksessa kerättyjä tietoja ja tutkimustuloksia käsitellään luottamuksellisesti tietosuojalainsäädännön edellyttämällä tavalla. Tietojasi ei voida tunnistaa tutkimukseen liittyvistä tutkimustuloksista, selvityksistä tai julkaisuista.

Tutkimustuloksia analysoitaessa vastaukset anonymisoidaan, eikä yksittäisiä vastauksia ole tunnistettavissa vastaajaan. Tutkimusaineistoa säilytetään Jyväskylän yliopiston osoittamalla suojatulla verkkolevyllä.

Tutkimustuloksissa ja muissa asiakirjoissa vastaajaan viitataan vain tunnisteella.

Tutkimusaineistoa säilytetään Jyväskylän yliopisto tutkimusaineiston käsittelyä koskevien tietoturvakäytänteiden mukaisesti.

8. TUTKIMUSTULOKSET

Tutkimuksesta valmistuu opinnäytetyö ja se julkaistaan avoimessa Jyväskylän yliopiston kokoelmassa.

9. TUTKITTAVAN OIKEUDET JA NIISTÄ POIKKEAMINEN

Tutkittavalla on oikeus peruuttaa antamansa suostumus, kun henkilötietojen käsittely perustuu suostumukseen. Jos tutkittava peruuttaa suostumuksensa, hänen tietojaan ei käytetä enää tutkimuksessa.

Tutkittavalla on oikeus tehdä valitus Tietosuojavaltuutetun toimistoon, mikäli tutkittava katsoo, että häntä koskevien henkilötietojen käsittelyssä on rikottu voimassa olevaa tietosuojalainsäädäntöä. (lue lisää: <http://www.tietosuoja.fi>).

Tutkimuksessa ei poiketa muista tietosuojalainsäädännön mukaisista tutkittavan oikeuksista.

10. HENKILÖTIETOJEN SÄILYTTÄMINEN JA ARKISTOINTI

Tutkimusaineistoa säilytetään Jyväskylän yliopiston suojatulla verkkolevyllä.

Tutkimuksen päätyttyä aineistoa säilytetään Jyväskylän yliopiston suojatussa tallennuspalvelussa mahdollista jatkotutkimusta varten.

11. REKISTERÖIDYN OIKEUKSIEN TOTEUTTAMINEN

Jos sinulla on kysyttävää rekisteröidyn oikeuksista voit olla yhteydessä tutkimuksen tekijään.